

NOVEMBRIS/DECEMBRIS 2015
Nr. 11/12 (245/246)

LOGS

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS IZDEVUMS

Veco gadu pavadot un jauno sagaidot, LPS padomnieki žurnāla 64.–91. lpp. dalās pārdomās par 2015. gadu pašvaldību, LPS un savā dzīvē.

RŪPES PAR PRIVĀTO REĢIONĀLO PRESI jeb CEĻŠ UZ TOTALITĀRISMU?

Masu medijos un arī valdības aprindās tiek izvēsta kampaņa pret pašvaldību presi.

Šķietamā patiesība ir tāda, ka privātie konkurenti it kā esot norūpējušies par savu izdevumu lasītājiem. Pašvaldību bezmaksas informatīvo izdevumu lasītāji nepērkot "neatkarīgos" privātos izdevumus. Rodas iespaids, ka, aizliedzot pašvaldību laikrakstus un ierobežojot informatīvo izdevumu saturu, sekos reģionālās analītiskās žurnālistikas uzplaukums. Izskan ne tikai aicinājumi aizliegt reklāmu pašvaldību izdevumos, bet arī pašvaldībām būt par mediju īpašniekiem, kā arī aizliegt publicēt pašvaldību izdevumos rakstus, kas "atgādinot" žurnālistiku. Tātad – pašvaldības sagatavotā informācija nedrīkstot būt interesanta un iedarbīga – tai jāaprobežojas ar oficiālo dokumentu publicēšanu.

Šķietamā problēma – salīdzināt ieguvumus un zaudējumus sabiedrībai, ja pašvaldība finansētu vietējos informatīvos bijetus no sava budžeta vai atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumam censtos samazināt ieguldījumu no budžeta, paaugstinot efektivitāti.

Ja pašvaldība ir "taisnīgāka" pret privātajiem reģionālajiem laikrakstiem, tad tā samazina saviem iedzīvotājiem sniedzamo pakalpojumu apjomu, kas ir "netaisnīgāk" pret iedzīvotājiem. Līdzekļi atbilstoši aizliedzēju iecerei būtu jātērē, pērkot reklāmas laukumus vietējā privātajā presē (samaksājot lielu naudu un atzīmējot, ka teksts ir pašvaldības pasūtīts), tie būtu jāatņem pašvaldību pakalpojumiem un pašvaldību investīcijām.

Vai atteikšanās no reklāmas pašvaldību izdevumos izglābs privātos medijus? Tikai tad, ja šos privātos medijus kāds lasīs (pretējā gadījumā uzņēmēji reklāmas neliks). Pašlaik pat nacionālā mērogā lielākais dienas laikraksts var lepoties tikai ar desmito vietu lasītāko izdevumu sarakstā. Arvien lielāka daļa iedzīvotāju neabonē ne centrālos, ne reģionālos laikrakstus. Bezmaksas pašvaldības izdevums pašlaik ir vienīgais veids, kā informēt vairumu no pašvaldības iedzīvotājiem, kas pagaidām aktīvi nemeklē informāciju par pašvaldību internetā.

Īstā problēma ir cita. Noris gatavošanās nākamajām pašvaldību un Saeimas vēlēšanām, pirms kurām jāatņem informācijas iespējas potenciālajiem pretiniekiem. Apvienojot valsts radio un TV, jaunizveidotais vienotais sabiedriskais medijs ir kļuvis vieglāk manipulējams. Ja izdotos aizliegt pašvaldību informatīvos izdevumus, tad rastos pamats vienotas informācijas telpas izveidei, kurā atšķirīgiem ekonomiskajiem, sociālajiem vai politiskajiem uzskatiem nav vietas. Ideja, ka valsts no sava budžeta finansēs objektīvu, galvenokārt valdību kritizējošu sabiedrisko mediju, ir apšaubāma pēc būtības. Ja šis sabiedriskais medijs nepiepelnītos ar reklāmu, tā dienas būtu skaitītas. Un, ja tādu pašu kārtību attiecinātu uz pašvaldībām, vajadzētu izveidot vēl 119 neatkarīgos vietējās sabiedrības medijus. Kas spētu šādu sistēmu apmaksāt?

Aizliedzot kvalitatīvas žurnālistikas nodrošināšanu pašvaldību izdevumos, iedzīvotāji nesaņemtu informāciju par savu priekšstāvju mērķiem, iecerēm un paveikto. Atņemot pašvaldībām un valstij tiesības izdot savus medijus, informatīvā telpa kļūtu viegli manipulējama privātas (tai skaitā – ārvalstu) interesēs. Tas pavērtu ceļu nevis pluralismam (kā to apgalvo Latvijas Mediju politikas pamatnostādņu 2016.–2020. gadam projekts), bet gan totalitārismam.

Andris Jaunsleinis,
LPS priekšsēdis

NOVEMBRIS/DECEMBRIS ŠAJĀ NUMURĀ

Ojāra Martinsona foto

REDAKTORE

Gunta Klismeta
67326634, 29428303
fakss 67212241
gunta@lps.lv
skype: guntaklismeta

REDAKTORES VIETNIECE

Daina Oliņa
29130839
fakss 67212241
daina.olina@lps.lv
skype: dainolina

MŪSU ADRESE

Latvijas Pašvaldību savienība
Mazajā Pils ielā 1,
Rīgā, LV-1050

ISSN
1407-3560

Izdevējdarbības licence
Nr. 1740

Bez redakcijas atļaujas
pārpublicēt aizliegts

Publicētie raksti ne vienmēr
pauž LPS viedokli

Gunta Klismeta
redaktore

Daina Oliņa
redaktore vietniece

"Loga" komanda gadumijas noskaņās

Arturs Hansons
maketētājs

Ojārs Martinsons
fotogrāfs

Žurnālu iespējams abonēt, piezvanot pa tālruniem **29 428 303** un **29 130 839**

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ
NOTIKUMU HRONIKA 2

EIROPĀ
BRISELES ZIŅAS 13

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ
LPS DOMES SĒDĒ – PAR BĒGĻIEM UN ATR 16

INTERVIJA
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJUS UN BĒGĻUS GAIDOT 20

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ
2015. GADA PĀRSTEIGUMS – VAI ATKAL BŪS REFORMA? 24

VADĪBAS TEORIJA
KAD UN KĀPĒC PAŠVALDĪBAI JĀKĻŪST PAR KOMERSANTU? 27

NOVADU DIENĀ
ČETRI AKCENTI PRIEKUĻOS 34

VIESOS
LEPNUMA OBJEKTI PRIEKUĻU NOVADĀ 36

PIEKRASTES APVIENĪBĀ
TUVĀK SAULEI SAULKRASTOS 40

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ
JAUNPILS – VIETA, KURU CEĻ CILVĒKI 44

PROJEKTI
EIROPAS GADA ATTĪSTĪBAI LAUREĀTI 48
LATVIEŠI MOLDOVĀ UN MOLDAVI LATVIJĀ 50
"LESS DIGITAL, MORE TALK" ITĀLIJĀ 53

APSVEICAM!
2015. GADA LABĀKĀS SOCIĀLĀS DARBINIECES 54
DARBA DEVĒJIEM DRAUDZĪGĀKĀS PAŠVALDĪBAS 54
14 JAUNI "MANTINIEKI" 56
BRĪVPRĀTĪGAIS – TAS SKAN LEPNI! 58
PIRMĀ "JAUNIEŠU GALVAPILSĒTA" – JELGAVA! 59
LATVIJAS "LAUKIEM BŪT"! 60

INFORMĀCIJAI
VAI EKONOMISKĀ KRĪZE VEICINĀJUSI SABIEDRĪBAS SALIEDĒTĪBU? 61

LPS BILANCE 2015
LPS PADOMNIEKU PĀRDOMAS GADUMIJĀ 64

ANEKDOTES
ATPŪTAI, ATELPAI,
SMAIDAM 92

www.lps.lv

NOTIKUMU HRONIKA

Kopš iepriekšējā žurnāla "Logs" iznākšanas oktobrī Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) ikdienā norisinājušies daudzi nozīmīgi notikumi – gan Domes un Valdes sēdes, komiteju sanāksmes un pasākumi dažādu projektu ietvaros, gan uzņemti viesi, kā arī vairākas aktivitātes notikušas ārpus Latvijas robežām. Par dažiem notikumiem – īsumā, par citiem – plašāk žurnāla tālākajās lappusēs.

LPS Domē

- **4. novembrī** Pašvaldību savienības Domes sēdē piedalījās Ministru prezidente **Laimdota Straujuma**, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards**, iekšlietu ministrs **Rihards Kozlovskis** un labklājības ministrs **Uldis Augulis**.

Iekšlietu ministrijas valsts sekretāre **Ilze Pētersone-Godmane** iepazīstināja ar 3. novembrī valdībā pieņemto rīcības plānu par to personu pārvietošanu un uzņemšanu Latvijā, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība. LPS Dome pieņēma lēmumu, prasot valdībai normatīvajos aktos noteikt par bēgļu un patvēruma meklētāju uzņemšanu atbildīgo iestādi, kura slēdz līgumu ar uzņemošo pašvaldību par visu faktisko izdevumu pēcfinansēšanu, kas saistīti ar šo personu uzņemšanu pašvaldībā. Tāpat jāveic investīcijas to novadu infrastruktūrā, kur koncentrējas patvēruma meklētāji un bēgļi, no valsts budžeta līdzekļiem jānodrošina valsts valodas apmācība, atbalsta personāla un tulkā pakalpojumi un pabalstu izmaksa jāsaista ar šo personu pienākumu līdzdarboties integrācijas procesā. LPS Domes lēmumā uzsvērts, ka valdībai jāizstrādā ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments patvēruma meklētāju un bēgļu integrācijas jomā. Domnieki arī diskutēja par **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) piedāvājumiem administratīvi teritoriālās reformas turpināšanai**, ko cēla priekšā ministrs un VARAM valsts

sekretāra vietniece **Ilona Raugze**. Pašvaldību vadītāju prasība – detalizēti un objektīvi izvērtēt iepriekšējās reformas ietekmi uz pašvaldību attīstību. Tāpat vietvaru pārstāvji aicina nepieļaut nepamatoti lielu novadu veidošanu, kas attālaķo teritoriju iedzīvotājus atstumtu no vietējās pārvaldes, samazinātu pakalpojumu pieejamību un neveicinātu novadu teritoriju attīstību un no tām izceļojušo tautiešu atgriešanos.

LPS Valdē

- **3. novembrī** LPS Valdes sēdes darba kārtībā bija vairāki jautājumi, ko apsprieda pirms tālākas virzības izskatīšanai LPS Domē.

Izglītības un kultūras komitejas priekšsēdētāja **Ligita Gintere** informēja par komitejas tikšanos ar izglītības un zinātnes ministri Māriņi Seili saistībā ar pedagogu atalgojuma jauno modeli. Ņemot vērā, ka tajā iestrādātā formula pasliktinās situāciju tām pašvaldībām, kam ir sakārtots skolu tīkls, kā arī netiks palielināts finansējums vairākām mazajām skolām, LPS komiteja lūgusi Izglītības un zinātnes ministriju nevirzīt tālāk Ministru kabineta noteikumu projektu "Pedagogu darba samaksa un valsts finansējuma pedagogu darba samaksai aprēķināšanas un piešķiršanas noteikumi" un palikt pie pašreizējā modeļa, to pilnveidojot.

Novadu apvienības priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** iepazīstināja ar Novadu apvienības lēmumu detalizēti izvērtēt riskus administratīvi teritoriālās reformas turpināšanai, kā arī aicināt politiskās partijas sniegt savu viedokli par reformas turpinājuma ietekmi uz novadu attīstību.

LPS padomniece **Gunta Lukstiņa** pastāstīja par Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības (LPPA) darbības posmiem un apvienības sanāksmē 30. oktobrī Saulkrastos diskutēto. LPPA uzmanības lokā ir jautājumi par aktīvāku iesaistīšanos piekrastes tematiskā plānojuma apspriešanā un labākā tā mārketingā, par atbalstu piekrastes pārvaldībai, kā arī uzdevums apvienības turpmākajai darbībai – priekšlikumi grozījumiem Aizsargjoslu likumā.

- **1. decembrī** Valdes locekļi apsprieda situāciju ar pašvaldību informatīvajiem izdevumiem, kā arī

uzklausīja informāciju par LPS pēdējā laika aktualitātēm – tikšanos ar labklājības ministru Uldi Auguli, bērnodarzu problemātiku un mazo novadu aktivitātēm. Saistībā ar aizotāžu medijos ap pašvaldību avīzēm LPS Valde vienojās, ka Pašvaldību savienība sniegs savu atzinumu par Kultūras ministrijas sagatavoto pamatnostādņu projektu “Latvijas Mediju politikas pamatnostādnes 2016.–2020. gadam” un pētīs iedzīvotāju attieksmi pret pašvaldību izdevumiem.

Veselības un sociālo jautājumu komitejas vadītājs **Aivars Lācarus** informēja par aizvadīto komitejas sēdi, kurā piedalījās labklājības ministrs Uldis Augulis. Tajā pašvaldību pārstāvji ministram norādīja uz vairākām problēmām sociālā darba nodrošināšanā novados.

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** un padomniece izglītības jautājumos **Ināra Dundure** pastāstīja par tikšanos Pierīgas pašvaldību apvienībā, kur apspriesta bērnodarzu nodrošināšana pēc tam, kad valsts pārtrauks līdzfinansējumu privātajiem bērnodarziem. LPS sagatavojusi un jau iesniegusi Saeimā atzinumu grozījumiem Izglītības likumā.

LPS Valde tika informēta par mazo novadu aktivitātēm – notikušo sanākumi 25. novembrī un ieceri 2016. gada sākumā veidot biedrību savu interešu aizstāvēšanai.

Valdes locekļi arī iepazinās ar Ukrainai paredzētās humanitārās palīdzības projektu, kas tuvojas noslēgumam. Par Latvijas pašvaldību pārskaitītajiem līdzekļiem, ko saskaņā ar LPS parakstīto vienošanos administrē Latvijas Sarkanais Krusts (LSK), iepirkta medicīnas aparatūra un medikamenti. Kopumā LPS un LSK palīdzības projektā iesaistījušās 63 pašvaldības.

LPS komitejās

Izglītības un kultūras jautājumu komitejā

• **27. oktobrī** LPS Izglītības un kultūras komitejas dalībnieki tikās ar izglītības un zinātnes ministri **Māriti Seili** un izteica virkni iebildumu par **pedagogu atalgojuma jauno modeli**. Pašvaldību vadītāji vērsa uzmanību uz to, ka šajā modelī iestrādātā formula vidējā izglītojamo skaita aprēķināšanai pasliktinās situāciju tām izglītības iestādēm, kur skolēnu skaits pieaug, kā rezultātā tas negatīvi atsauksies uz piešķiramo pedagoga amata likmju skaitu. Valstī kopumā pēc jaunā modeļa ieviešanas 2/3 pašvaldību finansējums samazināsies, un tam būs nepamatoti liela negatīvā ietekme uz pedagogu atalgojumu.

Ņemot vērā šos argumentus, Izglītības un kultūras jautājumu komiteja aicina pagaidām apturēt MK noteikumu projekta “Pedagogu darba samaksas un valsts finansējuma pedagogu darba samaksai aprēķināšanas un piešķiršanas noteikumi” tālāku virzību. Tāpat komiteja uzskata, ka jāpilnveido MK noteikumi Nr. 1616 “Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldību izglītības iestādēm bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksai un pašvaldību vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai”, paredzot pašvaldībām reģionālo koeficientu, iedzīvotāju blīvuma koeficientu, nesamazinot esošā valsts budžeta mērķdotācijas finansējuma piešķirumu un papildus izdalot līdzekļus mazo skolu pedagogu atalgojumam. Pašvaldības ir pārliecinātas, ka piedāvātais modelis nevis risina problēmas, bet matemātiski pārdala finanses un motivēs pedagogus pamest Latviju labāka darba meklējumos. Pašvaldību vadītāji arī iebilst pret limitu noteikšanu vidusskolas klašu atvēršanai, norādot, ka šis lēmums ir tuvredzīgs, jo nav iespējams precīzi paredzēt situācijas, kādas var veidoties katrā pašvaldībā. Tā vietā ir jāmaina saturs un pieeja izglītībai, kā arī forma, lai tā kļūtu mūsdienīga un konkurētspējīga, un lai Latvijā izdoti vidusskolu diplomi tiktu atzīti starptautiski.

• **17. novembrī** Izglītības un kultūras jautājumu komitejas sēde bija veltīta **karjeras izglītībai** – Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātajiem normatīvajiem aktiem šajā jomā un nosacījumiem ES finansējuma apgušanai.

Par precizēto plāna projektu “Karjeras izglītības īstenošanas plāns valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 2015.–2020. gadam” un specifisko atbalsta mērķi “Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” ziņoja Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) Informācijas un karjeras atbalsta departamenta direktore **Aleksandra Joma** un vecākā eksperte **Nora Kalēja**. Viņas uzsvēra, ka atbalsts jauniešiem karjeras izvēlē un attīstībā ir atbalsts arī visas valsts uzplaukumam – jo vairāk cilvēku ir nodarbināti un sociāli aktīvi, jo valstij mazāk jātērē līdzekļu iztikas nodrošināšanai tiem, kas nav nodarbināti.

• **15. decembrī** Izglītības un kultūras komitejas sēdē piedalījās Latvijas Nacionālā kultūras centra direktores vietniece **Dace Ziemele**, lai iepazīstinātu ar darba grupas paveikto par **valsts pasūtījumu profesionālās ievirzes izglītībā**. Šobrīd darba grupā apspriež divus variantus valsts pasūtījuma īstenošanai: pirmais – valsts nosauc konkrētu finansējamo audzēkņu skaitu mūzikas, mākslas un deju skolās; otrais – tiek atbalstīts procentuālais sadalījums, kā valsts un pašvaldība finansē profesionālās ievirzes izglītību. Te vietā atgādināt, ka pašvaldības jau vairākus gadus finansē skolu administrācijas darbinieku atalgojumu, kā arī gādā par ēku uzturēšanu. Šajās pozīcijās pašvaldības tērē ievērojamus finanšu līdzekļus. Līdz nākamajai darba grupas sanāksmei pašvaldībām jāizšķiras, kuru valsts pasūtījuma variantu atbalstīt – procentuālo vai skaitlisko.

Sēdes otrā daļa tika veltīta Kultūras ministrijas izveidotajai **kultūras skolas somai**, par ko informēja darba grupas vadītāja – Latvijas valsts simtgades biroja izglītības un jauniešu projekta vadītāja **Aija Tūna**. Šobrīd darba grupa savās sanāksmēs sijā dažādas idejas par kultūras skolas somas saturu. Pašvaldību pārstāvjiem radās bažas par projekta ilgspēju finansējuma dēļ, un vairākkārt tika uzsvērtā garantēta valsts finansējuma nepieciešamība kultūras skolas somas programmai. Komitejas sēdē klātesošie vienojās un aicina pašvaldības iesūtīt LPS priekšlikumus visnotaļ lietderīgas idejas izstrādei un īstenošanai, kas iecerēta kā dāvana skolu jaunatnei Latvijas valsts simtgadē 2018. gadā.

Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā

• **10. novembrī** LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdes darba kārtībā bija divi jautājumi saistībā ar **atkritumu apsaimniekošanu**.

Par atkritumu sektora vajadzībām un tirgus sektora analīzi pastāstīja SIA "Geo Consultants" eksperts **Kaspars Kļavenieks**. Viņš norādīja, ka būtiskākais problēmjautājums ir lielais atkritumu apglabāšanas kā atkritumu utilizācijas metodes īpatsvars, tāpēc normatīvajos aktos noteikto prasību izpildei jāsamazina apglabājamo bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzums un jāsaģatavo otrreizējai izmantošanai un jāpārstrādā vismaz puse māsaimniecības atkritumos un citās līdzīgās atkritumu plūsmās esošo papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumu.

Par normatīvo aktu izmaiņām atkritumu apsaimniekošanas jomā un aktualitātēm pašvaldībās ziņoja VARAM Vides aizsardzības departamenta direktore

Rudīte Vesere un LPS padomniece lauku attīstības jautājumos **Sniedze Sproģe**.

Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā paredz pašvaldību lomas nostiprināšanu, nosakot, ka pašvaldības organizē visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, pieņem lēmumus par jaunu sadzīves atkritumu savākšanas, dalītas vākšanas, šķirošanas, sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un infrastruktūras objektu, kā arī atkritumu poligonu izvietojumu savā teritorijā. Tāpat grozījumi paredz, ka pašvaldības izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā un nosaka pašvaldības pilnvarotas institūcijas un amatpersonas, kuras kontrolē šo noteikumu ievērošanu un ir tiesīgas sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu. Ieviesti papildinājumi arī pašvaldību iepirkumu procedūrā, par piedāvājuma izvēles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Likuma grozījumi skar prasības līgumiem, kas slēdzami starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotāju un starp atkritumu apsaimniekotāju un atkritumu radītāju.

Šobrīd apspriešanas stadijā ir **grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā**, kas paredz līdz 2020. gadam pakāpeniski paaugstināt nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu poligonos, par plastmasas iepirkumu maisiņiem, par atsevišķu zemes dziļu resursu ieguvu un blakusproduktiem un pārskatīt nodokļu likmes elektriskajām un elektroniskajām iekārtām.

S. Sproģe kā aktuālākos minēja uzdevumus, kas saistīti ar reģionālajiem un vietējiem atkritumu apsaimniekošanas plāniem, maksu par dalīti vāktiem un nešķirotiem atkritumiem, kā arī dabas resursu nodokļa piemērošanu un iemaksu procentuālo sadalījumu.

• **15. decembrī** Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sanāksme notika izbraukumā – **Alojā**, kur viesus sagaidīja un ar savu novadu atbilstoši prezentācijai "Alojas novads vakar, šodien, rīt", uzsvērot vietējās pašvaldības kā attīstības izglītības un sabiedrības izpratnes veicinātājas lomu, iepazīstināja domes priekšsēdētājs **Valdis Bārda**.

Noklausoties LPS padomnieces reģionālās attīstības jautājumos **Ivitas Peipiņas** ziņojumu par grozījumu Reģionālās attīstības likumā, komiteja nolēma VARAM izstrādāto likumprojektu saskaņot bez iebildēm.

Par kocēniešu pieredzi attīstības plānošanā un sadarbības veidošanā pastāstīja Kocēnu novada domes priekšsēdētāja vietniece **Evija Nagle**, bet par kopienas attīstības iespējām informēja Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes Telpiskās attīstības plānošanas studiju programmas direktors **Pēteris Šķiņķis**.

Veselības un sociālo jautājumu komitejā

- **25. novembrī** LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēdē piedalījās labklājības ministrs **Uldis Augulis**, un pašvaldību pārstāvji sarunā ar ministru norādīja uz problēmām saistībā ar sociālā darba nodrošināšanu novados, kā vienu no galvenajām minot sociālo darbinieku izglītību un tās kvalitāti.

Latvijas Sociālā darba vadītāju asociācijas valdes locekle un Rēzeknes novada Sociālā dienesta vadītāja **Silvija Strankale** uzskata, ka jāaktualizē jautājums par iespēju interesentiem iegūt sociālā darba speciālista izglītību un par nepieciešamību palielināt budžeta vietu skaitu augstskolās. Tāpat asociācijas pārstāvji aicina izvērtēt augstāko mācību iestāžu piedāvātās izglītības kvalitāti, jo jaunie speciālisti nereti esot slikti sagatavoti praktiskajam darbam sociālajā dienestā. Novados aktuāls ir arī speciālistu noslogojums un "izdegšanas sindroms". Lai to risinātu, sociālajiem dienestiem ar valsts atbalstu pieejami supervīzijas pakalpojumi, taču šogad tiem ievērojami cēlušās cenas un ne visas vietvaras var tos atļauties.

Veselības ministrijas (VM) speciālisti pašvaldību pārstāvjus iepazīstināja ar jaunajā Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā pieejamā finansējuma nosacījumiem veselības veicināšanai un slimību profilaksei. Kopumā veselības jomai paredzēts vairāk nekā 271 miljons eiro, no kuriem tieši veselības veicināšanai un jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem atvēlēti 20% jeb apmēram 55 miljoni eiro. VM jau iesākusi vairākas aktivitātes, lai sagatavotos šā finansējuma apgūšanai, kas būs pieejams arī pašvaldībām.

- **8. decembrī** Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēdē nevalstisko organizāciju pārstāvji dalījās pieredzē par darbu ar personām, kam ir psihiska rakstura traucējumi, kā arī iepazīstināja ar projektu, kas palīdz jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes uzsākt patstāvīgu dzīvi.

Nevalstiskās organizācijas "Fonds – Jūrmala cilvēkam" vadītāja **Regīna Simsons** un projekta koordinatore **Santa Kundziņa** pastāstīja par savu pieredzi darbā ar personām, kam ir psihiski traucējumi, un par Jūrmalas domes atbalstīto projektu, kurā apgūta Vācijā izstrādātā metode "Trialogs". Tā vērsta uz izpratnes veido-

šanu, sadarbību un trīs dalībnieku iesaistīšanos – psihiatrijas slimnieki, tuvinieki un atbalsta personāls. Savukārt bērnu interešu aizstāvības speciāliste **Linda Ziverte** no SOS bērnu ciematu asociācijas un Jauniešu drošumspējas tīkla koordinatore **Līga Bērziņa** iepazīstināja ar projektu, kurā tiek veidoti dažādi sadarbības tīkli. Viens no tiem paredzēts jauniešiem, kas bijuši ārpusģimenes aprūpē (aizbildnībā, audžuģimēnē vai institūcijā) – patstāvīgas dzīves uzsākšanai un veiksmīgai iekļaušanai sabiedrībā.

Komitejas dalībnieki iepazīnās arī ar Labklājības ministrijas (LM) prezentēto minimālā ienākuma līmeņa koncepciju, kurā būtisks virziens ir sociālā palīdzība, tajā skaitā viens no obligātajiem palīdzības veidiem – dzīvokļa pabalsts. LM sagatavojusi un piedāvā diskusijai priekšlikumus par dzīvokļa pabalsta aprēķināšanas kārtību un nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos.

Tehnisko problēmu komitejā

- **25. novembrī** LPS Tehnisko problēmu komitejas sēdē apsprieda valsts vietējo autoceļu pārvaldīšanas reorganizācijas izpēti, ar ko iepazīstināja SIA "Projekts 3" valdes loceklis **Ilmārs Gorda**.

Autoceļu pārvaldīšanas reorganizācijas izpēte notiek VAS "Latvijas Valsts ceļi" darba uzdevumā, gatavojot pamatojumu valsts vietējo ceļu nodošanai pašvaldību pārziņā. Galvenie pētījuma uzdevumi ir izvērtēt vietējo autoceļu statusu, pārvaldes formu un finansēšanas stratēģiju un analizēt katra Latvijas novada teritorijā esošo ceļu posmu ģeometriskos parametrus, tehnisko stāvokli un satiksmes plūsmas datus. Nepieciešams arī izstrādāt un salīdzināt vairākus pārvaldīšanas variantu modeļus, katram no tiem veicot sociāli ekonomisko analīzi, un apkopot analīzi par tiltiem un pārvadiem, kas atrodas uz valsts vietējiem ceļiem.

Komiteja aicina pašvaldības iesaistīties informācijas apmaiņā, kā arī pašām izvērtēt un iesniegt priekšlikumus par valsts vietējo autoceļu pārņemšanu savā

īpašumā. Tāpat novadu pašvaldības tiek aicinātas izvērtēt valdības neizpildītos solījumus par autoceļu sakārtošanu pirms administratīvi teritoriālās reformas un nosūtīt informāciju SIA "Projekts 3".

Finanšu un ekonomikas jautājumu komitejā

- **1. decembrī** LPS Finanšu un ekonomikas komitejas sēdē apsprieda četrus jautājumus.

Jautājums par **pašvaldību budžetu** 2016. gadā tika skatīts jau septembra komitejas sēdē. Šajā reizē komiteja pieņēma ziņāšanai LPS padomnieces **Lāsmaš Ūbeles** sniegto informāciju par atsevišķām 30. novembrī Saeimā atbalstītā 2016. gada valsts budžeta likuma normām, kuru saturs ir atšķirīgs no LPS un MK 2016. gada vienošanās un domstarpību protokolā fiksētā, un to ietekmi uz pašvaldību ieņēmumiem nākamajā gadā.

Pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kontroles un pārraudzības padomes priekšsēdētājas vietniece **Baiba Tisenkopfa** pastāstīja par **pašvaldību aizņemšanās, galvošanas un ilgtermiņa aizņemšanās iespējām** nākamgad, kā arī par konstatētajām galvenajām kļūdām un nepilnībām pašvaldību aizņēmumu un galvojumu pieprasījumos. Savukārt Valsts kases Finansēšanas departamenta vecākā eksperte **Indra Bobrovskā** akcentēja būtiskākās izmaiņas kārtībā, kādā Valsts kase izsniedz aizdevumus pašvaldību kapitālsabiedrībām.

Par **grozījumiem likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli"**, kas bija iekļauti 2016. gada valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē, informēja Finanšu ministrijas Tiešo nodokļu departamenta Īpašuma un iedzīvotāju ienākuma nodokļu nodaļas vecākā referente **Agrita Ozoliņa**. Grozījumi paredz, ka no 2016. līdz 2025. gadam kā nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) bāze lauku zemēm tiks izmantota arī **speciālā vērtība**, ko noteiks Valsts zemes dienests ārpus Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas. Speciālā vērtība ir NĪN aprēķināšanas vajadzībām noteiktā vērtība zemes vienībām (to daļām), kas atrodas administratīvajās teritorijās ārpus pilsētām un kuru platība pārsniedz 3 ha un vismaz viens no noteiktajiem lietošanas mērķiem ir no lietošanas mērķu grupas "Lauksaimniecības zeme", "Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu" vai "Ūdens objektu zeme".

Ar **grozījumiem likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu"** par minimālās obligātās valsts sociālās

apdrošināšanas iemaksas noteikšanu (2016. gada valsts budžeta likumprojektu paketes likumprojekts "Grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu") iepazīstināja Labklājības ministrijas Sociālās apdrošināšanas departamenta direktore **Jana Muizniece**. Komiteja nolēma apkopot pašvaldību viedokļus par minimālās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) ieviešanu un turpināt sarunas ar Labklājības un Finanšu ministrijas pārstāvjiem, jau skatot konkrētas problēmas pašvaldībās saistībā ar minimālās VSAOI iemaksas noteikšanu.

Sporta jautājumu apakškomitejas sēdē

- **3. decembrī** LPS Sporta jautājumu apakškomitejas sēdē "Team BOSS Baltic" vadītājs **Raimonds Kairis** pastāstīja par iecerēto programmu talantu atlasei un komandas komplektēšanai vidējo distanču skriešanā, bet Latvijas Orientēšanās federācijas valdes loceklis **Matīss Ratnieks** informēja par orientēšanās sporta attīstības plāniem un iespējām Latvijā.

Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietnieks un Sporta departamenta direktors **Edgars Severs** izklāstīja **valsts sporta infrastruktūras attīstības koncepcijas** plānoto saturu. Savukārt SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" galvenais redaktors **Jānis Turlajs** iepazīstināja ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas uzdevumā veikto pētījumu par sporta infrastruktūras izvietojumu Latvijā apdzīvotības kontekstā. Komitejas locekļi diskutēja par sporta infrastruktūras turpmākās attīstības iespējām un virzieniem.

E. Severs vērsās pie pašvaldībām ar lūgumu aktualizēt sporta bāzu reģistrā iekļauto informāciju. Tas izdarāms, salīdzinot interneta vietnē www.sportaregistrs.lv iekļautos datus ar konkrētās pašvaldības datiem. Ja reģistrā jāveic kādas izmaiņas, kontaktpersona Izglītības un zinātnes ministrijā ir Sporta departamenta vecākā referente **Ilze Pauliņa** (ilze.paulina@izm.gov.lv; 67047932).

Novadu apvienībā

- **23. oktobrī Novadu dienā** Priekuļos pašvaldību pārstāvji pieņēma **rezolūciju** par valdības piedāvātajiem administratīvi teritoriālā dalījuma variantiem, aicinot pārtraukt nelietderīgas diskusijas un novadu apvienošanā saglabāt brīvprātības principu. Tāpat valdība tiek aicināta nodrošināt pētījuma izstrādi par

to, kā attīstības pasākumu nefinansēšana ir ietekmējusi situāciju novados.

Novadu apvienība arī uzskata, ka valsts līmenī ir jāizstrādā ilglaika politikas plānošanas dokuments bēgļu un patvēruma meklētāju integrācijas jomā. Novadu dienas dalībnieki vienojās pilnībā atbalstīt LPS Valdes lēmumu par patvēruma meklētājiem.

• **30. oktobrī** paplašinātajā **Novadu apvienības valdes sēdē** diskutēja par administratīvi teritoriālās reformas turpinājumu. Novadu vadītāji pauda, ka ir jā sagatavo detalizēts viedoklis un argumenti par visiem VARAM piedāvātajiem administratīvi teritoriālās reformas projekta punktiem. Novadu pašvaldības, atbildot uz ieceri turpināt administratīvi teritoriālo reformu, aicina Jaut nostabilizēt pēc 2009. gada reformas izveidoto sistēmu un īstenot iepriekšējās reformas paredzētās pārmaiņas, kam nepieciešams laiks. Būtiski ir saglabāt brīvprātīgas novadu apvienošanās vai sadalīšanās mehānismu, kā arī pārmaiņas veikt tikai pēc rūpīgas un objektīvas pašreizējās sistēmas izvērtēšanas.

Sēdē apsprieda arī pašvaldību savstarpējos norēķinus par izglītības pakalpojumiem un rīcības plānu to personu pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

• **27. novembrī Novadu apvienības valde** nolēma vērsties pie politiskajām partijām, aicinot tās paust savu attieksmi par iecerēto jauno administratīvi teritoriālo reformu, īpaši ņemot vērā, ka neviena partija pirms Saeimas vēlēšanām savā programmā nav informējusi par nodomu uzsākt vēl vienu novadu apvienošanu. 2. decembrī Latvijas Novadu apvienības valdes **atklātā vēstule** tika nosūtīta visām Saeimā pārstāvētajām politiskajām partijām, norādot uz nepieciešamību pirms jaunas reformas analītiski izvērtēt, kāpēc sešos gados pēc iepriekšējās reformas nav izpaudušās gaidītās lielo novadu priekšrocības. Pagaidām iedzīvotāju ienākumi lielajos novados neliecina, ka novada lielu-

am būtu būtiska ietekme uz iedzīvotāju labklājību. Tāpat Novadu apvienības valde vai, pēc partiju domām, vēl vienas reformas uzsākšanai nebūtu vajadzīgs vēlētāju mandāts. Atklātajā vēstulē uzsvērts, ka līdz šim veiktās nozaru reformas – valsts iestāžu un veselības aprūpes koncentrācija un plānotā izglītības iestāžu slēgšana – ir depopulāciju veicinošs faktors un pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos nepieciešams sekmēt pierobežas teritoriju apdzīvotību.

Mazo novadu sanāksme

• Mazie novadi, neapšaubāmi, spēj saviem iedzīvotājiem nodrošināt atbilstošu pakalpojumu klāstu un rūpēties par attīstību ne mazāk veiksmīgi par lielākiem novadiem, līdz ar to runas un plāni par kārtējo apvienošanu nav atbalstāmi – šādu viedokli **25. novembrī**, pulcējoties Latvijas Pašvaldību savienībā, pauda mazo novadu domju priekšsēdētāji.

Lai labāk spētu aizstāvēt mazo novadu intereses, pašvaldību vadītāji vienojās ar LPS administrācijas atbalstu veidot Mazo novadu apvienību, savukārt LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** pauda, ka izvirzīs prasību dot iespēju visu pašvaldību grupu pārstāvjiem, arī attīstības centriem, Pierīgas pašvaldībām un citiem, piedalīties Koalīcijas padomes sēdēs. Patlaban tāda iespēja ir tikai Lielo pilsētu asociācijai.

Nākamā mazo novadu vadītāju sanāksme notiks janvārī pēc LPS Domes sēdes, bet līdz tam aktīvistu grupa sagatavos nepieciešamo dokumentāciju apvienības veidošanai.

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem Latvijā ir 39 novadi ar iedzīvotāju skaitu līdz 5000: Aglonas, Aknīstes, Alsungas, Apes, Baltinavas, Beverīnas, Cesvaines, Ciblas, Dundagas, Durbes, Ērgļu, Jaunpiebalgas, Jaunpils, Līgatnes, Lubānas, Mazsalacas, Mālpils, Mērsraga, Naukšēnu, Neretas, Nīcas, Pārgaujas, Pāvilostas, Raunas, Rojas, Rucavas, Rugāju, Rundāles, Salas, Sējas, Skrīveru, Strenču, Tērvetes, Vaiņodes, Varakļānu, Vārkavas, Vecpiebalgas, Viesītes un Zilupes novads.

Piekrastes apvienībā

• **30. oktobrī** Saulkrastos notika Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības (LPPA) sanāksme, un novada domes priekšsēdētājs **Ervīns Grāvītis** un viņa vietnieks **Normunds Līcis** uzņēma gan sanāksmes

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

dalībniekus, gan ciemiņus – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pārstāvjus, kā arī plānošanas un tūrisma ekspertus.

LPPA priekšsēdētājs **Māris Dadzis** atskatījās uz gada laikā paveikto apvienības darbā – aktuālo jautājumu virzību un turpmākajiem izaicinājumiem piekrastes pārvaldībā. VARAM valsts sekretāra vietniece **Ilona Raugze** pastāstīja, ka finansējums 15 miljonu eiro apmērā tiks gandrīz pusei no visā piekrastes publiskās infrastruktūras tematiskajā plānojumā definētajām 55 attīstāmajām vietām.

Apvienībā “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija”

SABIEDRĪBA AR DVĒSELI - LATVIJA

• **9. novembrī** Ogrē notika kārtējā pašvaldību apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” valdes sēde, kurā reģionālie pārstāvji iepazīstināja ar sešiem labākajiem projektiem katrā reģionā, kas realizēti šogad.

Apvienība darbojas, lai iedzīvotājiem un to apvienībām palīdzētu īstenot ieceres un paveikt nelielus projektus pašu spēkiem. Tas ir atbalsts nevalstiskajām organizācijām vai neregistrētām iedzīvotāju grupām. Iedzīvotāji raksta projektus, žūrija tos izvērtē, un atbalstītie projekti saņem pašvaldības līdzfinansējumu, lai biedrība vai iedzīvotāju grupa savu ideju varētu īstenot, dodot ieguldījumu sabiedrībai un apkārtnē.

16. janvārī Lielvārdes kultūras namā notiks noslēguma pasākums, kurā dalībnieku balsojuma rezultātā nosauks labākos projektus trīs kategorijās un izvirzīs vienu, kas iegūs nacionālo balvu 500 eiro vērtībā.

Pašvaldību apvienība “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” aicina iesaistīties arī tās pašvaldības, kuras vēl nerealizē šādus projektus, bet ir gatavas finansiāli atbalstīt iedzīvotājus labo darbu veikšanā.

Citi notikumi

• **20. un 21. oktobrī** Jūrmalā notika **apmācību seminārs** Latvijas pašvaldībām saskaņā ar projektu “Vietējās pašvaldības – attīstības izglītības un sabiedrības izpratnes veicinātājas” (LADDER). Tajā

piedalījās Saeimas deputāti **Nellijs Kleinberga** un **Aldis Adamovičs**, un semināra dalībniekus uzrunāja LPS priekšsēža vietnieks un Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**. Latvijas Platformas attīstības sadarbībai (LAPAS) direktore **Inese Vaivare** sniedza prezentāciju par Latvijas pieredzi un zināšanām kā atslēgu globālai attīstībai. Ar Latvijas pašvaldību pieredzi attīstības sadarbības un attīstības izglītības projektu īstenošanā iepazīstināja Ogres novada domes priekšsēdētājs **Arturs Mangulis** un Gulbenes novada domes Izglītības, kultūras un sporta nodaļas vadītāja vietniece **Anita Birzniece**.

LADDER projekta mērķis ir stiprināt vietējo pašvaldību lomu attīstības izglītības un sabiedrības izpratnes veicināšanā, ceļot to kapacitāti un izplatot labo praksi attīstības izglītības jomā gan projektā iesaistītajās valstīs, gan Eiropas Savienības līmenī. LADDER projektā iesaistījušās pašvaldību asociācijas (arī LPS), pašvaldības un nevalstiskās organizācijas.

LADDER projektā tiks finansētas Latvijas pašvaldību aktivitātes attīstības jomā, piešķirot apakšfinansējumu (*sub-granting*) pieciem projektiem – katram 4000 eiro apmērā. LPS šajā projektā izsludinās projektu pieteikumu konkursu Latvijas pašvaldībām, lai veicinātu pilsētu un novadu iesaistīšanos attīstības izglītībā.

• Viens no Latvijas Pašvaldību savienībā izveidotās Pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkla koordinējošās darba grupas uzdevumiem ir atbalsta sniegšana pašvaldībām darbā ar jaunatni, tādēļ tiek organizētas

informatīvas videokonferences. **6. novembrī videokonferences** tēma bija “Jaunatnes likums. Darba ar jaunatni organizēšana pašvaldībās”.

Šajā videokonferencē **Marika Arkliņa** no Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta norādīja, ka IZM nodrošina vienotas valsts politikas izstrādi jaunatnes politikas nozarē, un izskaidroja tās pienākumus, kā arī iepazīstināja ar jaunatnes darba plānošanu un īstenošanu Jaunatnes likuma izpratnē.

Jelgavas pilsētas jaunatnes lietu speciāliste **Jelena Grīse** atklāja jaunatnes darba organizēšanas metodes Jelgavā un pastāstīja par dažādiem ikgadējiem un sekmīgiem pasākumiem, kuru mērķauditorija ir jaunieši. Savukārt Jelgavas novada jaunatnes lietu speciāliste **Kristīne Kode** iepazīstināja ar veiksmīgi izveidoto sistēmu, pēc kuras darbs ar jaunatni var attīstīties visos 13 novada pagastos.

• **No 12. līdz 14. novembrim** Daugavpilī notika ES programmas “Eiropa pilsoņiem” finansētā projekta “Eiropas reģioni Eiropas pilsonības attīstībai” otrā starptautiskā partneru sanāksme – **konference**

“Iedzīvotāju izglītība Eiropas identitātes veidošanai”, kurā piedalījās arī LPS pārstāvji **Zane Dūze**, **Lelde Vazdiķe** un **Nauris Ogorodovs**.

Projektā iesaistīti partneri no 11 Eiropas Savienības valstīm. Konferenci un daudzpusīgu izziņāšanas programmu ārvalstu partneriem un Latvijas pašvaldību pārstāvjiem bija noorganizējusi Daugavpils pilsētas dome – dalībnieki varēja iepazīties ar Daugavpils Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes prodekāna **Dmitrija Oļehnoviča** prezentāciju par Eiropas vērtību pētišanu; par strukturēto dialogu un jauniešu līdzdalību vietējā līmenī pieredzē dalījās Lūznavas muižas pārvaldniece, kādreiz aktīva jaunatnes lietu speciāliste **Iveta Balčūne**; savukārt **Eridiana Oļehnoviča** un **Māriete Kravale-Pauliņa** akcentēja jauniešu līderību Latvijā.

- **20. novembrī** Latvijas Pašvaldību savienības un Labklājības ministrijas rīkotās **videokonferences** tēma bija par Eiropas Sociālā fonda īstenotā projekta “**Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās**” ieviešanu, praksi un aktuāliem jautājumiem – projekta aktivitātēm un laika grafiku, kā arī par apmācību un supervīziju pakalpojumiem pašvaldībām – pakalpojumu sniedzēju izvēli, līgumu slēgšanu un līdzfinansējuma atgūšanu no Eiropas Sociālā fonda.

- **26. novembrī** LPS sadarbībā ar Finanšu ministrijas Komerccarbības atbalsta kontroles departamenta un VARAM pārstāvjiem rīkoja **diskusiju** par projektos nepieciešamajām aktivitātēm, uz kurām attiecas **valsts atbalsta piešķiršanas un kontroles nosacījumi**. LPS padomniece **Andra Feldmane** iepazīstināja ar mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) jauno definīciju un uzņēmumu kategorijas noteikšanu, vadoties pēc MVU attiecību veida.

- **27. novembrī** Latvijas Universitātes Akadēmiskajā centrā Torņakalnā notika **izglītības līderu forums “Radīt rītdienas skolu šodien!”**, ko rīkoja LPS sadarbībā ar izglītības uzņēmumu “Lielvārds”. Pašvaldību savienību tajā pārstāvēja LPS padomniece izglītības jautājumos **Ināra Dundure**.

Šobrīd pasaulē un Latvijā aktuāla un svarīga tēma izglītības attīstībā ir mūsdienīga mācību satura un vides sinerģija – par to šoreiz sprieda gan pašvaldību vadītāji un speciālisti, izglītības iestāžu vadītāji, uzņēmēji, politikas veidotāji, gan Latvijas un Lielbritānijas izglītības speciālisti.

- **2. decembrī** LPS sadarbībā ar Aizsardzības ministriju rīkoja **videokonferenci** pašvaldību pārstāvjiem par vienotu piemiņas plāksņu uzstādīšanu **Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru piemiņai**.

Aizsardzības ministrijas Rekrutēšanas un jaunsardzes centrs pērn uzsāka projektu “Atceries Lāčplēšus!”, ko iecerēts turpināt līdz Latvijas simtgadei 2018. gadā. Tā virsmērķis ir apzināt Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru biogrāfijas, kā arī uzstādīt piemiņas plāksnes kapsētās, kur viņi apglabāti.

Piemiņas plāksņu jeb stēlu uzstādīšanā Rekrutēšanas un jaunsardzes centrs lūdz iesaistīties pašvaldības, tāpēc videokonferencē centra direktors **Druvis Kleins** informēja par šo projektu plašāk.

- **4. decembrī** Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā tika uzņemtas vēl trīs pašvaldības – **Amatas, Alūksnes un Valkas novads**. Kopumā šajā tīklā tagad darbojas jau 40 pašvaldības, no kurām septiņas pievienojušās šogad.

NACIONĀLAIS
VESELĪGO
PAŠVALDĪBU
TĪKLS

- Šajā dienā ar bankomāta atklāšanu Ciblā noslēdzās **LPS un “Swedbank” sadarbības memoranda ieviešana 2015. gadā**.

Piedaloties Ministru prezidentei **Laimdotai Straujumai**, LPS ģenerālsēkretārei **Mudītei Priedei**, “Swedbank” un vietējās pašvaldības vadībai, Ciblas novadā tika atklāts

pēdējais no kopumā 16 jaunajiem bankomātiem. “Lai gan mūsdienās liela daļa darījumu notiek e-vidē, skaidras naudas pieejamībai ir būtiska nozīme, lai novados veicinātu uzņēmējdarbību un iedzīvotājiem nodrošinātu kvalitatīvu dzīves telpu. Ja tuvākā bankas filiāle atrodas 50 kilometru attālumā, bet pie skaidras naudas var tikt tikai kaimiņu novadā, nav iespējams runāt par attīstību un cilvēkiem draudzīgu dzīves vidi reģionos. LPS šo jautājumu ir aktualizējusi jau vairāku gadu garumā, tādēļ esam gandarīti, ka izdevies atrast atsaucīgus partnerus un optimālu risinājumu,” pauž LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**.

Memorandu par finanšu pakalpojumu pieejamības paplašināšanu Latvijas reģionos LPS un “Swedbank”

parakstīja aprīlī. Pēc šīs iniciatīvas bankomāti uzstādīti 16 Latvijas novados, kur līdz šim nebija skaidras naudas izmaksas iespēju: Amatas, Aknīstes, Baltinavas, Beverīnas, Burtnieku, Ciblas, Daugavpils, Garkalnes, Jēkabpils, Krustpils, Pārgaujas, Riebiņu, Rugāju, Rundāles, Sējas un Vārkavas novadā.

- **11. decembrī** Latvijas Pašvaldību savienība sadarbībā ar Ogres novada pašvaldību, centru "Dardedze" un Labklājības ministriju organizēja **videokonferenci "Sociālais darbs ar ģimenēm un bērniem"**.

Ar sava novada pieredzi un praksi, organizējot sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, iepazīstināja Ogres novada Sociālā dienesta vadītāja **Sarmīte Ozoliņa** un vietiece **Iļona Reinholde**. Padomus un ieteikumus, kā atpazīt vardarbību ģimenē, sniedza **Laila Balode** no centra "Dardedze". Savukārt Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu kvalitātes kontroles departamenta direktora vietiece **Dzintra Kandere** pastāstīja par sociālo gadījumu vadīšanu darbā ar ģimenēm un bērniem.

- Šajā dienā **videokonferenci "Brīvprātīgā darba likums. Brīvprātīgā darba organizēšana pašvaldībās"** organizēja arī Pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkls.

Videokonferencē ar Brīvprātīgā darba likumu iepazīstināja Saeimas deputāte **Silvija Šimfa**. Par to, kā pašvaldībās tiek organizēts darbs ar jaunatni, un par labās prakses piemēriem pastāstīja Daugavpils pilsētas vecākā jaunatnes lietu speciāliste **Edīte Ivanova**, bet Valmieras novada fonda jauniešu lietu koordinatore **Gundega Siliņa** dalījās labajā pieredzē par brīvprātīgo darbu ar jauniešiem.

- **14. decembrī** LPS uzņēmējdarbības atbalsta tīklā notika **diskusija**, ko vadīja Ekonomikas ministrijas (EM) valsts sekretāra vietnieks **Raimonds Aleksejeņoks**. Diskusija bija par EM pārziņā esošo specifisko atbalsta mērķu ES fondu finansējuma piešķiršanas kritērijiem un MK noteikumiem vairākās programmās.

- **15. decembrī** Latvijas Pašvaldību savienība sadarbībā ar Labklājības ministriju rīkoja **videokonferenci par asistenta pakalpojuma organizēšanu un sniegšanu pašvaldībā**. Tā tika organizēta ar mērķi informēt sociālos dienestus un atbildēt uz jautājumiem par izmaiņām Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 942 "Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā", kas stājas spēkā 2016. gada 1. janvārī.

Videokonferencē piedalījās Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākais referents **Einārs Grāveris** un vecākā eksperte **Lilīta Cīrule**.

- Šajā dienā LPS notika vēl viena videokonference – **"TehnoBuss Latvija" projekta prezentācija**. Pašvaldību savienība ir gandarīta par Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācijas (MASOC) projektu "TehnoBuss Latvija", kas realizēts sadarbībā

ar Vācijas un ir aprīkots ar modernām ražošanas iekārtām, tā dodot iespēju jauniešiem šīs iekārtas ne vien aplūkot, bet arī izmēģināt.

- **17. decembrī** Pašvaldību savienība sadarbībā ar Būvniecības valsts kontroles biroju organizēja **videokonferenci par būvekspertīžu organizēšanas un būvekspertsertifikācijas kārtību**. Dienu iepriekš Saeimas Tautsaimniecības komisija steidzamības kārtā ierosināja Saeimai veikt grozījumus Būvniecības likumā, pagarinot iespēju līdz 2016. gada 1. jūlijam piešķirt pastāvīgās prakses tiesības būvekspertsertificācijā. Diskusijas dalībnieki – Būvniecības valsts kontroles biroja un pašvaldību būvvalžu pārstāvji – centās atrast kompromisu šā jautājuma risināšanā.

Vizītes un pieņemšanas

- **No 25. līdz 31. oktobrim** saskaņā ar projektu "Administratīvi teritoriālās reformas un finanšu decentralizācijas sinerģija labas pārvaldības stiprināšanai Moldovā", ko organizē Ārlietu ministrija attīstības sadarbības un attīstības izglītības projektu īstenošanai sadarbībā ar Austrumu partnerības valstīm, Latvijā norisinājās **Moldovas Pašvaldību asociācijas CALM mācību vizīte**.

Vizītes laikā Moldovas kolēģi viesojās Pašvaldību savienībā, kā arī vairākās Latvijas pašvaldībās – Kandavas, Engures, Jaunpils un Ventpils novadā. CALM pārstāvji tikās arī ar Finanšu ministrijas Pašvaldību finansiālās darbības uzraudzības un finansēšanas departamenta direktori **Intu Komisāri** un Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas locekli **Juri Šulcu**.

- **23. novembrī** LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** tikās ar Polijas Republikas vēstnieci Latvijā **Evu Dembsku**. Viņi pārrunāja galvenās aktualitātes pašvaldību attīstībā Latvijā un Polijā, kā arī iespējas abu valstu pašvaldību sadarbībai.

- **No 23. līdz 27. novembrim** Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo varu kongresa organizētajā mācību vizītē Latvijā viesojās **Albānijas vietējo un reģionālo pašvaldību vadītāju un ekspertu delegācija.**

Vizīte bija veltīta pašvaldību asociācijas darbībai un komunikācijai ar tās biedriem, sarunu sistēmai starp pašvaldībām un centrālo valdību, kā arī administratīvi teritoriālās reformas pieredzei. Albānijas delegācija apmeklēja arī Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisiju, Finanšu ministriju, tikās ar VARAM speciālistiem, kā arī viesojās Jelgavas novadā, kur iepazinās ar novada darbību un attīstību pēc 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas un apskatīja pirmo zema enerģijas patēriņa sporta halli Latvijā – Valgundes sporta halli.

- **9. decembrī Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis** parakstīja **sadarbības līgumu ar Ukrainas Ciemu asociāciju.** Līgums paredz veidot sadarbību vietējo pašvaldību kapacitātes stiprināšanas, apmācību, informācijas un pieredzes apmaiņas jomā.

Ukrainas Ciemu asociācija ir viena no trim galvenajām reģionālās attīstības asociācijām Ukrainā. Šī organizācija tāpat kā Ukrainas Pilsētu asociācija un Ukrainas Apgabalu un rajonu asociācija piedalās decentralizācijas reformas procesos.

Īpaša interese Ukrainas kolēģiem ir par praktisko sadarbību, Latvijas pieredzi un zināšanām, tajā skaitā projektu sagatavošanas prasmēm, jo Ukrainas zemākajā reģionālajā līmenī to ļoti trūkst, bet bez tām grūti piesaistīt starptautisko donoru finansējumu.

LPS jau veiksmīgi sadarbojas ar Ukrainas Pilsētu asociāciju, notikušas gan LPS, gan arī pašvaldību pārstāvju vizītes, daudzas Latvijas pašvaldības ir noslēgušas savus sadarbības un sadraudzības līgumus ar ukraiņu kolēģiem.

- **16. decembrī** Latvijas Pašvaldību savienībā viesojās **Ķīnas Tautas Republikas Hebejas provinces delegācija**, lai tiktos ar LPS priekšsēdi **Andri Jaunsleini** un LPS ģenerālsekretāri **Mudīti Priedi.**

Tikšanās notika **16+1 formāta** ietvaros, kas paredz veicināt Ķīnas sadarbību ar 16 Eiropas valstīm, tajā skaitā Latviju. 2016. gadā plānotas plašas aktivitātes – Ķīnas TR premjera vizīte Latvijā, Loģistikas un transporta koordinācijas sekretariāta izveide, līdz ar to Latviju izvirzot kā transporta nozari koordinējošo valsti **16+1 formātā**, pirmā Ķīnas, Centrālās un Austrumeiropas valstu par transporta nozari atbildīgo ministru konference, izglītojoši semināri uzņēmējiem, kā arī pašvaldību līderu sanāksme Hebejas provincē jūnijā.

Eiropā

- **Latvijas delegācija Eiropas Vietējo un reģionālo varu kongresa plenārsēdē Strasbūrā**

No 20. līdz 22. oktobrim Strasbūrā (Francijā) notika Eiropas Vietējo un reģionālo varu kongresa 29. plenārsēde, kurā piedalījās Latvijas delegācijas vadītājs **Andris Jaunsleinis** un delegāti **Māra Juzupa** un **Andris Rāviņš.**

Kongresa sesijas priekšvakarā Baltijas un Ziemeļvalstu delegācijas tikās īpašā sanāksmē, lai pārrunātu aktuālos jautājumus kongresā un Eiropas Padomē kopumā, kā arī dalītos pieredzē un formulētu kopīgu pozīciju. Kongresa sesijā Latvijas delegācija kopā ar Latvijas vēstnieku Eiropas Padomē (EP) **Rolandu Lappuķi** tikās ar kongresa ģenerālsekretāru **Andreasu Kīferu**

un apsprieda Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības EP izstrādātos priekšlikumus labas pārvaldības stiprināšanai Ukrainā. Iniciatīva paredz sadarbībā ar Norvēģijas pašvaldībām rast veidus, kā piedāvāt Latvijas un Ziemeļvalstu pieredzi un zināšanas, lai sniegtu atbalstu Čerņigovas apgabalam labas pārvaldības stiprināšanā un reformu īstenošanā. Latvijas pārstāvji iepazīstināja kongresa ģenerālsēdētāru ar informāciju par palīdzību, ko Latvijas pašvaldības jau sniegušas Čerņigovas apgabalam Ukrainā. Tikšanās dalībnieki vienojās par nākamajiem soļiem – konkrētu tematu izraudzīšanu, kas atbilstu Ukrainas vajadzībām, palīdzības sniedzēju kompetencei un kongresa politiskajām interesēm. Viens no galvenajiem kongresa sesijas darba kārtības jautājumiem bija veltīts migrācijai un problēmām, ar ko saskaras pašvaldības, uzņemot patvēruma meklētājus. Kongress pieņēma Deklarāciju par bēgļu uzņemšanu, kurā aicina vietējās un reģionālās pašvaldības būt solidarām un neaizmirst par ikviena cilvēka tiesībām uz patvērumu.

- **LPS priekšsēdis konferencē “Migrācija un pašvaldības” Ženēvā**

26. un 27. oktobrī LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo varu kongresa delegācijas sastāvā piedalījās Starptautiskās migrācijas organizācijas rīkotajā augsta līmeņa konferencē “Migrācija un pašvaldības”.

Konferences darbs tika organizēts sešās tematiskajās sesijās, un tajās strādāja pašvaldību, valsts institūciju, nevalstisko organizāciju un privātā sektora pārstāvji no visas pasaules.

- **Latvijas pašvaldību vadītāji Ķīnas investīciju forumā Prāgā**

No 9. līdz 11. novembrim Čehijas Republikas galvaspilsētā Prāgā norisinājās Ķīnas investīciju forums, kurā piedalījās Latvijas pašvaldību vadītāju delegācija: LPS priekšsēža vietnieki – Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētājs **Andris Rāviņš** un Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**, Alojās novada domes priekšsēdētājs **Valdis Bārda**, Alūksnes novada domes priekšsēdētāja vietnieks **Aivars Fomins**, kā arī Alūksnes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālists **Druvis Mucenieks** un LPS padomniece ārējo sakaru jautājumos **Elita Kresse**.

Forumā mērķis bija savstarpējās sadarbības veicināšana starp Ķīnas Tautas Republiku un 16 Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm, darbojoties pie 21. gadsimta “Zīda ceļa” izveides, reģionu savstarpējās sadarbības veicināšana, kā arī pasākumu plānošana uzņēmējdarbības saišu stiprināšanai. Forumu organizēja un finansēja Ķīnas Tautas Republika un Čehijas Republika.

Forumā atklāšanā Čehijas Prezidenta pilī uzrunas un ievadvārdus teica Čehijas Republikas Ministru prezidents **Bohuslavs Sobotka** un Ķīnas Tautas Republikas Sekretariāta sekretāra un Ķīnas Tautas politiski konsultatīvās konferences priekšsēdētāja vietnieks **Du Cjinliņš**, kuri uzsvēra, ka šī sadarbība pavērs plašākas ekonomiskās izaugsmes iespējas visām iesaistītajām valstīm un to uzņēmējiem.

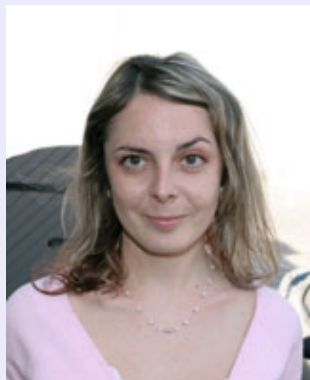
Latvijas delegācija piedalījās paneldiskusijā par turpmāko sadarbību un sadarbības iespējām dažādās jomās, kā arī Ķīnas un Centrālās un Austrumeiropas reģionu līderu pārrunās. Šīs diskusijas laikā līdztekus sadarbības iespēju un modeļu pārrunāšanai Latvijas delegācija saņēma ielūgumu 2016. gada 16. un 17. jūnijā kopā ar uzņēmējiem apmeklēt Ķīnu, lai tiktos ar reģionālajiem pārstāvjiem un uzņēmējiem.

Dienas noslēgumā notika svinīgās vakariņas ar Čehijas Republikas prezidentu **Milošu Zemanu**, kurš uzsvēra Ķīnas un Centrālās un Austrumeiropas sadarbības nozīmi abu reģionu tālākā attīstībā.

Forumā trešajā dienā Latvijas pašvaldību pārstāvji apmeklēja Latvijas Republikas vēstniecību Prāgā, kur tikās ar vēstnieku **Albertu Sarkani** un pārrunāja aktuālās pašvaldību problēmas, kā arī sadarbības veicināšanas iespējas starp Latviju un Čehiju, it īpaši pašvaldību un reģionu līmenī.

Sagatavojušas **Maija Pētermane** un **Zane Dūze**

Agita Kaupuža,
LPS Pārstāvniecības
Briselē vadītāja

EuroPCom konferencē Briselē iepazīta Rēzeknes novada pieredze

21. un 22. oktobrī Beļģijas galvaspilsētā Briselē norisinājās ikgadējā Reģionu komitejas rīkotā **komunikācijas konference EuroPCom**, kurā Rēzeknes novada Attīstības plānošanas nodaļas vadītāja **Anna Jaudzema** dalījās savā novada pieredzē par komunikāciju ar iedzīvotājiem administratīvi teritoriālās reformas laikā.

Seminārā "Reformējot normu", kas bija veltīts dažādu valstu pašvaldību pieredzei komunikācijā ar iedzīvotājiem administratīvi teritoriālo reformu laikā, A. Jaudzema pastāstīja, ka jau vairākus gadus pirms jaunā novada izveides ar vietējo masu mediju starpniecību notikusi regulāra saziņa ar topošā novada veidojošo pagastu iedzīvotājiem par sadarbības iespējām ar toreizējo Rēzeknes rajona padomi. Tāpat pagastos organizētas iedzīvotāju tikšanās, un vietējie reportieri Eiropas Savienības finansētos projektos gatavojuši ziņu lapas par aktuālajiem jautājumiem pagastos, kas nodrošināja atgriezenisko saiti starp iedzīvotājiem un administrāciju. Liela uzmanība tika pievērsta arī jauniešiem, veidojot jauniešu padomes, lai veicinātu viņu iesaisti lēmumu pieņemšanā un ieinteresētu viņus palikt dzīvot un strādāt Rēzeknes novadā. Arī Somijas Salo pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste **Teija Jervele** (*Teija Järvelä*) apstiprināja,

ka jaunās Salo pašvaldības izveidē komunikācijai ar iedzīvotājiem bijusi izšķirīga loma. Jaunā Salo pašvaldība tika izveidota 2009. gadā, apvienojot desmit pašvaldības vienā. Galvenās ziņas, ko administrācija vēlējas nodot apvienojamo pašvaldību iedzīvotājiem, bija, ka pilsētas centrs un lauku apvidi būs vienlīdz nozīmīgi un neviens nezaudēs savu darba vietu. Pašvaldības komunikācijas speciālisti arī radīja "Reformas kunga" tēlu, cenšoties to veidot par pozitīvu varoni, un tas arī sekmīgi izdevies.

Līdzīgi kā Rēzeknes novadā, arī Salo veidošanas laikā tika rīkotas iedzīvotāju tikšanās, lai veicinātu diskusijas un uzzinātu iedzīvotāju domas un viedokļus. Par vienu no lielākajām problēmām, kas joprojām nav atrisināta, T. Jervele atzina jaunās Salo pašvaldības ģerboņa izvēli. Pēc ilgām un neviennozīmīgām diskusijām par jaunās pašvaldības ģerboni izvēlēts otras lielākās pilsētas ģerbonis, taču tas joprojām tiek lietots ļoti retos gadījumos, jo ne visu pašvaldību iedzīvotāji uzskata to par pareizo izvēli. Ģerboņa vietā daudz lielāku atbalstu guvis jaunās pašvaldības logo, kas izveidots pilnīgi no jauna.

EuroPCom konference šogad notika jau sesto reizi, pulcējot 900 dalībnieku – komunikācijas nozares pārstāvjus un ekspertus no vietējām un reģionālajām pašvaldībām, valsts iestādēm un Eiropas līmeņa institūcijām. Viņi divu dienu garumā piedalījās interaktīvos semināros, debatēs un lekcijās, diskutējot un klausoties par būtiskākajiem izaicinājumiem komunikācijas jomā.

Pašvaldību pārstāvji diskusijā par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū

Reģionu komitejas (RK) Sociālās politikas, izglītības, nodarbinātības, pētniecības un kultūras komisijas sanāksmē, kas **19. novembrī** norisinājās Briselē, diskusiju centrā bija jautājums par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū. Ilgstošais bezdarbs ir aktuāla problēma arī Latvijā, jo ilgstošie bezdarbnieki veido 30,7% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita.

Runājot par sabiedrības grupām, kuras ir visneaizsargātākās pret ilgtermiņa bezdarbu, Latvijas delegācijas Reģionu komitejā pārstāve Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere** aicināja pievērst uzmanību ne tikai cilvēkiem ar zemu kvalifikāciju, vientuļajiem vecākiem un personām ar invaliditāti, bet arī iedzīvotājiem ar hroniskām slimībām un cilvēkiem pirmspensijas vecumā. "Mēs nedrīkstam aizmirst, ka saskaņā ar Eurostat pētījumiem vidēji Eiropas Savienībā lielāko ilgstošo bezdarbnieku grupu veido cilvēki vecumā no 50 līdz 74 gadiem. Tādēļ ne tikai laikus būtu jādomā par šķēršļu mazināšanu nodarbinātībai un

kvalitatīvu darba vietu pieejamību, bet svarīgi uzmanību vērst arī uz preventīviem pasākumiem aktīvas novecošanās kontekstā,” uzsvēra L. Gintere.

Eiropas Komisijas (EK) Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta pārstāvis norādīja, ka ilgstošais bezdarbs ir viens no nozīmīgākajiem aspektiem, kas veicina iedzīvotāju nabadzību un sociālo atstumtību, tāpēc šai jomai patlaban pievērsta īpaša uzmanība. Viņš izteica cerību, ka ilgstošā bezdarba novēršanai dalībvalstis gan pietiekami atvēlēs, gan pienācīgi izmantos līdzekļus no Eiropas Sociālā fonda (ESF) un Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF).

Reģionu komitejas atzinums sniedz vietējo un reģionālo pašvaldību viedokli par Eiropas Komisijas septembrī publicēto priekšlikumu Padomes ieteikumam par ilgstošo bezdarbnieku iekļaušanu darba tirgū. Tajā uzsvērts, ka vairāk nekā 12 miljoni cilvēku Eiropā ir bez darba jau ilgāk par vienu gadu. EK sagatavotā priekšlikuma mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm rast risinājumus, lai ilgstošie bezdarbnieki varētu atgriezties darba tirgū. Līdztekus maijā atjauninātajai Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai šī ir vēl viena Žana Kloda Junkera vadītās Komisijas konkrēta iniciatīva, kuras mērķis – stiprināt darbavietu radīšanu un ekonomikas atlabšanu Eiropā.

Migrācijas, iekšlietu un pilsonības komisārs akcentē pašvaldību lomu bēgļu krīzes risināšanā

“Viens no būtiskākajiem Eiropas Savienības migrācijas politikas punktiem ir likumīgā migrācija,” 3. un 4. decembrī Briselē notikušajā Reģionu komitejas 115. plenārsesijā savā uzrunā uzsvēra Eiropas Komisijas migrācijas, iekšlietu un pilsonības komisārs **Dimitris Avramopuls**. Viņš akcentēja pašvaldību lomu bēgļu krīzes risināšanā, jo tās uzņemas lielāko slogu, un aicināja pašvaldības meklēt sabiedrotos Eiropas Komisijā

šo uzdevumu īstenošanai.

Pievēršoties drošības tēmai Eiropas Savienībā, D. Avramopuls kritizēja vairāku ES dalībvalstu nevēlēšanos iesaistīties Eiropas Komisijas piedāvātajā patvēruma meklētāju pārvietošanas shēmā. Viņš arī norādīja, ka būtu jāizveido vairāk vienas pieturas aģentūru, kādas patlaban jau darbojas Lampedūzas un Lesbas salā. *“Ja abi šie punkti darbosies, tad drošība Eiropas Savienībā pieaug. Tie migranti, kuri uzskatāmi par draudu ES drošībai, jāatpazīst pēc iespējas agrāk. Tāpat migranti, uz kuriem neattiecas starptautiskie noteikumi un kuriem nav tiesību atrasties Eiropas Savienībā, jāsūta uz mītnes vietām, pilnībā respektējot cilvēktiesības,”* uzsvēra D. Avramopuls.

Uzrunā komisārs arī atsaucās uz 12. novembrī Valletā (Maltā) notikušo samitu par migrāciju, kurā ES dalībvalstis un citi Eiropas līdzekļu devēji vienojās izveidot ES Ārkārtas fondu stabilitātes nodrošināšanai un nelikumīgas migrācijas un personu pārvietošanas iemeslu novēršanai Āfrikā. Viņš vērsa uzmanību uz to, ka pēc šā samita bēgļu plūsma no Āfrikas valstīm sarukusi, jo, no vienas puses, ES apsolījusi palīdzību un, no otras puses, pretī tiek prasīta Āfrikas valstu un to politisko līderu sadarbība. *“Ja nemobilizēsim vietējās pašvaldības un iedzīvotājus, šai politikai nebūs rezultātu. Tas ir jutīgs jautājums, kā pilsoņi mēģina atbalstīt šo politiku,”* norādīja komisārs.

Vaicāts par iedzīvotāju gatavību uzņemt un integrēt bēgļus vietējā sabiedrībā, Latvijas delegācijas Reģionu komitejā pārstāvis un Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs** pauda bažas, ko vēl vairāk pastiprinājuši 13. novembrī Parīzē notikušie terorakti. *“Vietējie iedzīvotāji izsaka bažas par bēgļu iespējamo uzņemšanu mūsu novadā. Iedzīvotāji jūtas bažīgi, vai radikāli noskaņotas personas nevarētu būt arī bēgļu vidū,”* atklāja A. Lielmežs.

Reģionu komitejas 115. plenārsesijā Latvijas delegāciju pārstāvēja Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere**, Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**, Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs**, Jēkabpils domes priekšsēdētājs **Leonīds Salcevičs**, Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais** un Pārgaujas novada domes priekšsēdētājs **Hardijs Vents**.

Briselē atklāts Demogrāfisko pārmaiņu pakts

7. decembrī Briselē atklāja Demogrāfisko pārmaiņu pakts (*Covenant on Demographic Change*), ko plānots veidot kā Eiropas Savienības mēroga pašvaldību, nevalstisko organizāciju, universitāšu un uzņēmēju asociāciju, lai kopīgi rastu risinājumus sabiedrības aktīvas un veselīgas novecošanās sekmēšanai. Atklāšanas sanāksmē no Latvijas piedalījās Talsu novada domes priekšsēdētājs **Aivars Lācarus** un Rīgas domes Labklājības departamenta pārstāves **Iloņa Segliņa** un **Aija Vecenāne**. Patlaban interesi pievienoties Demogrāfisko pārmaiņu paktsam jau izteikušas 77 organizācijas, tostarp arī 46 vietējās un reģionālās pašvaldības.

2010. gadā 17,4% no Eiropas Savienības dalībvalstu iedzīvotājiem bija vecumā virs 65 gadiem, savukārt 2060. gadā šīs vecuma grupas iedzīvotāju skaits varētu sasniegt jau 30%. Tādēļ Eiropas valstīm jāpieņem sabiedrības novecošanās tendencēm un jāmeklē risinājumi, lai veicinātu seniorus dzīvot veselīgi, aktīvi un neatkarīgi, vienlaikus mazinot viņu atkarību no ģimenes locekļiem un arī uzlabojot senioru dzīves kvalitāti. Dažādas aktivitātes senioru dzīves kvalitātes uzlabošanai tiek aktīvi īstenotas arī Latvijas pašvaldībās. Tā, piemēram, Talsu novada domes priekšsēdētājs atklāja, ka viņa pārstāvētajā novadā darbojas pat vairākas senioru biedrības, sekmējot vecāžu dzīves kvalitātes uzlabošanu, organizējot biedriem kopīgas ekskursijas un sniedzot cits citam palīdzību. Tāpat arī biedri piedalās svarīgu, pensionāriem būtisku jautājumu rosināšanā un izlemšanā, tādējādi turpinot aktīvu iesaisti savas ikdienas veidošanā.

Savukārt Rīgas domes pārstāves dalījās labās prakses pieredzē, rīkojot visdažādākās aktivitātes galvaspilsētā dzīvojošajiem senioriem. Patlaban Rīga kopīgi ar Pērnavu (Igaunijā) un Turku pilsētu (Somijā) īsteno projektu "Būsim aktīvi! – Vecāka gadagājuma cilvēku sociālās izolētības mazināšana caur brīvprātīgo darbu Igaunijā, Latvijā un Somijā". Projekta mērķis ir veicināt senioru aktīvu dzīvesveidu, iesaistot viņus brīvprātīgajā darbā un mazinot to sociālo izolētību, kas atstāj negatīvu ietekmi uz senioru veselības stāvokli un dzīves kvalitāti. Līdztekus Rīgas pilsētā tiek īstenota virkne aktivitāšu senioru dzīves kvalitātes uzlabošanai, piedāvājot veselīga uztura lekcijas un praktiskās nodarbības, kā arī organizējot fiziskās aktivitātes grupas Rīgas parkos un mežos. Demogrāfisko pārmaiņu pakts darbosies kā Beļģijā reģistrēta starptautiska bezpeļņas asociācija, kurā var iesaistīties ikviens interesents, piemēram, vietējās un reģionālās pašvaldības, valsts institūcijas, nevalstiskās organizācijas, uzņēmumi, pētniecības centri un universitātes, brīvprātīgi apņēmoties veicināt vecāka gadagājuma cilvēkiem draudzīgas vides veidošanu un daloties savā pieredzē ar citiem pakta biedriem. Iepazīties ar informāciju par Demogrāfisko pārmaiņu paktu un tam pievienoties var AFE INNOVNET tīkla mājaslapā: afeinnovnet.eu.

Dainis Turlais: ES pilsētvides attīstības programmai jāsasniedz konkrēti rezultāti pašvaldībās

"Eiropas Savienības politikai un izstrādātajām programmām jābūt konkrētām un īstenotām vietējās un reģionālajās pašvaldībās, galaproduktam jānonāk pie mūsu iedzīvotājiem," ES Reģionu komitejas Teritoriālās kohēzijas politikas komisijas sanāksmē 11. decembrī Briselē diskusijā par ES pilsētvides attīstības programmu

uzsvēra Latvijas delegācijas Reģionu komitejā pārstāvis un komisijas otrs vicepriekšsēdētājs **Dainis Turlais**. Pirmās politiskā līmeņa diskusijas par ES pilsētvides attīstības programmu notika Latvijas prezidentūras laikā ES Padomē, panākot vienošanos par šo programmu. Politiskā vienošanās jeb "Rīgas deklarācija" paredz, ka ES pilsētvides attīstības programmai jāuzlabo ES politiku efektivitāte, kas ietekmē pilsētu attīstību, jānodrošina mērķtiecīgāks atbalsts dažādām pilsētām un jāveicina zināšanu un pieredzes apmaiņa. Nīderlande, kas par ES Padomes prezidentvalsti kļuva 2016. gada 1. janvārī, par vienu no prioritātēm noteikusi ES pilsētvides attīstības programmu un 2016. gada 30. maijā plāno pieņemt "Amsterdamas paktu" par virzību uz ES pilsētvides attīstības programmas īstenošanu.

Lai organizētu un pārvaldītu darbu ES pilsētvides attīstības programmā, Nīderlande piedāvā veidot brīvprātīgas partnerības par programmas tematiskajām prioritātēm, sākumā – četras partnerības par mājokļu, nabadzības, migrantu un bēgļu integrācijas, kā arī gaisa kvalitātes tēmām. Rīga izteikusi interesi iesaistīties partnerībā par mājokļu jautājumiem. Katra partnerība darbosies trīs gadus, un to uzdevums būs dalīties labās prakses pieredzē un sagatavot rīcības plānu par kādu ES pilsētvides attīstības programmas tematisko prioritāti, sniedzot priekšlikumus labākam regulējumam un finansējumam. Ar "Amsterdamas paktu" aizsāktos pirmo partnerību izstrādāto rīcības plānu ieviešana.

Dainis Turlais uzrunā Reģionu komitejai pauda, ka tieši vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvji var sniegt informāciju par vietējā līmenī veiksmīgi īstenotu politiku, kas palīdzētu veidot uz rezultātiem orientētu pilsētvides politiku: *"Mēs esam redzējuši, ka Eiropas Savienības pilsoņi ir ieinteresēti piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, un varam izdarīt secinājumus par ES politikas efektivitāti. Posms no idejas līdz realizācijai un rezultātam, ko saņem katrs iedzīvotājs, ir ļoti nekonkrēts. Tāpēc aicinu Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamentu uz ciešāku sadarbību ar Reģionu komiteju, jo šeit mēs esam tie cilvēki, kuri ne tikai strādā ar politiku, bet arī redz saikni ar iedzīvotājiem un to, cik politika ir efektīva un kādu konkrētu labumu tā sniedz mūsu iedzīvotājiem."*

Plānots, ka partnerības sāks darboties 2016. gada janvārī. Eiropas Komisijas DG REGIO Pilsētvides politikas darba grupas vadītājs **Olivjē Bodlē** atklāja, ka partnerības veidos 15 cilvēku grupa, kurā būs pārstāvji no pilsētām, nevalstiskajām organizācijām un uzņēmējiem, Eiropas Komisijas un attiecīgajām dalībvalstu institūcijām. Pirmie darba rezultāti gaidāmi līdz 2016. gada beigām, un, pamatojoties uz tiem, Komisija izvērtēs, kā turpināt darbu pie pārējām astoņām ES pilsētvides attīstības programmas tematiskajām prioritātēm. Nīderlandes prezidentūra ES Padomē pieprasījusi sagatavot Reģionu komitejai atzinumu "Konkrēti pasākumi virzībā uz ES pilsētvides attīstības programmas īstenošanu", ko plānots pieņemt 7.–8. aprīļa plenārsesijā. Šo atzinumu prezentēs 2016. gada maijā Amsterdamā paredzētajā Reģionu komitejas Teritoriālās kohēzijas politikas komisijas un Padomes prezidentvalsts kopīgi rīkotajā izbraukuma sanāksmē, kurā pieņems "Amsterdamas paktu" par pilsētvides attīstības programmu.

LPS DOMES SĒDĒ – PAR BĒĢLIEM UN ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLO REFORMU

Gunta Klismeta

4. novembrī notika **Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) Domes sēde**, kurā apsprieda divus jautājumus – valsts rīcības plānu patvēruma meklētāju uzņemšanai Latvijā un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) piedāvājumus administratīvi teritoriālās reformas turpināšanai. Domes sēdē piedalījās arī Ministru prezidente **Laimdota Straujuma** un trīs ministri – iekšlietu ministrs **Rihards Kozlovskis**, labklājības ministrs **Uldis Augulis** un vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards**.

2015. gada jaunā problēma – patvēruma meklētāji un bēgļi

Ievadvārdos par patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanu **Laimdota Straujuma** atzina, ka Eiropai pirmo reizi pēc kara nākas saskarties ar tik nopietnu krīzi kā patlaban un mēs nevaram pateikt, lai citas valstis ar to tiek galā. Bēgļu krīzes risināšanā svarīga ir visu Eiropas valstu kopējā atbildība, tomēr premjere uzsvēra, ka patvēruma meklētāji un viņu vajadzības nedrīkst kļūt prioritāras pār vietējo iedzīvotāju vajadzībām. Latvijai pakāpeniski divu gadu laikā būs jāuzņem vismaz 531 bēgļis. Ministru prezidente pašvaldību vadītājiem solīja, ka izdevumu rēķinus par novadu un pilsētu aprūpē nonākušo bēgļu radītajiem izdevumiem pašvaldības varēs “piestādīt” valstij un saņems kompensāciju.

Iekšlietu ministrijas valsts sekretāre **Ilze Pētersone-Godmane** iepazīstināja ar dienu iepriekš (3. novembrī) valdībā pieņemto rīcības plānu par to personu pārvietošanu un uzņemšanu Latvijā, kurām nepieciešama

starptautiskā aizsardzība, un šā plāna ieviešanas posmiem. Rīcības plāns paredz Latvijas apstākļiem piemērotas sistēmas izveidi patvēruma meklētāju uzņemšanai, kā arī bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumus.

Vispirms skaidrojumi, ko nozīmē termini “patvēruma meklētājs”, “bēgļis” un “alternatīvais statuss”.

Patvēruma meklētājs ir persona, kura likumā noteiktajā kārtībā lūdz piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu. Patvēruma meklētāja statuss personai tiek piešķirts, kamēr Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) pieņem lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai nepiešķiršanu.

Bēgļis ir persona, kurai likumā noteiktajā kārtībā ir **piešķirts bēgļa statuss** saskaņā ar 1951. gada ANO Ženēvas konvenciju.

Latvijā bēgļa statusu piešķir personām, kuras:

- pamatoti baidās no **vajāšanas rases, reliģijas, tautības, sociālās piederības vai politiskās pārliecības dēļ** savas pilsonības valstī vai, ja šī persona ir bezvalstnieks, – savā iepriekšējā mītnes zemē
- un ja iepriekšminēto iemeslu dēļ **persona nespēj vai nevēlas izmantot attiecīgās valsts tiesisko aizsardzību** un atrodas ārpus šīs valsts teritorijas.

Alternatīvo statusu piešķir personām, kuras nevar atzīt par bēgļiem atbilstoši Ženēvas konvencijai, bet saskaņā ar Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, ES likumdošanu un dalībvalstu praksēm tām ir nepieciešama aizsardzība.

Alternatīvo statusu var piešķirt personai, **ja ir pamats uzskatīt**, ka:

- personai tās pilsonības valstī vai iepriekšējā mītnes zemē, ja persona ir bezvalstnieks, **draud nāves sods vai miesas sods, spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai pazemojoša sodīšana**;
- personai ir **smagi un individuāli draudi, kas apdraud dzīvību vai veselību plaši izplatītas vardarbības dēļ** starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā;
- ārējo vai iekšējo bruņoto konfliktu dēļ **personai nepieciešama aizsardzība un tā nevar atgriezties savas pilsonības valstī vai iepriekšējā mītnes zemē**.

Valdības apstiprinātajā **rīcības plānā** ir noteikti trīs rīcības virzieni: personu atlase un pārvietošana (ar to nodarbošies Iekšlietu ministrija); patvēruma meklētāju uzņemšana un izmitināšana (galveno-

kārt "Muceniekos"); sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumi (pamatā gulsies uz pašvaldību pleciem). Finansējums plāna ieviešanai tiks novirzīts no valsts budžeta un ES fondu līdzekļiem, kur lielākā daļa paredzēta infrastruktūras nodrošināšanai un administratīvās kapacitātes celšanai. Kopumā plāna īstenošanai būs vajadzīgi gandrīz 15 miljoni: 2016. gadā – 9 424 001 un 2017. gadā – 5 570 026 eiro.

Patvēruma meklētāju uzņemšanas un izmitināšanas jomā rīcības plāns paredz patvēruma meklētājiem nepieciešamās dokumentācijas apstrādi, izmitināšanu patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā (PMIC) "Mucenieki", papildu pagaidu uzņemšanas telpu piesaisti izmitināšanai un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumu uzsākšanai, kā arī aizturēto patvēruma meklētāju un imigrantu izmitināšanai.

Sociālekonomiskās iekļaušanas jeb integrācijas jomā plāns paredz latviešu valodas apmācību jau kopš pirmajām dienām "Muceniekos" un individuālas integrācijas programmas izstrādi katram patvēruma meklētājam. Personām tiks sniegta palīdzība arī nodarbinātības jautājumos un dzīvesvietas atrašanās. Lai bēgļi veiksmīgāk iekļautos sabiedrībā, sadarbībā ar nevalstiskajām un reliģiskajām organizācijām plānots piesaistīt brīvprātīgos un individuālos konsultantus. Arī pēc bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas tiks nodrošināts atbalsts izglītības un mājokļu pieejamības, kā arī sociālā atbalsta jomā.

Tāpat rīcības plāns paredz virkni pasākumu pēc lēmuma par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas, piemēram, vispārējās izglītības nodrošināšanu nepilngadīgām personām valsts valodā, jauniešu profesionālās izglītības ieguves nodrošināšanu profesionālās izglītības iestādēs, sociālā atbalsta nodrošināšanu, atbalstu informācijas iegūšanai par mājokļa īri u.c.

Jāpiebilst, ka atbilstoši Saeimas Koalīcijas sadarbības padomes 26. oktobra un 2. novembra sēdē nolemtajam pabalsts bēgļiem un alternatīvo statusu ieguvušajām personām no 256,12 eiro samazināts uz 139 eiro.

Rīcības plānu izstrādāja ar Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas rīkojumu izveidotā un Iekšlietu ministrijas vadītā augsta līmeņa starpinstitucionālā darba grupa patvēruma meklētāju jautājuma risināšanai. Darba grupa plānā iekļāvusi 48 pasākumus (28 no tiem nepieciešams papildu finansējums, un tas ir iezīmēts). Plāna ieviešanā būs iesaistītas II ministrijas, kā arī pašvaldības un nevalstiskās organizācijas. Valsts budžets paredzēts galvenokārt infrastruktūrai – PMIC "Mucenieki", nelegālo imigrantu izmitināšanas centram Daugavpilī, Valsts robežsardzei un darbinieku atalgojumam. Otrs finansējuma avots būs Eiropas fondi. LPS piedalīsies informatīvā ziņojuma sagatavošanā par bēgļu uzņemšanas un integrācijas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžetiem un normatīvo aktu grozījumu sagatavošanā, lai pašvaldība varētu per-

sonai, kurai piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss, piešķirt sociālo palīdzību.

I. Pētersone–Godmane norādīja, ka Latvijai uzņemtās saistības par bēgļu uzņemšanu būs jāizpilda divu gadu laikā. Visus patvēruma meklētājus neuzņems vienlaikus, bet apmēram pa 30 cilvēkiem grupā. Trīs mēnešus viņi uzturēsies "Muceniekos", kur mācīsies latviešu valodu un kopā ar savu atbalsta personu jeb mentoru domās, kur tālāk dzīvot un strādāt. Tiklīdz persona būs saņēmusi bēgļa statusu, "Muceniekos" uzturēties tā vairs nevarēs. Un te nu sāksies pašvaldību rūpe, jo bēglim Latvijā būs tādas pašas tiesības kā jebkuram Latvijas iedzīvotājam. Kaut gan bēgļa statusu ieguvušie tāpat kā mūsu valsts pilsoņi varēs brīvi pārvietoties pa Eiropu, rīcības plāns veidots ar mērķi, lai viņi paliktu Latvijā.

Līdz šim vienīgā pašvaldība, kurai nācies risināt patvēruma meklētāju un bēgļu problēmu, ir **Ropažu novads**, tāpēc ropażnieku secinājumi un piedāvātie risinājumi var kalpot par paraugu citām vietvarām. Ropažu novada pašvaldības administratīvajā teritorijā atrodas vienīgais patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs – "Mucenieki", kas spēj uzņemt ap 200 cilvēku. Pēc bēgļa un vēlāk arī pēc alternatīvā statusa iegūšanas daudzi kļuvuši par Ropažu novada iedzīvotājiem, jo savu dzīvesvietu deklarējuši "Muceniekos".

Ropažu novadā kopš 2008. gada uzņemti vairāki desmiti personu un sniegta sociālā palīdzība alternatīvo statusu ieguvušām personām gan garantētā minimālā ienākuma (GMI) pabalsta veidā, gan apmaksājot ikmēneša tēriņus, sedzot uzturēšanās izdevumus ilgstošās sociālās aprūpes iestādēs, sniedzot pabalstus mīkstā inventāra iegādei, patstāvīgās dzīves uzsākšanai un sakarā ar dzīvojamās platības ierādīšanu. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 3. panta 1¹. un 1². daļa nosaka sociālās palīdzības apjomu, kas pienākas alternatīvo statusu ieguvušajām personām: naktspatversme; patversme; informēšanas un konsultācijas pakalpojums; GMI pabalsts; nepilngadīgajām personām arī sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums. Šā paša likuma 9. pants uzliek par pienākumu pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, nodrošināt šim cilvēkam atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Līdz šim tas Ropažu novada pašvaldībai bijis papildu slogs bez atbilstoša līdzfinansējuma no valsts puses. Turpmāk šādi pienākumi, tiesa gan, ar iezīmētu finansējumu, gaida arī citas pašvaldības, kas uzņems bēgļus pēc tam, kad viņi atstās "Muceniekus".

Pēc LPS lūguma starpinstitūciju darba grupā, kas gatavoja rīcības plānu par to personu pārvietošanu un uzņemšanu Latvijā, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tika uzņemts arī pārstāvis no Ropažu novada pašvaldības un Latvijas Pašvaldību savienības.

LPS ģenerālsēdētāre **Mudīte Priede** domniekiem pastāstīja par Pašvaldību savienības paveikto šāgada jaunās problēmas risināšanā. Jau vasarā LPS nosūtīja aicinājumu visām pašvaldībām noteikt problēmas un veikt aprēķinus par iespējamiem pašvaldību izdevumiem saistībā ar bēgļu uzņemšanu. Atpakaļsaņemtajās vēstulēs minēti līdzīgi problēmjautājumi un iespējamie risinājumi. Pamatojoties uz pašvaldību vēstulēm, tika pieņemts pirmais LPS Valdes lēmums, ko nosūtīja arī Ministru prezidentei. Nedēļu pirms LPS Domes sēdes atbilstošu lēmumu pieņēma arī Novadu apvienība, un dienu pirms Domes sēdes LPS Valde apstiprināja 4. novembra Domes lēmuma projektu.

M. Priede atzina, ka darbs Iekšlietu ministrijas valsts sekretāres Ilzes Pētersones-Godmanes vadītājā darba grupā bijis konstruktīvs un lietīšks un izskatīti daudz priekšlikumi, tomēr Latvijas Pašvaldību savienība šo plānu **nesaskaņoja**.

Pašvaldību savienība pauž gandarījumu par LPS iesniegtajiem priekšlikumiem, kurus valdība akceptējusi – **pašvaldību darbinieku apmācības starpkultūru jautājumos un latviešu valodas apmācība jau kopš ierašanās brīža “Muceniekos”**. Patvēruma meklētāju uzņemšanā no trešajām valstīm Latvijai līdz šim bijusi pieredze ar patvēruma meklētājiem galvenokārt no Irākas, Afganistānas, Vjetnamas un Sīrijas. Tā kā pašvaldību sociālajiem un izglītības darbiniekiem trūkst pieredzes un zināšanu par šo tautību cilvēku tradīcijām un kultūru, pēc pārrunām ar Kultūras ministriju izdevies rīcības plānā iestrādāt, ka tiks veiktas pašvaldību darbinieku apmācības starpkultūru jautājumos. No LPS bija arī prasība, ka latviešu valoda “Muceniekos” ir jā mācās jau kopš pirmās dienas, tāpat būtu jādomā, kā šos cilvēkus nodarbināt, lai viņi pa Mucenieku ciemu neklīstu bezdarbībā – tādēļ pozitīvi, ka rīcības plānā apsvērta šī iespēja.

Savukārt vairākos jautājumos Pašvaldību savienības un valdības viedoklis atšķiras. LPS uzskata, ka atbalsta personai jeb **mentoram**, kurš strādās ar bēgļi vai bēgļa ģimeni, tas būtu jā dara vismaz divus gadus, bet rīcības plāns paredz vienu. Tāpat priekšlikumu no valsts budžeta līdzekļiem apmaksāt **tulka** pakalpojumus valdība akceptējusi tikai daļēji. LPS apgūtā citu valstu un arī ropažnieku pieredze liek uzturēt prasību, lai tulka pakalpojumi tiktu nodrošināti vismaz tik ilgi,

līdz bēglis būs nokārtojies latviešu valodas eksāmenu un varēs komunicēt. Vēl viens jautājums, kas satrauc pašvaldības un jo īpaši izglītības darbiniekus, saistīts ar **asistenta** pakalpojumiem. Rīcības plānā tas paredzēts tikai bērniem ar īpašām vajadzībām, turpretī LPS uzskata, ka visiem bērniem, kas ierodas svešā vidē, ir vajadzīga palīdzība un asistents, turklāt tik ilgi, cik nepieciešams.

Informējot par LPS priekšlikumiem, Mudīte Priede uzsvēra, ka integrācijas procesam “Muceniekos” vai citā patvēruma meklētāju izmitināšanas vietā jānoslēdzas tad, kad sasniegti rezultatīvi rādītāji: apgūta latviešu valoda vismaz komunikācijas līmenī, atrasta dzīvesvieta un darbs, kā arī noslēgts līgums ar uzņemošo pašvaldību un apmācīti tās darbinieki. Galvenais LPS priekšlikums – atbildīgā iestāde slēdz līgumu ar uzņemošo pašvaldību par visu faktisko izdevumu pēcfinansēšanu, kas saistīti ar bēgļu un patvēruma meklētāju uzņemšanu pašvaldībā – sociālās palīdzības un citu sociālo pakalpojumu, bāriņtiesas, pirmsskolas un vispārējās izglītības, sabiedriskās kārtības nodrošināšanas, infrastruktūras izveidei nepieciešamajiem un citiem, arī neparedzētiem izdevumiem, turklāt pašvaldību izdevumi tiek kompensēti vismaz divu gadu periodā pēc statusa iegūšanas un ne retāk kā reizi trijos mēnešos. Valdība atbalsta citu variantu, nosakot, ka jautājumu par nepieciešamā finansējuma piešķiršanu pašvaldībām lems, izskatot VARAM sagatavoto informatīvo ziņojumu par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu uzņemšanas un integrācijas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžeti atbilstoši pašvaldību faktiskajiem izdevumiem.

LPS Dome, vienam atturoties, pieņēma **lēmumu “Par personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, uzņemšanu Latvijas pašvaldībās”**. Lēmums paredz, ka valdībai normatīvajos aktos jānosaka ne tikai par bēgļu un patvēruma meklētāju uzņemšanu atbildīgā iestāde, kura slēdz līgumu ar uzņemošo pašvaldību par visu faktisko izdevumu pēcfinansēšanu, tāpat no valsts budžeta līdzekļiem jāapmaksā atbalsta personāla pakalpojumi izglītības iestādē ne mazāk kā divus mācību gadus visiem bērniem, kā arī jāapmaksā tulka pakalpojumi, jānodrošina valsts valodas apmācība un pabalstu izmaksa jāsaista ar personas pienākumu līdzdarboties integrācijas procesā. LPS Domes lēmumā uzsvērts, ka valdībai jāizstrādā ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments patvēruma meklētāju un bēgļu

integrācijas jomā, paredzot, ka integrācijas process ir "divvirziena", tiek veiktas investīcijas to pašvaldību infrastruktūrā, kur koncentrējas patvēruma meklētāji un bēgļi, nodrošināts finansējums integrācijas programmu īstenošanai pašvaldībās un novērsta situācija, ka patvēruma meklētāji pēc bēgļa vai alternatīvā statusa saņemšanas deklarē savu dzīvesvietu PMIC.

Labklājības ministrs **Uldis Augulis** apšaubīja LPS prasību par asistenta nepieciešamību bērniem 20 stundas nedēļā ne mazāk kā divus gadus, kā arī tikpat ilgu individuālā konsultanta jeb mentora atbalstu. Savukārt LPS padomniece **Ināra Dundure** un Jelgavas pilsētas mērs **Andris Rāviņš** uzstāja uz šo prasību, pamatojot to ar Somijas pieredzi, kur mentoros skolās uztur tik ilgi, cik bērniem tas ir vajadzīgs, par virsmērķi stādot izglītības un valodas apguvi.

Latvijā ir viens patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs – "Mucenieki", kura kapacitāte, nodrošinot adekvātus sadzīves apstākļus, ir 100 personas, bet ārkārtas situācijā tajā var izmitināt līdz 200 personām. Šobrīd tiek plānota "Mucenieku" telpu pielāgošana lielāka patvēruma meklētāju skaita izmitināšanai, kā arī papildu uzņemšanas telpu ierīkošana. Pēc bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas personai "Mucenieki" ir jāatstāj.

Kur bēgļi dzīvos pēc tam – par šo jautājumu Domes sēdē bija viskarstākās diskusijas. Rīcības plānā paredzēts, ka dzīvesvietas atrašanai atbalstu sniegs Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) konsultants, apzinot pieejamo īres tirgu, kā arī sadarbojoties ar pašvaldībām. Konsultants sadarbibā ar vietējo varu informēs arī par skolas un bērnudārza pieejamību un citiem jautājumiem.

Ropažu novada pašvaldības līdzšinējā pieredze liecina, ka pārcelties no "Muceniekiem", piemēram, uz sociālo vai nelabiekārtotu dzīvokli vai istabu ar malkas apkuri un koplietošanas telpām šīs personas nav ar mieru. Taču ne visām pašvaldībām ir brīvs dzīvojamais fonds un dzīvokļi ar ērtībām. Valkas novada pašvaldības vadītājs **Vents Armands Krauklis** gan atzina, ka atsevišķos gadījumos varētu atrast kādam sveštāvietiem darba vietu līdzās dzīvesvietai un šādās reizēs būtu izdevīgi investēt dzīvokļu remontā, tomēr viņa pašvaldībai šādu līdzekļu neesot. Viņš cerēja saklausīt pozitīvu atbildi, ka valsts varētu nākt talkā pašvaldībām izremontēt brīvos dzīvokļus, ko piedāvāt patvēruma meklētājiem, bet iekšlietu ministrs **Rihards Kozlovskis** norādīja, ka šajā jautājumā jābūt visiem vienlīdzīgiem spēles noteikumiem. Valsts sekretāre ieteica meklēt palīdzību pie vietējiem uzņēmējiem, kuriem nepieciešams darbspēks. To gan apšaubīja Alojās novada domes priekšsēdētājs **Valdis Bārda**, norādot, ka uzņēmēji nebūs gatavi veikt šādas investīcijas. Arī **Laimdota Straujuma** uzsvēra: "Nevaram bēgļus rindās uz pašvaldības dzīvokļiem nolikt priekšā mūsu cilvēkiem."

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards** Domes sēdē atzīmēja, ka viņš apzi-

nājis pašvaldību nostāju saistībā ar priekšlikumu to teritorijās izmitināt bēgļus. Lai gan daudzas pašvaldības noraidījušas iespēju uzņemt bēgļus savā administratīvajā teritorijā, sarunās tās esot paudušas izpratni: "Pašlaik pašvaldībām trūkst detalizētas informācijas par to iespējamo lomu bēgļu uzņemšanā. To tiešā atbildība un pienākums primāri ir rūpēties par vietējo iedzīvotāju interesēm un vajadzībām, turklāt pašvaldības ir atzinušas, ka bēgļu uzņemšanai tām nav pietiekamu finanšu resursu, lai veiksmīgi risinātu bēgļu izmitināšanas, sociālās palīdzības, izglītības un integrācijas problēmas, kā arī informētu iedzīvotājus par iespējamajām izmaiņām." Ministrs norādīja, ka līdz 2016. gada vidum VARAM izstrādās informatīvo ziņojumu un atbilstoši pašvaldību reālajiem izdevumiem sniegs regulārus ziņojumus valdībā. Darba procesā vienošoties, kāda būs metodika, cik bieži informācija tiks apkopota un cik bieži izdevumus kompensēs.

Savos komentāros domnieki izteica vienprātīgu minējumu – maz ticams, ka bēgļi dosies dzīvot uz laukiem, drīzāk viņi koncentrēsies vietās, kas tuvāk Rīgai un kur lielāki sociālie pabalsti. Ministru prezidente un LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** gan uzsvēra, ka nevajadzētu šos cilvēkus koncentrēt vienā vietā.

Lielākās bažas pašvaldību pārstāvji pauž par slodzi sociālajiem dienestiem. Daļa vadītāju uzskata par kļūdainu un netālredzīgu valdības lēmumu samazināt valsts pabalstu bēgļiem no 256 uz 139 eiro, jo tas nav pietiekami ēšanai un sevis uzturēšanai. Vēl lielākas problēmas sāksies, kad bēgļiem pēc 12 mēnešiem pārtrauks maksāt šo summu un būs jāpamet patvēruma meklētāju centrs "Mucenieki". Tad būs vai nu jāstrādā, vai jātukšo pašvaldību sociālais budžets.

Ieskatam par darba tirgu Latvijā piedāvājam iepazīties ar "CV Market" Latvijas filiāles direktores **Renātes Zivertes** sniegto informāciju: "Interese analizēt datus par reģistrēto portāla lietotāju dzimto valodu mums radās saistībā ar šobrīd aktuālo bēgļu un imigrantu jautājumu. Šie dati parāda, cik liela nāciju dažādība jau šobrīd konkurē ar latviešiem un krieviem uz brīvajām darba vietām. Cittautieši raibā valodu daudzveidībā jau ir Latvijā un cenšas integrēties sabiedrībā un darba tirgū."

"CV Market" izpētījuši, cik no darba portāla cvmarket.lv reģistrētajiem lietotājiem – vairāk nekā 175 tūkstošiem speciālistu, kas ir darba meklētāji un strādājošie, kā dzimto valodu norādījuši citu, nevis latviešu vai krievu valodu. Secinājums – **cittautieši jau lielā daudzveidībā konkurē Latvijas darba tirgū**. Vairāk nekā 3% darba meklētāju Latvijā dzimtā valoda ir angļu, lietuviešu, arābu vai cita. 2345 portāla lietotāji kā savu dzimto valodu norādījuši angļu, 565 – lietuviešu, 546 – arābu, 440 – igauņu, 346 – somu valodu. Vēl raksturīgākas darba meklētāju valodas ir ukraiņu, armēņu, turkmēņu, itāļu un rumāņu, bet ir arī darba meklētāji, kuru dzimtā valoda ir tibetiešu, basku, nepāliešu, kurdu, persiešu – pavisam 42 valodas. Pētījumā tika analizēti portālā reģistrēto lietotāju dati no 2011. gada janvāra līdz 2015. gada septembrim.

PATVĒRUMA MEKLĒTĀJUS UN BĒĢĻUS GAIDOT

Guntas Klismetas

saruna ar

Iekšlietu ministrijas valsts sekretāres vietnieku
un Nozares politikas departamenta direktoru
DIMITRIJU TROFIMOVU

Pēc LPS Domes sēdes aicinājām uz sarunu vienu no darba grupas dalībniekiem un rīcības plāna līdzautoru, kura ikdienu cieši saistīta ar patvēruma meklētāju un bēgļu jautājumiem, kas ir Iekšlietu ministrijas pārziņā. Saruna notika 17. decembrī.

– Lūdzu, pastāstiet par mūsu valsts līdzšinējo pieredzi – cik Latvijā jau uzņemts patvēruma meklētāju un cik – bēgļu, cik personām piešķirts alternatīvais statuss un kas ar viņiem noticis tālāk?

– Patvēruma sistēma Latvijā tika izveidota 1998. gadā, par pamatu ņemot Skandināvijas modeli, taču līdz šim mums ir pieņemts salīdzinoši maz lēmumu par statusa piešķiršanu. No 1998. gada līdz 2015. gada 1. septembrim Latvijā starptautisko aizsardzību ir lūgusi 1641 persona, visvairāk to bija pērn – 364 personas, kas ir visu gadu lielākais skaits. Bēgļa statuss, ko piešķir uz 12 mēnešiem, šajos gados piešķirts kopumā 65 personām, savukārt alternatīvais statuss, ko starptautiskās aizsardzības gadījumā piešķir uz deviņiem mēnešiem, šajos 17 gados piešķirts 137 personām. Šogad līdz rudenim aizsardzību Latvijā lūgusi 201 persona – bēgļa statuss nav piešķirts nevienam, bet alternatīvais statuss piešķirts 12 personām. Mūsu līdzšinējā pieredze aprobežojas tikai ar pašas patvēruma procedūras īstenošanu. Kas ar šiem statusu saņēmušajiem cilvēkiem noticis tālāk? Pēc “Mucenieku” atstāšanas viņi tika pamesti savā un likteņa varā un pašiem vajadzēja gādāt par

turpmāko dzīvesvietu un lemt, ko darīt tālāk. Laikam tātad, pēc datiem uz 2015. gada 1. janvāri, Latvijas pilsonību ieguvuši tikai pieci bēgļi un divas alternatīvo statusu saņēmušās personas.

– Līdz šim tie vairāk bijuši atsevišķi gadījumi, taču 2015. gads ienesis nesalīdzināmas korekcijas gan Eiropas Savienības valstīs, gan jaunas problēmas priekšā nostādījis arī Latviju.

– Gada sākumā Eiropā sākusies humanitārā krīze lika politiski lemt par starptautisko solidaritāti, jo migrācijas plūsmas visvairāk skartās valstīs – Itālija un Grieķija – administratīvi netika galā ar patvēruma procedūras prasību īstenošanu. Cilvēku skaits bija tik milzīgs, ka šīs valstis vienkārši vairs nespēja visus patvēruma meklētājus pierēģistrēt, pārbaudīt un pieņemt atbilstošu lēmumu. Tātad sekoja apspriedes un politiskie lēmumi gan Eiropas Savienības Tieslietu un iekšlietu ministru padomē, gan arī Eiropadomē par reevakuācijas jeb pārvietošanas shēmas iedarbināšanu. 20. jūlijā ES Tieslietu un iekšlietu ministru padomē vienotās par 54 670 patvēruma meklētāju uzņemšanu Eiropas Savienībā. Šis lēmums tika pieņemts atbilstoši tā saucamajai koplēmumu procedūrai, kur notika saskaņošana ar valstu parlamentiem, un šā koplēmuma ietvaros savu pozīciju definējusi arī Latvija.

– Cik patvēruma meklētāju Latvijai jāuzņem saskaņā ar Eiropas programmu migrācijas jomā un vai šis skaits varētu mainīties?

– Latvijas pozīcija paredz to, ka mūsu valsts politiskā gatavība un kapacitāte ļauj uzņemt ne vairāk par 776 cilvēkiem. Šī ir tā sarkanā robeža, par ko mūsu koalīcija līdz šim spējusi vienoties. Tīri juridiski Eiropas Padomes lēmums paredz Latvijai līdz 2017. gada septembrim uzņemt 531 cilvēku. Kāpēc šāda starpība? Tāpat, kad Briselē pieņēma šo lēmumu, nebija ierēķināti tie 50 tūkstoši bēgļu, kas atradās Ungārijā. Vai šis skaits tiks vai netiks sadalīts – to rādīs laiks, jo situācija ir ļoti dinamiska. Nu jau arī Zviedrija paziņojusi, ka vairs netiek galā ar to patvēruma meklētāju skaitu, kas pie viņiem ierodas, jo Zviedrija un Vācija ir divi galvenie pamatmērķi, kur šie cilvēki grib nonākt.

– Kā Latvija gatavojas sava pustūkstoša vai nedaudz vairāk cilvēku uzņemšanai?

– Lai šos cilvēkus uzņemtu Latvijā, vasarā tika izveidota augsta līmeņa darba grupa, kurā iekļāva arī

ministriju valsts sekretārus, un šis ir vēsturisks gadījums, kad augstākā administratīvā vadība piedalās šajā reevakuācijas sistēmas izveidē. Jau pašā sākumā sapratām, ka nepieciešams apzināt citu valstu pieredzi un labāko praksi, tāpēc darba grupas sēdēs vispirms uzklusījām tās sabiedriskās organizācijas, kas strādā ar patvēruma meklētājiem, lai noskaidrotu, ar kādām problēmām šie cilvēki saskaras pēc statusa iegūšanas. Un tās ir ļoti konkrētas – kur dzīvot pēc “Mucenieku” atstāšanas, kur strādāt, kas ir tā institūcija, kurā vērsties pēc atbalsta. Nevalstiskā sektora pārstāvji arī informēja par līdzšinējām integrācijas programmām un kursiem, un kopā spriedām, cik tie bijuši veiksmīgi, vai sasnieguši plānoto rezultātu, kas būtu jāpildinveido un vispār cik šīs programmas ir jēgpilnas. Oktobra beigās nevalstiskās organizācijas nodibināja konsorciiju, lai apvienotu savas zināšanas, piedāvātu risinājumus un piedalītos šo cilvēku uzņemšanā. NVO sektors iesniedza valdībai 22 rekomendācijas ar konkrētiem priekšlikumiem, ko vajadzētu iekļaut rīcības plānā. Tāpat esam uzklusījuši ANO Augsto pārstāvi bēgļu lietās, apmeklējām biroju Stokholmā, kur bija pieaicināti arī citu Skandināvijas valstu pārstāvji, sadarbojamies ar Lietuvas un Igaunijas kolēģiem. Var teikt, ka esam saakumulējuši un apkopājuši visu, kas šajā jomā zināms un arī atzīts kā kļūdas. Tā, piemēram, jāizvairās no šo cilvēku izvietošanas centralizētā veidā, patvēruma meklētāja un bēgļa tiesības saņemt atbalstu no valsts nepieciešams sasaistīt ar personas pienākumu piedalīties integrācijas programmās un vēl citi pasākumi. Tas viss ir iekļauts rīcības plānā, kura mērķis ir sniegt atbildi, ko tad darīt ar šiem cilvēkiem, uzņemot viņus Latvijā. Plāns tika izskatīts ļoti īsā laikā – novembra sākumā Ministru kabinets apstiprināja, un decembra sākumā to oficiāli publicēja “Latvijas Vēstnesī”.

- Ko tad valdības pieņemtais rīcības plāns konkrēti paredz?

- Pieņemtais plāns sastāv no trim daļām. Par pirmo daļu – šo personu atlasī Grieķijā un Itālijā – pamatā ir atbildīga Iekšlietu ministrija. Otrā plāna sadaļa paredz patvēruma meklētāju uzņemšanu un izmitināšanu, bet vēl patvēruma procedūras ietvaros. Tas nozīmē, ka trīs mēnešus, kamēr tiek pieņemts lēmums par statusa piešķiršanu, šie cilvēki dzīvos speciālajā centrā “Mucenieki”. Un plāna trešā, būtiskākā daļa, kas līdz šim nav bijusi – integrācija jeb sociālekonomiskā iekļaušanās.

- Kā tiek īstenots rīcības plāna pirmais pasākums – personu atlase un pārvietošana un kad Latvijā ieradīsies pirmie patvēruma meklētāji?

- Šobrīd ir nozīmēti divi sakaru virsnieki atlases procesam Itālijā un Grieķijā. Iekšlietu ministrija sadarbī-

bā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, paziņojot Itālijai un Grieķijai par gatavību sākt uzņemšanu, nosūtījusi patvēruma meklētāju uzņemšanas kritērijus un laika grafiku. Šie kritēriji personām, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, ir vienoti un atbilst starptautiskiem nediskriminācijas principiem, taču katra valsts var norādīt papildu kritērijus, lai nodrošinātu veiksmīgu šo cilvēku integrāciju. Latvija norādījusi, ka vēlas uzņemt ģimenes ar bērniem un ka būtiskas ir šo cilvēku svešvalodu prasmes, iegūta pamatizglītība vai profesionālā izglītība, vēlams darba pieredze vai vismaz elementāras iemaņas. Tas, protams, nenozīmē, ka visi pārvietojamie cilvēki atbildīs šīm pozīcijām, taču tas ir mūsu sarunu mandāts jeb prasību saraksts, un atbilstoši tam Latvijai tiek gatavotas uzņemamās personas. Atteikt mēs varam vienīgi drošības apsvērumu dēļ, kaut gan visi šie cilvēki, kas nonākuši pārvietošanas programmā, jau ir pārbaudīti. Turklāt pēc katras konkrētās personas lietas saņemšanas Latvijas Drošības policija veiks vēl papildu izvērtēšanu, un, kamēr nepārliecināsimies par to, ka cilvēks atbilst mūsu drošības standartiem, viņam nekāds pozitīvs lēmums “nespīd”. Pirmie desmit cilvēki no Grieķijas ieradīsies Latvijā jau janvārī.

- Viņi un pārējie patvēruma meklētāji tiks izmitināti “Muceniekos” – cik personu var uzņemt šis centrs un vai tā kapacitāte ir pietiekama?

- Latvijā ir viens patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs – “Mucenieki”, kura kapacitāte, nodrošinot adekvātus sadzīves apstākļus, ir 100 personas, bet ārkārtas situācijā tajā var izmitināt līdz 200 personām. Šobrīd tiek plānota “Mucenieku” telpu pielāgošana lielāka patvēruma meklētāju skaita izmitināšanai, kā arī papildu uzņemšanas telpu ierīkošana. Tas saistīts ar to, ka paralēli patvēruma meklētājiem mums jādomā arī par nelegālo imigrantu izmitināšanu, tāpēc valdība lēmusi “Muceniekos” renovēt divas vecās padomju laiku kazarmas, izbūvējot nelegālo imigrantu aizturēšanas centru. Šobrīd šāds centrs atrodas Daugavpilī, taču spiediens uz austrumu robežu ir tik ievērojams, ka šogad vairāku mēnešu garumā bijām spiesti izmantot vēl arī Daugavpils policijas izolatora infrastruktūru. Ir skaidrs, ka vienam šādam centram jābūt austrumu robežas tuvumā, kur notiek aizturēšanas, bet otram – netālu no lidostas. Galveno rūpi mums sagādā vjetnamieši, kas pamatā tiek izraidīti, tāpēc, lai ekonomētu budžeta līdzekļus un procedūru veiktu ātri, šāds loģistikas centrs lidostas tuvumā ir ļoti nepieciešams.

- No kādiem avotiem paredzēts finansējums rīcības plāna īstenošanai?

- Lai iedzīvinātu šo mehānismu, finansējums paredzēts gan no ES fondiem, gan valsts budžeta. Daļu

izdevumu varēs segt no saņemtā vienreizējā maksājuma – 6000 eiro par katru pārvietoto personu, taču tā nebūs konkrēta naudas summa, kas sekos konkrētam cilvēkam, bet fondā paredzētā nauda, ko apgūs, balstoties uz projektiem. Plāna ietvaros visi izdevumi Finanšu ministrijas vadībā skrupulozi tika sadalīti trīs aptuveni līdzīgās sadaļās. Pirmajā ir tie līdzekļi, kas nepieciešami tūliņ un tagad, un tos piešķirs no valsts budžeta, piemēram, “Mucenieku” kapacitātes stiprināšanai. Otrā ir Eiropas Savienības projektu sadaļa, bet trešā – līdzekļi neparedzētiem gadījumiem (LNG), kur programmēti tie pasākumi, kuru aprēķins šobrīd balstīts uz pieņēmumiem. Šajā sadaļā ietilpst arī pašvaldību izdevumi, kas radīsies sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām vai citām iestādēm – tos finansēs no LNG pēc fakta. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija līdz pavasara beigām atbilstoši pašvaldību sniegtajām ziņām sagatavos informatīvo ziņojumu valdībai par nepieciešamo finansējumu. Šobrīd vēl nav noteikts, cik bieži VARAM turpmāk šādu ziņojumu sniegs, bet, izskatot pirmo, valdība lems par nākamo periodu.

– Pirmie patvēruma meklētāji “Muceniekos” ieradīsies jau janvārī. Tas nozīmē, ka pēc trim mēnešiem viņi iegūs bēgļa statusu un meklēs turpmāko dzīvesvietu. Kā šo trīs mēnešu laikā viņus tuvinās integrācijai Latvijā?

– Rīcības plāna sociālekonomiskās iekļaušanas sadaļā paredzēts būtisks jaunums – latviešu valodas apmācība jau kopš pirmās dienas, kad cilvēks ierodas “Muceniekos”, agrāk tas bija tikai pēc statusa saņemšanas. Šobrīd tiek īstenots pilotprojekts ar tiem cilvēkiem, kas patlaban atrodas “Muceniekos” un ir pieprasījuši patvērumu, nav bijuši bīstami Latvijai un viņiem dota iespēja uzturēties šajā centrā.

Pilotprojektā Labklājības un Kultūras ministrijas speciālisti kopā ar NVO īsteno programmas, kas paredzētas tiem cilvēkiem, ko mēs uzņemsim. Izstrādājot rīcības plānu, ņemta vērā gan Labklājības ministrijas un sociālo darbinieku pieredze, gan Nodarbinātības valsts aģentūras pieredze darbā ar ilgstošiem bezdarbniekiem, kad tiem nozīmē karjeras konsultantu. Tāpēc paredzēts, ka patvēruma meklētājiem jau “Muceniekos” tiks piešķirts savs mentors un sociālais darbinieks jeb, citiem vārdiem – uzticības personas, ar kuru palīdzību svešinieki varēs vieglāk tikt galā ar sadzīviskām rūpēm un iejusties svešajā vidē.

– Ropažnieku līdzšinējā pieredze liecina, ka liela problēma saskarsmē ar svešiniekiem ir valodas barjera. Vai un kā tiks nodrošināti tulka pakalpojumi?

– Ir paredzēts, ka gan šajā laikā, kamēr cilvēks atrodas “Muceniekos”, gan pēc tam, tulka pakalpojumus

nodrošinās Kultūras ministrijas organizētā centralizētā iepirkuma uzvarētājs. Šo pakalpojumu varēs izmantot visi eksperti, arī sociālie darbinieki, ārsti, skolotāji, juridiskās palīdzības sniedzēji.

– Kādu valodu tulku pakalpojumus paredzēts pirkt?

– Precīzu specifiku var sniegt Kultūras ministrija, taču pilnīgi noteikti tās būs arābu valodas. Šobrīd Grieķijā un Itālijā uzturas galvenokārt cilvēki, kas nāk no trim valstīm, kuras ir atzītas par nedrošām un kur nav iespējama uzturēšanās, tāpēc vajadzīga starptautiskā aizsardzība. Un šīs trīs valstis ir Sīrija, Irāka un Eritreja. Tāpēc iepirkums pirmām kārtām tiks balstīts uz šo valodu prasmēm.

– Vai Latvijā ir apzināti speciālisti, kas spējīgi piedāvāt šādu pakalpojumu?

– Savu atbalstu jau piedāvājis Latvijas Universitātes Arābu studiju centrs, arī brīvprātīgo atbalstu, piesaistot šim procesam studentus. Domāju, ka uz šo pakalpojumu varētu pretendēt arī Robežsardzes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki, kuri strādā ar robežšķērsotājiem un imigrantiem. Likumā ir noteikts, ka visas patvēruma procedūras ietvaros cilvēkam ir jānodrošina tulkojums. Nu klāt nācis plānā paredzētais papildinājums, ka, patvēruma meklētājam vai bēglim nonākot, piemēram, slimnīcā vai pašvaldības sociālajā dienestā, speciālistiem ir iespēja vērsties pēc tulka palīdzības. Jācer, ka arī paši bēgļi kaut ko iemācīsies, jo agrāko 40 stundu vietā viņiem latviešu valodas apguvei paredzētas 120 stundas mēnesī.

– Ja tulku, kuri prot arābu, kurdu un citas nepieciešamās valodas, mums tomēr nepietiks?

– Šobrīd plānā saprogrammēts tā, ka jāpietiek. Ja saistībā ar to radīsies kādi papildu izdevumi, tad būs atsevišķa saruna valdībā, taču saplānots ir tādā apjomā, kāds paredzēts uz uzņemamo cilvēku skaitu.

– Kas mums būtu jāzina vēl pirms bēgļu un patvēruma meklētāju uzņemšanas un kā pašvaldībām vajadzētu tam gatavoties?

– Ar pašvaldībām esmu ticis gan izpilddirektoru auditorijā, gan Novadu dienā Priekuļos. Pašvaldībām vislielākās bažas saistās ar sociālo dienestu darbu, bāriņtiesām, izglītības iestādēm un dzīvokļiem. Protams, kad persona saņems bēgļa vai alternatīvā statusu, izmitināšanas centrs “Mucenieki” tai būs jāatstāj, un par galveno kļūst dzīvesvietas atrašana. Šā plāna ietvaros pašvaldībām nav paredzēts pienākums nodrošināt šos cilvēkus ar dzīvesvietu. Rīcības plāns balstās uz to, ka trijos mēnešos “Muceniekos”

ar viņiem notiks intensīvs darbs pie katra spēju un vajadzību apzināšanas un kopā ar sociālo darbinieku un Nodarbinātības valsts aģentūras konsultantu tiks meklētas gan darba vakances, gan arī dzīvesvieta. Plāns paredz uzdevumu Ekonomikas ministrijai sagatavot datubāzi par mazcenas dzīvojamām platībām, lai šie cilvēki varētu rast informāciju par pieejamām telpām. Tāpat plānā paredzēts, ka Ekonomikas ministrijai jārod risinājums par pirmās iemaksas segšanu – līdzīgi kā šobrīd tas ir jaunajām ģimenēm, ko organizē "Altum".

- Vai šajā datubāzē paredzēts iekļaut privātpersonu dzīvokļus, ko varētu izīrēt, vai arī pašvaldību piedāvājumus no sava dzīvojamā fonda?

- Negribētos atbildēt Ekonomikas ministrijas vietā, taču domāju, ka tur būtu jāparādās gan vieniem, gan otriem. Mūsu rīcībā esošā informācija liecina, ka ne visas pašvaldības pret bēgļiem ir noraidošas, dažas būtu gatavas viņus uzņemt vai piedāvāt kādas telpas no sava dzīvojamā fonda. Otrs resurss šiem cilvēkiem būs sludinājumu portāls ss.lv.

Protams, skaidrs, ka šis būs ļoti smags jautājums, jo ko atlicināsi no 139 eiro! Diemžēl mūsu valstī nolemts, ka pabalsts pienākas 139 eiro par pirmo personu un 97 eiro par otro personu, tāpēc šie cilvēki noteikti griezīsies pēc papildu atbalsta. Ja to sniegs pašvaldība, tad visi izdevumi tai tiks kompensēti no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem.

- Citur Eiropā bēgļiem ik mēnesi maksā 256 eiro, un sākotnēji tā bija plānots arī Latvijā. Vai ir iespējams, ka šo summu tomēr palielinās, lai neliktu šiem cilvēkiem domāt par zagšanu vai citiem nelegāliem līdzekļu iegūšanas veidiem?

- Par šo jautājumu koalīcijas partneri vienojušies, un tā ir stingra pozīcija. Darba grupa gan norādīja, ka tā nevajadzētu darīt, jo, ja cilvēkam nebūs pietiekamu ienākumu, tad pieaugs visi pārējie riski. Turklāt šis atbalsts jau plānots tikai noteiktu laika posmu. Visās valstīs darbojas princips, ka šis atbalsts ir terminēts, un parasti termiņš ir gads, kad cilvēkam jākļūst spējīgam nostāties uz savām kājām un atrast iespēju turpināt dzīvi patstāvīgi, jau bez šā atbalsta.

- Kāda ir patvēruma meklētāju uzņemšanas sistēma citās valstīs un vai lietuvieši un igauņi rīkojas pēc tāda paša mehānisma kā mēs?

- Dažādu valstu rīcība ir dažāda, pat kardināli dažāda. Igaunijas modelis paredz to, ka patvēruma meklētājus jau Tallinas lidostā sagaida uzticības persona, kura viņus nogādā uz konkrētu ģimeni vai konkrētu pašvaldību. Šie cilvēki netiek izvietoti kaut kur pa vidu, un viņiem bēgļa statuss tiek piešķirts uzreiz. Savukārt Lietuvā ir cits risinājums, kas veido-

jies vēsturiski. Arī viņiem ir līdzīgs centrs kā mūsu "Mucenieki", bet pēc lēmuma saņemšanas šie cilvēki nonāk integrācijas mājā. Mēs iegaumējam somu pieredzi, ka labāk šos cilvēkus nekonzentrēt vienā vietā, jo tad viņu motivācija sekmīgi integrēties vietējā sabiedrībā un valstī ievērojami kritas.

- Un kas mūsu sabiedrībai būtu jāzina par šiem cilvēkiem, kurus drīz ieraudzīsim Latvijā?

- Tie ir citādāki cilvēki nekā mēs, bet viņi nav ne sliktāki, ne labāki. Tāpat kā kaimiņš, apmetoties mums blakus, neprasa pirms tam saskaņojumu un mums viņš jāpieņem, gribam to vai ne un vienalga, vai tā ir sociāli nelabvēlīga ģimene vai kāds operas dziedātājs. Šī būs jauna situācija, kaut gan uzņemamo skaits, matemātiski sadalot uz Latvijas iedzīvotāju skaitu, ir niecīgs salīdzinājumā ar tiem apmēriem, ar ko saskaras citas valstis. Mans personīgais uzskats ir tāds, ka šī ir iespēja mūsu sabiedrībai pašai augt caur šo cilvēku pieņemšanu – tāpat kā ikvienam ikdienā saskaroties ar dažādiem cilvēkiem. Attiecībā uz riskiem, ko šie iebraucēji varētu radīt, uzsveršu, ka rīcības plānu veidojam tā, lai tos maksimāli novērstu. Cerams, ka mēs kā sabiedrība no šīs jaunās saskarsmes tikai iegūsim, jo šie cilvēki noteikti būs tādi, kuriem vajadzēs mūsu atbalstu – tāpat kā tiem mūsu valsts iedzīvotājiem, kuri spiesti izdzīvot. Mūsu attieksmei vajadzētu būt tādai pašai kā pret vieniem, tā otriem.

2015. GADA PĀRSTEIGUMS – VAI ATKAL BŪS REFORMA?

Gunta Klismeta

Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) Domes sēdē 4. novembrī, apspriežot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) jauno piedāvājumu jeb, viņu vārdiem runājot, **administratīvi teritoriālā iedalījuma pilnveidošanas iespējas Latvijā**, domnieki diskutēja par VARAM sagatavotajiem priekšlikumiem administratīvi teritoriālās reformas (ATR) turpināšanai, ar ko iepazīstināja ministrs **Kaspars Gerhards** un VARAM valsts sekretāra vietniece **Ilona Raugze**. Pašvaldību vadītāji bija gandarīti par iespēju beidzot klātienē tikt ar ministru, taču norādīja uz nepieņemamo komunikāciju, kad par tik svarīgu jautājumu vispirms uzzināts no medijiem, turklāt tas sagatavots bez LPS, pašvaldību un iedzīvotāju viedokļu noskaidrošanas.

Septembra beigās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nāca klajā un iesniedza valdības koalīcijas partneriem **jauno administratīvi teritoriālās reformas koncepciju** ar diviem iespējamiem variantiem. Koncepcijā piedāvāts vēlreiz reformēt pašvaldības, to skaitu samazinot uz pusi vai četras reizes. **Pirmais variants** paredz, ka līdz 2021. gadam tiks izveidots **49 novadu un deviņu republikas pilsētu** administratīvā iedalījuma modelis. To izstrādājot, ņemti vērā vairāki kritēriji – attīstības centrs ar vismaz 1000 iedzīvotājiem, izveidots ceļu tīkls un atbilstoša infrastruktūra, vismaz viena perspektīva vidusskola novadā, kā arī nosacījums, ka vidējais attālums no apdzīvotām vietām līdz novada administratīvajam centram ir ap 30 kilometriem. **Otrais variants** piedāvā sākotnēji **29 sadarbības teritoriju** izveidi ap nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centriem, kur pašvaldībām būs iespēja brīvprātīgi pievienoties.

K. Gerhards norādīja, ka 2014. gada decembrī valdība, apstiprinot Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, lēmusi, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai līdz šāgada decembra beigām jāiesniedz priekšli-

kumi par teritoriālo iedalījumu sadarbības teritorijām ap lielajām pilsētām. Tāpēc ministrija sagatavojuši divus priekšlikumus par tālāko virzību – vai nu turpināt teritoriālo reformu, pilnveidojot esošos novadus un veidojot juridiski jaunus novadus, vai veidojot sadarbības teritorijas.

Viņš uzsvēra, ka reformas turpinājuma virzīšana nozīmē valdības deklarācijā noteiktā uzdevuma pildīšanu par *“mazas, efektīvas valsts pārvaldes izveidošanu”*, nododot daļu valsts funkciju pašvaldībām, tomēr ar pašreizējo struktūru šāda funkciju nodošana daudzos gadījumos neesot iespējama.

Ministrs atzīmēja, ka šie priekšlikumi jau prezentēti Koalīcijas padomē, lai vienotos ar sadarbības partneriem par tālāko rīcību. “Vienotība” konceptuāli atbalstot tālāku virzību administratīvi teritoriālā dalījuma pilnveidošanā, savukārt Zaļo un zemnieku savienības (ZS) pārstāvji esot gatavi piedalīties diskusijās.

Ilona Raugze sniedza ministrijas skatījumu uz pašvaldību attīstības tendencēm pēc 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas, kas raisot pārdomas par to, cik ilgtspējīga un attīstību veicinoša ir pašreizējā administratīvi teritoriālā dalījuma struktūra. Viņasprāt, pirms sešiem gadiem veiktās reformas rezultātā esot izveidotas ļoti atšķirīgas novadu pašvaldības ar dažādu kapacitāti un iespējām. Arī ministrijas pērn pasūtītais pētījums “Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam”, kur analizētas demogrāfiskās tendences un veiktas prognozes, liecinot, ka Latvijā 80% iedzīvotāju dzīvo tikai 38 pašvaldībās, turklāt iedzīvotāju skaits līdz 2030. gadam pieaugšot vien Pierīgas reģionā, bet attālākajos novados, kas atrodas tālāk no attīstības centra, strauji samazināšoties. Pētījumā secināts: ja netiks panākts būtisks ekonomiskais progress, iedzīvotāju skaits 15 gadu laikā varētu sarukt vēl par 30 tūkstošiem jeb 20%.

VARAM valsts sekretāra vietiece uzdeva jautājumu – vai Latvijā ir nepieciešama tik sadrumstalota pašvaldību struktūra, kurā ar pakalpojumu sniegšanu piektajai daļai (20%) valsts iedzīvotāju nodarbojas vesela 81 pašvaldība? Viņa arī pauda, ka lielākas pašvaldības ar iedzīvotāju skaitu virs desmit tūkstošiem spējot pārņemt jaunas valsts funkcijas, lai pēc iespējas vairāk būtisku jautājumu risinātu tuvāk iedzīvotājiem.

Abas VARAM atbildīgās amatpersonas atzina, ka lielāks teritoriālais iedalījums neesot reformas turpinājuma pašmērķis, tomēr, pēc viņu pārlicības, lielāki novadi varot ieguldīt vairāk līdzekļu attīstībai, tiem esot lielāka iespēja apgūt ES finansējumu, piedaloties atklātajos konkursos, tāpat arī lielākiem novadiem esot mazāki administratīvie izdevumi. Šobrīd veidot pašvaldību sistēmas attīstības modeli, kas balstīts uz lielo pašvaldību iespējām un potenciālu, neļaujot mazo un vidējo novadu iespējas un kapacitāti.

Dzīve gan apgāž šos apgalvojumus, jo daudzi tā saucamie mazie novadi ir finansiāli pašpietiekami un novada resursu apjoms ļauj ne vien nodrošināt saviem iedzīvotājiem atbilstošu pakalpojumu klāstu, bet arī nopietni risināt ar attīstību saistītus jautājumus un apgūt Eiropas Savienības fondu līdzekļus. Tā, piemēram, Strenču novadā, kam ir trīs miljonu budžets, apgūti 11 miljoni Eiropas naudas, tajā skaitā rekonstrējot valsts autoceļa posmu uz Igaunijas robežu. Tāpat arī Naukšēnu novads, kas iedzīvotāju skaita ziņā ir piektais mazākais Latvijā, dažādos attīstības rādītājos krietni apsteidz daudzus prāvākus novadus. Pašvaldību vadītāji uzskata, ka, lemjot par novadu nākotni, jāņem vērā nevis to izmērs vai iedzīvotāju skaits, bet gan attīstības rādītāji, iedzīvotāju ienākuma nodokļa iekasēšana, kredītportfelis un citi racionāli un saprātīgi izvērtējami nosacījumi.

“Vai rādītājiem par iztērētiem miljoniem ir jābūt vienādiem teritoriāli un iedzīvotāju ziņā atšķirīgām pašvaldībām vai tomēr šie skaitļi jāsasniedz atbilstoši apdzīvotībai?” ar pretjautājumiem ministram cēlās kājās Raunas novada pašvaldības vadītāja **Evija Zurģe**. Viņa vēlējas no atbildīgās personas par valsts reģionālo attīstību dzirdēt skaidrojumu, kā strādāsim turpmākajos gados – vai visu tautu sakoncentrēsim Pierīgā vai strādāsim uz to, lai arī laukos kāds paliek? Līdz šim viņa neesot saņēmusi reālos faktos pamatotu atbildi, kādu ieguvumu, tostarp ekonomisko, dos plānotie reformas varianti gan novada teritorijas iedzīvotājiem, gan valsts attīstībai kopumā. Uz to K. Gerhards atbildēja, ka visa pamatā – pakalpojumu pieejamība, ko apliecinot arī ministrijas uzdevumā veiktais pētījums.

Savukārt Jaunpiebalgas novada domes priekšsēdētājs **Laimis Šāvējs** šo pētījumu kritizēja – ja tajā būtu iekļauti objektīvi dati par visiem pakalpojumiem, ko sniedz pašvaldības, un pakalpojumiem, ko sniedz valsts iestādes, tad rādītāji būtu pavisam citi. Piebaldzēnu pārstāvis pieminēja ne tikai viņa puses, bet daudzu izmēros līdzīgo sāpi par jaunajā plāno-

šanas periodā mazajām pašvaldībām “nogrieztajiem” struktūrfondu, ieskaitot Eiropas fondu finansējumu skolām. I. Raugze gan solīja pierādīt, ka atbilstoši noteikumiem fondu atbalsta iespējas ir pieejamas visām pašvaldībām.

Tomēr arī LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** uzsvēra nesamērīgo Eiropas fondu finansējuma un pašvaldībām piešķirto līdzekļu proporciju lielajās un mazajās pašvaldībās. Viņš ironiski solīja iet ministrijai palīgā un uzskatāmības labad sagatavot karti ne tikai par vidusskolām, bet arī par citiem fondu ieguldījumiem, lai redzētu, kādi līdzekļi pašvaldību grupām nonāk un cik pareizi, tālredzīgi un ilgtspējīgi tie valstī tiek sadalīti.

VARAM piedāvātā koncepcija satrauc arī Lielvārdes novada pašvaldību un **Jāni Āboliņu**, jo, viņaprāt, tā nesaskan ar vairākiem plānošanas dokumentiem un ar tiem saistītiem normatīviem. Nupat sācies Eiropas Savienības struktūrfondu apguves jaunais periods, kas saplānots, balstoties uz Nacionālo attīstības plānu, kas savukārt veidots, ņemot par pamatu pašreizējo administratīvo teritoriālo iedalījumu. Tāpat pašvaldības pauž bažas par iespējamo apdraudējumu struktūrfondu projektiem, kuros partneri ir citu valstu pašvaldības, un par daudzviet reģionos un pašvaldībās nesen izstrādātajām un apstiprinātajām attīstības programmām un ilgtspējīgas attīstības stratēģijām, kas ir vidēja un ilga termiņa dokumenti.

Vidzemes plānošanas reģiona publiski paustais viedoklis liek pirmām kārtām uzklaut iedzīvotāju domas. Vidzemnieki uzskata, ka plānotā reformas otrā kārtā nav viennozīmīgs instruments deklarētajai vienlīdzīgas ekonomiskās attīstības nodrošināšanai reģionos. Latvijā nav korekti salīdzināmu datu, kas apstiprinātu, ka iedzīvotāju un teritorijas ziņā lielākie novadi ir attīstītāki un iedzīvotājiem tuvāki nekā mazie novadi.

Kaspars Gerhards palika pie sava, ka mazām pašvaldībām trūkst kapacitātes. Par to liecinot arī saņemtās atbildes no ministrijām un iestādēm uz VARAM jautājumu par gatavību nodot valsts funkcijas pašvaldībām. Daudzas vietvaras turpretī pauž, ka jau tagad pašvaldības daudzko dara valsts vietā, jo valsts nespēj pildīt savas funkcijas, piemēram, izglītības, veselības un drošības jomā vērojama valdības nespēja risināt problēmas. Vairākas pašvaldības uztur gan savu ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, lai nelaiemes gadījumā palīdzība būtu pieejama uz vietas, gan savu pašvaldības policiju. Tāpat vietējā vara gādā, lai pedagogi saņemtu pēc iespējas cienīgāku atalgojumu. Tieši nelielajās pašvaldībās ir vislielākā iespēja ikdienā tikties ar iedzīvotājiem, apzināt viņu problēmas un palīdzēt tās risināt. Turklāt ne mazāk svarīgs ir lokālpatriotisma un iedzīvotāju iesaistīšanās faktors.

Pašvaldību uzskats – izmaiņas pirmām kārtām vajadzīgas valsts pārvaldē. Novadiem pārņemot daļu

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

ministriju funkciju, efekts no administratīvi teritoriālās reformas būtu daudz lielāks. LPS priekšsēža vietnieks un Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** griežas pie ministra ar aicinājumu ierosināt reformu valsts pārvaldē. Viņu atbalstīja arī Madonas novada pašvaldības vadītājs **Andrejs Ceļapiters**: *“Ir jābūt pārmaiņām valsts pārvaldē un pakalpojumu nepazušanā no mūsu teritorijām.”*

LPS priekšsēdis vērsa uzmanību, ka nevienā politiskās partijas programmā, startējot pēdējās vēlēšanās, neko neesot atradis par administratīvi teritoriālās reformas turpinājumu. Viņaprāt, partijai vai partijām, kuras uzstāj uz pašvaldību reformu, šāda nostādne būtu jāiekļauj 2017. gada pašvaldību vēlēšanu programmā, lai vēlētāji varētu lemt par mandāta došanu šādām iniciatīvām. *“Mēs esam gatavi atbalstīt pārmaiņas, ja redzam rezultātu. Taču mūs aicina iesaistīties pokerā un nevis ar mūsu, bet jūsu kārtīm, turklāt iezīmētām,”* sacīja A. Jaunsleinis.

Pašvaldības aicina detalizēti un objektīvi izvērtēt iepriekšējās reformas ietekmi uz pašvaldību attīstību un tikai pēc tam nākt klajā ar paziņojumiem un virzīt reformas turpināšanu. Daudzu pašvaldību vadītāji uzsver, ka dažādos novados teritorijas attīstības un efektīvas pārvaldes sasniegšanas veids var būt atšķirīgs, tādēļ, vērtējot pašvaldību rīcībspēju un efektivitāti, jāņem vērā daudzi apstākļi un nosacījumi. Pašvaldību vadītāji aicina nepieļaut nepamatoti lielu novadu veidošanu, kas attālāko teritoriju iedzīvotājus attālinātu no vietējās pārvaldes, samazinātu pakalpojumu pieejamību un neveicinātu novadu teritoriju attīstību un no tām izceļojušo tautiešu atgriešanos. Novadu pārstāvji kategoriski iebilst pret jebkādu piepiedienu administratīvi teritoriālo reformu.

Jau pēc Domes sēdes – 16. novembrī ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas priekšlikumiem par jaunā administratīvi teritoriālā iedalījuma pilnveidošanu tika iepazīstināta koalīcijas darba grupa. Atsevišķi koalīcijas pārstāvji atzina, ka Latvijā ir daudzas mazās pašvaldības, kuras pēc jaunā finanšu izlīdzināšanas likuma stāšanās spēkā nespējot pildīt likumā noteiktās funkcijas, tomēr patlaban vēl pāragri jaunajā lēmumprojektā minēt noteiktu pašvaldību skaitu, kas izveidosies pēc to apvienošanās.

Savukārt 1. decembrī, izskatot VARAM priekšlikumus par valsts teritoriālā iedalījuma pilnveidošanu, visu koalīcijas partiju pārstāvji vienojās atbalstīt sadarbības teritoriju noteikšanu un nolēma attīstīt koncepcijas otro variantu, kas paredz pašvaldībām iespējas brīvprātīgi apvienoties.

Konsultējoties ar pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām par sadarbības teritoriju izveidošanu, līdz 2016. gada 1. oktobrim VARAM iesniegs priekšlikumus Ministru kabinetā un Saeimā – likumprojektus par pašvaldību sadarbības teritoriju noteikšanu, vienlaikus nosakot administratīvos centrus.

Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa viedoklis

Pašlaik Latvijā nav nepieciešams veikt jaunu administratīvi teritoriālo reformu, kamēr nav pienācīgi izvērtēti iepriekšējās, 2009. gadā veiktās, reformas ieguvumi un tas, cik daudz sasniegts no iecerēm pašvaldību ceļu un skolu tīklu sakārtošanā – to uzsvēra Valsts prezidents **Raimonds Vējonis**, 8. decembrī darba vizītes laikā tiekoties ar Vecpiebalgas novada domes deputātiem.

Valsts prezidents uzskata, ka lēmumiem par turpmākām pašvaldību reformām un apvienošanu jābalstās uz rūpīgu ekonomisko un sociālo apsvērumu analīzi, kā arī konsultācijām ar iedzīvotājiem. 119 novadu modelim noteikti ir daudz pilnveidošanas iespēju, veidojot ekonomiski attīstītiesspējīgas teritorijas. Tomēr vispirms jādomā par to, vai jaunais modelis vietējiem iedzīvotājiem nodrošinās kvalitatīvu dzīvesvidi un samazinās teritoriju sociālekonomiskās atšķirības.

Lemjot par administratīvo teritoriju apvienošanu, ir jāvērtē pašvaldību spējas pildīt tām likumos noteiktās funkcijas, nodrošināt pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, nodrošināt uzņēmējdarbības attīstībai un jaunu darba vietu radīšanai nepieciešamo infrastruktūru. Te ir svarīgs pašu iedzīvotāju un arī pašvaldību viedoklis, tāpēc noteikti nepieciešama diskusija.

Pašlaik nosliekties par labu kādai no izskanējušajām idejām (nepastāvot detalizētām koncepcijām) būtu pāragri.

Tikšanās laikā Vecpiebalgas novada deputāti Valsts prezidentam jautāja par reformām ne tikai pašvaldību, bet arī valsts pārvaldes līmenī. Raimonds Vējonis norādīja, ka jebkuru reformu īstenošana atkarīga no politiskās gribas. *“Ja nav pietiekamas aktivitātes nozaru ministriju vai valdības līmenī, ir grūti nodrošināt efektīvu reformu gaitu,”* uzsvēra Valsts prezidents, piebilstot, ka no savas puses turpinās atgādināt par nepieciešamību īstenot neatliekamās reformas tādās nozarēs kā izglītība un veselība.

Foto autors: **Toms Kalniņš**,
Latvijas Valsts prezidenta kanceleja

KAD UN KĀPĒC PAŠVALDĪBAI JĀKĻŪST PAR KOMERSANTU? (Publiskā sektora ekonomikas pamatjēdzieni)

Māris Pūķis,
LPS vecākais
padomnieks, Dr.phys.,
Dr.oec.

Ievads

Vai tiešām konkurence vienmēr ir laba un protekcionisms – vienmēr slikts? Vai tiešām pastāv brīvais tirgus, kas optimizē piedāvājuma/pieprasījuma attiecības? Vai Latvija patiesi ir unitāra valsts? Vai tiešām taupīt ir izdevīgāk nekā tērēt? Kritiski spriedumi šādos un līdzīgos jautājumos sastopami daudz retāk nekā uz faktiem un to analīzi balstītas atbildes.

Šajā rakstā apspriedīsim jautājumu, vai tiešām valstij un pašvaldībai nav jānodarbojas ar uzņēmējdarbību.

Ir vairāki stereotipi, ko vairums juristu, birokrātu un žurnālistu pieņem par baltu patiesību, kaut arī praktiskā pieredze norāda uz pretējo. Ja jau vairums sabiedrībā šādiem stereotipiem tic, tad politiķim ir izdevīgi tos atkārtot. Un, ja jau sabiedrības vairākums šiem stereotipiem tic, tad žurnālists vairāk nopelnīs, tos tiražējot, nekā nopūloties ar analīzi un problēmu, kā novērst maldus.

Politīķi un ekonomisti pieņem lēmumus nepilnīgas un nesimetriskas informācijas apstākļos. Masu medijos valdošie stereotipi ir tikai viens no maldu avotiem. Šāds avots ir arī robi izglītībā. Vēl cits – apzināta vai neapzināta datu slēpšana.

Pēdējos 25 gados ir daudz darīts, lai izglītības un zinātnes līmenis Latvijā pazeminātos. Kļūdaini lēmumi noveda pie zinātnes atdalīšanas no rūpniecības un tehnoloģiju attīstības, tika pārtraukta (arniecīgiem izņēmumiem) agrā specializācija, tajā skaitā eksaktajās zinātnēs. Skolā praktiski nekas netiek mācīts par publiskā sektora ekonomiku un tā vadīšanu.

Tos, kas cer atkal pārvēlēties, balstoties uz primitīvu propagandu un cilvēku neizpratni par Eiropas Savienību un nacionālās varas un pašvaldību atbildības dalījumu, šāda situācija pilnībā apmierina. Taču tā

rada nopietnas problēmas, ja sagaidām uzlabojumus savai valstij vai savai pašvaldībai.

Datu slēpšanas piemērs ir statistika. Pašlaik par notikumiem novados ir pieejami tik minimāli dati, ka pamatots vērtējums un salīdzinājums gandrīz nav iespējams. Tam atrasti trīs aizbildinājumi – personas datu aizsardzība, komercnoslēpuma aizsardzība un līdzekļu trūkums. Taču pašvaldības vadīšanai ir nepieciešami salīdzināmi dati par novada pilsētām, novada pagastiem, ciemiem un apdzīvotām vietām, tāpat nepieciešami dati par nodokļu maksātājiem un par situāciju ekonomikas nozarēs dalījumā pa teritorijām.

Jo maldinošāka informācija, jo sliktāk zināmas dažādas alternatīvas ekonomikas un sociālās teorijas – jo mazāk izredžu pieņemt patiešām optimālus lēmumus.

Šajā rakstā tiks aplūkoti daži vienkāršākie publiskā sektora ekonomikas jēdzieni, necenšoties balstīties uz kādu vienu “patiesību”, bet mēģinot raksturot, kā lēmumus pieņemt atšķirīgu ekonomisko teoriju apstākļos un ticot atšķirīgiem ideāliem.

Subsidiaritātes princips

Latvija ir pievienojusies Eiropas Vietējo pašvaldību hartai (subsidiaritāte formulēta 4. panta 3. paragrāfā) un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (5. panta formulējums, protokols par subsidiaritāti un proporcionalitāti). Subsidiaritātes princips ir atzīts Valsts pārvaldes iekārtas likumā (10. pants). Tas nenozīmē, ka kāds ierēdnis grasītos šo principu pildīt. Daudziem politiķiem un ierēdņiem šis princips traucē omulīgi dzīvot.

Princips ir par iejaukšanos. Vai valstij, pašvaldībai un Eiropas Savienībai jājaucas cilvēku personiskajā dzīvē? Vai valstij jālemj pašvaldības vietā? Vai ES jālemj Latvijas vietā? Atbildes uz šiem jautājumiem var atrast, lietojot subsidiaritātes principu.

Saskaņā ar šo principu indivīda vai personas pilnā atbildībā atstāj lietas, ar kurām šī persona sekmīgi tiek galā. Tāpat valsts neiejaucas komercsabiedrību darbībā gadījumos, kad tās pašas ir sekmīgas un neapdraud sabiedrības intereses. Tomēr pašvaldībai, valstij un Eiropas Savienībai ir tiesības un pienākums iejaukties, ja privātpersonām nepieciešams palīdzēt.

Ja nu publiskās personas nolemj iejaukties (mandātu tās saņem no saviem vēlētajiem, kuru vārdā lemjam par iejaukšanās lietderību), tad vēlams pēc iespējas

decentralizēt atbildību. Priekšroka palīdzēt ar iejaukšanos ir vietējai pašvaldībai, tad plānošanas reģionam, tad Latvijas Republikai un tikai tad, ja katra no šīm publiskajām varām nav sekmīga, – Eiropas Savienībai.

Eiropas Vietējo pašvaldību harta nosaka vairākus izņēmumus, kad decentralizācijas vietā izvēlēties centralizāciju, un tie ir:

- ekonomijas vai efektivitātes apsvērumi (kad centralizēta sistēma sasniedz tos pašus vai labākus rezultātus lētāk);
- uzdevuma mērogs pēc satura un jēgas (kad sabiedrības priekšstāvji uzskata, ka nepieciešama vienveidīga rīcība plašākā teritorijā par pašvaldības vai valsts teritoriju).

Subsidiaritāte kā politikas zinātnes pamatprincips attiecībā uz varas dalījumu ir teorētiskais iemesls, kādēļ attaisnojama pašvaldības vai valsts iejaukšanās.

Plašāki līdzekļi šīs tēmas analīzei attiecas uz ekonomikas zinātni – publiskā sektora ekonomikas nozari. Iemesli, kāpēc pašvaldībai jāiejaucas privātās dzīves sfērā, ir tirgus nepilnības un valdības nepilnības.

Galvenie tirgus nepilnību veidi

Vārds “nepilnība” labi atbilst latviskajai dzīves ziņai – mēs cenšamies nevienu neaizvainot. Angļu vārds “*failure*” ir ar daudz plašāku nozīmi – izgāšanās, neveiksme, katastrofa. Jebkurā gadījumā ar latvisko vārdu “nepilnība” jāsaprot kas vairāk – nespēja efektīvi darboties, nespēja efektīvi sasniegt sabiedriski derīgus mērķus.

Ja tirgus (uzņēmēju sacensība, cenšoties gūt peļņu) nenodrošina sabiedriski vajadzīgu mērķu sasniegšanu, tad pašvaldībai vai valstij ir tiesības un pienākums (attiecīgie priekšstāvji tika ievēlēti publiskā labuma nodrošināšanai) iejaukties. Pastāv vairāki iejaukšanās veidi – savas, pašvaldībai vai valstij piederošas komercsabiedrības veidošana ir tikai viens no iejaukšanās veidiem.

Jautājumam, kas ir tirgus nepilnība, veltīta plaša zinātniskā literatūra. Dažādi autori gadsimta laikā lietojuši dažādu terminoloģiju, aplūkojuši šo jautājumu no dažādu ideoloģiju (ekonomisko, politisko, ētisko uzskatu sistēmas) viedokļa. Tā kā vietējās demokrātijas galvenā atziņa ir plurālisms, dažādas pašvaldības drīkst līdzīgas situācijas risināt atšķirīgi, attēlojot savu vēlētajū

dominējošos uzskatus. Tajā pašā laikā publiskā sektora ekonomika kā zinātnes nozare apraksta galvenos tirgus nepilnību veidus.

1) Publiskie (sabiedriskie) labumi

Publiskie labumi ir labumi, ko nodrošina visai (Eiropas, valsts vai pašvaldības) sabiedrībai. Retāk to panāk tieši (piemēram, bezmaksas sabiedriskais transports katram), biežāk tiešā labuma guvēji ir daži vai vairāki, taču šo labumu sagādāšanai ir attiecīgās sabiedrības atbalsts.

Teorētiskajā literatūrā publisko labumu formāli definē, atšķirot to no citiem produktiem (šajā gadījumā no precēm) ar divām īpašībām:

- tie ir pieejami visiem,
- sniedzot labumu vienam, pārējiem iespēja saņemt šo labumu nemazinās.

Precēm, kas nonāk tirgū kā uzņēmējdarbības produkti, ir pretēja īpašība – to skaits mēdz būt ierobežots. Vienam saņemot preci, tā kļūst retāka, un, iespējams, pieaug cena.

Praksē publiskā labuma jēdzienu lieto arī tad, ja kāda no šīm īpašībām tiek noteikta kā mērķis, bet to pilnībā neizdodas sasniegt. Tā, piemēram, bērnu dārzi ir publiskais labums, kaut arī vietu tajos ne vienmēr pietiek.

Lēmumus par to, vai un cik lielā mērā noteikti produkti ir publiskais labums, pieņem politiski. Tā izglītība, veselība un sabiedriskais transports tiek atzīti par publiskajiem labumiem tāpēc, ka sabiedrības vārdā nolemts nodrošināt lielāku vai mazāku tiesību vienlīdzību visiem šo labumu saņēmējiem. Publiskais labums vieniem var vienlaikus būt publiskais “slikturnis” citiem. Teiksim, cietumnieks brīvības atņemšanu normāli neuzver kā labumu sev, taču to kā publisko labumu uztver citi, kas vēlas, lai cietumnieku viņu uzdevumā soda, moka vai audzina.

2) Negatīva blakus (ārējā) ietekme

Daudzos gadījumos uzņēmējs, kas paša uzņēmumā ražo preces, apdraud gan savus strādniekus, gan pārējos iedzīvotājus. Ja pieņemam, ka uzņēmējam patiešām galvenais motīvs ir peļņa, tad iespējams nodarīt ļaunumu videi, drošībai, preču kvalitātei. Šādu un līdzīgu parādību kopumu angļu ekonomiskajā literatūrā parasti apzīmē “*negative externalities*”. Tā, piemēram, ja svarīgi resursi (mežs, ūdens) atrodas tikai peļņas guvēja atbildībā, iespējama šo resursu pilnīga izmantošana. Savulaik tā daudzās valstīs tika iznīcināti meži. Ja bīstamo atkritumu sadedzināšana tiktu veikta tikai peļņas interesēs, tad vairotos dzīvībai bīstams piesārņojums.

Piemērs, kas uzskatāmi parāda negatīvas ārējās ietekmes dabu, ir tirgus atvēršana augstākajā izglītībā. Ja šajā jomā dominē konkurence un augstskolu ienākumi ir pilnībā atkarīgi no studentu skaita, pēc kāda laika augstākā izglītība kļūst arvien līdzīgāka diplomu tirdzniecībai. Tas noved pie krasa tehnoloģiskā progressamazinājuma un citām negatīvām sekām.

3) Monopols (nepilnvērtīga konkurence)

Monopolists var noteikt cenu. Ja monopolista radītā prece ir visiem vajadzīga (tai nav labu aizstājēju), tad visiem nākas būtiski pārmaksāt.

Ja monopols pieder valstij vai pašvaldībai, ir iespējams to vadīt neefektīvi (lieki darbinieki, atpalikušas tehnoloģijas, slikti pakalpojumi par augstu cenu).

Vēl sliktāk, ja monopols ir privāts. Tad rodas vilinājums šo monopolu izmantot īslaicīgiem privātiem mērķiem ar sekām nozarei, labklājībai vai dabai.

Neatkarīgi no tā, kā monopols vēsturiski izveidojies (pārpalikums no centralizētas plānveida ekonomikas, kā dabiskais monopols mēroga ekonomijas dēļ vai likumā neatļautas apvienošanas rezultātā), tas pēc būtības uzskatāms par tirgus nepilnību.

4) Stratēģiskās intereses

Stratēģiskās intereses ietver to, kas nav ietverts iepriekšējās tirgus nepilnībās. Stratēģiskās intereses saistāmas ar konkurenci starp ES un citiem pasaules ekonomiskajiem un politiskajiem reģioniem, konkurenci starp valstīm, konkurenci starp pašvaldībām. Iedzīvotāju interesēs katrā publiskā persona cenšas uzvarēt konkurentus.

Pašvaldībai konkurenti ir gan valsts (ja kompetences nav skaidri nodalītas, kā tas ir Latvijā un vairumā citu valstu), gan citas pašvaldības. Būt par konkurentu vai par sabiedroto nav absolūts jēdziens. Vienās jomās pašvaldības ir konkurenti, citās – dabiski sabiedrotie.

Pašvaldības (atšķirībā no valstīm) ar citām pašvaldībām nekaro. Tomēr noris pastāvīga sacensība par:

- cilvēkresursiem – pašvaldība ir ieinteresēta piesaistīt savai teritorijai gudrus un prasmīgus cilvēkus;
- valsts dotācijām un mērķdotācijām, kas ļauj labāk attīstīt bāzes infrastruktūru;
- privātajiem investoriem, kas rada papildu iespējas iedzīvotāju bagātības pieaugumam;
- projektiem, kas izmantojami pārvaldes uzlabošanai.

Lai īstenotu stratēģiskās intereses, ne vienmēr labākais veids ir pirkt preces vai pakalpojumus no privātā sektora. Sacensības gaitā pašvaldība cenšas panākt salīdzinošas priekšrocības – lielāku ietekmi uz centrālās valdības lēmumiem, izmainīt vietējās ekonomikas struktūru, padarīt dzīves vidi pievilcīgāku. Šajos gadījumos nevar gaidīt, ka privāto personu sacensība tirgū dabiski tuvinās vēlamos mērķus.

Galvenie valdības nepilnību veidi

Valdības nepilnību avoti var būt gan likumdošana, gan praktiskā darbība. Bieži vien tās ir cieši savstarpēji saistītas, grūti pat atšķirt, kura ir vista un kura – ola. Valdības nepilnības bieži saistītas ar uzskatu konfrontāciju – lielāka mēroga politiķiem tā gribas būt "taisnīgiem" savu vēlētajū acīs, ka netiek ņemta vērā lēmumu negatīvā vai sociālā ietekme, kas īpaši izpaužas vietējās pašval-

dības mērogā. Tāpēc pašvaldībai jādomā, kā likumīgiem līdzekļiem valdības nepilnības novērst vai vismaz mazināt to ietekmi.

Vainīgie valdības nepilnību radīšanā atrodami visos mērogos. Tā ir Eiropas Savienība, kas ar katru gadu kļūst arvien birokrātiskāka un neefektīvāka. Tā ir Latvijas Republika, kas ik gadu palielina likumu, Ministru kabineta noteikumu un dublējošu institūciju skaitu. Tā ir pašvaldība, kurai gadījies pieņemt neoptimālus lēmumus, kas vēlāk traucē efektīvai pašvaldības darbībai.

1) Pārregulēšana

Savulaik Mozum pietika ar desmit baušļiem, lai sakārtotu cilvēku domas un nodrošinātu noteiktu sabiedrisko kārtību. Mūsdienās likumu un noteikumu ir tik daudz, ka cilvēka spēkos vairs nav tos pārziņāt. Laiku pa laiku uzrodas politiķi, kas mēģina normatīvisma lavīnu apturēt, tomēr pagaidām sekmes nav lielas.

Teorētiski Eiropas Komisija atzīst pārregulēšanu kā ļaunumu, taču tam nekad nav sekojusi rezultatīva darbība pārregulējuma mazināšanā. Tas pats attiecas uz bijušā Valsts prezidenta Andra Bērziņa iniciatīvu samazināt likumu skaitu un regulējošo normu apjomu. Valdība pieņēma Tieslietu ministrijas programmu, kas it kā jautājumu risina, bet neviens nemēra iknedēļas tiesību normu skaita un apjoma pieaugumu.

Vietējā mērogā pārregulējumam ir tiešas un kaitīgas sekas. Jo vairāk noteikumu pieņemts par izglītības vai sociālās palīdzības organizēšanu, jo mazāk iespēju optimizēt pakalpojumu sniegšanu atbilstoši vietējām īpatnībām. Šādu regulējumu dēļ radīts iespaids, ka visā valstī noteikts vienāds un taisnīgs regulējums, bet netiek aprēķināti netiešie zaudējumi, kas šādu regulējumu dēļ rodas.

Viens no izteiktākajiem pārregulējuma piemēriem ir iepirkuma procedūras. ES ievieš šādas procedūras, lai veicinātu konkurenci Eiropas vienotajā tirgū. Tāpēc sarežģītas procedūras, kuru izpildei nepieciešams liels laiks, tiek paredzētas pie augstiem iepirkumu sliekšņiem. Ja Latvija noteiktu sliekšņus ES prasību līmenī, tad varētu ietaupīt ļoti daudz publisko līdzekļu. Taču pašmāju likumdevēji ir pārcentuši – sarežģītas procedūras ieviestas no zemākajiem iedomāmajiem sliekšņiem.

Pārregulējuma pamatā mēdz būt gan pārcentība, gan nepareizas teorētiskās nostādnes. Tā, piemēram, nav pareizi, ka laba ir tikai konkurence. Konkrētos gadījumos pozitīvu efektu var sasniegt gan ar konkurenci, gan ar vietējo (arī nacionālo vai ES) protekcionismu. Politikas māksla ir noteikt pareizo līdzsvaru. Tajā pašā laikā vienpusīga pieeja (fundamentālisms) parasti noved pie zaudējumiem vai izšķērdēšanas.

Netiešos zaudējumus var aprēķināt, ja salīdzina pakalpojumu izmaksas pie optimizētas organizācijas un pie likumos un Ministru kabineta noteikumos paredzētās organizācijas. Liela daļa pašvaldību vadītāju sevi mierina ar domu, ka tādējādi palielinās nodarbinātība – jo

vairāk regulējumu, jo vairāk aizņemt štata vietu un vairāk papildu izmaksu. Taču agrāk vai vēlāk jānonāk pie atzinuma, ka atslēga iedzīvotāju labklājībai ir produktivitāte, nevis maksimāls darba vietu skaits.

Apvienotās Karalistes valdība veikusi virkni pasākumu, lai pārregulējumu samazinātu. Tiek piedāvāts princips, ka, pieņemot jaunu tiesību normu, jānorāda, kāda cita norma tiek izslēgta. Katru gadu plānots tiesību normu tekstus samazināt par 5%. Tomēr šo pasākumu rezultāti būs redzami tikai pēc dažiem gadiem. Arī Apvienotajā Karalistē normatīvismam ir daudz piekritēju.

2) Kaitīgi aizliegumi

Mūsdienu pasaule nav tik vienkārša kā Mozus laikos. Dzīvības, veselības un dabas aizsardzībai likumos un Ministru kabineta vai pašvaldības noteikumos tiek noteikti dažādi aizliegumi. Kaut arī pati aizliegšana ir pieņemama (pašvaldība autonomās kompetences jomā darbojas likuma robežās – var darīt to, kas nav aizliegts), tās pārmērīga izmantošana rada problēmas.

Aizliegumu piemēri:

- pašvaldība nevar nodarboties ar komercdarbību (tiek noteiktas sarežģītas procedūras, lai pierādītu izņēmumu nepieciešamību);
- pašvaldība nevar atsavināt īpašumu, kas nepieciešams tās funkciju veikšanai (tas traucē optimizēt īpašumu racionālu izmantošanu);
- pašvaldības darbinieki nevar brīvi savietot amatus (jāievēro interešu konflikta novēršanas ierobežojumi);
- par pakalpojumiem nevar iekasēt pilnas izmaksas (tādējādi – maksas pakalpojums sanāk nepamatoti lētāks nekā attiecīgs privātais pakalpojums).

Likumpaklausīga pašvaldība nevar aizliegumus pārķāpt, taču tā var domāt par likumīgu juridisko formu, kā kaitīgo aizliegumu ietekmi samazināt.

3) Pārmērīga kontrole

Normatīvisma blakusprodukts ir pārmērīga kontrole. Kaut arī Latvija pievienojusies starptautisko likumu normām, kas padara Latvijai saistošu proporcionalitātes principu, gan likumdevēji, gan ierēdņi necenšas šo principu ievērot.

Administratīvā procesa likumā minēta tikai puse šā principa (piemērojot administratīvo atbildību privātpersonai), un tas nosaukts par “samērīguma principu”. Valsts pārvaldes iekārtas likumā ir minēts subsidiaritātes princips, taču proporcionalitātes princips starp valsts pārvaldes pamatprincipiem nav minēts. Latviešu valodā Līguma par ES darbību teksts attiecībā uz proporcionalitātes principa ievērošanu ir sagrozīts, salīdzinot ar angļu un franču redakcijām (latviskā tekstā izlaista apņemšanās īstenot iespējami minimālo pārvaldi).

Birokrāti parasti maksimāli izmanto iespēju izveidot papildu institūcijas un pieņemt tajās pēc iespējas vairāk darbinieku. Šie darbinieki pārbauda ne vien paš-

valdību (kādu no tās institūcijām), bet arī kontrolē cits citu. Daudzo kontrolieru darbība rada zaudējumus laikā, jo otrā vai trešā pēc kārtas kontrole reti atrod būtiskus pārkāpumus.

Daudzajiem kontrolieriem parasti ir vāja izpratne par pašvaldības kompetencēm, nereti viņi neatšķir autonomo kompetenci no valsts deleģētās. Bieži vien kontrolieri domā, ka pašvaldība drīkst tikai to, kas likumā noteikts, bet tas ir principiāli nepareizi.

Atgriežoties pie Apvienotās Karalistes piemēra – tur vairāk nekā 40 gadu darbojās mūsu Valsts kontroles analogs speciāli pašvaldībām – Nacionālā audita komisija. 2015. gada 1. janvārī šī komisija tika likvidēta, ieviešot konkursus privātā audita veikšanai. Taču nekad nav pieļauta situācija, ka divi kontrolētāji pēc kārtas kontrolētu vienu un to pašu.

Arī šajā gadījumā nevar izvairīties no likumā paredzētās kontroles. Toties var meklēt formu, kurā kontroles nosacījumi būtu vienkāršāki.

Rīcība valdības vai tirgus nepilnību gadījumā

Pašvaldībai ir vairākas reakcijas formas uz abiem nepilnību veidiem. Katrā konkrētajā gadījumā jāizvēlas optimālākā forma, nebūt ne visos gadījumos jāizveido komercsabiedrība negatīvās ietekmes mazināšanai.

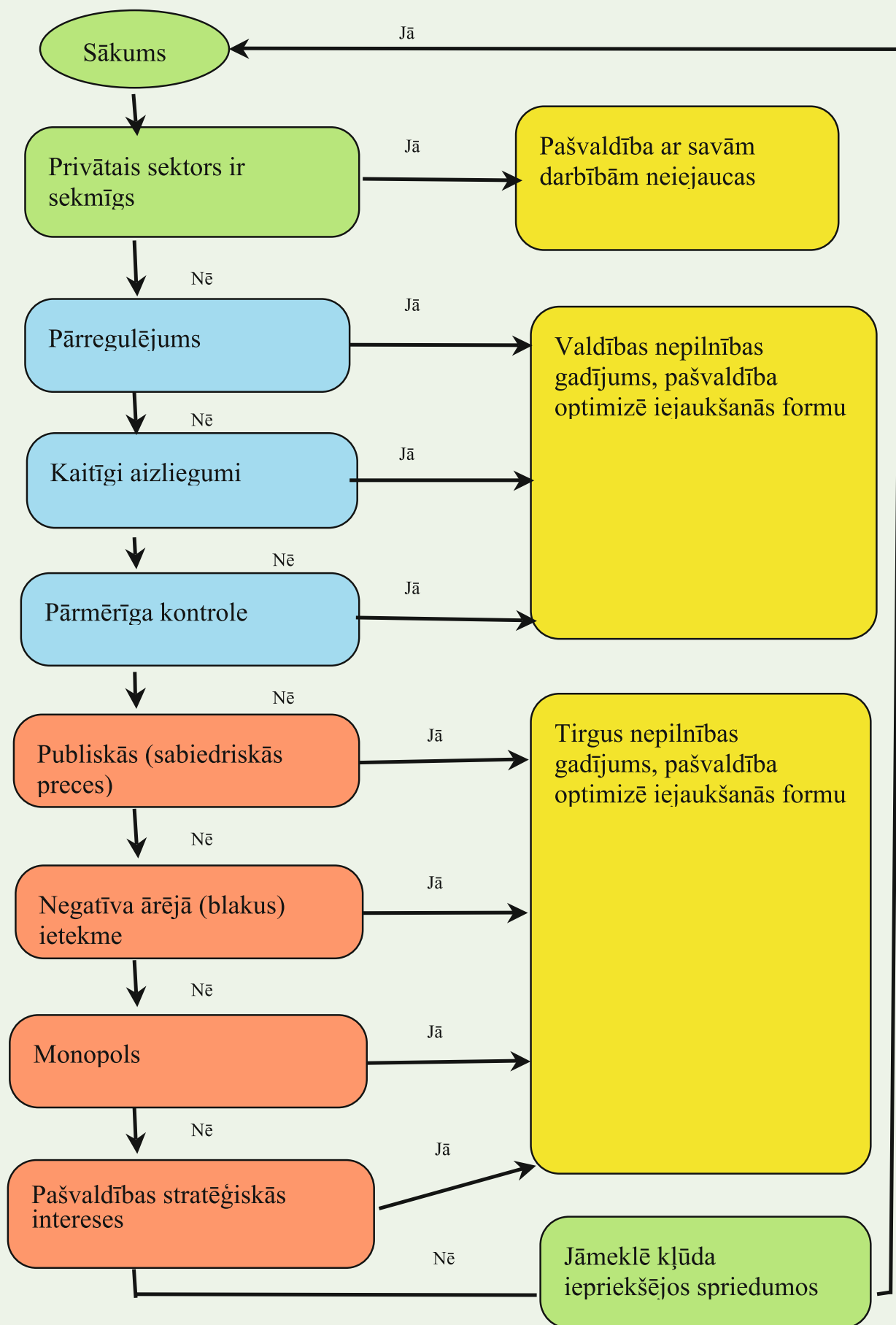
Galvenās reakcijas formas var analizēt ar dažādu detalizācijas pakāpi. Sadalot tās pa funkcionālām darbību grupām, iegūsim šādas iespējas:

- 1) regulēšana (pašvaldība izdod saistošos noteikumus, kas mazina tirgus nepilnību vai daļēji samazina valdības nepilnību ietekmi);
- 2) administrēšana (uzraudzīt, kā tiek ievēroti pašvaldības saistošie noteikumi vai valsts likumdošana, sodīt pārkāpējus likumā vai saistošajos noteikumos noteiktā kārtībā);
- 3) bezmaksas vai daļējas maksas pakalpojumu sniegšana (izmaksas sedz pašvaldības budžets vai izmaksas daļa budžets ar pakalpojuma saņēmēju);
- 4) bezpeļņas (sociālā) saimnieciskā darbība, kad mērķis nav peļņa, bet pašvaldība sniedz maksas pakalpojumus vai ražo un pārdod produktus par maksu (parasti šāda saimnieciskā darbība noris paralēli privātajai uzņēmējdarbībai);
- 5) uzņēmējdarbība (komercsabiedrību veidošana, tās darbojas paralēli privātajai uzņēmējdarbībai);
- 6) veicināšana (tajā skaitā atļautais “valsts atbalsts” uzņēmējdarbībai un atbalsts organizētās pilsoniskās sabiedrības organizācijām);
- 7) ārējais iepirkums (kad pašvaldība iepērk preces vai pakalpojumus, vai kapitālu);
- 8) publiskā un privātā partnerība vai koncesija, kad pašvaldība sadala atbildību par noteikta sabiedriskā labuma sniegšanu ar privāto partneri.

Lai pierādītu, ka reakcija uz valdības nepilnību vai tirgus nepilnību ir tieši viena no šīm astoņām izvē-

lēm, vajadzētu plašu analīzi. Tomēr lielākā daļa no iespējām atkrit automātiski. Parasti pietiek, ja salīdzina dažas acīmredzamākās alternatīvas.

Subsidiaritātes principa pielietojuma procedūra
Subsidiaritātes principu izmanto, lai pierādītu, ka pašvaldībai jārisina konkrētais jautājums.

Vislabāk, ja privātais sektors (indivīds, ģimene, uzņēmējs, nevaldības organizācija) patstāvīgi risina savas problēmas. Tad pašvaldība netraucē – nevajag ne regulēt, ne kā citādi iejaukties.

Ja konstatēta valdības nepilnība (kā jau minēts, šāda nepilnība iespējama gan ES, gan valsts, gan pašvaldības mērogā), tad tas ir iemesls pašvaldībai iejaukties ar kādu no astoņiem iepriekšminētajiem risinājumiem.

Veicot secīgi attēlā parādītās darbības, var atrast pamatojumu – iejaukties vai neiejaukties. Tālāk būtu jāizvēlas iejaukšanās veids. Praktiskos gadījumos pašvaldība var būt jau agrāk iejaukusies privātā sektora darīšanās. Tādā gadījumā var būt runa par labāku alternatīvu meklēšanu. Meklējot labāko risinājumu, var salīdzināt dažas pieņemamākās no astoņām pašvaldības reakcijām. Vispareizāk būtu izvēlētas alternatīvas salīdzināt, izmantojot proporcionalitātes principa pielietojuma shēmu.

Proporcionalitātes principa pielietojuma procedūra

Proporcionalitātes principam ir īsāka vēsture nekā subsidiaritātes principam. Mūsdienās tas kļuvis par teorētisko pamatu iejaukšanās dziļuma (apjoma, nepieciešamo institūciju vērtējuma) noteikšanai.

Sākotnēji proporcionalitātes principu lietoja administratīvajās tiesībās valstīs, kuru sistēmas Latvijas valststiesībnieki pieskaita pie “kontinentālās Eiropas tiesību loka”. Savulaik, cenšoties veidot ideālu “likuma valsti”, politiķi un birokrāti nonāca pie atziņas, ka precīza likumu izpilde dažkārt var būt kaitīga. Tāpēc ierēdnim (institūcijai), kurš piemēro likumu, tika dota zināma elastība – pienākums izvērtēt likumā paredzētās darbības un varas rīcības proporcionalitāti mērķim (Egila Levita tulkojumā – “samērīgumu”).

Tika ieviesta trīspakāpju proporcionalitātes pārbaudes tradīcija.

- 1) Pārbauda, vai piedāvāto risinājumu mērķis ir likumīgs – vai ar attiecīgajām darbībām domāts nonākt pie likumā neaizliegtā (pašvaldības autonomās kompetences gadījumā) vai likumā noteikta (pašvaldībai valsts deleģētās kompetences gadījumā) mērķa.
- 2) Pārbauda, vai piedāvātais risinājums patiešām tuvinā norādīto mērķi (var gadīties, ka izvirzītais mērķis īstenībā attālinās, tāpēc jāpamato, ka virzība tiešām notiks mērķa virzienā).

- 3) Pārbauda, vai darbības ietekme ir proporcionāla gūstamajam publiskajam labumam. Svarīgi, lai darbības ietekme būtu pēc iespējas minimāla, pretējā gadījumā pašvaldības iejaukšanās mazinās privātā sektora iniciatīvu, sāks traucēt publiskā sektora iestādēm lēti un efektīvi veikt savus pienākumus.

Līgumā Par Eiropas Savienības darbību proporcionalitātes principam ir īpaša nozīme – tas uzsver centienus izveidot minimālu pārvaldi. Eiropas Savienība, veicot kādas darbības dalītās kompetences jomā, dara to pēc iespējas minimāli, apsoluties neveikt nekādas darbības, kas pārsniegtu līgumā noteikto ietekmi.

Pielietojot proporcionalitātes principu, lai izvēlētos vienu no astoņām reakcijām uz tirgus vai valdības nepilnību (uzņēmējdarbība bija viena no astoņām reakcijām), var rīkoties šādi:

- 1) nosaka kopīgo mērķi vienam vai vairākiem risinājumiem un pārbauda mērķa leģitimitāti;
- 2) katram risinājumam izvērtē pierādījumus, ka risinājuma ietvaros mērķis tuvināsies;
- 3) pārbauda, vai risinājums nepārsniedz mērķim nepieciešamo, un izvēlas risinājumu, kas minimāli iejaucas privātā sektora darbībā, minimizē darbību un ierēdņu skaitu.

Ar trešo soli tiek pārbaudīta proporcionalitāte šaurākā nozīmē. Proporcionalā ir tas, kas samazina birokrātisko slogu un veicina iesaistīto pušu iniciatīvu un atbildību.

Piemērs – lēmums par pašvaldības mediju

Aplūkosim aktuālu piemēru. Masu mediji un valdošo partiju politiķi ir uzsākuši pašvaldību mediju (avižu, televīzijas, informatīvo biļetenu) apkarošanu. Šķietamais iemesls ir konkurence ar privāto reģionālo presi. Galvenais uzbrukuma objekts – reklāma, ko dažos gadījumos izvieto pašvaldību izdevumos. Taču radikālākie uzbrucēji vēlas aizliegt pašvaldībām gatavot materiālus, kas “atgādinot žurnālistiku”.

Ejot cauri attēla shēmai, konstatējam:

- privātais sektors nav sekmīgs (iepriekšējos 25 gados ir izveidojusies negatīva attieksme, kas nav balstīta uz pašvaldību funkciju, tiesību, pienākumu, veiksmju un neveiksmju attēlošanu privātajos medijos, bet galvenokārt vienpusīgu informāciju vai pat dezinformāciju);
- izskatot iespējamās tirgus nepilnības, jāatzīst, ka – pašvaldības produktu virzīšana tirgū ir **publiskais labums**, ko privātais sektors nenodrošina, – atstājot tikai sabiedrisko mediju, nacionālā mērogā var veidoties publiskais **monopols**, tikai valdošo partiju ideoloģijas propaganda, samazinot iespējas izpausties daudz plašākam politiskajam spektram, kas pastāv pašvaldībās, – pašvaldības produktu virzīšana tirgū atbilst pašvaldības **stratēģiskajām interesēm**, tā nepieciešama, konkurējot ar citām pašvaldībām;
- izskatot iespējamās valdības nepilnības, jāatzīst, ka – nav ES nepilnību, jo ES nekādi neierobežo ne parti-

- ju, ne pašvaldību medijus,
- ir esošās un potenciālas centrālās valdības nepilnības, Kultūras ministrija gatavo kaitīgus likuma regulējumus, esošās kontroles struktūras (Valsts kontrole, Konkurences padome) jau tagad bez likumiska pamatojuma apkaro pašvaldību medijus un pašvaldību informācijas izdevumus.

Vairāku iemeslu dēļ konstatējam, ka pašvaldībai ir jāiejaucas, pēc iespējas mazinot valdības nepilnību un tirgus nepilnību ietekmi. Raksturīgi, ka iejaukšanās nepieciešamību nosaka nevis tikai viens, bet vairāki savstarpēji papildinoši faktori.

No iespējamiem astoņiem risinājumiem, lai sasniegtu mērķi – virzīt tirgū pašvaldības produktus, pilnvērtīgi informējot iedzīvotājus, varam izmantot vairākus risinājumus. Regulēšana (privāto mediju) pamatoti ir aizliegta, administrēšana no pašvaldības puses tāpat nav pieļaujama. Bezmaksas pakalpojums ir iespējams (to arī daudzas pašvaldības ir izvēlējušās, izplatot bezmaksas informatīvos biļetenus). Dažas pašvaldības sniedz pakalpojumu par nelielu cenu, dotējot savu biļetenu vai papildinot ieņēmumus ar maksu par reklāmu.

Pašvaldības laikrakstu var veidot kā komercsabiedrību, kas pēc būtības ir hibrīda sociālais uzņēmums. Pašvaldības laikraksta mērķis nav gūt peļņu pašvaldībai, taču tas var darboties kā hibrīda sociālais uzņēmums (veic publisko funkciju – pašvaldības produkta virzīšana tirgū, pašvaldības iedzīvotāju informēšana par iespējam izmantot pakalpojumus un iesaistīties kopienas aktivitātēs; veic privāto funkciju – pelna, izvietojot reklāmu). Hibrīda sociālie uzņēmumi parasti darbojas sektoros, kuros arī noris privātā komercdarbība, taču konkurences aizstāvēšana jāsamēro ar publisko labumu, ko šādi sociālie uzņēmumi dod.

Pašvaldībai piederošu laikrakstu (vai daļību laikrakstā kā akcionāram) var veidot, pilnīgi nodalot to no pašvaldības, uzskatot šo laikrakstu kā pašvaldības peļņas avotu. Pašvaldība kā dalībnieks akcionāru sapulcē šajā gadījumā ietekmē vadības iecelšanu.

Pašvaldība var atbalstīt privātos medijus likumīgā veidā (piemēram, palīdzot žurnālistiem gūt izglītību par publisko pārvaldi un politiku), lai uzlabotu informācijas kvalitāti. Tas uzskatāms par veicināšanas aktivitāti.

Pašvaldība var iepirkt pakalpojumus privātajos medijos (pasūtot reklāmas rakstus, kas it kā nav žurnālistika). Tāpat var iepirkt savu normatīvo aktu un savu politikas dokumentu publicēšanu.

Pašvaldība var īstenot medija funkciju publiskā un privātā partnerībā, noslēdzot līgumus ar privāto partneri – medija īpašnieku.

Redzams, ka zināmu virzību uz mērķi var sasniegt ar sešām no astoņām aktivitātēm, turklāt katrā risinājumā ir atšķirīga atdeve un izmaksas. Saskaņā ar Publisko personu mantas un finanšu līdzekļu izšķērdēšanas novēršanas likumu būtu jāizvēlas efektīvākais risinājums ar lielāko atdevi par ieguldīto naudu.

Konkrētā pašvaldībā (ņemot vērā pašvaldības deputātu ekonomiskos uzskatus, sociālās vērtības un vietējo politisko situāciju) uzreiz atteiksies no vairākiem risinājumiem, taču attiecībā uz pārējiem risinājumiem var pilnā mērā īstenot proporcionalitātes tekstu.

Pašvaldība var kā trīs alternatīvas izvēlēties:

- 1) komercsabiedrība – sociālais hibrīda uzņēmums, kurā reklāmas izdevumi šķērssubsidē sociālo darbību;
- 2) ārējais iepirkums – reklāmas pirkšana un informācijas izvietošana par budžeta naudu;
- 3) koncesijas līgums ar privāto mediju, kuram tiek nodots pašvaldības informācijas uzdevums.

Pirmajā solī ir jāaizstāv mērķi – konkurences apstākļos ar citām pašvaldībām un nozarēm virzīt informāciju par pašvaldības produktiem tirgū (cīņa par iedzīvotājiem, darbaspēku, tūristiem, ārējiem un iekšējiem investoriem). Ja valsts likumdošana attīstīsies totalitārisma virzienā, pašvaldību konkurenci var atzīt par nelegītu, taču demokrātijas apstākļos aizstāvēt šo mērķi der.

Otrajā solī var atmetot otro un trešo alternatīvu. Ja privātie reģionālie mediji spētu nodrošināt lasītāju lielāko daļu, tad ārējais iepirkums būtu mērķa sasniegšanas līdzeklis. Diemžēl ne nacionāla mēroga, ne reģionālie laikraksti nespēj savu abonētu loku palielināt līdz nepieciešamajam mērogam. Ja kāds medijs noslēgtu koncesiju par pašvaldības viedokļa paušanu, sāktos nebeidzama tiesāšanās un galu galā funkcija netiktu realizēta.

Atliek viens variants, kas jāpārbauda uz proporcionalitāti šaurākā izpratnē – vai risinājums nav pārāk birokrātisks, pārāk dārgs, pārāk neietekmē privāto jomu, atņemot cilvēkiem iniciatīvu un atbildību. Citiem vārdiem sakot – vai risinājums atbilst minimālās pārvaldes ideālam?

Šo pēdējo lēmumu pieņem pašvaldības politiķi, un tas nav viennozīmīgs. Daži var uzskatīt, ka maksimāli jāsaudzē vietējie privātie mediji un jāminimizē reklāmas iespējas (tad nāksies sociālo funkciju dotēt no budžeta). Citi var uzskatīt, ka jāminimizē informācijas daudzums, ko gatavo paši, atstājot informāciju nacionālā sabiedriskā medija un privāto mediju ziņā. Vēl citi var iestāties par aktīvu un kvalitatīvu žurnālistiku, panākot maksimālu politisko un izglītojošo ietekmi.

Secinājumi

Nav tik sarežģītas problēmas, ko nevarētu raksturot ar vienkāršiem, īsiem teikumiem. Mēģināsim šā raksta būtību izteikt dažos teikumos.

1. Pašvaldība iejaucas privātā sektora darbībā, ja var pierādīt tirgus nepilnību vai valdības nepilnību un tās traucē uzlabot pašvaldības iedzīvotāju dzīvi.
2. Uzņēmuma veidošana ir tikai viena no iespējamām reakcijām uz valdības vai tirgus nepilnību.
3. Citas reakcijas nav prioritāras, salīdzinot ar uzņēmuma veidošanu, taču izvērtējot jāizvēlas vietējiem iedzīvotājiem izdevīgākā un saprotamākā metode nepilnības novēršanai.
4. Dažādās pašvaldībās atbilstoši iedzīvotāju pārstāvju zināšanām un vērtībām un atbilstoši iekšējo un ārējo faktoru ietekmei risinājumi var būt dažādi.

ČETRI AKCENTI PRIEKUĻOS

Gunta Klismeta

Vismaz reizi gadā Latvijas Pašvaldību savienība tradicionāli rīko Novadu dienu, lai uz aktuālu jautājumu apspriešanu pulcētu gan lielo, gan mazo novadu vadītājus. Pērnuden Novadu dienas dalībnieki sabrauca lecavē, bet šoruden **23. oktobrī** Novadu diena norisinājās Priekuļu novadā. Šoreiz pašvaldību vadītāji, speciālisti un ministriju pārstāvji diskutēja par bēgļu uzņemšanu, pašvaldību sadarbību ar uzņēmējiem un izglītības sistēmas attīstību.

Novadu dienu atklāja namamāte – Priekuļu novada domes priekšsēdētāja **Māra Juzupa** – viena no tiem 480 pozitīvajiem, pretimnākošajiem un precīzajiem darbiniekiem, kuri, kā rakstīts bukletā “Laipni aicināti Priekuļu novadā”, darbojas novada pašvaldībā un ar to saistītajās iestādēs.

Smelties sauli Priekuļos aicina gan novada ģerbonis, gan šķelmīgi smaidošā saulīte novada logo formā, gan saules pulksteņi, un to pelēcīgajā dienā novada saimniece novēlēja ikvienam ciemiņam.

Novadu dienas darbs tika organizēts trīs telpās un trīs grupās. Vispiepildītākā bija Priekuļu kultūras nama Spoguļu zāle, kas bija atvēlēta tiem pašvaldību vadītājiem un interesentiem, kas ar ciemiņu – Iekšlietu ministrijas valsts sekretāres vietnieka **Dimitrija Trofimova** un Labklājības ministrijas valsts sekretāra vietnieka **Ingus Allika** – palīdzību cerēja noskaidrot atbildības sadali starp valsti un pašvaldībām sakarā ar patvēruma meklētāju uzņemšanu. Diemžēl ministriju pārstāvji nevarēja sniegt īsti pārliecinošas atbildes un risinājumus. Foruma diskusijās domas par bēgļu uzņemšanu dalījās galvenokārt tāpēc, ka ar pašreizējiem resursiem un infrastruktūru nav iespējams nodrošināt nepieciešamo atbalstu. Darba grupa, ko vadīja Rundāles novada domes priekšsēdētājs un LPS Tehnisko problēmu komitejas vadītājs **Aivars Okmanis**, kopā ar LPS ģenerālsekretāri **Mudīti Priedi** un padomniekiem **Ilzi Rudzīti** un **Aino Salmiņu**, apkopojot diskusijā apspriestās problēmas, noslēgumā piedāvāja Novadu apvienībai rezolūciju par rīcības plānu to personu pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

Savukārt darba grupā par uzņēmējdarbības jautājumiem tās dalībnieki Rūjienas novada domes priekšsēdētāja **Gunta Gladkina** un LPS padomnieces lauku attīstības jautājumos **Sniedzes Sproģes** vadībā diskutēja par pašvaldības sadarbību ar uzņēmējiem, investoriem un organizācijām un par novada attīstību ietekmējošiem faktoriem, tajā skaitā specializāciju kādā nozarē. Īpaša uzmanība tika veltīta meliorācijai un lauku jeb grants ceļu programmai, kā arī kooperācijas iespējām, par ko savā pieredzē dalījās Kuldīgas novada pašvaldība.

Izglītības darba grupas uzmanības centrā bija ne tikai jaunais pedagogu atalgojuma modelis, bet sistēmas attīstība kopumā – izglītības tīkla optimizācija, izglītības kvalitāte un karjeras attīstības atbalsts. Šo darba grupu vadīja LPS padomniece **Ināra Dundure**. Grupas dalībnieki uzklaušīja Izglītības un zinātnes ministrijas

valsts sekretāra vietnieci un Izglītības departamenta direktori **Eviju Papuli** un viņas kolēģes.

Pēc darba grupās to vadītāji plenārsēdē sniedza darba grupu ziņojumus un iepazīstināja ar savā jomā būtiskāko. **Ināra Dundure** atzina, ka izglītībai paredzētajiem struktūrfondiem valstī trūkst ilgspējīga skatījuma. Viņa vērsās pie politiķiem ar aicinājumu iesaistīties LPS Izglītības un

kultūras jautājumu komitejas darbā.

Tā saucamās “bēgļu” darba grupas vadītājs **Aivars Okmanis** Novadu apvienībai un tās priekšsēdētājam **Gintam Kaminskim** cēla priekšā **lēmuma** projektu par rīcības plānu to personu pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

Novadu dienas noslēgumā pašvaldību vadītāji vienojās, ka valsts līmenī nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa politikas plānošanas dokumentu bēgļu un patvēruma

meklētāju integrācijas jomā. Novadu sapulce nolēma, ka šajā politikas plānošanas dokumentā ir jāparedz šādi principi: atbilstoši ANO konvencijā noteiktajam integrācijai jābūt “divvirzienu” procesam; investīciju piešķiršana to pašvaldību infrastruktūrā, kur koncentrējas patvēruma meklētāji; finansējuma atvēlēšana integrācijas programmu īstenošanai pašvaldībās; tiek novērsta situācija, ka patvēruma meklētāji pēc bēgļa vai alternatīvā statusa saņemšanas deklarē savu dzīvesvietu pagaidu izmitināšanas centrā.

Pieņemtais lēmums arī paredz prasīt, lai pašvaldību izdevumu kompensācija no valsts budžeta līdzekļiem tiktu veikta reizi ceturksnī atbilstoši noslēgtajam līgumam ar uzņemošo pašvaldību un pašvaldību faktiskajiem izdevumiem. Tas nepieciešams tāpēc, ka patlaban nav veikti aprēķini sociālo pakalpojumu kompensēšanai pašvaldībām, sociālo garantiju nodrošināšanai bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, nav izvērtēti papildu izdevumi sabiedriskās kārtības nodrošināšanai un citi neparedzēti izdevumi.

Novadu vadītāji uztur prasību, ka iespējamais valsts atbalsta samazinājums bēgļiem nedrīkst ietekmēt pašvaldību budžetus.

Pašvaldību pārstāvji pieņēma arī **rezolūciju par valdības piedāvātajiem administratīvi teritoriālā dalījuma variantiem**, aicinot pārtraukt nelietderīgas diskusijas par kārtējo apvienošanu, kamēr nav izvērtēti iepriekš veikto pasākumu rezultāti, un novadu apvienošanā saglabāt brīvprātības principu. Tāpat valdība tiek aicināta nodrošināt pētījuma izstrādi par to, kā attīstības pasākumu nefinansēšana ir ietekmējusi situāciju novados.

Pēc karstām diskusijām un darba grupu ziņojumiem Novadu dienas dalībnieki tika aicināti iepazīt Priekuļu novadu klātienē. Viesiem bija iespēja apskatīt Veselavas muižu, Lielo Ellīti – baltā smilšakmens iežu atsegumu ar alu, kas ir viens no vecākajiem tūrisma objektiem Latvijā, un paciecoties Eduarda Veidenbauma memoriālajā muzejā “Kalāči”, kā arī nomēģināt Priekuļu labumus.

Normunda Kažoka foto

LEPNUMA OBJEKTI PRIEKUĻU NOVADĀ

Saules pulksteņi

Priekuļu novada ģerbonī ir attēlota saule ar ciparnīcu vidū, jo laiks un tā mūžīgais ritums secīgi sakārto notikumus, nosakot to ilgspēju un nozīmību. Priekuļu novads apvieno četrus pagastus – Priekuļus, Liepu, Mārsnēnus un Veselavu, un katrs bagāts ar savām tradīcijām, objektiem un dižiem cilvēkiem. Priekuļu novada spilgtākās Laika grāmatas lappuses glabā Eduarda Veidenbauma vārdu, te ierakstītas rūpes par Veselavas un Liepas muižas kompleksu, prieks par unikālo smilšakmens veidojumu – Lielo Ellīti, lepnums par zinātnieku viedajiem prātiem Priekuļu laukaugu selekcijas institūtā, apbrīna par izcilajiem dabas veidojumiem gravās un upju krastos.

Kā vienojoši objekti visos pagastos tiek izveidoti Saules pulksteņi. Pirmais tika atklāts 2011. gadā Priekuļos, **Saules parkā**. Tas ir dalības jeb analematisks saules pulkstenis, kas atšķiras no citiem klasiskajiem saules pulksteņu veidiem ar to, ka laika nolaišanās ir jāpiedalās cilvēkam – nostājoties uz centrā esošās datumu tabulas, iespējams pašam ar savu ēnu parādīt pareizu laiku.

Otrs Saules pulkstenis atrodas **Mārsnēnu centra parkā**. Tas papildina parkā esošo veselības taku, kas rotāta ar latviskām zīmēm. Pulkstenis vizuāli veidojas no akmeņiem, kam pāri pārvijušās trīs tautiskas jostas. Mūsdienu materiāli un apdare apvienojumā ar nemainīgu laukakmeņu vērtību, respektējot tautiskās tradīcijas, veido vietu laika iepazīšanai.

Šogad **Liepas pagastā** kopš 13. augusta saules laiku sācis rādīt trešais novada saules pulkstenis, kas pievienojies jau izveidotajiem laikrāžiem Priekuļos un Mārsnēnos. Šis saules pulkstenis atrodas stāvlaukumā **pie Lielās Ellītes**. Pulkstenis rāda laiku pulksten divos

dienā – saulei spīdot caur liepu lapā iegriezto romiešu divnieku, uz skalas ēna rāda precīzu laiku.

No idejas līdz rezultātam!

Šogad otro gadu pēc kārtas notika **mazo projektu konkurss “Mēs novadam 2015”**, kura tēma bija vide un kultūra. Konkurssam tika iesniegtas deviņas projektu idejas, no kurām pieci projekta iesniegumi guva apstiprinājumu. Izvirzītos projektus finansēja Priekuļu novada pašvaldība. Salīdzinot ar 2014. gadu, iedzīvotāju aktivitāte augusi, jo iepriekš konkursā projekta pieteikumus iesniedza tikai trīs pretendenti.

Iedzīvotāju aktīvās darbības rezultātā, apvienojoties Mārsnēnu pagasta mazo bērnu vecākiem kopīgā darba grupā, nu pieejams paplašināts un sakopts **bērnu rotaļu laukums**. Papildus esošajiem bērnu rotaļu elementiem uzstādīts jauns, drošs rotaļu atrakciju komplekss – koka namiņš, kāpelējamās zviedru sienas un bērnu šūpoles, kā arī sakoptas smilšu kastes, nomainot smiltis un pārvelkot tīklu. Pirms projekta īstenošanas tika savākti 55 vietējo iedzīvotāju atbalsta paraksti par projekta nepieciešamību.

Savukārt **Veselavas muižas parkā** Veselavas kultūras un vēstures biedrība sadarbībā ar jauniešiem rīkoja kopīgu talku un iestādīja **60 vītenprozes** pie piecām dekoratīvajām arkām. Katra arka, rožu stādiem ieaugoties, veidos savu krāsu gammu (rozā, sarkanu, oranžu, baltu un dzeltenu), piešķirot muižas parkam renesanses krāšņumu. Ziedošās rozes atdzīvinās un izdaiļos muižas parku, priecējot apmeklētājus.

Jaunraunas pagastā Priekuļu novada represēto kopa uzstādīja **piemiņas plāksni Jaunraunas pagasta komunistiskā genocīda upuriem**, kuri miruši izsūtījumā. Tā būs kā vēsturiska liecība jaunajai paaudzei.

Dāmu deju grupa “Mežrozīte” turpmāk gan novada ļaudis, gan tuvus un tālus viesus priecēs ne tikai ar saviem priekšnesumiem, bet arī **jauniem**, skaistiem **tērpiem**.

Novada aktīvie jaunieši parūpējušies radīt **“Mobilo atpūtas zonu”**, kur pasākumu laikā iespējams atpūties šūpuļtīklos.

Priecājamies par tiem aktīvajiem iedzīvotājiem, kuriem ir idejas, vēlme un darba spars darīt darbus, kas priecē arī citus!

Uzstādīti jauni trenāžieri “Sporta bīrzītē”

Pavisam nesen Priekuļu sporta laukums pēc iedzīvotāju aptaujas ieguva nosaukumu “Sporta bīrzīte”. Te vietējie iedzīvotāji nodarbojas ar dažādām sportiskām aktivitātēm. Redzot, ka aktīvās atpūtas piekritēju kļūst arvien vairāk, piedāvājums “Sporta bīrzītē” tika papildināts, uzstādot **deviņu veidu āra trenāžierus** un **divu līmeņu pievilkšanās stieni** ar mērķi nodrošināt piemērotus apstākļus aktīvai atpūtai un izklaidēm svaigā gaisā dažādām vecuma grupām, veicinot to fizisko un garīgo attīstību, kā arī palielinot izpratni par sportisko aktivitāšu lietderību.

Āra trenāžieri lieliski papildina jau esošās sporta un aktīva laika pavadīšanas iespējas, jo blakus atrodas volejbola un basketbola laukumi, tenisa galdi, bērnu spēļu laukums, kā arī trase velobraucējiem.

Uzstādīto aprīkojumu var izmantot ikviens novada iedzīvotājs, aktīvi pavadot laiku un reizē arī uzlabojot veselību. Šeit patīkami un lietderīgi savu laiku var vadīt vecāki ar bērniem, jo blakus atrodas bērnu rotaļu laukums. Āra trenāžieri uzstādīti, pateicoties valsts budžeta programmai “Mērķdotācijas pašvaldību pasākumiem”.

Veselavas muiža

Viens no kultūras un tūrisma objektiem Priekuļu novadā ir Veselavas muiža, kas celta 1765. gadā. Muiža ievērojama ar kundzisko **Kungu māju** – vienu no lielākajām mūra muižām Latvijā. No 1797. līdz 1920. gadam muiža piederēja baronu fon Kampenhauzenu dzimtai.

Šobrīd Veselavas muiža ir pašvaldības īpašums, un tai izstrādāts atjaunošanas projekts. Pašvaldība, piesaistot dažādu projektu līdzfinansējumu, cenšas muižas Kungu māju un tās telpas pamazām atjaunot to vēsturiskajā izskatā. Muiža ir apdzīvota, tajā atrodas Veselavas pagasta pārvalde, bibliotēka, pasts un tautas nams.

Muiža apmeklētājus piesaista ne tikai ar savām vēsturiskajām vērtībām, bet arī ar **akustiskiem koncertiem** visa gada garumā. Nu jau par tradīciju kļuvuši jūlijā rīkoti **Rožu svētki**, kad rozēs piecē ne tikai muižas dārzā, bet to burvība un smarža reibina apmeklētājus ikvienā muižas telpā.

Ik rudeni Veselavas muiža piedalās Piju un muižu asociācijas rīkotajās **“Leģendu naktīs”**. Tad logos iemirdzas sveces, tiek pārstāstītas leģendas par Rasu, skan klusināta mūzika un dziedājumi, atdzīvojas senie muižas notikumi un, ja paveicas, pusnaktī muižas dārzā var ieraudzīt pašu Balto dāmu.

Veselavas muižu un parku iecienījuši arī kāzinieki, kuri savai īpašajai dienai vēlas piešķirt romantisku atmosfēru. Muižas kamīnzālē un vasarā dārzā tiek rīkotas **svinīgās laulību ceremonijas**. Pēc laulību reģistrācijas jaunais pāris kopā ar viesiem atbilstoši gadalaikam var baudīt pirmo dzirkstoša šampanieša tostus salonā pie kamīna ar sprakstošu uguns liesmu vai caur ziedu arku doties uz muižas dārzu. Pils parka dīķī ir iespēja izvizināties ziediem rotātā laivā.

Eduarda Veidenbauma memoriālais muzejs “Kalāči”

Eduarda Veidenbauma ģimene uz “Kalāciem” pārcēlās, kad zēnam bija pieci gadi. Slavenais latviešu dzejnieks te audzis, mācījies, strādājis un arī miris. Muzejs “Kalāči” pastāv kopš 1958. gada, taču interesenti jau krietni pirms tam apmeklējuši šo vietu, lai iepazītos ar Veidenbauma dzīvi un daiļradi.

Muzejā apskatāma **ekspozīcija** par Eduarda Veidenbaumu un dzejnieka memoriālās lietas. Apmeklētājus gaida arī **izstāžu zāle**, kur vienkopus var redzēt Latvijā plašāko Vidzemes lāžu ekspozīciju un iepazīties ar 19. un 20. gadsimta saimniecības pieredumiem.

Plašajā dārzā atrodas Eduarda Veidenbauma piemiņeklis un Eduarda tēva stādītie ozoli, bet dārza stūrī paslēpusies bieži daudzīnātā Veidenbauma klētiņa, kurā dzejnieks mitinājies pa vasarām.

Pēc ciemošanās Eduarda Veidenbauma memoriālajās mājās var doties uz Liepas kapiem, kur šogad, sakopojot dzimtas kapa vietu, rekonstruēti apstādījumi.

Šis gads muzejam bijis jo īpaši darbīgs un rosīgs pasākumu ziņā. Bez tradicionālajiem pasākumiem (maija pēdējā svētdienā "Eduarda diena" un oktobra pirmajā svētdienā dzejnieka dzimšanas dienai veltītais pasākums, neiztrūkstoši arī Muzeju nakts) muzejs savā sētā priecējās uzņemt arī plenēra dalībniekus – rakstošos jauniešus un bērnus no Valmieras puses dzejnieces Dainas Sirmās, kā arī māsu dzejnieču Agneses un Madaras Rutkeviču pavadībā, jauniešus no Latvijas, Francijas, Rumānijas un citām valstīm pasākumā "Laukos jaunieši var", Vispasaules latviešu ģimeņu saietā "3x3" dalībniekus ekskursijā pa "Kalāčiem" un koka maizes cepšanā, "Ķieģeļa mākslas festivāla" dalībniekus un apmeklētājus, Dzejas dienu dalībniekus un vēl daudzus citus apmeklētājus.

Ik pa diviem gadiem "Kalāčos" tiek piešķirta Veidenbauma prēmija literātiem. Tāds bija arī šis gads, kad Veidenbauma dzimšanas dienas pasākumā paziņoja un novembra pēdējā sestdienā svinīgā pasākumā Liepas kultūras namā sveica 2015. gada laureātu Gunti Eniņu par darbu "Nezināmā Latvija".

Lielā Ellīte

Novadu dienas dalībniekiem bija iespēja paviesoties noslēpumainajā alā Lielajā Ellītē, kur tos sagaidīja laipna un visnotaļ gudra gide, kura atbraucējus iepazīstināja ar alas vēsturi. Ciemiņiem bija jāiziet dažādi rituāli, lai, ejot iekšā alā, Velns neparautu. Tā kā atbraucēji sacēla gana lielu kņadu, viesus aplūkot ieradās arī Velna jaunā draudzene Ragana, kurai bija notikusi ķibeles ar jauno braucamrīku – slotu. Raganas spalģā balss pamodināja Velnu, un arī pats lielskungs iznāca no savas mājvietas kopā ar nabaga novārgušo muzikantu.

Velns, no atbraukušajiem uzzinājis, ko tie vēlas, lika viņiem iziet dažus pārbaudījumus. Viens no tiem bija Velna deģa, ko visi ļoti ātri apguva un nodancoja Velnam par godu. Vārgākajiem dejotājiem Velns uzprišināja dūšu ar Velna dziru. Kad nu rituāls bija iziets, Velns ļāva viesiem apmeklēt savu rezidenci – Lielās Ellītes alu.

Liepas Lielā Ellīte ir Latvijā unikāls dabas objekts, ko Novadu dienas laikā bija iespēja apskatīt arī visiem pasākuma dalībniekiem. Lielās Ellītes ala kopā ar avotu ir nozīmīga svētvietu un sava iespaidīgā izmēra un formas dēļ bijusi populārs apskates objekts jau kopš seniem laikiem. Klīns vēl joprojām ir ļoti savdabīga – pie alas ieejas izciļņi, nišas, dobumi, kā arī Latvijai unikāla arkāde, kas pēc Sietiņieža arkas sagrūšanas ir palikusi vienīgais šādas formas dabīgā smilšakmens veidojums Latvijā.

Viena no leģendām, kas apvij Lielo Ellīti, ir par Velnu, kurš šeit dzīvojis un baidījies vietējos iedzīvotājus, līdz to aizdzinis godprātīgs mācītājs. Novadu dienas dalībniekus pats Velns izklaidēja ar stāstiem par Lielās Ellītes rašanos, leģendām, kas šo noslēpumaino vietu apvij, un faktiem par tās unikalitāti Latvijā.

No daudzajiem Latvijas dabas objektiem Lielā Ellīte šogad tika izvēlēta par piemērotāko vietu, kur uzņemts reklāmas klips mobilo telekomunikāciju sakaru operatoram "Amigo".

Rudens vēsmas no Jāņmuižas bērnodārza

2014./2015. mācību gads Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestādē iezīmējās ar lielām pārmaiņām – tika renovēta iestādes ēka. Pēc renovācijas tā kļuvis estētiska, sakārtota un mūsdienu prasībām atbilstoša – silta, droša, energoefektīva. Tā kā beidzot tika sakārtota arī ventilācijas sistēma, bija iespējams izremontēt un iekārtot plašās pagraba telpas.

Te vieta rasta radošo darbu telpai, Montesori un smilšu spēļu terapijas kabinetam (iestādes bērni šīs nodarbinības var apmeklēt par zemākām cenām), kā arī īpašajam leņķim – sāls istabai, ko atklāja 2015. gada 5. februārī. Sāls istaba ir telpa, kurā no speciāla aparāta izdalās sāls joni. Tos ieelpojot (sausā inhalācija), tiek attīrīta, mitrināta un nomierināta elpceļu gļotāda, stabilizēta nervu sistēma un uzlabota vielmaiņa, asinsrite un imunitāte. Iestādes bērni mācību gada laikā bez maksas iziet divus pilnus sāls istabas terapijas kursus (desmit reizes). Pieaugušie priecējas, ka bērni te jūtas labi un, pašiem nemanot, kļūst daudz stiprāki, veselīgāki un laimīgāki!

Sapņi nebūt nav izsapņoti līdz galam, un šobrīd Jāņmuižā auklē sapņi, ka bērnodrāzā pavisam drīz būs dabas vides estētikas studija un silto smilšu iekārta, kas izstrādāta un patentēta tepat Latvijā un saņēmusi dažādas valsts mēroga un starptautiskas atzinības. Silto smilšu terapija uzlabo bērnu vispārīgo veselību, kā arī veicina smadzeņu, limfas un nervu darbību, asinsriti, elpošanu un citas organisma funkcijas.

Silto smilšu kastē paredzēts veikt individuālas strukturētas nodarbības vienas stundas garumā pa noteiktiem posmiem ar noteiktiem papildu metodiskajiem materiāliem, kas nepieciešami vingrinājumu veikšanai. Šajās nodarbībās bērniem stiprina realitātes izjūtu, aktivizē taustes sajūtu, stimulē sīko motoriku, nomierina hiperaktīvus bērnus un aktivizē pasīvos, nostiprina un koriģē stāju, pilnveido saskarsmes prasmes, attīsta dzirdi, atjauno saikni ar dabu.

Jāņmuižā sākts arī darbs pie sajūtu takas reorganizācijas – to veido plašāku un daudzveidīgāku. Rudenī audzinātājas kopā ar bērniem vāca dabas materiālus, pēc tam kaltēja, lai pavasarī tos varētu likt jaunajā sajūtu takā. Cerams, ka tā būs interesanta un sniegs bērniem dažādu sajūtu un impulsu pieredzi.

Ar pašvaldības atbalstu iepļānota plaša āra teritorijas infrastruktūras rekonstrukcija un pilnveide, ietverot reljefa organizāciju starp galveno ieeju un bērnodrāzā ēku, nodrošinot virszemes ūdeņu novadīšanu lietussūdeņu kanalizācijā, amfiteātra izveidi un pandusa izbūvi pie vienas no ēkas ieejām, kā arī apstādījumu plānošanu un apgaismes ķermeņu uzstādīšanu.

Jāņmuižas dārziņā svarīgs ir katrs bērns, un pedagogi cenšas katru no sirds iepazīt, izprast, atbalstīt un iedvesmot. Tas ir bērnodrāzā kolektīva galvenais darba virziens un ceļa rādītājs – vērot bērnus, viņu vajadzības un meklēt jaunas, radošas pieejas šo vajadzību papildīšanai. Augstu jāvērtē arī Priekuļu novada pašvaldības izpratne par bērnodrāzā darbu un atbalstu gan ikdienā, gan jaunu, reizēm neparastu ideju īstenošanā. Kopā izdodas!

Tirdziņš Bērzkrogā

5. decembrī Veselavas pagasta Bērzkrogā – vietā, kur krustojas divi valstiski svarīgi ceļi, tika atklāts pirmais "Tirdziņš Bērzkrogā". Organizatoru **Unas Kārklīņas** un **Iritas Dvinskas** aicināti, tajā piedalījās ap 40 tirgotāju, kas piedāvāja savus ražojumus un izstrādājumus – gan karstu asinsdesu ar brūkleņu ievārījumu, ļoti garšīgu uz ugunsкура vārītu zupu un Veselavas muižas plavu

ziedu tēju, gan rokdarbus un dažādus mājražotāju un amatnieku izstrādājumus. Bērzkroga tirdziņa atklāšanas pasākumu ar dziesmām, dejām un rotaļām kuplināja Cēsu pilsētas kultūras centra vidējās paaudzes deju kolektīvs "Raitais solis", jaunā talantīgā Veselavas dziedātāja Nikija Krivāne, "Puķīti pa dambi" azartiski palaida jauniešu tautas deju kolektīva "Veselava" dejotāji, bet vislielākās skatītāju simpātijas izpelnījās Judītes Vāveres skolotie mazie dziedātāji no grupas "Lietus lāses".

Kā jau tas pienākas, pirmajā tirdziņā darbojās arī "Laimes aka" un izsole. Pateicoties zemnieku saimniecības "Brīvnieki" saimniekam **Andrim Actīnam**, azartiskākie pircēji izsoles gaitā varēja tikt pie divām svaigi kūpinātām līdakām.

Cerams, ka "Tirdziņš Bērzkrogā" kļūs par tradīciju un katra mēneša otrajā un ceturtajā sestdienā cilvēki speciāli brauks uz Bērzkrogu tirgoties un iepirkties. Jaunajā gadā tirgus paredzēts 9. un 23. janvārī.

Esī laipni gaidīts Priekuļos un jūties kā mājās!

Atvērtas durvis – šāds simbols turpmāk priecēs Priekuļu novada iedzīvotājus un viesus. Šobrīd jauno vides objektu, kura idejas autors ir Cēsu un Priekuļu mākslas skolas direktors **Vilnis Kļaviņš**, rotā grezna eglīte un sveiciens Ziemassvētkos. Viesmīlība un atvērtība domām, labiem darbiem, notikumiem novadā ir šo durvju ideja. Durvis ir katras mājas vizītkarte, tāpēc tās vienmēr būs laikmetīgas un aktuālas – tās dzīvos laikam un svētkiem līdzī. Kā katrs cilvēks svētkos sapoš savu māju un sētu – tā arī šīs durvis īpašos brīžos piedzīvos dažādas pārvērtības. Savukārt viesus tās uzrunās ar domu – nāc iekšā un iepazīties!

Sagatavojušas **Īrisa Uldriķe, Vineta Lapsele, Tamāra Kurzemiece, Benita Sausiņa, Elīna Tilaka** un **Ingrīda Zazīte Normunda Kažoka** un **Īrisas Uldriķes** foto

TUVĀK SAULEI SAULKRASTOS

Gunta Klismeta

30. oktobrī Saulkrastos novada domes priekšsēdētājs **Ervīns Grāvītis** un viņa vietnieks **Normunds Līcis** ar prieku uzņēma gan Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības (LPPA) sanāksmes dalībniekus, gan ciemiņus – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pārstāvjus, kā arī plānošanas un tūrisma ekspertus.

Par īstenu saulkraстnieku kļuvušais vidzemnieks **Normunds Līcis** savā prezentācijā iepazīstināja ar tagadējiem Saulkrastiem un senākām dienām, ieskicējot gan vecās Neibādes vēsturi un Katrīnbādes ziedu laikus, gan mūsdienu Saulkrastu attīstības stūrakmeņus un aicinot pabūt tuvāk saulei. Tā iemājojusi ne tikai Saulkrastu nosaukumā, bet arī novada ģerbonī, karogā, himnā un logotipā. Saulkrastu novada logo līdzās Saulkrastu vārdam, saulei, jūrai un pludmalei redzams saulrieta zaļais stars – tā ir reta dabas parādība, ko iespējams novērot īsu mirkli, saulei norietot jūrā. Legenda stāsta, ka ikviens, kurš ieraudzīs zaļo staru, kļūšot laimīgs. Logotipā zaļais stars aizvijas tālāk krastā, aicinot uz Saulkrastiem kā ekoloģiska dzīvesveida un zaļā tūrisma kūrortpilsētu.

Dienas noslēgumā mājinieku piedāvātajā ekskursijā viesi varēja ieraudzīt arī citādus Saulkrastus un apmeklēt uzņēmumus, kuru nodokļos samaksātā nauda ļāvisi prāvu artavu ziedot pilsētas un novada attīstībai. Saulkrasti jau nav tikai 17 kilometru garā pludmale ar smiltīm un akmeņaino piekrastes daļu, ar 18 metrus augsto Balto kāpu Incupes labajā krastā pie ietekas jūrā, kur uzņemti skati vēsturiskajām Rīgas kinostudi-

jas mākslas filmām “Kā gulbji balti padebeši iet” un “Nauris” un ko mūslaikos īpaši iecienījuši kāzinieki, ar trīsarpus kilometru garo Saulrieta taku gar jūras piekrasti no Baltās kāpas līdz Saules tiltam, ar kāpu mežu, kur aug 20 dižpriedes, ar Krievijas imperatores Katrīnas II stādītajām liepām, ar rakstnieka Reiņa Kaudzītes dārza māju, kur atrodas “Kaimiņu soliņš” un ceļa rādītājs ar norādēm, kur rakstnieks savulaik ceļojis, ar dabas parku “Piejūra”, Jūras parku un centrālo – Saules laukumu, kas vasarā pulcē apmeklētājus uz brīvdabas vakara koncertiem un filmu skatīšanos. Saulkrastu vārds tiek saistīts arī ar velosipēdu muzeju – bagātīgo Jāņa un Gunta Sereginu velosipēdu kolekciju, kas ir vienīgā tāda Latvijā un lielākā Baltijā, ar radošo darbnīcu un kultūrizklaidējošo programmu “Saulkrastu stāsti”, ar aktīvās atpūtas iespējām, ar... Par to visu stāsta gan tūrisma klasteris “Saviļņojošā Vidzeme”, gan pērn izdotā Saulkrastu vēstures grāmata.

Savukārt Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības priekšsēdētājs **Māris Dadzis** kopā ar LPS padomnieci **Guntu Lukstiņu**, kuras pienākumos ietilpst apvienības darbības nodrošināšana, atskatījās uz īsāku vēsturi un 2015. gada laikā paveikto apvienības darbā – aktuālo jautājumu virzību un turpmākajiem izaicinājumiem piekrastes pārvaldībā, akcentējot LPPA valdes tikšanās ar kultūras un VARAM ministriem, sadarbību ar ministriju speciālistiem un līdzdalību darba grupu apspriedēs ar mērķi saglabāt finansējumu ES fondu SAM 5.5.1. jeb stratēģiskā atbalsta mērķa “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu” piekrastes kārtai un atkārtotu prasību valdībai par atbalstu pašvaldību valdījumā nodotā valsts īpašuma – pludmales – apsaimniekošanai.

Lai gan tagad piekrastes pašvaldībām ir valdījuma tiesības uz jūras piekrastes ūdeņu joslu divu kilometru platumā un tai pieguļošo pludmali gandrīz visā Baltijas jūras krasta garumā Latvijā, jo šogad spēkā stājies Zemes pārvaldības likums, diemžēl finansējums pārvaldībai nav sekojis un arī valsts budžetā nav paredzēti līdzekļi jūras piekrastes joslas apsaimniekošanai. Pašvaldības piekrastes attīstībai var vienīgi pretendēt uz ierobežotu finansējumu saskaņā ar SAM 5.5.1. Šādu "dāvanu" Māris Dadzis dēvē par gada lielāko kuriozu – kārtējoreiz valsts uzticējusi pašvaldībām jaunus pieņēmumus, bet par naudu "aizmirsts".

Finansējums piekrastes apsaimniekošanai un attīstībai prasīts gan Pašvaldību savienības un VARAM, gan LPS un Finanšu ministrijas sarunās, tomēr LPS un Ministru kabineta vienošanās un domstarpību protokolā tas palicis kā nesaskaņots jautājums. Protokolā ierakstītais Ministru kabineta viedoklis ir šāds: *"Valsts budžetā nav paredzēts finansējums jūras piekrastes joslas apsaimniekošanai. Pašvaldībām ir iespēja pretendēt uz nepieciešamo finansējumu 5.5.1. SAM ietvaros. Tas ir viens no iespējamiem finanšu resursiem, kas var uzlabot situāciju tieši piekrastē un atbalstīt piekrastes pašvaldību visnepieciešamākās specifiskās vajadzības piekrastes apsaimniekošanā."*

LPPA priekšsēdētājs, raksturojot aizvadītā gada veikumu, atzīmēja piejūras pašvaldību un LPS līdzdalību vairāku plānošanas dokumentu tapšanā, kā arī apvienības starptautisko sadarbību "Race for the Baltic" darbībā par Baltijas jūras ūdeņu atjaunošanu un projektā "BEST" par notekūdeņu efektīvāku attīrīšanu.

Apvienības vadība uzdeva sev un klātesošajiem divus gluži vai retoriskus jautājumus – kas LPPA traucējis darboties sekmīgāk un vai apvienības pastāvēšanai vispār ir kāda nozīme? Lai uz tiem atbildētu, "piekrastniekiem" uzstājīgāk jāpierāda, ka jūra un piekraste nav tikai 16 pašvaldību priekšrocība un rūpe, bet šie 1000 km² jeb 1,5% no Latvijas teritorijas ir valsts un arī pārējo pašvaldību kopēja atbildība. Šo dabas bagātību taču izmantojam visi – gan pavadot pie jūras savas brīvdienas un atvaļinājumus, gan apmeklējot tradicionālos pasākumus, piemēram, vasaras koncertus Saulkrastos, "Positivus" festivālu Salacgrīvā, "Zaļo staru" Pāvilostā, vasaras saulgriežus Jūrkalnē, Ventspils svētkus un daudzus citus. Tāpēc piekrastes pašvaldībām nereti nākas upurēt savu iedzīvotāju – vietējo nodokļu maksātāju – intereses, lai gādātu par piekrastes apmeklētāju labajiem un ērtībām, tādējādi rūpējoties galvenokārt par atbraucējiem, nevis par saviem iedzīvotājiem. Šādās kategorijās domājot, piekrastes apsaimniekošana būtu jāuztver kā valstisks pasākums.

LPPA nospraudusi tuvākās nākotnes darbus: SAM 5.5.1. uzraudzīšana līdz dokumentu saskaņošanai ES fondu Uzraudzības komitejā un Ministru kabinetā, pievēršot uzmanību gan kritēriju izstrādei, gan MK noteikumu apstiprināšanai; turpināt cīnīties par finansējumu piekrastes apsaimniekošanai, ko LPPA saredz speciālas dotācijas veidā vai iestrādājot atbalstu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķinā; piekrastes pārvaldības

jautājumu risināšana; jauns izaicinājums – grozījumi Aizsargjoslu likumā.

VARAM valsts sekretāra vietniece **Ilona Raugze** pastāstīja, ka atbilstoši ES fondu 2014.–2020. gadam stratēģiskā atbalsta mērķa 5.5.1. piekrastes kārtai finansējums 15 miljonu eiro apmērā tiks gandrīz pusei no visā piekrastes publiskās infrastruktūras tematiskajā plānojumā definētajām 55 attīstāmajām vietām jeb objektiem, kas atrodas tā saucamajā kultūras mantojuma attīstības ceļā: Brīvības ceļā, kur ir nozīmīgas kuršu un skandināvu kultūru saskarsmes teritorijas, un Līvu ceļā no Ventspils līdz Salacgrīvai. Finansējums tiek plānots četriem projektiem, teritoriāli ietverot visu piekrasti. Priekšatlasi projektiem organizēs Kultūras ministrija.

Potenciālajā sadarbības projektā **"Dienvidkurzemes piekrastes mantojums cauri gadsimtiem"** Liepājas pilsētai kopā ar Pāvilostas, Grobiņas, Nīcas un Rucavas novadu paredzēts, ka līdzekļus varēs ieguldīt šādās vietās: Liepājā – "Kungu kvartālā", Trīsvienības katedrālē un pieslēgumos pludmalei; Pāvilostas novadā – Pāvilostas muzeja apkārtnē (promenāde ar plūdu aizsargfunkciju) un Vērgales muižā; Grobiņas novadā – viduslaiku pils teritorijā ar estrādi un Ālandes upes parkā; Nīcas novadā – Bernātu tematiskajās takās, koka molā un skatu tornī; Rucavas novadā – fišerejā "Dzintarvēji" un Papes pludmalē (piekļuve pludmalei un labiekārtojums).

Potenciālajā sadarbības projektā **"Ziemeļkurzemes piekrastes dabas un kultūras mantojums"**, kur Ventspils pilsēta darbosies kopā ar Dundagas un Ventspils novadu, ieguldījumu vietas plānotas šādas: Piejūras brīvdabas muzejs Ventspils pilsētā, Dundagas pils un ēka "Pastnieki" Dundagas novadā un Ventspils novadā – Jūrkalnes dabas parks, dabas koncertzāle, Sv. Jāzepa baznīcas tornis, tilts Lielirbes ciemā un ventiņu un lībiešu veloceliņš.

Potenciālajam sadarbības projektam **"Piekrastes svētku tradīcijas"**, kur projekta iesniedzējs un finansējuma saņēmējs būs Jūrmalas pilsēta, bet sadarbības partneri – Engures, Mērsraga un Rojas novads, paredzētas šādas ieguldījumu vietas: Jūrmalā – Ķemeru ūdenstornis un Mellužu estrāde; Engures novadā – parks pie vecās jūrskolas, pieejamība zvejniecības mantojumam/sedumiem un Šlokenbekas pils; Mērsraga novadā – Jēgerlejas estrāde; Rojas novadā – jauna estrāde.

Savukārt ceturtais potenciālais sadarbības projekts **"Saviļņojošā Vidzeme"** aptver Saulkrastu, Salacgrīvas, Limbažu un Carnikavas novadu, un tajā ieguldījumi tiks veikti Zvejnieku parkā, estrādē un veloceliņā Salacgrīvas novadā; Lauču akmens pieejamībā

PIEKRASTES APVIENĪBĀ

un drošības uzlabošanā pludmalē Limbažu novadā; Neibādes parkā un estrādē Saulkrastu novadā un muižas parkā, novadpētniecības centrā un Gaujas aizsargdambja labiekārtošanā (vienotā kultūrvēsturisko objektu sasaistes koncepcijā) Carnikavas novadā.

Nozīmīga sanāksmes daļa tika veltīta plānošanas jautājumiem. Ar jūras telpisko plānojumu, kas noteiks jūras izmantošanu turpmākajos 12 gados, iepazīstināja "Baltijas Vides foruma" valdes priekšsēdētāja **Kristīna Veidemane** (interesenti var ieskatīties šeit: www.juras-planojums.net), bet par pirmo nacionālas nozīmes tematisko plānojumu – piekrastes publiskās infrastruktūras tematisko plānojumu un kompleksu piekrastes attīstību stāstīja vairāki runātāji: VARAM Telpiskās plānošanas departamenta direktore **Ingūna Urtāne**, SIA "Grupa 93" eksperti **Sarmīte Lesiņa** un **Neils Balgalis** un Rīgas plānošanas reģiona cilvēku drošības un glābšanas plāna eksperte **Lita Cielava**. Aktuālo informāciju meklējiet interneta vidē: www.varam.gov.lv, www.grupa93.lv/piekraste, plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību mājaslapās!

Piekrastes pašvaldību pašapziņu ceļoša bija Vidzemes Augstskolas pasniedzēja un tūrisma eksperta Dr. geogr. **Andra Klepera** prezentācija par tūrisma attīstības perspektīvām. Viņš iepazīstināja ar apmeklētāju plūsmu izpētes rezultātiem jeb pētījumu piekrastes apmeklētības intensitātes noteikšanai un attīstāmo vietu pozicionējuma iespējām.

Interesanti, ka vislielākais piekrastes apmeklējumu skaits (pludmales kvadrātmetri uz vienu atpūtnieku) ir Dzintaru pludmales posmā – saulainā dienā 2375 apmeklētāji vienlaicīgi. Bet apmeklējumu skaits dažādiem objektiem Latvijā ir pārsteidzošs: 1. vietā ir bibliotēkas (8,1 miljons), 2. vietā – tirdzniecības centrs "Alfa" (7,3 milj.), 3. vietā – jūra (4,7 milj.), tālāk – muzeji (2,7 milj.) un "Līvu akvaparks" (0,33 milj.). Tūrisma eksperts iesaka piejūras pašvaldībām domāt arī par mēnešiem ārpus peld sezonas un par investēšanu kultūras un tūrisma objektos, kā arī jaunu tradīciju iedzīvināšanu.

Līdz nākamgada kopsapulcei, kam par mājvietu jau izvēlēts Grobiņas novads, LPPA vadītājs **Māris Dadzis** un **Gunta Lukstiņa** piekrastes pašvaldībām vēlēja: *"Apvienība virzās tālāk! Turēsimies kopā un iesim uz priekšu!"*

Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības dalībnieki un sanāksmes viesi Normunda Liča vadībā apmeklēja vairākus Saulkrastu uzņēmumus, iepazīstot arī citādus Saulkrastus, ko veido dažādas komersabiedrības un osta, un kopīgi "noķēra" saulrietu vietā, kas ir tuvāk saulei.

Pirmais pieturas punkts ekskursijas maršrutā bija **tipogrāfija "Imanta"**, kas darbojas jau vairāk nekā 20 gadus

un ieņem stabili vietu poligrāfijas tirgū. "Imanta" ražo daudzveidīgu piedāvājumu – sākot ar dažādām veidlapām, dokumentu mapēm, ielūgumiem, vizītkartēm, uzlīmēm, aploksnēm, biļetēm, ieejas kartēm, etiķetēm, stāvvietu pulksteņiem (*Parking timer*), voblieriem, piezīmju bločiem, kalendāriem un beidzot ar afišām, bukletiem, brošūrām, žurnāliem un grāmatām.

Atbilstoši sauklim "Tipogrāfija "Imanta" – mūsdienīga poligrāfija par izdevīgām cenām!" uzņēmumā teicamu darbu kvalitāti un realizācijas ātrumu nodrošina Eiropas standartiem atbilstošas un modernas tehnoloģijas, kā arī profesionāls personāls. "Imantas" arsenālā ir moderns ofseta un digitālās drukas aprīkojums, kas ļauj tikt galā arī ar lieliem eksprespasūtījumiem.

Viena no Saulkrastu novada raksturīgajām iezīmēm ir **Skultes osta**, ko 1939. gada 7. oktobrī Zvejniekiem svinīgi atklāja toreizējais Valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Aktīva darbība ostā noris arī mūsdienās, un to pārvalda ar Saulkrastu domes lēmumu 1994. gada 30. novembrī izveidotā Skultes ostas pārvalde. Tās funkcijās ietilpst ostas teritorijas pārvalde, jūras un upes kuģu ceļu un molu un piestātņu uzturēšana, ostas noteikumu ievērošanas kontrole un ostas maksu iekasēšana, vides aizsardzība, ostas izbūve atbilstoši ostas attīstības programmai un līgumu slēgšana ar uzņēmumiem par to darbību ostā.

Skultes ostā mājvietu raduši vairāki uzņēmumi – gan tādi, kas nodarbojas ar kuģu aģentēšanu, gan tādi, kas veic kravu apstrādes un nodarbojas ar kokmateriālu iepirkšanu, uzglabāšanu kravas laukumos, stividoru pakalpojumiem un eksporta un importa kravu apkalpošanu. Lielākie no tiem ir SIA “Skultes kokosta” un SIA “EMU Skulte”. Jāpiebilst, ka pārkrauto kravu apjoma ziņā Skultes osta pašreiz ieņem līderpozīcijas mazo ostu vidū.

Kur osta – tur, protams, arī zivis, un, atbilstoši ticējumam – kur zivis – tur nauda! Saulkrastu novada lielākie uzņēmumi ar vislielāko apgrozījumu ir SIA “SCA mežs Latvija”, “Lietas MD”, “JM Trade”, “Varita”, “Skultes kokosta” u. c.

Tieši pēc gada pusgadsimta jubileju svinēs **kultūras nams “Zvejniekiems”**. Savulaik to kolhoza “Zvejnieks” vajadzībām projektēja izcilā arhitekta Marta Staņa. Viņas “spalvai” pieder arī Dailes teātra ēka Rīgā un vairākas celtnes Zvejniekiemā – divas daudzstāvu dzīvojamās mājas skolotājiem, Zvejniekiema vidusskola un mākslinieku Postažu ģimenes vasarnīca. Kad 1956. gada 8. novembrī Zvejniekiemā atklāja kultūras namu, tas bija viens no modernākajiem ne vien Pierīgā, bet visā Latvijā. Centrālā telpa kultūras namā ir lielā zāle 700 skatītājiem, un par tās papildīšanu ar laikmetam atbilstošu saturu rūpējas kultūras nama vadītāja Judīte Krūmiņa.

Jau piecus gadus kultūras namā “Zvejniekiems” darbojas Saulkrastu pašvaldības aģentūra “Saulkrastu kultūras un sporta centrs”. Kultūras nama ēkā atrodas ne vien lielā zāle ar skatuvi, bet arī mazā zāle, kurā norit koncerti un izstādes mazākam skatītāju lokam, nesen jaunu veidolu ieguvušas mēģinājumu telpas otrajā stāvā, bet trešajā iekārtojušies Saulkrastu jaunie mākslinieki – Vidzemes jūrmalas mūzikas un mākslas skolas mākslas nodaļa.

Saulkrastu novada teritorijas kopējā platība ir 46,8 km². Tajā ietilpst vairākas apdzīvotas vietas – Bātciems, Pabaži, Saulkrasti, Zvejniekiems, kā arī dārzkopības kooperatīvi. Novadā deklarēti vairāk nekā seši tūkstoši iedzīvotāji, bet līdz ar vasaras sezonu iedzīvotāju skaits ievērojami palielinās. Izrādās, zināšanas par savu novadu var apgūt arī spēles veidā.

Un noslēgumā – Saulkrastu novada domes priekšsēdētāja vietnieka **Normunda Liča** īss rezumējums: *“2015. gads Saulkrastiem bijis īsts pieauguma gads. Vērojam vēl nebijušu ēku būvniecību, jaunu ģimeņu ienākšanu Saulkrastos, kuplu bērnu pulciņu katrā pasākumā. Pieaudzis arī deklarēto iedzīvotāju skaits. Aktīvu darbu sākuši Saulkrastu uzņēmēji. Mūs priecē vairākas jaunas kafējnīcas, viesnīca, top projekti diviem jauniem veikaliem. Tūristu skaits vasaras sezonā palielinājies par desmit procentiem. Cilvēki izvēlas Saulkrastu novadu! Nākamais gads mūs sagaida ar lieliem izaicinājumiem. Gatavojoties Latvijas simtgadei, sāks darbs finansējuma piesaistei Neibādes parka un estrādes rekonstrukcijai. Nākamgad mums kopīgi jāizvēlas vieta lielā valsts karoga masta uzstādīšanai. Savu vēsturi mēs veidojam šodien, tāpēc, ņemot vērā novadā esošo kolektīvu, folkloras kopu un rokdarbnieču daudzumu, jāveic izpētes darbi un jāsāk strādāt pie pašiem sava – Saulkrastu novada tautastērpa radīšanas. Lai paveiktu lielus darbus, ir svarīgi, lai mums apkārt būtu patriotiski, ieinteresēti un aktīvi iedzīvotāji. Paldies tiem kolēģiem, iestāžu darbiniekiem, jauniešiem, skolotājiem, uzņēmējiem, policistiem, kuru sirdis pieder Saulkrastiem! Paldies visiem, kuri nesuši Saulkrastu vārdu pasaulē, piedalījušies, rūpējušies, atbalstījuši savu novadu ikdienas darbos un pasākumos! Laimīgu, veselīgu un raženu jauno – 2016. gadu!”*

JAUNPILS – VIETA, KURU CEĻ CILVĒKI

Daina Oliņa

Nav pamata apšaubīt faktu, ka viena no visaktīvākajām LPS biedru organizācijām ir Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācija (LPIA), kuras dalībnieki tiek regulāri un uzcītīgi, sanāsmēs apspriež, diskutē, atbalsta vai protestē pret ministriju, iestāžu, valdības un Saeimas lemto, tiešām “tur roku uz notikumu pulsa”. Viņi daudz nebēdā par to, ka svarīgākie lēmumi piedien politiķiem. Viņiem kā izpildvarai svarīgi būt zinošiem.

2015. gada veikumu šoreiz izpilddirektori vērtēja teiksmainajā **Jaunpils novadā** un tā senajā pilī. Jau pirms sanāksmes sākuma pils pagalmā visus gaidīja sildoša “Pils zupa” un neiztrūkstošais mūks Teodors, kura “otrās puses” gadu gaitā ir mainījušās, bet omulību un teiksmaino noskaņu visas gādājušas. Vai gan gada gal-

veno sanāksmi pilī varētu atklāt bez lielgabala šāviena? Tam startu deva 4. decembra pasākuma mājasvēstis – Jaunpils novada izpilddirektors **Pēteris Baranovskis**.

Jaunpils novada domes priekšsēdētājas vietniece **Dace Adiņa** (priekšsēdētāja un ES Reģionu komitejas Latvijas delegācijas locekle **Ligita Gintere** bija aizņemta svarīgā sanāsmē Briselē, taču nolasītajā uzrunā ieskanējās viņai raksturīgais poētiskais vēstījums) sveica gada

kopsapulces kuplo dalībnieku pulku un jau sākumā norādīja: *“Mēs Jaunpilī vadāmieš pēc teiciena – ne vieta ceļ cilvēku, bet cilvēks ceļ vietu.”* Zinot to, cik naski vairākās Latvijas pašvaldībās pēdējā sasaukuma laikā nomainīti līderi, patīkami apzināties, ka Ligītai Ginterei vietējie ļaudis savu dzīvi nemainīgi uztic jau 30 gadus. Dace Adiņa tēlainos salīdzinājumos uzskaitīja Jaunpils novadam raksturīgāko, arī novadnieka, Strutelē dzimušā Krišjāņa Barona 180. jubileju, Imanta Ziedoņa varenā ozola 40-gadīgo mūžu un senās pils 714 gadu senvēsturi, tāpat nelielā novada 30 biedrību aktīvo rosību un cerīgo jauno maiņu – Jaunpils vidusskolas vairāk nekā 300 audzēkņus un kultūru, kam novadā allaž ierādīta goda vieta. *“Ar gudriem tu paliec gudrāks, ar bagātiem – bagātāks, ar nabagiem – nabagāks. Biedrojošies ar cilvēkiem, mēs apmaināmies ar enerģijām, tāpēc ticieties ar tādiem cilvēkiem, kuri var jums kaut ko iemācīt, kuri ceļ jūsu apziņu, kuriem jūs gribat līdzināties. Atradiet līdzīgi domājošos, kuri jūs iedvesmo un vienmēr atgādina par ceļu, kas jums jāiet!”* tā izskanēja uzruna.

Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** uzrunāja ne tikai mājiniekus un izpilddirektorus, bet arī daudzīnāto pils spoku, ar kuru tik nozīmīgā pasākumā laba satikšana nav mazsvarīga. Viņš izteica pateicību par aizvadītā gada darbu un LPIA priekšsēdētāja Gunta Kalniņa aktīvo piedalīšanos LPS Valdes sēdēs, ļaujot arī citiem izpilddirektoriem zināt par politiķu lemto un plānoto. LPS vadītājs uzsvēra to, ka izpilddirektors domes komandā ir priekšsēdētā-

ja pirmais palīgs, kurš spēj noņemt daļu darba smaguma no politiķu pleciem. LPS priekšsēdis mudināja regulāri sniegt priekšlikumus pašvaldību darbības jautājumos, jo tieši izpildvara labi pārzina ikdienas lietas. Politiķi kaut ko būtisku var nepamanīt. A. Jaunsleinis vēlēja nākamajā

gadā piepildīt sapņus – gan personiskos, gan pašvaldības dzīvei iecerētos.

Jaunpils necentās paspīdēt ar kādas slavenības priekšnesumu, bet izpilddirektoriem parādīja pašus jaunākos pašdarbniekus – “pilskundziņus” no bērnudrāza, kuru dejas solis varbūt nebija līdz perfektumam noslīpēts, toties bezgala paties un visiem labu omu raisošs.

Jaunpils novada sabiedrisko attiecību speciāliste **Baiba Rasa** savu vārdadienu bija spiesta aizvadīt pavisam netrāicionāli, jo kopā ar P. Baranovski viņa bija sanāk-

smes galvenā organizētāja, rīkotāja un kūrētāja. Vispirms zālē sēdošie noskatījās viduslaiku mūzikas pieskandināto īsfilmu par Jaunpils pili, kas nākamgad svinēs 715. gadskārtu. Presentācijā Baiba iepazīstināja ar Jaunpili, kuras vārds rakstos pirmoreiz minēts jau 1301. gadā, ar novada aktivitātēm, projektiem, cilvēkiem, vēsturi un citām labajām lietām (visus gada kopsapulces materiālus skatiet LPS interneta vietnē: http://www.lps.lv/Izpilddirektoru_asociacija/?task=sessions&committee_id=1547).

Jaunpils novads pieskaitāms mazajiem novadiem, tā teritorija, apvienojoties ar Viesatu pagastu, ir tikai 209 km². Arī iedzīvotāju skaits vien nedaudz pārsniedz 2000, tomēr novada kontūras, kas atgādina “treknu zaķi”, nav nejaušas – dzīve te nerit gaudeni un nikulīgi. Vairāk nekā 50% teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamā zeme, dižie un nelielie zemnieki gādā par novada izaugsmi. Jaunpilnieku tālo sadarbības partneru pulkā ir Gruzija un Moldova. 2012. gadā

Jaunpils oficiāli tika uzņemta pasaules “Jaunpiļu” asociācijā, jo pasaulē ir vairāk nekā 100 vietu, kuru nosaukumu var latviskot tāpat kā Jaunpilij.

Viduslaiku pils nav “grezns aksesuārs”, bet novada sabiedriskais centrs. Dižajā pilī mitinās kultūras nams (otrs ir Viesatās), kur dzied, dejo un spēlē teātri visdažādāko vecumu jaunpilnieki, un 125-gadīgā bibliotēka. Pils pieder pašvaldībai, taču daļu no tās apsaimnieko SIA, kas gādā par krodziņa ēdienu izcilību, mājīgo viesnīcu un rīko iecienītos korporatīvos pasākumus. Gada vērienīgākais notikums allaž ir Viduslaiku svētki augusta otrajā svētdienā. Nākamgad tie solās būt sevišķi grandiozi, jo pils vēstures “gadskārtu gredzenos” lepni mirdzēs skaitlis 715.

Latvijā jau sen tiek daudzīnāta jaunpilnieku aktivitāte iedzīvotāju forumos, kas te vis nenotiek formāla ķekšsīša pēc. No 2000 iedzīvotājiem 600 iesaistījušies kādā no 30 biedrībām. Baiba Rasa iepazīstināja arī ar novada uzņēmējiem. Tos sīkāk neapprakstīšu, jo izpilddirektoru grupas pēcpusdienā apciemoja trīs no tiem. Pārējās Jaunpils novada “zīmes” – kultūrvēsturiskās vietas u.c. vērts apskatīt klātienē vai vismaz jau minētajā prezentācijā.

LPIA gada kopsapulci šoreiz pagodināja tāli ciemiņi no Gruzijas, ar kuriem izpilddirektoru valdes pārstāvji iepazī-

nās pavasarī. Klātesošos sveica Imeretijas apgabala gubernatora vietnieks **Josebs Hahaleišvili**. Kopā ar viņu vizītes laikā Jaunpili un vēl citas Latvijas vietas iepazīs Sačheres pašvaldības vadītājs **Malhazs Bazadze** un Ckaltubo pašvaldības vadītājs **Konstantins Mamiseišvili**. J. Hahaleišvili atzina, ka abas valstis vienmēr saistījusi draudzība un

savstarpējs atbalsts, sevišķi dienvidu zemei grūtos un nemierīgos brīžos. Imeretijas reģiona vadība un tās pašvaldības cer uz aktīvāku sadarbību ar konkrētām Latvijas pašvaldībām, kā arī gaida investorus. Gruzijā ir speciāla valsts atbalsta programma investoriem. Ar to katrs var iepazīties internetā esošajās prezentācijās.

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

LPS mājaslapas LPIA sadaļā varat iepazīt arī **Gunta Kalniņa pārskatu** par 2015. gadā paveikto un neiespēto; Latvijas kartē uzzināt, kuri bijuši čaklākie sanāksmju apmeklētāji, bet kurus – tiešām tikai dažus! – kolēģiem būs jāiepazīst vaigā nākamgad; publicēti arī tradicionālās aptaujas dati, kur vērtētas sanāksmes, ļaujot nākamgad reaģēt uz iebildumiem; arī 2016. gadam plānotā sanāksmju ģeogrāfija (jau tagad varu prognozēt, ka daudzi maršruti izpildidirektorus aizvedīs uz līdz šim neapciemotām Latvijas pašvaldībām, par kurām pēc sanāksmes varēs uzklaut sajūsminātus atbalsis – kas to būtu domājis, ka te ir tik interesanti!). Diemžēl Guntim raksturīgo, visai īpatnējo humoru, pasniegtu ar akmenscieta sejas izteiksmi, klāt nebijušie ir neatgūstami zaudējuši. To interneta vietnē atrast nevarēsiet.

Izpildidirektoru sanāksmes allaž atreferētas žurnālā "Logs", tāpēc tās sīkāk neatgādināsim. Tomēr vērsu lasītāju uzmanību, ka **4. novembra** sanāksme Rīgā šobrīd jau mazliet zaudējusi aktualitāti (Publisko iepirkumu likuma paredzamie grozījumi un ne reizi vien sanāksmēs un videotiešraidēs skaidrotās pašvaldību grants ceļu atjaunošanas konkursa prasības), tomēr prezentācijas un protokols iepazīstams un studējams LPS interneta vietnē: http://www.lps.lv/izpildidirektoru_asociacija/?task=sessions&committee_id=1546. 2016. gada noslēguma sapulci nākamgad organizēs Salaspils, kas būs 50. apciemotā pašvaldība septiņu gadu laikā, kopš izpildidirektori rīko izbraukuma sanāksmes. G. Kalniņš izskaitlōjis, ka līdz 2021. gadam būs apciemotas visas 119 pašvaldības.

Guntis Kalniņš pastāstīja arī par valdes sēžu norisi, auglīgo sadarbību ar Latvijas Pašvaldību mācību centru, kas organizē izpildidirektoru apmācības un seminārus, kā arī gadskārtējo pieredzes apmaiņas braucienu uz citām Eiropas valstīm (šogad īpaši node-

rīgs bijis Slovākijā un Horvātijā uzzinātais), sadarbību ar draudzīgajām izpildidirektoru organizācijām.

To, ka izpildidirektoru vidū valda saskaņa un vienprātība, apliecināja atbalsts iecerei precizēt un mazliet paaugstināt biedru maksas (gods, kam gods pienākas – parādniēku nav!).

Kā klājas solidā gada pārskatā, noslēgumā Guntis Kalniņš teica daudzus paldies, arī žurnālam "Logs", kaut gan patiesībā tieši **izpildidirektori pelnījuši vislielāko paldies par uzcītīgu žurnāla nogādāšanu uz pašvaldībām!** Tomēr vienu paldies pavadīja arī aplausi, jo tas pienācās LPS padomniecei **Sniedzei Sproģei**, kuras enerģija ļāvusi LPIA darbībai būt tieši tik rošīgai, kāda tā bija un, cerams, būs arī turpmāk.

* * *

Izvilkuši no kabatām un somām rūpīgi glabātos noslēpumainos priekšmetus (lazdu rieksts, valrieksts, kanēja standziņa vai ķiploks), ko tautastērpos postās jaunpilnieces katram ļāva izvēlēties, ierodoties pilī, sanāksmes dalībnieki atbilstoši simbolam sēdās autobusos, lai apceļotu novada interesantos objektus. Diemžēl šo rindu autorei lemtais rieksts viņu aizveda uz autobusu, kurā ekskursiju vadīja Baiba Rasa. Tā nu šī grupa bija sevišķi izredzēta fotokameru skaita ziņā. Ceru, ka pārējie piedos šo neplānoto kļūmi un bildēs sevi atradīs citos apcerējumos.

Kurzemes valsts ciltslietu mākslīgās apsēklošanas stacijas saimnieks **Gatis Kaķis** savu īpašo rūpalu diemžēl varēja demonstrēt tikai prezentācijā, jo Latvijas dzīvniekus jau vairākus gadus apdraud ligas, kuru dēļ jāievēro paaugstināta sterilitāte.

Tomēr liekas, ka izpratne par to, kā netradicionālos apstākļos, izmantojot zinātnes jaunākos atklājumus un pieredzi, rodas gotiņu jaunā paaudze, radās visiem.

Turpretim SIA "Līvas grupa" būvētos koka namus varēja iepazīt no A (Permā ražotajiem dēļiem) līdz Z

(izlodāt gatavās ēkas stāvus un stūrus – šis gan esot pats pirmais “kucēns”, tāpēc tajā varot mitināties tikai paši – uzņēmuma administrācija; toties tagad Jaunpils namos dzīvo pat austrālieši). “Izstāstīt māju” nav iespējams. Labāk ieskatieties uzņēmuma mājaslapā: <http://www.livasgrupa.lv/produkcija/>

Tā nu sagadījies, ka arī trešajā apciemotajā objektā – AS “Jaunpils pienotava” – izpilddirektoru sanāksmes

teju 180 dalībnieku lielo pulku cehos tomēr nelaida. Toties produkciju, ko daudzi pircēji tāpat ļoti pazīst un bieži izvēlas, varēja gan apskatīt, gan nogaršot, gan līdzās esošajā firmas veikaliņā arī iegādāties.

Ērmīgās un jautrās izdarības **Jaunpils pilī**, sevišķi jau pagrabā nekādi nav iespējams atstāstīt, jo tik atsperīgu un mutīgu runātāju, kuras provokatīvie jautājumi un visai nešpetnie “uzbraucieni” tika mētāti pingponga bumbiņas lidojumam līdzīgā tempā, ir jābauda dzīvajā priekšnesumā. Viduslaiku ģimenes dzīves “atribūti” tāpat.

Paldies mājiniekiem par izcili izplānoto un redzējumiem bagātu dienu, kuras notikumu plūsmā vienīgais traucēklis brīžam bija tikai brāzmainais vējš! Bet izpilddirektoriem novēlam tikpat lielu vēlmi zināt, iepazīt un darboties arī 2016. gadā!

Baibas Rasas un Dainas Oliņas foto

EIROPAS GADA ATTĪSTĪBAI LAUREĀTI

Zane Dūze,
LPS padomniece
sabiedrisko attiecību
jautājumos

2015. gads bija Eiropas gads attīstībai. Tā mērķis bija pievērst uzmanību attīstības sadarbībai un attīstības izglītībai, skaidrot to būtību, veicināt izpratni un atrast veiksmes stāstus, kurus izcelt, tādējādi veicinot arī pārējo iesaistīšanos.

Latvijas Pašvaldību savienība sadarbībā ar **Taipejas misiju Latvijā** un ar misijas atbalstu novembra beigās Lielvircavas muižā sveica piecas Latvijas novadu pašvaldības – Jelgavas, Rēzeknes, Gulbenes, Bauskas un Ogres novadu, kas attīstības sadarbības un attīstības izglītības aktivitātēs bijušas aktīvas un veiksmīgas.

Gulbenes novada pašvaldība attīstības sadarbības jomā sadarbojusies ar dažādām valstīm. Sadarbībā ar Moldovu notikušas abpusējas pieredzes apmaiņas, apmācīti projektu speciālisti, sadarbojušies uzņēmēji, abu valstu skolēni piedalījušies dažādos kultūras un sporta pasākumos partnervalstī. Sadarbībā ar Azerbaidžānu savukārt rādīta labā pieredze lauksaimniecības produkcijas pārstrādē un tūrismā. Gan uzņēmējdarbības, gan pašvaldību brīvprātīgā darba jomā attīstīta sadarbība ar Baltkrieviju, atrastas kopīgas kultūras saites ar Gruziju, kā arī iespēja dalīties pieredzē ar Ukrainas pašvaldībām par darbu ar nevalstiskajām organizācijām.

Attīstības izglītības jomā projekts “Globālās izglītības sabiedrības veidošana”, kura mērķis ir paaugstināt sabiedrības izpratni par globālās izglītības tēmām, ļāvis uzlabot skolēnu izpratni par lokālās un globālās attīstības jautājumiem un attīstīt viņos globālā pilsoņa pašapziņu, tāpat arī pilnveidot skolotāju zināšanas un prasmes izmantot vietējās un globālās attīstības tēmas mācību procesā un lauzt stereotipus un aizspriedumus par citām kultūrām.

Tā, piemēram, Globālās izglītības nedēļas laikā Gulbenes 2. vidusskolas un Gulbenes novada Valsts ģimnāzijas audzēkņi tikās ar Spānijas un Ugandas pārstāvjiem, kuri interaktīvā veidā stāstīja, kā uz mūsu galda nonāk populāri un katrā māsaimniecībā iecienīti produkti, uzsverot globalizācijas ietekmi katra cilvēka dzīvē. Skolēni zīmēja pastkartes un rakstīja vēstules angļu valodā Ugandā dzīvojošajiem bērniem un jauniešiem. Vidusskolā viesojās apelsīnu audzētāju arodbiedrību pārstāvis un žurnālists no Brazīlijas, kurš skolēniem stāstīja par apelsīnu audzēšanu, plantācijās nodarbināto darba un dzīves apstākļiem un to, kā mūsu patērētāju izvēles ietekmē cilvēku dzīvi Brazīlijā.

Dažādas aktivitātes notikušas arī Gulbenes novada bibliotēkā. Izstāde “Eiropas gads – attīstībai”, kuras devīze ir “Domā globāli, dari vietējā līmenī!”, iepazīstināja ar galvenajām Eiropas gada attīstībai prioritātēm un ar pasākumiem un aktivitātēm, kas notiek Latvijā saistībā ar šo gadu. Tāpat arī Eiropas kultūras vakarā “Pasaule – mana iedvesma” tika apskatītas jaunas vēsturiskas liecības un likumsakarības, liekot aizdomāties par mūsdienu Eiropas un Vidusjūras ģeopolitisko situāciju, kā arī attīstību Eiropas kontekstā.

Jelgavas novada pašvaldība aktīvi strādājusi Eiropas Komisijas programmas *Europe Aid* projektā “Zināšanu

un iespēju veicināšana Moldovas Kahulas reģionā". Projekta mērķis bija veicināt demokratizāciju un ilgtspējīgu attīstību Kahulas reģionā. Projektā, kurā kopā strādājuši arī partneri no Ziemeļriijas, notikušas dažādas aktivitātes – bērnu zīmējumu izstāde, apmācības pašvaldību darbiniekiem un politiķiem, apmācības NVO sektoram, jaunatnes forums, parakstīts nodomu protokols par sadarbību ar Kahulas pašvaldību.

Otra lielākā projekta WTD – *Working Together for Development* minigrantu shēmas ietvaros mērķis bija veicināt ilgtspējīgu attīstību un nodibināt sinerģiju starp pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām Latvijā un Moldovā. Sadarbība turpinās arī pēc projektu noslēguma, īstenojot dalību dažādos pasākumos abās partnervalstīs.

Šā gada ietvaros notikuši arī dažādi pasākumi brīvprātīgā darba veicējiem, kuros uzklausi iedvesmojoši pieredzes stāsti. Eiropas dienā Mārtiņš Ziemeļis no Valgundes pagasta dalījās pieredzē par piedzīvoto starptautiskā apmaiņā Gruzijā. Nana Nikabadze no Gruzijas un Viktorija Litvinenko no Ukrainas darbojās ar bērniem un jauniešiem brīvā laika centros Jelgavā, Jelgavas novadā un Ozolnieku novadā – organizēja pasākumus, radošas nodarbes un projektus. Savukārt Liene Svoka klātesošos iedvesmoja ar savu personisko pieredzes stāstu par latviešu meiteni sešus mēnešus Bolīvijas džungļos.

Bauskas novada pašvaldība jau 2011. gadā noslēgusi partnerības līgumu ar Hašuri pašvaldību

Gruzijā. Regulāri notiek abu valstu delegāciju apmaiņas. Starptautisko sadarbību veicina pašvaldības iestādes un NVO – izglītības, sporta un kultūras jomā. Tāpat noris aktīva sadarbība ar ārvalstu vēstniecībām, tajā skaitā ar Taipejas misiju Latvijas Republikā.

Savukārt **Rēzeknes novada pašvaldība** aktīvi darbojas ES programmas DEAR finansētajā projektā

“Global Schools” – globālā apmācība pamatzglītībā.

Ogres novada pašvaldība sadarbojas gan ar Ukrainu, gan Baltkrieviju, gan arī Afganistānu. Sadarbība

aizsākās jau 2010. gadā, skolai Maimanas pilsētā Afganistānā nogādājot Ogres 1. vidusskolas audzēkņu saziēdoto humānās palīdzības sūtījumu – pildspalvas, zīmulus, burtnīcas un citas noderīgas lietas. Tam sekoja sadraudzības līguma noslēgšana 2011. gadā par sadarbību pašvaldību darba plānošanā un sociālajā sfērā, Maimanas pašvaldības delegācijas vizīte Ogrē, Maimanas skolas audzēkņu zīmējumu izstāde “Afganistāna bērnu acīm” Ārlietu ministrijā un Ogres 1. vidusskolā un atkārtota Ogres vizīte Maimanā.

Sadarbība ar Maimanu un Ogres 1. vidusskolas skolēnu sniegtā palīdzība afgāņu skolai vēlāk bija viens no veicinošajiem faktoriem ASV Bruņoto spēku virspavēlniecības Eiropā finansējuma piešķiršanai Ogres 1. vidusskolas jumta renovācijas projekta īstenošanai 2014. gadā.

LATVIEŠI MOLDOVĀ UN MOLDĀVI LATVIJĀ

Elita Kresse,
projekta vadītāja

Ik gadu Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija pasludina tematisko gadu, lai pievērstu uzmanību kādai Eiropas Savienībā aktuālai problēmai. 2015. gads veltīts attīstības sadarbības politikas jautājumiem un tādējādi pasludināts par Eiropas gadu attīstībai. Tas ir pirmais tematiskais gads, kas veltīts ar ES ārpolitiku saistītai jomai. Eiropas Savienība ir lielākais palīdzības sniedzējs pasaulē, un svarīgi, lai sabiedrība ir informēta par ES īstenoto attīstības sadarbību, uzsverot sasniegtos rezultātus un sekmējot iedzīvotāju tiešu iesaisti un ieinteresētību attīstības sadarbībā.

Galvenais mērķis attīstības gada aktivitātēm Latvijā ir palielināt dažādu mērķa grupu iesaisti Latvijas attīstības sadarbībā, veicinot informētību par ES un Latvijas sniegtās palīdzības rezultātiem un nodrošinot iespējas iesaistīties attīstības gada aktivitātēs. Latvijas Prezidentūras ES Padomē ietvaros 2015. gada 21. un 22. maijā notika Austrumu partnerības samits, kurā ES dalībvalstis vienojās par nepieciešamību stiprināt tās valstis, kas veic reālas reformas un noslēgušas Asociācijas līgumu – Ukraina, Gruzija un Moldova. Laba pārvaldība ir definēta kā viena no prioritātēm, kurā Austrumu partnerības valstis vēlas gūt labās prakses pieredzi no Eiropas Savienības valstīm.

Latvijas Republikas Ārlietu ministrija ik gadu izsludina grantu konkursu attīstības sadarbības un attīstības izglītības projektu īstenošanai sadarbībā ar Austrumu partnerības valstīm. Grantu 20 572 eiro apmērā saņēma arī Latvijas Pašvaldību savienība projekta **“Administratīvi teritoriālās reformas un finanšu decentralizācijas sinerģija labas pārvaldības stiprināšanai Moldovā”** īstenošanai no 2015. gada 1. jūlija līdz 30. novembrim. Iesniegti tika 43 projektu pieteikumi, bet atbalstīja tikai trīs, tāpēc par to ir liels prieks un gandarījums.

Moldova ir viena no Latvijas prioritātēm Eiropas Kaimiņu politikas un Austrumu partnerības ietvaros.

Kopš 2005. gada Moldova ir arī viena no Latvijas galvenajām attīstības sadarbības partnervalstīm. Latvijas attiecības ar Moldovu tiek veidotas, pamatojoties uz divpusējās sadarbības principiem un Latvijas kā Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts statusu. Tās ir draudzīgas un konstruktīvas. Moldovas valdība atzīst, ka decentralizācijai ir būtiska loma pārvaldes reformu īstenošanā, veidojot autonomas un demokrātiskas vietējās pašvaldības, kas spēj efektīvi veikt savus pienākumus. Moldovas pašvaldību patstāvība ir ierobežota, jo tām nav stabilas ieņēmumu bāzes. Moldovā pēc neatkarības iegūšanas no PSRS pārmantotā fiskālā sistēma nav veicinājusi pašvaldību attīstību, bet Latvijā ir izveidojusies stabila pašvaldību finansējuma bāze un nostiprināta pašvaldību sarunu sistēma ar valdību. Īstenojot reformas, Moldovas kolēģus ļoti interesē Latvijas pieredze, un tas lielā mērā noteica šā projekta nepieciešamību.

Projekta laikā no 21. līdz 25. septembrim LPS ģenerālsekretāre **Mudīte Priede**, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere**, Kandavas novada domes priekšsēdētājs **Normunds Štoferts**, Engures novada domes priekšsēdētājs **Gundars Važa** un Ventpils novada domes priekšsēdētājs **Aivars Muceniks** piedalījās ekspertu vizītē Moldovā.

Kišinevā notika tikšanās ar Moldovas Pašvaldību asociācijas CALM kolēģiem, bet vairākās Moldovas pašvaldībās tika sarīkotas tikšanās ar Moldovas pašvaldību vadītājiem, kur Latvijas pašvaldību vadītāji stāstīja par administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu Latvijā,

sarunu sistēmu ar valdību un Latvijas Pašvaldību savienības kā pašvaldības pārstāvošās asociācijas darbību, mērķiem un uzdevumiem. Latvijas pašvaldību vadītāji viesojās vairākās Moldovas pašvaldībās un Gagauzijas reģionā, kur pārrunāja turpmāko sadarbību starp abu valstu pašvaldībām.

CALM pārstāvji mācību vizītē Latvijā ieradās oktobra beigās. Moldovas kolēģus interesēja Latvijas pašvaldību pieredze, it īpaši šādās jomās:

- kompetences sadalījums starp valsti un pašvaldībām, kas korelē ar vietējo pašvaldību resursiem un kapacitāti kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanā;
- pašvaldību finanšu sistēma, kas nodrošina vietējo pašvaldību fiskālo autonomiju un palielina efektivitāti un taisnīgumu resursu sadalījumā;
- pašvaldību administratīvās kapacitātes palielināšana un to sadrumstalotības samazināšana.

Moldovas kolēģi viesojās Latvijas Pašvaldību savienībā un Kandavas, Engures, Jaunpils un Ventspils

novadā, kā arī tikās ar Finanšu ministrijas Pašvaldību finansiālās darbības uzraudzības un finansēšanas departamenta direktori **Intu Komisāri** un LR Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētāja biedru **Juri Šulcu**.

Kandavā Moldovas Pašvaldību asociācijas biedri tikās ar Kandavas novada domes priekšsēdētāju **Normundu Štofertu** un iepazinās ar Kandavas novada pieredzi Latvijas administratīvi teritoriālās reformas jautājumos. Vizītes svinīga atklāšana un novada prezentācija notika Kandavas kultūras namā.

Lai veicinātu pieredzes apmaiņu ekonomikas un sociālās attīstības projektu sagatavošanā un ieviešanā, kā arī lai organizētu kopīgus pasākumus, popularizētu moldāvu un latviešu nacionālās tradīcijas un kultūras mantojumu, Kandavā tika parakstīts sadarbības līgums starp Geleuzu Moldovas Republikas Strešenu rajonā un Kandavas novada pašvaldību Latvijas Republikā. Līgumu parakstīja Strešenu rajona Geleuzas pašvaldības priekšsēdētāja **Nikoleta Malai** un Kandavas novada domes priekšsēdētājs **Normunds Štoferts**.

Moldāvu viesi apmeklēja Kandavas vecpilsētu un Promenādi, Novada muzeju un amatniecības centru, Kandavas Sporta halli, tūrisma informācijas centru,

PROJEKTI

Kandavas Lauksaimniecības tehnikumu un stadionu, kā arī viesojās Zantes un Zemītes pagastā. Atmiņai tapa kopīgs foto pie Kandavas novada ģerboņa simbola – akmenī kalta mežakuīļa.

Engures novadā Moldovas Pašvaldību asociācijas CALM delegācija tikās ar pašvaldības vadību un Engures novada domes priekšsēdētāju **Gundaru Važu**.

Viesi iepazīnās ar ābolu audzēšanas saimniecību z/s "Eglēji", M.P. "Socks" zeķu fabriku, lidostu "Airport Jūrmala" un Engures novada pašvaldības darbu.

28. oktobrī Moldovas delegācija viesojās **Jaunpilī**. Viesi tika iepazīstināti ar pašvaldības darbu, abas

puses diskutēja par pieredzi pašvaldību attīstības jautājumos. Lai prezentētu Jaunpils bagāto kultūrvēsturisko mantojumu un amatu prasmes, ciemiņus aicināja apmeklēt Amatu māju un Jaunpils pili.

Nemot vērā abu valstu efektīvo likumdošanu, savstarpējo cieņu un kopīgos rīcības pamatprincipus, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere** parakstīja sadraudzības līgumus ar trim Moldovas pašvaldībām – **Kahulu**, **Strešeni** un **Štefan Vodi**, lai attīstītu sadarbību dažādās jomās, un vienojās:

- veicināt pieredzes apmaiņu un īstenot kopīgus projektus, lai paaugstinātu pašvaldību kapacitāti;
- organizēt kopīgus pasākumus, lai izplatītu moldāvu un latviešu nacionālās tradīcijas un popularizētu kultūras mantojumu starp iedzīvotājiem, kā arī organizēt pašvaldības kolektīvu koncertus un lietiskās tautas mākslas un bērnu mākslas izstādes;
- rīkot citus pasākumus, kas paplašinās sadarbību.

Moldovas kolēģi sacīja lielu paldies AS "Jaunpils pienvietava" par gardajiem sieriem, kā arī SIA "Jaunpils pils" un p/a "Jaunpils" kolektīvam par viesmīlīgo uzņemšanu!

Ventspils novadā viesi tikās ar novada domes priekšsēdētāju **Aivaru Mucenieku** un LPS priekšsēdi **Andri Jaunsleini**. Moldovas pašvaldību vadītāji izvaicāja par Latvijas pašvaldību sarunu sistēmu ar valdību un administratīvi teritoriālās reformas vērtējumu – ieguvumiem un zaudējumiem. Moldovas pārstāvji izteica cerību, ka Latvijas pieredze pozitīvi ietekmēs administratīvi teritoriālo reformu un fiskālo decentralizāciju Moldovā, veidosies konstruktīvs dialogs ar likumdevēja institūcijām un pārvaldes reformas valstī. Būtisks ieguvums no projekta ir gan ciešāku sadarbības saišu veidošanās starp abu valstu pašvaldību asociācijām – LPS un CALM, kā arī starp Moldovas un Latvijas pašvaldībām.

Latvijas Republikas Ārlietu ministrija piešķirusi finansējumu LPS no valsts budžeta programmas 07.00.00 "Attīstības sadarbības projekti un starptautiskā palīdzība" līdzekļiem projekta "Administratīvi teritoriālās reformas un finanšu decentralizācijas sinerģija labas pārvaldības stiprināšanai Moldovā" īstenošanai, ko granta saņēmējs – LPS – iesniedzis projektam konkursam "Atbalsts attīstības sadarbības projektiem Latvijas Republikas noteiktajās saņēmējvalstīs". Šī publikācija atspoguļo tikai autores viedokli.

“LESS DIGITAL, MORE TALK” ITĀLIJĀ

Aivis Majors,
projekta dalībnieks

Sociālie tīkli mūsdienās gūst aizvien lielāku popularitāti, un to sniegtās iespējas palīdz ne vien darbā un mācībās, bet arī citās dzīves norisēs. Lai diskutētu par sociālo tīklu izmantošanu jauniešu vidū, Latvijas Pašvaldību savienības jaunatnes lietu speciāliste **Lelde Vazdiķe** (vidū), Alūksnes Bērnu un jauniešu centra direktore **Eva Aizupe** (otrā no kreisās) un Dobeles Jauniešu domes biedrs **Aivis Majors** (pirmais no kreisās) no 2. līdz 8. decembrim Itālijā piedalījās programmas “Erasmus+” studiju vizītē “Less digital, more talk”.

Projekts Sicīlijas pilsētā Villafrankā Tirrēnā vienkopus pulcēja ap 40 jaunatnes lietu veicēju un jauniešu no Bulgārijas, Rumānijas, Polijas, Spānijas, Igaunijas, Portugāles, Slovākijas, Itālijas, Norvēģijas un Latvijas ar mērķi apmainīties zināšanām un pieredzēm, lai jauniešu vidū veicinātu izpratni par jēgpilnu sociālo tīklu izmantošanu ikdienā.

Uzsākot studiju vizīti, dalībnieki iepazīstināja katrs ar savu valsti un jauniešu organizācijām, minot interesantākos faktus un darbības specifiku. Projekta dalībniekus bija ieradies sveikt Villafrankas Tirrēnas pilsētas pašvaldības vadītājs, tā norādot, ka projekts ir nozīmīgs ne tikai pilsētai, bet arī plašākai sabiedrībai.

Vairākās diskusijās jaunieši un jaunatnes darbā iesaistītie aplūkoja sociālo tīklu izmantošanas scenārijus. Kā jebkurai lietai, arī šeit saskatāmas gan vājās, gan arī stiprās puses. Tā, piemēram, sociālie tīkli ļauj piekļūt plašam informācijas daudzumam, taču aizņem ļoti daudz laika, kas tiek pavadīts nelietderīgi.

Projekta daudzveidīgās aktivitātes sniedza iespēju iepazīt arī plašo Itālijas, tostarp Sicīlijas, kultūras bagātību, apmeklējot Villafrankas Tirrēnas pilsētas ikgadējo festivālu un vietējos muzejus. Tāpat apskatījām vairākas netālu esošās mazpilsētas, kas pārsteidz ar savu arhitektūru un krāsu bagātību. Viena no piedzīvojumiem bagātākajām ekskursijām bija došanās uz Sicīlijas austrumos esošo vulkānu Etnu, kas arī todien bija aktīvs. Ar senatnes elpu pārsteidza Taorminas pilsēta.

Tuvojoties studiju vizītes noslēgumam, projekta dalībnieki tikās ar Itālijas “Erasmus+” nacionālās aģentūras direktoru. Ikdienā aģentūra atbild par “Erasmus+” programmas īstenošanu, tādēļ tā bija iespēja smelties šīs valsts projektu īstenošanas pieredzi. Projekts “Less digital, more talk” ir sniedzis iespēju nodibināt kontaktus ar cilvēkiem no dažādām valstīm, gūt jaunas zināšanas sociālo tīklu jomā, kā arī veicināt sadarbību jauniešu un jaunatnes lietu veicēju vidū.

2015. GADA LABĀKĀS SOCIĀLĀS DARBINIECES

Jau trešo gadu pēc kārtas Labklājības ministrija (LM) sadarbībā ar Sociālo darbinieku biedrību, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienību un Latvijas Profesionālo sociālā darba speciālistu asociāciju rīkoja konkursu "Labākais sociālais darbinieks Latvijā 2015", lai apzinātu sociālos darbiniekus, kuri aktīvi un godprātīgi darbojas sociālā darba praksē un sniedz profesionālu atbalstu iedzīvotājiem dažādu sociālo problēmu risināšanā un novēršanā. Šogad konkursam tika pieteikti 83 pretendenti no visas Latvijas.

Konkursa uzvarētāju paziņošana un svinīga balvu pasniegšana notika **17. septembrī** Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē LM un Rīgas Stradiņa universitātes kopīgi rīkotā sociālo darbinieku foruma noslēgumā, kur balvas laureātiem pasniedza labklājības ministrs **Uldis Augulis**. Kopumā apbalvojumus saņēma piecas sociālās darbinieces no piecām pašvaldībām: Daugavpils, Burtniekiem, Dobeles, Krustpils un Smiltenes.

Šāgada konkursā par galvenās balvas – titula "Labākais sociālais darbinieks Latvijā 2015" – ieguvēju atzīta Smiltenes Sociālā dienesta sociālā darbiniece ģimenēm ar bērniem **Arnita Freiberga**. Goda titula ieguvēja saņēma konkursa piemiņas balvu – M. Ķīzuļa veidoto ozolkoka autordarbu "Četrlapu āboliņa lapa", kā arī Labklājības ministrijas Atzinības rakstu un LM sarūpēto naudas balvu – "Galactico" dāvanu karti 500 eiro apmērā.

Arī četras pārējās nominantes saņēma "Četrlapu āboliņa lapa", LM Atzinības rakstu un "Galactico" dāvanu karti 400 eiro vērtībā. Nominācijā "Iedzīvotāju izvirzītais nevalstiskā sektora sociālais darbinieks" par uzva-

rētāju atzīta **Helēna Soldatjonoka** – Latvijas Sarkanā Krusta Daugavpils nodaļas vadītāja, vairāku nevalstisko organizāciju dibinātāja un politiskā darbiniece. Nominācijā "Iedzīvotāju izvirzītais sociālā dienesta sociālais darbinieks" uzvarējusi **Solveiga Troiņikova** no Valmieras pagasta Burtniekiem par sociālo darbu ar ģimenēm, kurās aug bērni. Nominācijā "Darba devēja un/vai profesionālās apvienības izvirzītais sociālās institūcijas vadītājs" par labāko atzīta **Ilona Sjakste** no Dobeles, kura vada mājaprūpes biroju. Savukārt nominācijā "Darba devēja un/vai profesionālās apvienības izvirzītais sociālā dienesta sociālais darbinieks" šogad uzvarējusi **Inita Gādmane** no Krustpils novada, kura veic sociālo darbu ģimenēm ar bērniem.

Apbalvošanas ceremonijā labklājības ministrs **Uldis Augulis** uzsvēra: "Man ir patīams prieks godināt labākos sociālos darbiniekus, kuru sasniegtais rezultāts ir teicams un var kalpot par piemēru labai pieredzei. Jāuzsver, ka visi sociālie darbinieki ir pelnījuši novērtējumu un pateicību, jo ikdienā veic sabiedrībai tik ļoti vajadzīgu un nozīmīgu darbu."

DARBA DEVĒJIEM DRAUDZĪGĀKĀS PAŠVALDĪBAS

Valsts svētku priekšvakarā **12. novembrī** Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) pasniedza apbalvojumus labākajiem darba devējiem Latvijā – šāgada uzvarētājam – uzņēmumam "Rimi Latvia", labākajiem darba devējiem reģionos – Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas uzņēmumam "Verems", AS "Smiltenes piens", SIA "Krauzers", AS "Balticovo", AS "Olainfarm" un IT uzņēmumam "Atea Global Services", kā arī Gada tautsaimniekam – "UPB" dibinātājam un padomes priekšsēdētājam **Uldim Pilēnam**.

Savukārt darba devējiem draudzīgākās pašvaldības apbalvojumu 2015. gadā ieguvusi **Cēsu novada dome** par īpašu atbalstu uzņēmējiem un efektīvu sadarbību ar reģiona darba devēju organizācijām.

Atzinību par aktīvi uzsāktu darbu uzņēmējdarbības veicināšanā saņēma arī **Pļaviņu novada pašvaldība**. Sveicot pļaviņiešus, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs **Edgars Tavors** sacīja: "Ja Latvijas Darba devēju konfederācijas Gada balva tiktu piešķirta pašvaldībai, kura pavisam nesen un ar lieliem soļiem ir pieteikusi sevi uzņēmējdarbības veicināšanas jomā, tad līderos noteikti izvirzītos Pļaviņu novads. Tāpēc ministrija grib īpašu atzinību izteikt Pļaviņu novadam par sasniegto progresu."

LDDK Gada balvas žūrijā piedalījās arī LPS pārstāve – uzņēmējdarbības padomniece **Andra Feldmane**: "Ja visa sabiedrība novērtētu to, ka vienīgais attīstības veicinātājs ir business un uzņēmējdarbība, kas var radīt jaunas, labi apmaksātas, ilgtspējīgas darbavietas, nevis publiskā pārvalde, domāju, ka daudzas lietas mainītos. Taču tas prasa kopīgu izpratni par procesiem, tāpēc ir patīams gandarījums, ka LDDK nominācijā ietvertas arī pašvaldības, kas vērstas uz uzņēmējdarbības attīstību savā teritorijā. No visas sirds sveicu Cēsu novada pašvaldību par iegūto balvu un Pļaviņu novada domi par saņemto Atzinības rakstu!"

iepirkumi

Tiem, kuri rīkojas ar lielu naudu

LĪDERIS UN EKSPERTS
SAVĀ JOMĀ!

ABONĒ ŽURNĀLU 2016.GADAM!

35,07 EUR

Drukātā + elektroniskā versija

29,22 EUR

Drukātā versija

Abonē: www.zurnalsiepirkumi.lv,
tālr. 27797776, 27797773

Profesionāls augstākā līmeņa žurnāls par iepirkumiem, tautsaimniecību un uzņēmējdarbību – tiem, kuri rīkojas ar lielu naudu.

Jomas aktualitātes, likumdošanas jaunumi, uzņēmēju un ekspertu pieredze, ieteikumi, komentāri.

14 JAUNI "MANTINIEKI"

27. novembrī Kultūras ministrijā tika pasniegta kultūras zīme "Latviskais mantojums" 14 lauku tūrisma uzņēmējiem kā pateicība par līdz šim paveikto kultūras mantojuma daudzinašanā. Zīmi pasniedza kultūras ministre Dace Melbārde, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis un Latvijas lauku tūrisma asociācijas "Lauku ceļotājs" prezidente Asnāte Ziemele, klātesot kultūras mantojuma komisijas ekspertiem.

Uz zīmes saņemšanu bija ieradusies gan uzņēmēji ar savām ģimenēm un draugiem, gan pašvaldību pārstāvji, kas vēlējas sveikt savējos šajā svinīgajā brīdī. Latviskā mantojuma zīme tiek piešķirta kopš 2013. gada sadarbībā ar Kultūras ministriju un Latvijas Pašvaldību savienību. Kultūras zīme "Latviskais mantojums" tiek pasniegta Latvijas tūrisma uzņēmējiem, kuri saglabā un daudzina latvisko kultūras mantojumu, rādot to apmeklētājiem. Zīme izveidota pēc "Lauku ceļotāja" iniciatīvas, lai godinātu un rādītu latviskās kultūras un sadzīves mantojumu, kas dzīvo mūsdienās. Pēc šīs zīmes var pazīt vietas, kur saimnieki apmeklētājiem ir gatavi rādīt un stāstīt, cienāt ar latviskiem ēdieniem, mācīt amatus un prasmes, svinēt latviskos svētkus.

Latviskā mantojuma zīmi saņem saimnieki – naktsmītnes, lauku saimniecības, amatnieki, lauku krodziņi, latvisko tradīciju pasākumu rīkotāji un vadītāji, muzeji, kolekcijas, prasmju un arodu zinātāji. Tā kalpo arī kā mārketinga zīme, kas norāda apmeklētājam, ka šajos objektos var iepazīt latvisko mantojumu. 2015. gadā zīmi saņēma 14 saimnieki.

- Par latviskā zīmola saglabāšanu – **Lūšu ģimene un Skrīveru pārtikas kombināts par konfekti "Gotiņa"**. Tas ir pirmais uzņēmums Latvijā, kas 1957. gadā sāka ražot Latvijas nacionālo konfekti "Gotiņa". 2011. gadā uzņēmumā uzsāka saimniekot skrīveriešu Lūšu ģimene, kas pēc uzņēmuma īpašumā esošajām sendienu recep-

tūrām vāra un arī tirgo populārās konfektes. Tās tiek gatavotas no iebiezinātā piena un saldkrējuma sviesta, turklāt to tapšanā izmanto tikai roku darbu. Tagad vēsturiskajās ēkās un pēc sendienu receptēm atkal top gotiņkonfektes. Izveidots arī Gotiņas muzejs, kur aplūkojama "Gotiņu" etiķešu kolekcija un vēsturiski darbarīki.

- Par latviskiem ēdieniem – **individuālais komersants "Dzīles" un saimniece Aina Barsukova no Kārsavas novada Malnavas** par latgaliešu virtuves mantojuma saglabāšanu.

Saimniecība piedāvā apmeklētājiem apgūt gan maizes cepšanas prasmes, gan degustēt un iegādāties maizi. Te baudāmi arī latgaliešu ēdieni, kas gatavoti pēc senāku receptēm. "Dzīļu" maiznīcas saimniece visu dara tā, lai nebūtu tā kā visiem, bet atšķirīgi. Viņas īpašais ēdiens ir pasceptā "Dzīļu maize", kuras mīklā iejauc klijas, rozīnes, dzērveņu ievārījumu un linsēklas.

- Par latviskiem ēdieniem – **Jānis Kriekis no Smiltenes novada zemnieku saimniecības "Buliņi"**.

Te top īsta rudzu maize, un apmeklētāji var piedalīties maizes cepšanas procesā. Galdā tiek likti latviešu iecienīti ēdieni, kas gatavoti no vietējo zemnieku piedāvātajām izejvielām. Interjerā izvietota senlaicīgu priekšmetu ekspozīcija.

- Par tradicionālo amata prasmi – maizes cepšanu – **Inga un Juris Lastovski no zemnieku saimniecības "Bērziņi" Ventspils novada Jūrkalnē**.

Saimniecība iepazīstina apmeklētājus ar saldskābmaizes, pīrāgu un dažādu maizīšu cepšanas tradīcijām

Jūrkalnes pusē. Cepšanā izmanto senas receptes un vairāk nekā 80 gadu vecu maizes krāsni. Saglabātas un tiek izmantotas arī tolaik darinātās abras, lize un abrkasis. Apmeklētājiem iespējams piedalīties gan maizes cepšanas procesā, gan degustēt un iegādāties produkciju.

- Par Jāņu siera daudzinašanu – **Vecumnieku novada Skaistkalnes pagasta saimniecības “Kociņi” īpašniece Inita Medne.**

Viņas gatavotie sieri garšas īpašību dēļ izslavēti visā Latvijā. Pavārs Mārtiņš Ritiņš savu slaveno teicienu “Kas var būt labāks par šo?” veltījis arī Initas Mednes sietajam Jāņu sieram. Inita pārsvarā gatavo Jāņu sieru, saldo sieru ar rozīnēm, sieru ar saulespuķu sēklām, kā arī alķšņu malkā kūpinātu sieru un cep arī medus un biskvīta kūkas.

- Par latviskās arhitektūras vērtību saglabāšanu ainavā un par latviskā ēdiena – maizes daudzinašanu – **vējdzirnavu darbinieku saime no Āraišu vējdzirnavām Amatas novadā.**

Āraišos atrodas Latvijā vienas no retajām holandiešu tipa vējdzirnavām, kas ir darba kārtībā. Katru gadu jūlija pēdējā svētdienā te svin Jēkabus – jaunrudzu maizes svētku dienu, kad daudzina maizes cepšanas tradīcijas un maizes cepējas. Ikdienā apmeklētājiem šeit piedāvā iemēģināt roku graudu maļšanā, iepazīt vējdzirnavu darbības principus un baudīt latviešu virtuvi: īstas “Dzirnavnieka pusdienas” – putru no miežu miltiem ar gaļas mērci, plānās pankūkas, kefīru un zāļu tējas.

- Par latviskās amatu prasmes atjaunošanu un uzturēšanu – tāšu pišanu – **Vizma un Pēteris Zvirbulji no Līgatnes novada.**

Viņi ir vienīgie bērza tāšu pinēji Latvijā – Tautas daiļamata meistari. Apmeklētāji viņu sētā var iepazīties gan ar pišanas procesu, gan ar meistarū palīdzību izgatavot vienkāršus priekšmetus no bērza tāss, kas noder kā lieliski suvenīri. Meistari parūpējušies arī par sava amata nodošanu jaunākām paaudzēm.

- Par Lībiešu krasta kultūrvides saglabāšanu un daudzinašanu – lībiešu žogiem – **Andris Antmanis no Dundagas novada saimniecības “Pie Andra Pitragā”.**

Trīs gadu laikā saimniecībā tapusi ekspozīcija ar 20 lībiešu krastam raksturīgiem piekrastes žogu veidiem. Ierosme tam rasta senās fotogrāfijās, pētot lībiešu krasta apbūvi. Apmeklētāji šeit var piedalīties arī zivju kūpināšanā, degustēt produkciju un noklausīties stāstījumu par piekrastes zvejniecības tradīcijām.

- Par zvejniecības amata prasmju atjaunošanu un uzturēšanu – **Ragaciema zvejnieki no Engures novada Ragaciema seduma tīklu būdām un saimniecības “Mauriņi-S”.**

Ragaciemā zvejniecības māksla ir pārmantota no senčiem paaudzē paaudzēs, kas tur dzimuši, auguši un jūrā gājuši. Zvejnieki gan tolaik, gan tagad pulcējas sedumos, tīklu būdās glabā zvejas inventāru, bet sievas un bērni taro tīklus. Apmeklētājiem te dota iespēja kaut nedaudz ielūkoties zvejnieka darba ikdienā.

- Par Piebalgas ainavas un kultūrvides uzturēšanu – **Valentīna un Guntars Dolmaņi no Jaunpiebalgas novada bioloģiskās saimniecības “Lielkrūzes”.**

Dabas saimniecība “Lielkrūzes” ir lauku sēta ainaviskā vietā, ilgtspējīga, uz tautas tradīcijām balstīta ražošanas un dabas kopsakarību izpētes vieta. Dabīgā vidē te apskatāmi savvaļas govslopi un zirgi, ir aitu ganāmpulks, ūdeņos mājō vēži un desmit dažādu zivju sugu, mežos un laukos ligzdo vairāk nekā 70 putnu sugu.

- Par tradicionālās sēļu sētas saglabāšanu un par sēļu virtuves tradīciju uzturēšanu – **Rita un Juris Skrējāni no sēļu sētas “Gulbji” Jēkabpils novada Rubenes pagastā.**

Viena no retajām vietām, kur iepazīstama Sēlijas vēsturiskajam novadam raksturīga “dzīva” sēta ar tās plānojumu un tipiskajām ēkām. Saimnieki apmeklētājiem piedāvā ekskursiju, seno sadzīves un saimniecības priekšmetu apskati, ārstniecības augu kolekciju, melno pirti un sēļu ēdienus – plānās pankūkas, grūbu zupu, kartupeļu biezzupu, sautētas pupas īpašā mērcē, bubertu, maizes zupu ar putukrējumu, tortes, zāļu tējas, kā arī īpašo ēdienu – cepelinus.

- Par latviskas amata prasmes daudzinašanu – kokamatniecību – **Laura Batarevska un Kaspars Arnis no “Namdara darbnīcas” Garkalnes novadā.**

Šajā saimniecībā ikviens var uzzināt, cik atšķirīgi izskatās, skan, smaržo un kalpo dažādi Latvijā augoši koki. Te var iemēģināt roku koka zāģēšanā ar veco divrocī, nomizot balķi ar slīmestu, iemācīties dzīt tapu vai salikt pirmo “vainagu” savai pirmajai gulbūvei, kā arī iegādāties dažādus suvenīrus no koka.

- Par latvisko tradīciju uzturēšanu – zāļu tēju vākšanu un daudzinašanu – **Sandra un Ivars Geibas no Krāslavas novada Ūdrīšu pagasta zemnieku saimniecības “Kurmīši” un zāļu tējas “Kurmīši”.**

Jau 20 gadus šis ģimenes uzņēmums piedāvā Latvijas iedzīvotājiem un tūristiem pašu audzētās un vāktās ārstniecības augu tējas – raudenes, asinszāles, vērmeles, melisas, kaķpēdiņas u.c. Apmeklētāji te var degustēt, iegādāties un uzzināt visu par tējām un to pozitīvo iedarbību uz cilvēku.

- Par latviešu tradicionālā dzīvesveida kopšanu – **Signe Ezeriņa no lauku sētas “Indāni” Kandavas novadā.**

Saimniecībā valda īsta lauku sētas atmosfēra. Viesiem tiek piedāvāts iepazīt dažādus lauku mājdzīvniekus: zosis, trušus, aitas, kazas, zirgus un citus, nakšņot pirtiņā vai vasaras klētiņā, iepazīt seno darbarīku kolekciju, baudīt lauku pirti ar bērza un kadiķa slotiņām un zāļu tējām un mieloties ar dažādiem lauku labumiem. Šo sētu pamanījuši arī televīzijas un filmu veidotāji, te uzņemti gan TV šovi, gan filmas, piemēram, “Likteņa līdumnieki” un “Mazie laupītāji”.

Kopā ar 14 jaunpienācējiem kultūras zīmes “Latviskais mantojums” ekspertu atzinību saņēmušas jau 54 saimniecības Latvijā.

BRĪVPRĀTĪGAIS – TAS SKAN LEPNI!

5. decembrī, Starptautiskajā brīvprātīgo dienā, RISEBA Arhitektūras un mediju centrā H₂O 6 Rīgā svinīgā ceremonijā tika godināti titula “Gada brīvprātīgais 2015” ieguvēji.

Šogad titula ieguvēji ir:

- **Aija Utkina no Dagdas**, kura Dagdas invalīdu biedrībā “Nema” vada deju nodarbības cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (kaut arī Aijai ir trīs mazgadīgi bērni, viņa atrod laiku, lai ar lielu pacietību iemācītu dejojot gan vājdzirdīgos, gan vājredzīgos, gan cilvēkus ar garīgās attīstības traucējumiem);
- aktīvs un vispusīgs jauniešis **Artis Krists Mednis no Burtnieku novada Rencēnu pagasta**, kurš izveidojis savu jauniešu biedrību “VirziensA” (16 gadu vecumā biedrību spēj radīt tikai reti, turklāt tādu, kas aizrauj vienaudžus – “Paaudžu karuselis” mazā lauku ciematīnā pulcējis ap 100 dalībnieku, populāri bijuši arī “Izturības skrējieni” un brīvdabas kinovakari; ne mazāk aktīvs viņš ir Valmieras Viestura vidusskolā, kurā mācās);
- **rīdziniece Antoņida Šumilova**, kura Rīgas sociālās aprūpes centros vada ķīniešu ārstnieciskās vingrošanas nodarbības (viņa pati apguvusi šīs austrumnieku enerģētiskās vingrošanas pamatus, tagad nesavtīgi nodod savas prasmes Rīgas senioriem dienas centros);
- aktīva skolniece un nu jau arī Latvijas Jaunatnes padomes (LJP) brīvprātīgā **Krista Lubīna no Rīgas** (Rīgas Hanzas vidusskolas audzēkne šogad ievēlota arī par skolēnu pašpārvaldes prezidenti, regulāri iesaistījies visdažādākajos LJP pasākumos – Austrumpartnerības Jauniešu forumā, Lauku kopienu parlamentā, Eiropas Jaunatnes forumā; tagad Kristai uzticēti LJP biroja vadītājas pienākumi);
- brīvprātīgais biedrībā “homo ecos” **Sergejs Stejmahs**, kurš Rīgas jauniešus rosina pievērsties vides aizsardzībai (viņš studējis vides nozari un ir ļoti ieinteresēts visā, kas saistās ar vides aizsardzību,

ilgtspējīgu un dabai draudzīgu dzīvesveidu; turklāt pats ir paraugs tam, kā dzīvot videi draudzīgāk – viņš regulāri brauc ar velosipēdu, izmanto pēc iespējas mazāk dažādu pārtikas iepakojumu, domā par ēdiena kvalitāti u.c.);

- **liepājnieks Māris Kārklīšs**, kurš atradis spēku saņemties pēc smagām traumām un tagad pats palīdz Neredzīgo biedrībā un citās organizācijās (pēc pērnā gada nogalē pārciesta uzbrukuma trīs dienas pavadījis komā, tomēr spējis ne tikai no jauna piecelties kājās, bet arī iemantojis pārliecību, ka jāpalīdz apkārtējiem; netradicionāls aktīvis, kurš aizraujas ar loka šaušanu, ir “metālists”; viņš darbojas Latvijas Sarkanajā Krustā, palīdz organizēt pasākumus bērniem ar garīgo atpalcību, Neredzīgo biedrībā palīdzējis veidot “Dvēseles veldzes dārzu” rehabilitācijas centrā Ziemeļpē cilvēkiem ar invaliditāti un palīdzējis renovēt biedrības iekšelpas; Māris aktīvi darbojas Liepājas Jauniešu mājā);
- meisters ar zelta rokām **Zigmunds Zajenko**, kura veikumu novērtē visi **Brocēnu** iedzīvotāji (ikdienā viņš ir remontstrādnieks bērnudārzā, bet, būdams ar zelta rokām, radījis ne tikai koka “brīnumus” mazajiem brocēniešiem, Zigmunds regulāri palīdz pilsētas noformēšanā. Šogad bez atlīdzības uzbūvējis lielo celiņu trasi “Ripo auto” sacensībām);
- Latvijas Sarkanā Krusta ilggadēja brīvprātīgā **Sarmīte Lucaus no Dobeles** (viņa strādā Dobeles pilsētas slimnīcā par medmāsu, bet visu savu brīvo laiku velta brīvprātīgā darba veikšanai; apbrīnojama ir viņas izturība tūlīt pēc dežūras un negulētas nakts darbā slimnīcā doties risināt NVO problēmas. Sarmīte spēj ap sevi pulcināt ļoti daudz jauniešu un pieaugušo, kuri arī iesaistās brīvprātīgajā darbā; viņa prasmīgi meklē arvien jaunus atbalstītājus, gādā par zupas virtuvi, māca sniegt pirmo palīdzību, regulāri apciemo apkārtējos bērnumamus, vientuļos pensionārus un pensionētos skolotājus);
- **Vineta Lisikova** – meitene visu mūžu pavadījusi

ratīnkrēslā, tomēr jau desmit gadus ir labais gariņš citiem, vada rokdarbu nodarbības **Auces** bērnu invalīdu biedrībā "Māriņa" (turklāt pie savējiem Vinetai nākas mērot desmit kilometru garo ceļu no Kokmuižas; šogad, pateicoties uzvarai sociālo projektu konkursā, biedrība varēja iegādāties jaunus datorus un attīstošas galda spēles; kad bērni kopā ar Vinetu dodas uz koncertiem vai citiem pasākumiem, viņi jūtas droši, jo Vineta ir "savējā" – cilvēks ar īpašām vajadzībām).

No nevalstisko organizāciju vidus īpašu atzinību izpelnījušies **jauniešu organizācija "Nītaureņi" no Amatas novada Nītaures**, kas veido aktīvu sabiedrisko ikdienu Nītaurē (organizācijas lielākais projekts šajā gadā ir "Nītaureņu skola – maziem un lieliem"; tajā gandrīz ik nedēļu risinājās vairāk nekā 50 notikumu; jaunieši ieguldīja 1500 brīvprātīgā darba stundu, kopā iesaistot vairāk nekā 50 visu vecumu brīvprātīgo, sākot ar pašiem mazākajiem un beidzot ar 75 gadus vecu senioru), un **radošā apvienība jauniešiem "Trepes" no Rīgas**, kas sniedz sociālu atbalstu jauniešiem gan brīvā laika organizēšanā, gan mācībās (apvienība darbojas 17 gadus, jau septiņus gadus tiek veikts brīvprātīgais darbs, un šo gadu laikā ir saņemtas vairākas nozīmīgas balvas; ikdienā NVO īsteno sociālās iekļaušanas projektus ar neformālām metodēm, kuru aktivitātēs jaunieši arī veic brīvprātīgo darbu; "Trepes" savā komandā pieņem ikvienu – gan jauniešus no bērnu namiem un audžuģimenēm, gan jauniešus

ar dažādām ierobežotām iespējām, kā arī ar redzes un dzirdes problēmām).

Savukārt brīvprātīgajiem draudzīgākās pašvaldības godu izpelnījušies **Madonas novada pašvaldība**, kas mērķtiecīgi koordinē un popularizē brīvprātīgo darbu novadā un iesaistījusi tajā jauniešus (kopumā brīvprātīgo darba koordinēšana norit līdzīgi daudzām pašvaldībām, taču īpašu uzmanību pievērš tam, lai aptvertu visu lielo Madonas novadu; jaunieši, kuri brīvprātīgajā darbā strādājuši vismaz 60 stundas, iegūst Madonas novada pašvaldības apstiprinātu Apliecinājumu, ko izsniedz Starptautiskajai brīvprātīgo dienai veltītajā svinīgajā pasākumā; patīkamu pārsteigumu šogad sagādāja daži jaunieši, kuri norādīja, ka viņi vēlas veikt brīvprātīgo darbu nevis tāpēc, lai iegūtu Apliecinājumu, bet gan tādēļ, ka patiesi vēlas palīdzēt citiem. Šie jaunieši arī neizņēma brīvprātīgā darba grāmatīņas). Svinīgajā pasākumā madoniešus sveica Latvijas Pašvaldību savienības ģenerālsēkretāre **Mudīte Priede**, kura ir 2015. gada Labas gribas vēstniece.

PIRMĀ "JAUNIEŠU GALVASPILSĒTA" – JELGAVA!

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) rīkotajā konkursā "Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016" uzvarējusi un pirmā šo titulu ieguvusi Jelgava. Tieši šī pilsēta visa nākamā gada garumā kļūs par epicentru svarīgākajām Latvijas jaunatnes politikas aktivitātēm un jauniešu pasākumiem.

Konkursu "Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016" IZM organizēja sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Latvijā, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Jaunatnes padomi un jauniešu organizāciju "Avantis". Šāds konkurss tika rīkots pirmo reizi, un tā mērķis ir popularizēt darbu ar jaunatni pašvaldību vidū, veicināt pašvaldību sadarbību un pieredzes apmaiņu jaunatnes jomā, kā arī paaugstināt darbā ar jaunatni iesaistīto personu un jaunatnes organizāciju prestižu.

Konkursa finālā sacentās Cēsu novads, Jelgava, Liepāja un Madonas novads sadarbībā ar Gulbenes novadu.

Uzvarētāja noteikšanai tika ņemts vērā gan žūrijas vērtējums, gan publiskās balsošanas rezultāti.

Pirmās "Jauniešu galvaspilsētas" nominācijas pasākumā **5. decembrī** uzvarētājam tika pasniegts "Latvijas Jauniešu galvaspilsētas" ceļojošais kauss un parakstīta divpusējā labās gribas apņemšanās veicināt darbu ar jaunatni atpazīstamību un vienotu izpratni. No izglītības un zinātnes ministres **Mārites Seiles** rokām ceļojošo kausu, kas simbolizē skudru pūzni, saņēma Jelgavas domes priekšsēdētāja vietniece **Rīta Vectirāne**.

Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar pārējiem konkursa organizatoriem Latvijas Jauniešu galvaspilsētā 2016. gadā organizēs pieredzes apmaiņas semināru jaunatnes lietu speciālistiem no visas Latvijas, Eiropas informācijas tīkla jauniešiem *Eurodesk "Time to Move"* ("Laiks doties!") aktivitātes, Starptautiskās jaunatnes dienas pasākumu 12. augustā, Strukturētā dialoga reģionālo konferenci un konkursa "Labākais darbā ar jaunatni 2016" laureātu sveikšanas svinīgo ceremoniju.

LATVIJAS "LAUKIEM BŪT"!

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Ar svinīgu apbalvošanas ceremoniju Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā 4. decembrī noslēdzās jau ceturtais Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) rīkotais konkurss jauniešiem "Laukiem būt!".

Konkursa finālā žūrija vērtēja 12 labākos no kopumā 50 šogad iesniegtajiem projektiem. Mācībās pirms konkursa piedalījās 275 jaunieši. LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja **Inita Krivašonoka**, sveicot laureātus, teica: *"Esmu lepna par jūsu mērķtiecīgumu un drosmi, rādot savas idejas citiem. Uzvarētāji esat jūs visi!"*

Pirmo vietu kategorijā "Uzņēmējdarbības ideja lauksaimniecības nozarē" ieguva **Sandra Grundštoka** ar projektu "Šķirnes trušu audzētavas ideja". LLU ceturta kursa studente šobrīd vēl palīdz saimniekot vecākiem Talsu pusē, taču viņai ir vēlme nodibināt pašai savu uzņēmumu. Biznesa uzsākšanai labs pamats būs gan LLKC apmācībās gūtās zināšanas, gan konkursā nopelnītā prēmija.

Otro vietu šajā nominācijā nepiešķir, bet trešo ieguva divi jaunieši – **Sanita Zunda** ar ideju par garšaugu audzēšanu podiņos, kā arī **Gundega Sebre** par ideju attīstīt dārzkopību zemnieku saimniecībā "Ziediņi".

Kategorijā "Ideja nelauksaimniecībā" pirmo vietu ar ideju par koka braucamriku (sniega skrejslēpes bērniem) ražošanu ieguva **Artūrs Imermanis**. Koka braucamrika princips ir līdzīgs skrejritenim, kur riteņu vietā izveidotas slēpes. Šobrīd jau izgatavoti pirmie desmit braucamriki, kas paredzēti bērniem no trīs gadu vecuma. Vēl gan jāsaņem sniegs. Pavasarī šie braucamriki jau būs "divi vienā" – proti, slēpes varēs nomainīt pret riteņiem, lai bērniem būtu iespējams pārvietoties vasaras apstākļos. Artūra ideju kā labāko novērtēja "DNB Nord banka", piešķirot braucamriku ražošanai 400 eiro.

Otro vietu šajā nominācijā ieguva **Edgars Novikovs**, kurš plāno izveidot mobilo redzes pārbaudes laboratoriju IK "ON-Ride". Savukārt dalīto 3./4. vietu saņēma **Linda Džeriņa-Riekstiņa** ar projektu par vilnas izstrādājumu ražošanu SIA "Varnnas" un **Ģirts Ozols** ar iecerī izveidot galda aužamo stelli un citu koka izstrādājumu darbnīcu. Atzinības rakstus šajā nominācijā piešķir **Dagnijai Bramanei** un **Aināram Dudarjonokam** par iecerī radīt lauku tūrisma objektu "Mežarūķi", kā arī **Edgaram Salmiņam** par projektu dzīvnieku sprostus ražošanai.

Kategorijā "Produkcijas pievienotās vērtības radīšana" pirmo vietu ieguva **Ieva Sprīža**, kura piedāvā dabas gardumus ar "odziņu" – našķus no svaigām ogām ar samazinātu cukura daudzumu. Zemnieku saimniecībā "Liepsalas S" augļi un ogas ir tikai papildnodarbošanās, jo galvenā nodarbe ir gaļas liellopu audzēšana. Ievas biznesa ideja radusies šagada februārī, tā paredz ogu un augļu salmiņu ražošanu no "visa, kas izaug dārzā". Jau jūnijā viņa sākusī darboties kā mājražotāja. Nākamgad Ieva plāno dubultot aveņu platības, un patlaban tiek domāts par pārstrādes izveidi. Ieva ir pārliecināta, ka projekta laikā bija iespēja piesaistīt mentorus no Latvijas Valsts auglīkopības institūta un šajā kopdarbībā izveidots jauns produkts – augļu un ogu trifeles bez cukura, kura ražošana ir tuvākās nākotnes jautājums.

Otro vietu šajā kategorijā ieguva **Kaspars Ločmelis** ar ideju par sīrupa ražošanu no bērzu un kļavu sulas. Savukārt trešajā vietā – **Undīne Eihe** ar projektu "Augļu un ogu pārstrādes izveide piemājas saimniecībā "Kaktiņi"".

Pirmās vietas ieguvējam katrā nominācijā tiek piešķirti 2500 eiro savas idejas īstenošanai, savukārt otrajai vietai – 1800 un trešajai – 1000 eiro. Atzinības rakstu saņēmējiem piešķir 500 eiro savu ieceru īstenošanai. Reģionālo konkursu uzvarētāji balvā saņēma attiecīgi 400, 300 un 200 eiro. LLKC konkurss jauniešiem tiek rīkots Valsts Lauku tīkla pasākumā "Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai".

VAI EKONOMISKĀ KRĪZE VEICINĀJUSI SABIEDRĪBAS SALIEDĒTĪBU?

Taņa Lāce,

Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Komunikācijas fakultātes dekāne,
un **Ritma Rungule,**
RSU asociētā profesore, studiju programmas
“Sociālo procesu analīze un vadība” vadītāja

Sociālekonomiskā krīze Latviju sasniedza 2008. gada beigās. Kad 2013. gada nogalē veicām Latvijas iedzīvotāju aptauju par krīzes ietekmi, lielākā daļa aptaujāto iedzīvotāju (78%) atzina, ka krīze vēl nav beigusies. 2015. gada beigās varam teikt, ka krīzes ietekmē nemanot pagājuši septiņi gadi. Tas ir pietiekami ilgs laiks gan tautas, gan cilvēka dzīvē, lai varētu izvērtēt krīzes ietekmi uz sabiedrību kopumā un atsevišķām sociālām grupām, kā arī lai aptvertu un formulētu krīzes laikā gūtās mācības. Šī ir salīdzinoši jauna pieredze Latvijas sabiedrībai, un tā vēl diezgan maz apkopota un analizēta. To var skaidrot ar finansējuma samazināšanu pētniecībai, tāpēc datu par to, kā iedzīvotāji pārcietuši krīzes laiku, nav daudz.

Šajā rakstā krīzes ietekmi raksturosim, balstoties uz iedzīvotāju subjektīvu krīzes ietekmes vērtējumu, kas iegūts 2013. gada oktobrī veiktajā iedzīvotāju aptaujā. To finansēja Rīgas Stradiņa universitāte, bet veica pētījumu centrs SKDS. Izlases apjoms ir 1000 respondentu, aptaujas metode – tiešā intervija respondenta dzīvesvietā.

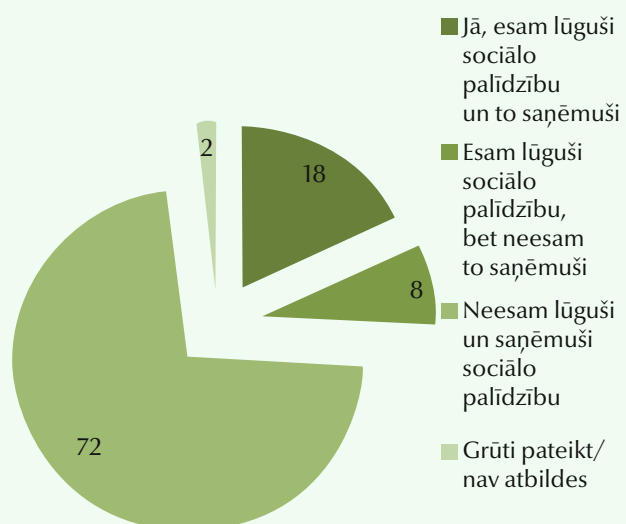
Kopīga grūtību pārvarēšana var darboties gan kā sociālu grupu saliedējošs, gan arī kā šķeļošs faktors. Attiecībā uz krīzes ietekmi vairāk nekā puse (59%) aptaujāto piekrita apgalvojumam, ka sabiedrības saliedētība ir mazinājusies, jo katrs vairāk rūpējies par sevi un savu ģimeni. Tikai 7% atzina, ka iedzīvotāji kļuvuši vienotāki, pārvarot grūtības. Var teikt, ka reizē ar vecumu pieaudzis arī skeptisks skatījums uz sabiedrības saliedēšanos krīzes ietekmē – vecuma grupā līdz 24 gadiem puse no aptaujātajiem atzinuši saliedētības mazināšanos, bet vecumā pēc 55 gadiem tādu ir 64%. Saliedētības mazināšanos vairāk pamanījuši tie,

kas pieskaita sevi pie trūcīgiem un krīzes ietekmi uz sevi un savu ģimeni vērtē kā ļoti lielu (70%).

Krīzes laiks salīdzinoši mazāk nekā sabiedrības saliedētību ir ietekmējis ģimenes attiecības – lielākā daļa (74%) aptaujas dalībnieku atzinuši, ka krīze nav ietekmējusi ģimenes savstarpējās attiecības, 17% aptaujāto tās ir pasliktinājušas, bet 5% – uzlabojušas.

Par sabiedrības kopumā un ģimenes saliedēšanos var spriest arī pēc krīzes laikā saņemtās un sniegtās palīdzības. Ja pievēršam uzmanību saņemtajai palīdzībai, tad lielāka daļa respondentu ir saņēmuši palīdzību un atbalstu no radiem un draugiem – 21%, nedaudz mazāka daļa – 18% saņēmuši palīdzību no pašvaldības (sociālā dienesta). Vajadzība pēc šīs palīdzības bija lielāka, jo 8% aptaujāto atzina, ka lūguši sociālo palīdzību, bet nav saņēmuši. No sabiedriskām un reliģiskām organizācijām palīdzību saņēmuši 9% iedzīvotāju. Ja salīdzinām krīzes laikā radiem un draugiem sniegto un saņemto palīdzību un atbalstu, tad, spriežot pēc aptaujas datiem, lielāka respondentu daļa (27%) atzinuši, ka krīzes laikā snieguši palīdzību, bet to, kas palīdzību no radiem un draugiem saņēmuši, ir nedaudz mazāk – 21%.

Krīzes laikā saņemtā sociālā palīdzība (pabalsti) no pašvaldības (sociālā dienesta), %

Krīzes laiks palīdzēja iedzīvotājiem labāk saprast, uz ko var un uz ko nevar paļauties grūtā brīdī. Par noteiktu šīs izpratnes kopsavilkumu var uzskatīt atbildes uz jautājumu: “Kā jūs domājat, uz ko var paļauties un no kā, visticamāk, var saņemt palīdzību finansiālās grūtībās (piemēram, slimības vai darba zaudējuma dēļ) nonācis cilvēks Latvijā? Uz kurām trim atbalsta sistēmām, jūsu prāt, var visdrošāk paļauties?” Lielākā daļa iedzīvotāju (61%) atzinuši, ka visdrošāk ir paļauties uz ģimenes

INFORMĀCIJAI

un radnieku atbalstu, vairāk nekā citas grupas uz šo atbalsta veidu paļaujas nelatvieši un jaunieši (18–24 gadu vecumā), mazāk – lauku iedzīvotāji. Apmēram pusei (51%) drošības pamatu veido personiskie uzkrājumi un īpašumi, uz šo drošības veidu vairāk paļaujas cilvēki ar augstāko izglītību un augstiem ienākumiem, mazāk – bezdarbnieki un iedzīvotāji ar pamatizglītību. Valsts sociālās apdrošināšanas sistēma veido drošu atbalstu apmēram trešajai daļai (32%) aptaujāto, uz to vairāk paļaujas pensionāri, mazāk – bezdarbnieki un privātā sektorā strādājošie. Līdzīga ir to iedzīvotāju daļa, kas paļaujas uz pašvaldību sniegto pabalstu, un to, kuri uzskata, ka “ne uz ko nevar paļauties” (16%). Lai arī abas šīs kategorijas aptver līdzīgu iedzīvotāju daudzumu, sastāva ziņā tās ir atšķirīgas. Uz pašvaldību sniegto atbalstu vairāk paļaujas publiskā sektorā strādājošie, kā arī cilvēki ar pamatizglītību un zemiem ienākumiem. Starp tiem, kuri uzskata, ka ne uz ko nevar paļauties, lielāka daļa ir latviešu nekā citu tautību pārstāvju, vairāk šo uzskatu atbalsta cilvēki brieduma gados (35–44 g. v.) nekā citās vecuma grupās, vairāk tam piekrit cilvēki ar pamatizglītību un laukos dzīvojošie. Uz dažādu sabiedrisko un reliģisko organizāciju atbalstu kopumā paļaujas 14% aptaujāto iedzīvotāju. No tiem 6% atzīmējuši sabiedriskās/ nevalstiskās organizācijas, vairāk nekā citi uz šīm organizācijām paļaujas jaunieši (25–34 g. v.), vīrieši mazāk nekā sievietes, krievi mazāk nekā latvieši, arī laukos dzīvojošie mazāk nekā pilsētnieki. Baznīcas atbalstu par drošu atzīst 5% aptaujāto iedzīvotāju, salīdzinoši vairāk – pensionāri (7%). Starptautisko organizāciju atbalsts, ko atzīmējuši maz (3%) iedzīvotāju, drošāks liekas jauniešiem (5%). Kā cits droša atbalsta veids biežāk minēts draugu atbalsts.

Atbalsta veidi, uz kuriem iedzīvotāji paļaujas grūtībās, %

Atbalsta veids	%
Ģimenes locekļu, radnieku atbalsts	61
Personiskie uzkrājumi, īpašumi	51
Valsts sociālās apdrošināšanas sistēma (pensijas, pabalsti u.tml.)	32
Pašvaldību sniegtais atbalsts	16
Ne uz ko nevar paļauties	16
Sabiedrisko (nevalstisku) organizāciju atbalsts	6
Baznīcas atbalsts	5
Starptautisku organizāciju atbalsts	3
Cits/Grūti pateikt	4

Kā jau minēts iepriekš, iedzīvotāju domas dalās par krīzes laikā saņemto starptautisko organizāciju palīdzību. Atbildes uz jautājumu “Kā jūs vērtējat palīdzību, ko Latvija krīzes laikā saņēma no starptautiskajiem aizdevējiem?” liecina, ka vairāk nekā puse respondentu (55%) atzīst, ka starptautisko aizdevēju palīdzība bija nepieciešama, taču lielākā daļa (39%) no viņiem uzskata, ka noteikumi bija pārāk bargi. Piektā daļa no aptaujātajiem uzskata, ka šāda palīdzība nebija nepieciešama.

Jāņem vērā arī tas, ka katrs ceturtais (25%) nevarēja uz šo jautājumu atbildēt. Tieši dažādu paaudžu skatījuma atšķirības visspilgtāk iezīmējas starptautiskā aizdevuma vērtējumā – jaunieši vairāk uzskata, ka palīdzība bija nepieciešama, pusmūža esošie (45–54 g. v.) vairāk uzsver noteikumu bardzību, bet vecākā paaudze (55–74 g. v.) vairāk uzskata, ka bija jātiek galā pašiem.

Vērtējot kopumā Latvijas valdības krīzes laikā veiktos pasākumus, lielākajai daļai aptaujāto (41%) bija grūti dot viennozīmīgu vērtējumu. No tiem, kas savu vērtējumu deva, lielākā daļa (39%) neatbalsta Latvijas valdības izvēlēto pieeju, bet 21% uzskata, ka Latvijas valdība rīkojās pareizi.

Aptaujas dati liecina, ka Latvijas valdības veiktie pasākumi krīzes pārvarēšanai nav veicinājuši sabiedrības vienotību, drīzāk otrādi – dažādu iedzīvotāju kategoriju viedokļi par izmantoto stratēģiju ir atšķirīgi.

Kopumā krīzes ietekme uz sabiedrību nav bijusi labvēlīga, jo iedzīvotāju vērtējumā mazinājusies sabiedrības saliedētība un palielinājusies nevienlīdzība.

Domājot par Latvijas valsts un sabiedrības turpmāko attīstību, svarīgi zināt un saprast, kādas atziņas iedzīvotāji guvuši krīzes laikā, ko viņi mācījušies no krīzes.

Ko Latvijas iedzīvotājiem vajadzētu mācīties no krīzes, %

Raksturojums	%
Apdomīgāk rīkoties ar naudu, nedzīvot pāri saviem līdzekļiem	70
Būt gataviem paļauties tikai uz sevi, negaidīt palīdzību no valsts	60
Būt gataviem mainīties, attīstīties (piem., vajadzības gadījumā nomainīt darbavietu, profesiju, dzīvesvietu)	46
Veidot uzkrājumus	37
Sadarboties ar citiem cilvēkiem, palīdzēt citiem	30
Uzlabot valsts pārvaldi	17
Uzlabot izglītības kvalitāti	14
Aktīvāk iesaistīties politikā, censties ietekmēt politiskos lēmumus	10
Cita atbilde/Grūti pateikt	6

Kopumā krīzes mācībās iezīmējas divas tendences – paļaušanās tikai uz sevi un apdomīgums, piesardzība, taupīgums. Tas liek domāt, ka krīzes seku pārvarēšana būs lēna un pakāpeniska. Individuāls piesardzīgums, iespējams, ir vēsturiski veidojusies izdzīvošanas stratēģija, tomēr tā maz var veicināt sabiedrības modernizāciju un attīstību. Paļaušanās uz sevi, augstāka sabiedrības individualizācijas pakāpe ir modernas sabiedrības pazīmes, taču indivīdu rīcībā ir jābūt resursiem, lai varētu aktīvi darboties un attīstīties. Bez indivīdu rīcības spējas un aktivitātes stiprināšanas valstij drīzāk prognozējama stagnācija nekā strauja attīstība.

IZPROTI CĒLOŅSAKARĪBAS!

ZIEMAS UZŅEMŠANA **SOCIOLOĢIJAS** STUDIJĀM

- Piesakies bakalaura vai maģistra studiju programmām.
- Gūsti zināšanas un izpratni par organizāciju struktūru, vadības instrumentiem, socioloģijas un sociālās politikas sinerģiju.
- Izzini cēloņus, procesus, to mijiedarbību un ietekmi uz sabiedrību.
- Pēti un analizē sociālos procesus, indivīdu attieksmi un uzvedību.
- Viegli apvieno studijas ar darbu, pateicoties moduļu sistēmai.

Piesakies un uzzini vairāk RSU Studentu servisā,
tāl. 67 409 105, infocentrs@rsu.lv un www.rsu.lv

Ziemas uzņemšana
04.-15.01.2016.

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

ZINĀŠANAS IR SPĒKS

LPS PADOMNIEKU PĀRDOMAS GADUMIJĀ

Līdz šim Pašvaldību savienības darbā ierasts atskatīties un atskaitīties par laikposmu starp kongresiem. Šoreiz izvēlējamies tradicionālo mērvienību – lūdzām LPS padomniekus izsijāt būtiskāko 2015. gada ietvaros un izvērtēt, kāds bijis aizvadītais gads gan savā pārraudzībā esošajā jomā un salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, gan katram personiski. Lūk, LPS padomnieku gadumijas pārdomas, ieceres un vēlējumi – gan sev, gan visiem “Loga” lasītājiem.

**MUDĪTE
PRIEDE,**
LPS ģenerālsekretāre

2015. gads ir bijis ļoti nozīmīgs gan Latvijas valstij, gan Eiropas Savienībai, gan visām pasaules valstīm kopumā. Latvijai – jo bijām prezidējošā valsts Eiropas Savienībā. Eiropai – jo 2015. gadu nosauca par Eiropas gadu attīstībai, turklāt pirmo reizi Eiropas Savienības vēsturē gada tēma tika veltīta ārpolitikas jautājumiem. Un pasaulei – jo 25. septembrī tika apstiprināti 17 jaunie ilgspējīgās attīstības mērķi nākamajiem 15 gadiem.

Vietējo un reģionālo pašvaldību padomē Latvijas Pašvaldību savienība atbalstīja 11. mērķa iekļaušanu – “Veidot pilsētas un apdzīvotās vietas iekļaujošas un drošas, kas vērstas uz ilgspējīgu attīstību un spējīgas piemēroties”. Taču pašvaldību loma, lai sasniegtu ilgspējīgas attīstības dienaskārtībā līdz 2030. gadam nosprausto, iet pāri šim 11. mērķim. Pašvaldību ikdienas darba pienākumi ir tieši vai netieši saistīti ar visiem mērķiem, un tajā pašā laikā pašvaldības nav tikai mērķu ieviešanas, bet arī politikas veidotājas un pārmaiņu veicinātājas.

Šajā attīstības gadā man bija liels gods pieņemt **Labas gribas vēstnieka** mandātu. Uzskatu, ka tādējādi tika novērtēts LPS un Latvijas pašvaldību ieguldījums attīstības sadarbībā un attīstības izglītībā. Gada garumā kopā ar pārējiem Eiropas gada attīstībai Labas gribas vēstniekiem – bijušo Valsts prezidenti Vairu Viķi-Freibergu, bijušo eirokomisāru Andri Piebalgu, Saeimas deputātu un ārstu Hosamu Abu Meri, “SAF Tehnika” valdes priekšsēdētāju Normundu Bergu, mūziķiem Jāni Šipkēvici un Reini Sējānu, “1000 jūdzes” ekspedīcijas dalībnieku un raidījuma “Bez tabu” vadītāju Egonu Reiteru, “Teterovu fonda” dibinātājiem un filantropiem Ināru un Borisu Tetereviem un Latvijas Zemnieku federācijas priekšsēdētāju Agitu

Hauku, kā arī jauniešu vēstniekiem – mēs publiski paudām savu viedokli par Eiropas gadu attīstībai, dalījāmies personīgajā pieredzē un redzējumā par attīstības sadarbības nozīmi un piedalījāmies dažādos pasākumos.

Latvijas Pašvaldību savienība aktīvi iesaistās starptautiskajā tīklā “**PLATFORMA**”, kas apvieno pasaules, Eiropas un nacionāla mēroga pašvaldības un to asociācijas, kuras aktīvi darbojas attīstības sadarbības jomā. Atkārtoti saņemot Eiropas Komisijas uzticības apliecinājumu un veidojot stratēģisko partnerību, Latvijas Pašvaldību savienība turpina veidot iedzīvotāju izpratni par attīstības sadarbību, organizējot virkni pasākumu dažādās Latvijas pašvaldībās un sadarbības partneru valstīs.

LPS un Latvijas pašvaldības arī šogad turpināja sniegt savu pieredzi gan **Austrumu partnerības** valstīm, gan **Kirgizstānai**.

Prezidentūras laikā Ārlietu ministrija uzticēja Pašvaldību savienībai organizēt Austrumu partnerības 1. platformas “Demokrātija, laba pārvaldība un stabilitāte” 2. aktivitātes paneļa “Publiskās administrācijas reforma” ekspertu sanākumi, kurā nodevām savu pieredzi par pašvaldību un valdības sarunu sistēmu Latvijā.

Latvijas pašvaldības sniedza arī humanitāro palīdzību sadraudzības pilsētām **Ukrainā** un, sadarbojoties ar Sarkano Krustu, sagādāja Čerņigovas hospitālim nepieciešamo aparatūru un medikamentus.

Pašlaik formātā **16+1** uzsākta pašvaldību sadarbība ar **Ķīnas** pašvaldībām. Laba pārvaldība, iedzīvotāju iesaistīšana, solidaritāte, cieņa un atbildība ir tās vērtī-

bas, kurās mēs dalāmies ar sadarbības partneriem un kopīgi nododam tās jaunajai paaudzei.

Gada otrajā pusē LPS un pašvaldības uzsāka aktīvu dialogu ar valdību par patvēruma meklētāju un bēgļu jautājumiem. Darāmā daudz, un tagad tas ir jo īpaši aktuāli – domāt globāli, bet rīkoties uz vietas!

**SANITA
ŠĶILTERE,**
LPS padomniece
finanšu un
ekonomikas
jautājumos

Padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos Pašvaldību savienībā esmu kopš 2004. gada 1. augusta, taču sadarbība ar LPS ilgst jau kopš 1994. gada, jo 15 gadus biju sešu Rīgas domes priekšsēdētāju padomniece. Palūkoties uz pašvaldībām nācies arī no valdības skatu punkta, jo divarpus gadus esmu bijusi Ministru prezidenta Andra Bērziņa padomniece.

Latvijas Universitātes Vadības un ekonomiskās informācijas fakultātē apgūstot ekonomisko kibernetiku, esmu ieguvusi ne tikai zināšanas un spēju iedziļināties visdažādākajās sistēmās, bet varētu teikt – arī dzīves uztveri. Nav neizdarāmu lietu, atšķiras vien laika un resursu patēriņš, tomēr spējai novērtēt laika un resursu patēriņa adekvātumu bieži ir ļoti svarīga loma, savukārt neatlaidība kādreiz var izrādīties spēcīgāka par varu un naudu. Izšķiroša nozīme mēdz būt drosmei ietekmēt visu, ko spēj ietekmēt, it sevišķi, ja pietiek prāta to, ko spēj ietekmēt, atšķirt no pārējā.

2015. gads manā darba dzīvē bijis ļoti intensīvs. Atļausos pakavēties tikai pie trim tēmām, kas dažādā ziņā mani izbrīnījušas un kur neatlaidībai ne tikai ir bijusi loma, bet tā būs nepieciešama vēl ilgi.

Zemes dienests, Zemesgrāmata, Tieslietu ministrija

Raugoties pagātnē, jāteic – tikai šogad sapratu, ka Valsts zemes dienests, kadastrālās vērtības, Zemesgrāmata un citi jautājumi nonākuši manā “pārraudzībā” nemanāmi, bet ļoti gruntīgi. Kā jau visas lielas sistēmas, Kadastrs un Zemesgrāmata jūtas tik pašprietiekami, ka jebkuri rosinājumi tos mainīt tiek uztverti pat ar kaujinieciski noraidošu pozīciju. Iespējams, ja man nebūtu profesora Māra Purgaiļa un nelaiķa profesora Edgara Vasermana rūdījuma, es jau būtu padevusies, tomēr šobrīd ļoti spilgti gara acīm ceru sagaidīt to brīdi, kad mazs ciniņš gāzīs lielu vezumu.

Viens no gada spilgtākajiem piedzīvojumiem man bija iespēja apmeklēt pavisam citu pasauli – **Mjanmu**, valsti Dienvidaustrumāzijā. Tur līdz ar krāšņo dabu redzēju arī, kas ir nabadzība, militārā diktatūra, hunta. Bet tas jau cits stāsts...

2016. gadā visiem novēlu – katram savu laimi!

Kāpēc tik pesimistiski? Viens piemērs – “Sapnis par Zemesgrāmatas un Kadastra apvienošanu”

Fakti:

- 2010. gada 18. jūnija un 2011. gada 1. jūlija Tieslietu ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunu protokolā tika panākta vienošanās par vienotas datorizētās Zemesgrāmatu un Kadastra informācijas sistēmas izveidošanu.
- Ministru kabinets ar 2011. gada 8. novembra sēdes protokollēmuma (Nr. 66, 31.§) 6. punktu Tieslietu ministrijai deva uzdevumu kopīgi ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju līdz 2012. gada 1. septembrim iesniegt Ministru kabinetā koncepcijas projektu par Nekustamā īpašuma valsts kadastra un Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas vienotas informācijas sistēmas izveidi.
- 2011. gada 5. decembra Ministru kabineta un LPS domstarpību un vienošanās protokolā puses vienojās apvienot Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmu un Valsts vienoto datorizēto zemesgrāmatu informācijas sistēmu līmenī.
- Koncepcijas projektu par Nekustamā īpašuma valsts kadastra un Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas vienotas informācijas sistēmas izveidi Tieslietu ministrija izsludināja Valsts sekretāru sanāsmē 2014. gada 6. martā.
- LPS sniedza iebildumus 2014. gada 24. martā.
- Tieslietu ministrija pirmo sanākumi, lai izskatītu LPS iebildumus, sasauca 2015. gada 15. aprīlī – mazliet vairāk nekā pēc gada kopš iebildumu izteikšanas.

Noteikti jau varētu izskaidrot – kāpēc tik ilgi, varbūt pat saprast, ja vien tiešām tā būtu koncepcija par vienotas informācijas sistēmas izveidi... LPS iebildumiem pēc būtības līdzīgi bija arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociācijas un Latvijas Mērnīeku biedrības iebildumi. Notika vairākas sanāksmes un formālās sarakstes, līdz Ministru kabineta komiteja 2015. gada 7. septembrī uzdeva Tieslietu ministrijai tomēr atkārtoti izvērtēt un mēģināt saskaņot projektu ar Latvijas Pašvaldību savienību.

Kaut gan piekritām Tieslietu ministrijai – negrozīt pašu koncepcijas projektu, ja tiks pievienots Ministru kabineta protokollēmuma projekts, ar kuru uzdos rast risinājumu jautājumiem, kas nav atrisināti pašā koncepcijas projektā, tomēr uz īstu kompromisu Tieslietu ministrija nebija gatava un apņēmās veikt tikai šādus uzdevumus: “3. Tieslietu ministrijai nodrošināt, ka, izstrādājot Valsts kadastra informācijas sistēmas izveides projekta aprakstu, tiek ievērots princips par saskaņotiem Nekustamā

īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas un Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas darbības procesiem (nekustamā īpašuma procesi), nodrošinot nekustamā īpašuma un ar to saistīto datu, kā arī nekustamā īpašuma procesu integritāti, tajā skaitā:

3.1. nodrošinot, ka nekustamā īpašuma procesu dati informācijas sistēmās nav pretrunīgi;

3.2. nodrošinot, ka nekustamā īpašuma procesos no privātpersonas netiek pieprasīta informācija vai dokumenti, kas ir nonākuši kādas publiskās pārvaldes iestādes rīcībā;

3.3. nodrošinot, ka nekustamo īpašumu procesu ietvaros elektroniski uzkrātā informācija ir pieejama izmantošanai un automatizētai apstrādei citos publiskās pārvaldes darbības procesos.”

Taču Tieslietu ministrija kategoriski atteicās uzņemties veikt sekojošo, ko prasījām kā Ministru kabineta protokollēmumu – uzdot:

“4. Tieslietu ministrijai, lai nodrošinātu 3. punktā minētā izpildi, līdz XX.XX.2016. noteiktā kārtībā iesniegt Ministru kabinetā normatīvo aktu grozījumu projektus, paredzot vienotus un pilnībā integrētus Zemesgrāmatas un Nekustamā īpašuma valsts kadastra (arī Valsts adrešu reģistra un Aprūtināto teritoriju informācijas sistēmas) darbības procesus, kas nodrošinās:

4.1. nekustamā īpašuma, objektu un īpašnieku datu integritāti – vienu un to pašu datu sinhronitāti vai arī vienu un to pašu datu nedublēšanu;

4.2. informācijas, datu un dokumentu, kas iegūti Zemesgrāmatā vai Valsts zemes dienestā, atkārtotas pieprasīšanas aizliegumu, institūcijām iegūstot nepieciešamo informāciju, datus un dokumentus pašām;

4.3. informācijas, datu un dokumentu, kas iegūti publiskās pārvaldes iestādēs un kuri uzkrāti elektroniski, atkārtotas pieprasīšanas aizliegumu, institūcijām iegūstot nepieciešamo informāciju, datus un dokumentus pašām, nosakot normu spēkā stāšanos pēc attiecīgu automatizēto procesu izveides;

4.4. pārejas periodu un noteikumus attiecībā uz Zemesgrāmatu un Valsts zemes dienesta līdz šim uzkrāto datu, dokumentu un informācijas integritātes pretrunu novēršanu.”

Arī Ministru kabinets šādu uzdevumu neuzdeva, kaut gan Latvijas Pašvaldību savienības viedokli Ministru kabineta sēdē lūdza atbalstīt Ministru prezidentes ārštata padomnieks Normunds Bergs.

Tādējādi palika neatbildēts, kādā veidā Tieslietu ministrija nodrošinās Ministru kabineta komitejas sēdē publiski pausto, ka būvniecības procesos privātpersonām un publisko tiesību juridiskajām personām nebūs jāiesniedz dokumenti, kas ir Zemesgrāmatas un Valsts zemes dienesta rīcībā, piemēram, zemes vienību robežplāni, situācijas plāni, apgrūtinājumu plāni, būvju kadastrālās uzmērīšanas dokumenti (agrāk – inventarizācijas lietas) un citi, īpaši tāpēc, ka pašā koncepcijā nekas tāds nav norādīts, kaut gan publiski tika apgalvots. Tāpat nav skaidrs, vai un kā tiks pildīts Ministru kabineta 2014. gada 2. septembrī sēdes protokola Nr. 46, 32.§ 5. punktā uzdotais:

“5. Ekonomikas ministrijai, izpildot Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta sēdes protokollēmuma (prot. Nr.

44, 52.§) 2. punktā doto uzdevumu, sadarbībā ar Tieslietu ministriju izstrādāt priekšlikumus par grozījumiem normatīvajos aktos, lai nodrošinātu, ka privātpersonai nav jāiesniedz citai institūcijai informācija, kas tiek uzkrāta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā un Valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā.”

Ļoti žēl, ka LPS lūgums netika Ministru kabinetā atbalstīts, jo nav iespējama līdzekļu efektīva izmantošana, kā arī nav iespējams nodrošināt atbilstību Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņem 2014.–2020. gadam, ja netiek dots uzdevums grozīt normatīvos aktus, kas nosaka Zemesgrāmatas un Nekustamā īpašuma valsts kadastra darbības procesus.

Ministru kabinets tādējādi pats ignorēja pašu pieņemtās Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam. Tikai daži citāti:

“Pakalpojumu elektronizācija jāskata kontekstā ar publiskās pārvaldes procesiem, kas ir jāpadara efektīvāki, izmantojot tehnoloģijas. Līdz ar to tehnoloģiju attīstību nepieciešams sasaistīt ar darbības procesu analīzi konkrētās jomās pirms attiecīgās tehnoloģijas ieviešanas, tādējādi sakārtojot procesus un neradot situācijas, kad IKT risinājumi tiek ieviesti pēc tādas pašas shēmas kā papīra dokumentiem, nepārskatot procesu būtību, bet tikai tos elektronizējot. Tāpēc 2014.–2020. gada attīstības plānošanas periodā tieši procesu optimizācija ir jāizvirza kā vadmotīvs.”

“Informācijas sistēmu un e-pakalpojumu attīstībai ir jāga tikai tad, ja pirms tam identificēti pārvaldes sniedzamie pakalpojumi un to sniegšanai izmantotie darbības procesi, kuru atbalstam ir nepieciešamas attiecīgās informācijas sistēmas un e-pakalpojumi, veikta šo procesu analīze, apzināti procesu uzlabojumi, kurus iespējams īstenot ar IKT palīdzību. Ja tas netiek izdarīts un ja attīstības projektā netiek ielānotas aktivitātes procesu uzlabošanai, tad ir liels risks, ka investīcijas tehnoloģijās nesniegs atdevi – tiks turpināta ierastā neefektīvā prakse, bet ar jaunu un dārgu tehnoloģiju palīdzību. Tā, piemēram, procesi, kuru ietvaros netiek dažādu izziņu pieprasīšana, elektroniskā vidē ir neefektīvi, jo elektroniskā vide ļauj atteikties no izziņu pieprasīšanas. Ja tiek saglabāta izziņu nepieciešamība arī elektroniskajā vidē, tad darbības procesi tiek organizēti neefektīvi.”

“Publiskajā pārvaldē ir jāveicina procesorientēta domāšana, darbības procesu analīzes prasmes, tāpat prasmes atrast procesu nepilnības un pielietot tehnoloģijas, lai pilnveidotu procesus un tādējādi samazinātu administratīvo slogu un veicinātu darba produktivitāti.”

Īpaši būtiski neturpināt ierasto praksi, kad IKT risinājumi tiek ieviesti pēc tādas pašas shēmas kā papīra dokumentiem, nepārskatot procesu būtību, ir šobrīd, jo Valsts zemes dienests plāno pilnībā no jauna pārbūvēt kadastra IT sistēmu. Tā kā Zemesgrāmatas un Nekustamā īpašuma valsts kadastra procesi ir detalizēti noteikti normatīvajos aktos, gadījumā, ja Latvijas Pašvaldību savienības lūgums pārskatīt normatīvajos aktos noteiktos procesus netiks izpildīts, tad no jaunbūvējamās IT sistēmas praktiskus ieguvumus privātpersonas un uzņēmēji var arī nesagaidīt. Nav pieņemama situācija, ka gan Kadastrs, gan Zemesgrāmatā ir

“valsts valstī” un nevienu neuztrauc izmaksas, ko šādu divu sistēmu paralēla uzturēšana prasa visai valstij un jo īpaši privātpersonām un uzņēmumiem.

Maza piebilde – jau 2011. gada 5. decembrī Ministru kabineta un Latvijas Pašvaldību savienības domstarpību un vienošanās protokolā puses vienojās: “2012. gadā Tieslietu ministrijai nodrošināt Zemesgrāmatu datu sinhronizāciju ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra datiem.” Retorisks jautājums – nez kad tas tiks īstenots?

Kāpēc tik detalizēti aprakstīju šo “konceptijas sāgu”? Tādēļ, ka gandrīz visi jautājumi, kas ir Tieslietu ministrijas kompetencē un ar kuriem darbā saskaros es, ir apmēram tikpat “ātri” un tikpat “viegli”. Tomēr turpinu ticēt, ka neatlaidība būs spēcīgāka par birokrātisko nevēlēšanos kaut ko mainīt un pietiks ne vien spēka, bet arī drosmes to visu ietekmēt. Turklāt iedvesmo arvien lielāka domubiedru loka nostiprināšanās šajā jautājumā.

Otrs piemērs – “Sapnis – tirgū vērtīgākam īpašumam arī kadastrālā vērtība lielāka”

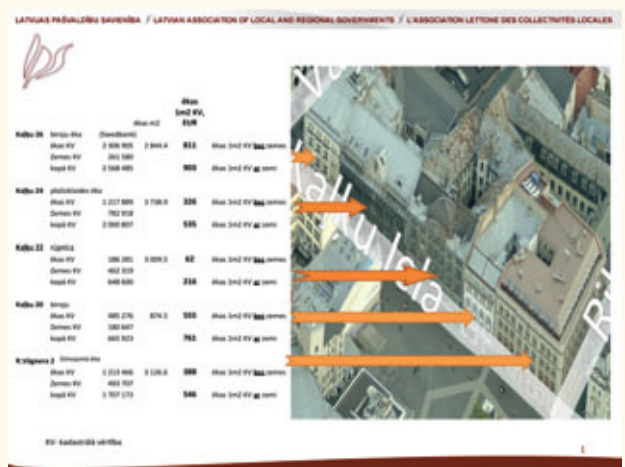
Kaut gan Ministru kabineta noteikumos skaidri noteikts, kā aprēķina kadastrālās vērtības, tekstā tiek lietotas pat formulas, kuru nepieciešamību normatīvajā aktā stipri apšaubu un neizprotu pēc būtības. Man tas vairāk atgādina situāciju, kad ir vēlme vienkāršas lietas “atspoguļot” sarežģīti ar mērķi, lai pēc iespējas mazāks cilvēku loks vēlētos šīs vienkāršas lietas izprast pēc būtības.

Tā nu visai valstij tiek stāstīts, ka Latvijā esot gandrīz vai pašas labākās kadastrālās vērtības pasaulē. Par pasauli nezinu, taču pirms vairākiem gadiem virkne pašvaldību, tajā skaitā Mālpils novads, publicēja fotogrāfijas ar dažādām mājām un to kadastrālajām vērtībām. Dažas bija tīri smukas, bet citām pat jumta nebija. Daudzos gadījumos ēkai bez jumta kadastrālā vērtība izrādījās lielāka nekā blakusesošajam glītajam namam. Šogad Latvijas Pašvaldību savienība Saeimas Nodokļu apakškomisijas sēdē publicēja piemērus par Vecrīgu un Rīgas kļuso centru. Tā kā formālajā atbildē no Tieslietu ministrijas un Valsts zemes dienesta bija teikts, ka tie tikai atsevišķi piemēri un Latvijas kadastrālā vērtēšana esot pati labākā, domāju, būtu vērts ar tiem iepazīstināt arī plašāku auditoriju.

Vecrīga, Līvu laukums, Kaļķu ielas posms starp Vaļņu un Riharda Vāgnera ielu – pieci pēc būtības ļoti līdzīgi nami, tiem vajadzētu būt arī vērtīgiem. Tirgus vērtība un tirgus cena, protams, ir visai mistiska lieta, tirgus vērtības noteikšana dažkārt tiek pielīdzināta arī mākslai, tomēr vispārpieejamā informācija liecina, ka 1 m² Vecrīgā normālā namā varētu būt vērtīgāks par 2000 eiro (gan ēkas, gan zemes vērtība, kopā izteikta, pret ēkas kvadrātmetriem).

Kādas tad ir šo piecu namu kadastrālās vērtības? Kaļķu ielā 26, kur atrodas “Swedbank” filiāle – 903 eiro, nākamais nams Kaļķu ielā 24 – 535 eiro, mans “favorīts” – nams Kaļķu ielā 22 – 216 eiro (varbūt Tieslietu ministrija varētu rosināt, ka pašvaldībai ir tiesības iegādāties

īpašumus par to kadastrālo vērtību?), Kaļķu ielā 20 – 761 eiro, pēdējais nams šajā kvartālā – pilnībā rekonstruēta ēka Riharda Vāgnera ielā 2 – 546 eiro. Teiksit, tas ir tāpēc, ka kadastrālajā vērtēšanā smalki un detalizēti tiek ievērtēti n-tie aspekti? Nē, neatkarīgi no tā, vai kadastrālā vērtēšana ir vai nav sarežģīta, ēkas vērtības galvenais noteicošais faktors ir ēkas tips, kādu Valsts zemes dienests reģistrējis kadastrā, jo tieši tiem tiek apstiprinātas kadastrālo vērtību bāzes vērtības, ko tālāk reizina ar ēkas platību kvadrātmetros un piemēro kadastrālo reģistrēto nolietojumu. Te arī slēpjas atbilde, kādēļ ēkai Kaļķu ielā 22 ir tik ļoti zema kadastrālā vērtība, jo Valsts zemes dienests kadastrā šai ēkai reģistrējis tipu – 12510101 “Ražošanas ēkas, kurās lielākās telpas (pēc platības kvadrātmetros) augstums ir līdz 6 m (ieskaitot)”. Manā rīcībā ir arī formāla Tieslietu ministrijas atbilde tieši par Kaļķu ielas 22. nama kadastrālo vērtību, kas nez kāpēc izsauc ļoti spēcīgu analogiju ar slavenās filmas “Limuzīns Jāņu nakts krāsā” vienu no folklorizētajiem izteicieniem, kas valsts valodā skanētu apmēram tā: “Visi dokumenti kārtībā.” Savas dzīves laikā neesmu manījusi, ka šai ēkā notiktu rūpnieciskā ražošana, neticu arī, ka jēlkad tur bijusi rūpnīca. Vai tā ir vienīgā “rūpnīca” Rīgas centrā? Diemžēl ne. Gan tajā pašā Kaļķu ielā ir “rūpnīca”, gan lielajai ēkai Marijas ielā 2 ir piešķirts tips 1251002 “Ražošanas ēkas, kurās lielākās telpas (pēc platības kvadrātmetros) augstums ir lielāks par 6 m”. Viena kvadrātmetra kadastrālā vērtība – 179 eiro. Būtu interesanti uzzināt, ko šai ēkā ražo un īpaši tajā telpā, kur griestu augstums ir lielāks par sešiem metriem.

Problēma neslēpjas tikai faktā, ka Kadastrā sareģistrēti divaini dati, problemātiskas ir arī pašas kadastrālo vērtību bāzes. Valsts zemes dienests publiski atzinis, ka pamatā bāzes vērtības atbilst padomjlaiku sērijveida ēku 1 m² tirgus vērtībām, taču šīs bāzes vērtības nosaka kadastrālo vērtību ne tikai vecajām ēkām, bet arī pilnīgi jaunām un pilnībā ekskluzīvi renovētajām. Tikai viens piemērs – 2013. gadā pilnībā rekonstruēta ēka Elizabetes ielā 21 a, 1 m² kadastrālā vērtība ir 800 eiro (kopā ar zemes domājamo daļu). Savukārt publiski pieejamie dati Zemesgrāmatā liecina, ka dzīvokļi ar zemes domājamo daļu 2013.–2014. gadā pirkti, izsakot uz dzīvokļa 1 m², par 3500–4700 eiro. Viegli sarēķināt, ka kadastrālās vērtības atbilstība nekustamā īpašuma tirgus cenām ir vien 0,17–0,23 robežās. Bet ko mums stāsta Valsts zemes dienests? Jāceļ kadastrālās vērtības lauku zemēm, jo tām šis koeficients esot tikai 0,53, bet valstī kopumā kadastrālo vērtību un darījumu cenu atbilstība – 0,80. Vai vispirms nebija jāsāk ar ekskluzīvajiem īpašumiem, kur šī atbilstība ir vēl zemāka?

LATVIJAS PĀRVALDES SAVIENĪBA / LATVIAN ASSOCIATION OF LOCAL AND REGIONAL GOVERNMENTS / L'ASSOCIATION LETTONNE DES COLLECTIVITÉS LOCALES

Elizabetes iela 21a

	EUR	ēkas m ²	ēkas līn ² KV, EUR
dzīvojamā ēka	3 276 807	4843	677
zemes KV	598 990		124
Kopā KV	3 875 797		800

Publiski pieejamie dati ZGR liecina ka dzīvokļi (ar zemes domājamo daļu) 2013.-2014.gados pirkti arī EUR 3500-4700m²
Tātad kadastrālā vērtības atbilstības nekustamā īpašuma tirgus cenām vidēji reālais koeficients 0.17-0.23, līkumā- 0.85

No vienas puses, man ir prieks, ka ar Finanšu ministrijas atbalstu šogad izdevās lauku zemju kadastrālo vērtību pieaugumu atrisināt pašvaldību nodokļu administratoriem mazāk sāpīgi – speciālo vērtību, kas nedrīkstēs būt lielāka par 10% no iepriekšējā gada kadastrālās vērtības, lauku zemēm noteiks Valsts zemes dienests un pašvaldībām nebūs jālauza galva. Taču, no otras puses, skumji, jo Valsts zemes dienests uzskata, ka neviens nedrīkst pat apšaubīt “pašas labākās” kadastrālās vērtības, tāpēc nodokļa aprēķinā tomēr būs izmaiņas. Tās paredzētas prognozes aprēķinā, bet pašas speciālās vērtības Valsts zemes dienests rēķinās ārpus Kadastra sistēmas, respektīvi, visi veiks darbības, ko varētu nedarīt, ja tiktu atbalstīts Latvijas Pašvaldību savienības lūgums to pašu mērķi sasniegt racionālākā un absolūti lētā veidā – ierobežojumu 10% attiecināt uz kadastrālo vērtību bāzes vērtībām, kas tiek apstiprinātas ar Ministru kabineta noteikumiem. Tādā gadījumā nebūtu vajadzības grozīt likumu “Par nekustamā īpašuma nodokli”, savukārt procedūras gan kadastrālo vērtību un nodokļa aprēķinā, gan datu nodošanā pašvaldībām nemainītos vispār.

Tomēr ceru, ka ar laiku arī Valsts zemes dienests sapratīs – kadastrālā vērtība pēc definīcijas ir vērtība nodokļa vajadzībām, un valsts budžeta dotāci-

ja (nodokļu nauda, ne maksas pakalpojumi!) Valsts zemes dienestam kadastrālo vērtību aprēķināšanai tiek piešķirta tāpēc, lai varētu aprēķināt nekustamā īpašuma nodokli. Ja kadastrālās vērtības nevar izmantot nodokļa aprēķinā, tad nav pamatoti tērēt nodokļu maksātāju līdzekļus šādu vērtību aprēķinā. Ja kāds vēlas tikai tāpat vien katram objektam aprēķināt vērtību, lai dara, taču tad pašam par to būtu jāmaksā. Citādi liekas diezgan savādi (vismaz man) sabiedriskajā telpā kārtējoreiz dzirdēt ekspertu uzskatus, ka nekustamā īpašuma nodokli vairāk maksā turīgie, jo tie dzīvojot dārgākos īpašumos un tieši tāpēc nekustamā īpašuma nodokli varot iekasēt vairāk. Eksperti gan noklusē vai izliekas nezinām, ka, aplūkojot kadastrālās vērtības, Latvijā nav ekskluzīvu īpašumu un bieži lepnajai villai pat ir mazāka kadastrālā vērtība nekā blakus esošai vienkāršajai un senajai ēkai. Bet varbūt ēkas 1 m² kadastrālā vērtība Valsts zemes dienestam būtu jāliek atspoguļot pie katras lepnās villas ieejas vārtiem – domāju, visi novērtētu “pašas labākās kadastrālās vērtības”.

IT valsts projekti un pašvaldības

Patiesi priecājos, ka izdevies konceptuāli izmainīt valsts institūciju attieksmi pret veidu, kā valsts savā pusē uzlabo informācijas sistēmas, bet pašvaldību pusē nevēlējās to darīt. Bija nepieciešamas vairākas sanāksmes un Finanšu ministrijas kā Eiropas Savienības fondu vadošās iestādes iesaiste, lai arī VARAM un Valsts reģionālās attīstības aģentūra piekristu, ka, veicot jebkādas izmaiņas valsts informācijas sistēmās, kam ir saistība ar pašvaldībām, vienlaikus jāveic un arī jāapmaksā no valsts budžeta vai fondu resursiem nepieciešamie pielāgojumi pašvaldību informāciju tehnoloģiju sistēmās. Iepriekš pat mani kolēģi bija sākuši stāstīt, ka fondu līdzekļus nevarot ieguldīt pašvaldību pusē, nevarot ieguldīt arī tāpēc, ka virknē gadījumu pašvaldību programmatūras ir komersanta pārziņā utt. Savukārt fondu nosacījumi paredzēja pilnīgi pretējo – ka ieguldījumiem ir jābūt efektīviem un tie tādi nevar būt, ja, vienkāršoti izsakoties, “saprogrammē” tikai valsts pusē, bet “vada otrā galā” – pašvaldību pusē neveic nekādas izmaiņas. Turklāt fondu nosacījumi paredz, ka var ieguldīt pilnībā pat komersanta īpašumā esošā programmatūrā, ja vien (!) pamato, ka tas ir efektīvākais, racionālākais, izdevīgākais veids.

Šīs vienošanās izpilde jau atstājusi nelielu iespaidu uz praktisko daļu, jo Valsts reģionālās attīstības aģentūra projektu atlikumu līdzekļus ir izlietojusi atbilstoši šai pieejai. Savukārt attiecībā uz jauno plānošanas periodu, kaut ne uzreiz, tomēr Uzraudzības komitejā izsakt iebildumus un izrādot neatlaidību, šobrīd esam vienojušies, ka jebkuram IT projektam, kas tiks finansēts no Eiropas Savienības fondu specifiskā atbalsta mērķa 2.2.1. “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” pasākuma 2.2.1.1. “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” līdzekļiem, būs jāspēj izpildīt vairāki vērtēšanas kritēriji.

3.6.	Ja projektā tiek veidota vai attīstīta informācijas sistēma, kuras atbalstītie procesi mijiedarbojas vai tiem jāmijiedarbojas ar procesiem pašvaldībās, par izvēlēto mijiedarbības tehnoloģisko risinājumu ir saņemts Latvijas Pašvaldību savienības (ja risinājums attiecas tikai uz deviņām republikas pilsētām – Latvijas Lielo pilsētu asociācijas) saskaņojums (ja attiecināms).
3.7.	Ja izvēlētais mijiedarbības (starp projekta ietvaros izveidojamo vai attīstāmo informācijas sistēmu un procesiem pašvaldībās) tehnoloģiskais risinājums paredz savienojumu starp projekta ietvaros izveidoto vai attīstīto informācijas sistēmu un pašvaldību informācijas sistēmu, projekta ietvaros ir paredzētas darbības šā savienojuma nodrošināšanai gan izveidotajā vai attīstītajā informācijas sistēmā, gan pašvaldību informācijas sistēmā (ja attiecināms).
3.9.	Ja projektā izveidojamajai vai attīstāmajai sistēmai nepieciešamos datus uztur cita valsts iestāde vai sistēmā uzturētos datus atbilstoši Valsts informācijas sistēmu likumam ir jāizmanto citās informācijas sistēmās, nepieprasot datu subjektiem tos iesniegt atkārtoti, projekta ietvaros ir jāparedz automatizēts risinājums šīs informācijas iegūšanai, nodošanai, tajā skaitā nodrošinot šīs informācijas automatisku aktualizēšanu (ja attiecināms).

Kāpēc es tā priecājos? ES fondu projektiem vērtēšanas kritēriju izpilde pēc būtības ir svarīga, ne tikai projektu iesniedzot, bet arī projektu realizējot, un, neizpildot kādu no solījumiem, projekta īstenotājs riskē iegūt finanšu korekciju, neattiecināmās izmaksas. Tāpēc, lai arī cik dīvaini tas nebūtu – valsts pārvalde vērtēšanas kritēriju izpildei seko daudz cītīgāk nekā Ministru kabineta uzdevumu izpildei. Domāju, ka šo kritēriju izpilde sagādās arī virkni jaunu momentu, jo vismaz no līdzšinējās komunikācijas ar ministriju pārstāvjiem noprotu, ka tie ministriju cilvēki, kuri ir Uzraudzības komitejā un pieņēma lēmumu par kritēriju apstiprināšanu, isti par tiem nav noinformējuši kolēģus, kas īsteno IT projektus. (Protams, tas neattiecas uz VARAM un FM.)

Praktiskā īstenošana gan ir mūsu visu rokās – vai spēsīm definēt prasības, nepagurt, būt ne tikai attapīgi, bet bieži arī drosmīgi cīņā ar katru konkrēto valsts institūciju, kam primāra, protams, ir savas darbības nodrošināšana, nevis tas, kas nepieciešams pašvaldībām.

Biopoli jeb Kā manī likvidēja vēlmi būt “zaļi”

Lai cik neticami tas neizklausītos, 2015. gads man jānosauca par “biotopu” gadu. Šis ir pirmais gads, kad detaļās esmu bijusi spiesta iedziļināties vides aizsardzības jomā. Uzreiz gan jāsaka, ka tā rezultātā vairs nespēju sevi nosaukt par “zaļu” cilvēku, kaut gan iepriekš tā uzskatīju. Pateikties par šīs jaunās sfēras apguvi es varu Eiropas Savienības fondiem, kuros VARAM iecerējusi par astoņiem miljoniem eiro visā Latvijā fiziski sameklēt visus Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamus biotopus.

Kāpēc meklēs? Jo ziņojumā “Novērtējums par 2007.–2012. gada periodu Ziņojumā Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā” par Biotopu direktīvas ieviešanu 2007.–2012. gadā esot konstatēts, ka *“Latvijā tikai 13% biotopu un 28% sugu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī”*. Uzreiz gan jāsaka, ka tas nav ziņojums latviešu literārās valodas nozīmē, publiski pieejams ir tikai anketu apkopojums, savukārt anketas jeb ziņojuma faktu daļu Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā apkopoja Latvijas Dabas fonds, sagatavošanā pieaicinot 28 vadošos dzīvotņu un sugu ekspertus.

Lielākā daļa cilvēku noteikti domā tāpat, kā es domāju pirms 2015. gada, ka biotops – tas ir kaut kas ārkārtīgi rets. Diemžēl – nē, un mani visvairāk satricēja tas, ko var kvalificēt biotopā *“Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas”*. Var jau būt, ka man kā kibernetiķei nav nepieciešamo prasmju izprast šā biotopa noteikšanas metodiku, tomēr jāatzīst – lai arī indikatorsugu nosaukumus latīniski nezinu, taču, pateicoties pievienotajām bildēm, es tiešām šīs visas sugas pazīstu un esmu sastapusi Latvijas pļavās pārbagāti. Vai tiešām varētu būt tā, ka esmu staigājusi tikai un vienīgi pa retiemi biotopiem?

Visus, kam pieder zeme, es aicinu būt aktīviem un izlasīt biotopu noteikšanas metodikas, kas gan vēl tiek precizētas, bet tieši tāpēc – kaut ko vēl var ietekmēt!

Ne tikai pļavu biotopam, bet arī biotopam *“Veci vai dabiski boreāli meži”* vajadzētu pievērst īpašu uzmanību, tas nūdien nav nekāds retums Latvijā! Vārds *“boreāls”* nozīmējot ziemeļu skujkoku mežu. Turklāt arī tādu, kas cilvēku stādīts, arī jaunu mežu, kas dabīgi attīstīties pēc ugunsgrēka, arī šaurlapju mežu, minēts arī šāds skaidrojums: *“atbilstoši Eiropas Padomes Biotopu direktīvas skaidrojumiem par 9010 ir atzīstamas arī saimnieciskās darbības ietekmētās mežaudzes, kurās saglabājušās dabisko mežu īpašības”*. (9010 – veci vai dabiski boreāli meži.)

Kas tur Jauns, ja biotopus “saskaista” tāpat kā cilvēkus? Būtu jau labi, ja Eiropas Savienība par cilvēku aizsardzību rūpētos tāpat kā ar Eiropas Padomes direktīvu 92/43/EEK (1992. gada 21. maijā) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, kur noteikts, ka visiem ES nozīmes biotopiem un sugām jānodrošina labvēlīgs aizsardzības statuss. Savukārt Eiropas Komisija izdevusi vadlīnijas *“CRITERIA FOR ASSESSING NATIONAL LISTS OF pSCI AT BIOGEOGRAPHICAL LEVEL”*, kurās noteikts, ka *NATURA 2000* teritorijās jābūt sastopamiem 60% prioritāro ES nozīmes biotopu un 20% pārējo ES biotopu.

Vis, ko šāgada laikā esmu iemācījusies par biotopiem, diemžēl liek man domāt, ka biotops tiks vērtēts augstāk par cilvēka dzīvību un drošību, par ekonomiskajām interesēm pat nerunājot. Kā gan citādi lai vērtētu faktu, ka netika īstenots apstiprinātais (!) Eiropas Savienības fondu projekts par Ērgļu ceļa pēdējo nerekonstruēto posmu? Lemesls – ceļa rekonstrukcija nodarīšot būtisku kaitējumu biotopam, vides organizāciju ieskatā

esot pietiekami daudz citu ceļu, pa kuriem varot braukt, Ērgļu ceļa attiecīgo posmu apbraucot "ar likumiņu". Manā ieskatā tas nozīmē – ja vien valsts nenolemj kādu ceļu likvidēt vispār, tad cilvēka dzīvībai, drošībai un satiksmes organizācijas prasībām ir jābūt primārām pār biotopu jeb dzīvotņu interesēm, kas turklāt nav akmeņi iecirstas, bet gan tikai un vienīgi ekspertu viedokļos.

Specifiskā atbalsta mērķa 5.4.2. "Nodrošināt vides monitoringa kontroles sistēmas attīstību un savlaicīgu vides risku novēršanu, kā arī sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā" 5.4.2.1. pasākuma "Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ekosistēmu aizsardzības pasākumi" kritēriju saskaņošanas procesā Latvijas Pašvaldību savienība pieprasīja un VARAM pēc ilgiem strīdiem tomēr piekrita, ka katrs zemes īpašnieks jāinformē par to, ka tiks meklēti biotopi, kā arī jānodrošina, ka gadījumos, ja īpašnieks vēlēšies, viņš varēs asistēt vides ekspertam biotopa meklēšanā viņa īpašumā. Tāpat panākts, ka par katru atrasto biotopu tiks informēts īpašnieks (līdz šim VARAM uzskatīja, ka pietiekot informāciju ievietot Dabas aizsardzības pārvaldes datubāzē "Ozols").

Kopā ar Satiksmes ministriju panācām, ka Ministru kabinets ar savu 2015. gada 3. novembra protokola Nr. 57 59.§ uzdeva:

"9. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai atbilstoši Satiksmes ministrijas plāniem par transporta infrastruktūras projektiem nodrošināt grozījumus to īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, kuru teritorija pārkļājas ar transporta infrastruktūras aizsargjoslu teritoriju, transporta infrastruktūras aizsargjoslu īpaši aizsargājamās dabas teritorijā nosakot neitrālajā zonā."

Atliek tikai panākt, lai arī vērtēšanas kritērijos VARAM respektētu MK uzdevumu un piekristu Latvijas Pašvaldību savienības prasībai par šādu kritēriju:

"Projekta iesniedzējs ir apliecinājies, ka, veicot īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (ĪADT) dabas aizsardzības plānu izstrādi un izstrādājot priekšlikumus ĪADT zonējumam, transporta infrastruktūra un šīs infrastruktūras aizsargjoslas tiks iekļautas teritorijas funkcionālā zonējuma neitrālajā zonā."

VARAM apgalvojusi, ka biotopu atrašana neietekmēs neviena īpašnieka tiesības uz savas zemes veikt saimniecisko darbību, ja vien tā konkrēti nav aizliegta un ja vien zeme neatrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritoriju robežās vai mikrolieģumos. Tomēr nav skaidras atbildes, vai īpašnieks biotopu pļavā (kas nav ĪADT vai mikrolieģumā) drīkst ierīkot kartupeļu lauku un būt drošs, ka viņam netiks piemērots Ministru kabineta 2007. gada 24. aprīļa noteikumu Nr. 281 "Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas" 42. punkts:

"42. Kaitējumu īpaši aizsargājamam biotopam (iznīcināšana vai bojāšana, piemēram, piesārņošana, uzarsana, apbūve, zemes transformācija, ūdensrežīma maiņa, derī-

go izrakteņu ieguve) atlīdzina piecu minimālo mēnešalgu apmērā par katrām 10 m² iznīcinātā vai bojātā biotopa. Nodarītos zaudējumus īpaši aizsargājamiem mežu un krūmāju biotopiem neaprēķina, ja mežam nodarītie zaudējumi aprēķināti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtību."

Īpaši jāņem vērā Vides aizsardzības likums un 25. panta trešā daļa, kur definēta ne tikai atbildība neuzmanības dēļ, bet pat bezdarbības dēļ.

"24. pants. Kaitējums videi

(1) Šīs nodaļas nosacījumi par atbildību par videi nodarīto kaitējumu attiecas uz kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikrolieģumiem, kā arī īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dziļēm.

(2) Īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu novērtē salīdzinājumā ar pamatstāvokli, ņemot vērā Ministru kabineta noteiktos kritērijus.

(3) Kaitējums videi ietver arī kaitējumu, ko izraisījušas gaisu piesārņojošas vielas, ja tās rada kaitējumu īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikrolieģumiem vai īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dziļēm."

"25. pants. Atbildības pamatnosacījumi

(3) Persona, kas nav uzskatāma par operatoru, ir atbildīga par kaitējumu videi vai tiešiem kaitējuma draudiem, ko izraisījis tās tīša vai aiz neuzmanības veikta darbība vai bezdarbība, ar kuru ir pārkāptas vides normatīvo aktu prasības, un šai personai ir pienākums novērst kaitējumu vai tiešus kaitējuma draudus un segt izmaksas, ko radījis tās nodarītais kaitējums videi vai tieši kaitējuma draudi, to skaitā preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas."

Interesanti, vai īpašniekam par zuduša biotopa desmit kvadrātmetriem var vai nevar uzrēķināt atlīdzību piecu minimālo mēnešalgu apmērā, ja, piemēram, biotopa pļavā ir iestādīts kartupeļu lauks? Ļoti ceru, ka šo normu nevar piemērot, ja biotopa pļava pazudusi aiz "bezdarbības".

Tāpat ceru, ka vecumdienas nenāksies pavadīt rezervātā ar nosaukumu "Latvija" lepnā vientulībā ar biotopiem, jo manos nākotnes plānos neietilpst pārceļšanās uz kādu no Eiropas Savienības birokrātu citadelēm. Bet vislielākais palīdzies Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai – bez viņiem es nebūtu apguvusi tādu zināšanu apjomu man līdz šim svešā nozarē!

LĀSMA ŪBELE,

LPS padomniece
finanšu un
ekonomikas
jautājumos

Pašvaldību savienībā manā atbildības jomā ir finanšu un ekonomikas jautājumi, pie kuriem strādāju kopā ar lielisku kolēģi Sanitu Šķilteri.

Gada lielākais darbs parasti saistās ar pašvaldību nākamā gada budžeta jautājumiem, tajā skaitā Ministru kabineta un LPS vienošanās un domstarpību protokola sagatavošanu un pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķina veikšanu, taču kopumā piekritīgo tēmu loks ir daudz plašāks un daudzveidīgāks – sākot no specifiskiem grāmatvedības jautājumiem līdz pat konceptuāliem jautājumiem par nodokļu politiku valstī. Esmu atbildīga arī par LPS Finanšu un ekonomikas komitejas darba organizēšanu. Ikdienu galvenokārt aizrit, sagatavojot LPS viedokli par ministriju (pārsvārā Finanšu ministrijas) izstrādātajiem likumprojektiem, Ministru kabineta noteikumu projektiem un citiem dokumentiem; tāpat mans darbs saistīts ar pašvaldību izteikto priekšlikumu tālāku virzīšanu un aizstāvēšanu, pašvaldību informēšanu par aktualitātēm; ar piedalīšanos ministriju organizētajās sanāksmēs, Ministru kabineta vai Saeimas komisiju sēdēs, ja tajās tiek skatīti jautājumi, kas skar pašvaldību intereses; ar līdzdarbošanos ministriju veidotajās darba grupās u.c. Iespējams, kādam regulāra likumprojekta un noteikumu projektu "čekošana" šķiet pilnīgi lieka, taču man gribētos teikt, ka pašvaldību dzīve būtu ievērojami grūtāka, ja šāds process nenotiktu. Dažkārt normatīvajos dokumentos ministriju ierēdņi saraksta zilus brīnumus, taču domāju, ka tas nav aizļaujamprātības, bet gan nezināšanas dēļ. Joprojām daudziem nav skaidrs, kas ir pašvaldība, ko tā dara un ko tā var izdarīt.

Manuprāt, manā darbā ļoti būtiska prasme ir **spēja sadarboties**. Ir jāsadarbojas ar pašvaldību speciālistiem, lai uzzinātu viedokli, vai piedāvātais jautājuma risinājums viņus apmierina vai ne, un, ja nē, tad kas tieši jāmaina; jāsadarbojas ar kolēģiem, ja tēma skar vairākas kompetenču jomas, un ar ministriju vai citu valsts iestāžu darbiniekiem, argumentējot savu viedokli un pārliecinot viņus par to. Nereti mums tiek pārņemts, ka pašvaldībām sūtām pārāk daudz dokumentu, bet tas tiek darīts tādēļ, lai gūtu detalizētu informāciju par trūkumiem vai birokrātiskām prasībām likumos un noteikumos, kas pašvaldību speciālistiem traucē normāli strādāt. Mēs nevaram pārzināt visus jautājumus vissīkākajās detaļās, taču tās pārzina pašvaldību cilvēki, kas ar konkrētiem jautājumiem nodarbojas ikdienā un labi redz, kas būtu maināms. Saņemot viedokļus no pašvaldībām, varam jau sagata-

vot konkrētus priekšlikumus un tos tālāk virzīt apspriešanai valdībā vai Saeimā, motivēti argumentējot izmaiņu nepieciešamību. Manā darbā ļoti labi sabiedrotie ir Ventspils, Rīgas un Valmieras pilsētas pašvaldības finanšu speciālisti, kuri aktīvi iesaistās procesos un norāda uz normatīvo aktu nepilnībām un nepieciešamajām izmaiņām. Paldies viņiem par ieguldīto darbu un atsaucību! Pozitīvu pārmaiņu rezultātā ieguvējas ir visas pašvaldības.

Tiesa, ne vienmēr izdodas panākt vēlamu rezultātu un reizēm **uz laiku ir jāatkāpjas**, lai vēlāk atkal dotos uz priekšu. Tā, piemēram, nesens gadījums – ņemot vērā, ka reģionos arvien aktuālāks kļūst jautājums par izglītotu un profesionālu speciālistu nodrošināšanu pašvaldībās, bija priekšlikums Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā dot tiesības pašvaldībām pašām, ņemot vērā tās konkrēto situāciju, lemt par kompensācijas apmēru mācību izdevumu segšanai. Šobrīd likums paredz, ka pašvaldība nevar segt vairāk par 30% no mācību izdevumu summas. Lielākas daļas mācību izdevumu segšana būtu tikai kā viens papildu instruments speciālistu piesaistē. Priekšlikums tika noraidīts, jo nosacījumiem attiecībā uz valsti un pašvaldībām esot jābūt vienādiem. Te gan jāatzīmē, ka valsts pārvalde koncentrējas galvenokārt Rīgā un vidējā darba samaksa valsts pārvaldē ir apmēram par 45% lielāka nekā pašvaldībās, līdz ar to ir arī būtiski atšķirīgas valsts pārvaldē un pašvaldībās strādājošo iespējas segt mācību maksas izdevumus, kas visiem ir vienādi. Kā tad ir ar vienādo attieksmi attiecībā uz darba samaksu? Saruna tomēr jāturpina, kaut arī šis jautājums varbūt nav valstī vissteidzamāk risināmo problēmu lokā.

Šogad bez 2016. gada pašvaldību budžeta jautājumiem kā nozīmīgs fakts noteikti jāmin arī **jaunā pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likuma pieņemšana**. Esošais likums stājās spēkā 1998. gadā un ar atsevišķām izmaiņām, kas tika pieņemtas tālākajos gados, darbojās 18 gadus, bet sistēma kopumā maz mainīta veidā pastāvēja jau kopš 1995. gada. Vai jaunajam likumam būs tikpat garš mūžs, rādīs laiks. Šobrīd skaidrs ir tas, ka jaunie finanšu izlīdzināšanas nosacījumi būtiski ietekmēs arī katras pašvaldības nākamā gada budžetu.

Kopumā nākamo gadu pašvaldībām var uzskatīt par veiksmīgu, jo **2016. gadā plānots būtiskākais ieņēmumu pieaugums pēdējos gados**. 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu prognoze ir par 91,67 milj. eiro (par 8,1%) lielāka. Tomēr ne visas pašvaldības šo ieņēmumu palielinājumu varēs sajūst savos budžetos. Ja jaunajā izlīdzināšanas likumā 2016. gadā nebūtu paredzēts pārejas periods, nosakot, ka nevienai pašvaldībai izlīdzinātie vērtētie ieņēmumi salīdzinājumā ar plānotajiem 2015. gadā nevar būt mazāki, ieņēmumi samazinātos 17 pašvaldībām. ņemot vērā noteikto pārejas periodu, pašvaldību izlīdzināto ieņēmumu palielinājums nākamgad būs robežās no nulles līdz 14,4%.

Jāatzīmē arī tas, ka no nākamā gada **pašvaldības varēs sniegt galvojumus savām kapitālsabiedrībām**

par investīciju projektiem, kas saistīti ar pašvaldību funkciju veikšanai nepieciešamā dzīvojamā fonda nodrošināšanu. Par brīvo dzīvokļu deficīta problēmu atsevišķās pašvaldībās runāts jau kādu laiku un tagad ir rasts zināms risinājums. Tāpat jāatzīmē, ka 2016. gadā pašvaldībām, izņemot republikas pilsētu pašvaldības

VINETA REITERE,
LPS priekšsēža
padomniece
juridiskajos
jautājumos

Spilgti atceros, ka mana pirmā darba diena Latvijas Pašvaldību savienībā sakrita ar tagad Latvijā populārā žurnāla "Ieva" pirmo numuru. Un tas liekas nesens, jo laiks rit strauji, taču īstenībā pagājis krietns dzīves posms kopš 1997. gada 1. septembra. Visus šos gadus esmu bijusi uzticīga šā žurnāla lasītāja, vien aptuveni pēdējos trīs pieķeru sevi, ka vietā nāk cita lasāmviela.

Mana galvenā atbildības joma – protams, **Tieslietu ministrijas** virzītie pašvaldību jomas projekti. Pēdējo pusotru gadu šī atbildība dalīta ar **Guntu Kurmi**, kura nu izlēmusi vismaz kādu posmu savā dzīvē veltīt nevis jurisprudencei, bet citām jomām. Paldies Guntai par precizitāti un labo sajūtu, ka vari pajauties!

2015. gadā Gunta strādājusi pie vairākiem ļoti nozīmīgiem projektiem, kas šobrīd ir dažādās stadijās. Piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību privatizētājās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likums jeb vienkāršāk – dalītā īpašuma likums pēc ilgām un spraigām diskusijām ministrijas darba grupā tikko atbalstīts Saeimā pirmajā lasījumā. Šā likuma lielā rūpe – finansējums pašvaldībām funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu aktualizēšanai, tajā skaitā funkcionāli nepieciešamā zemesgabala pārskatīšanai. Esam uzstājuši, ka tā nav pašvaldības autonomā funkcija, un pamatojušies uz likuma "Par pašvaldībām" 13. pantu. Par to cīnījāties gan ministrijā un valdībā, pastāvot uz to, ka process finansējams, vairāk iesaistot valsts budžeta līdzekļu, gan nu jau darbs turpināsies Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā, kas ir atbildīgā par šo projektu. Otrs šā projekta problēmjautājums – tas paredz pienākumu pašvaldībām atkārtoti iesniegt Valsts zemes dienestā visus lēmumus par funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu noteikšanu. Ir trīs veidu lēmumi, bet šajā gadījumā problemātisks ir viens – lēmums par funkcionāli nepieciešamā zemesgabala noteikšanu iepriekš privatizētām mājām (jo šie lēmumi jau ir nodoti VZD un atrodas arhīvos).

un reģionālo attīstības centru pašvaldības, iespējamā aizņēmuma summa savu prioritāro investīciju projektu īstenošanai palielināsies no 250 tūkstošiem eiro līdz 400 tūkstošiem eiro. Cerams, ka arī turpmākie gadi pašvaldībām būs izaugsmes gadi un nenesīs nepatīkamus pārsteigumus.

Aizvadītajā gadā Gunta Kurme kopā ar kolēģi Sniedzi Sproģi daudz laika veltīja tik aktuālajam lauksaimniecības zemju jautājumam. Šo varētu nosaukt par problēmu "ar bārdu", jo šeit ir gan regulējuma piemērošanas problēmas, gan var teikt, ka regulējums nesasniedz mērķi. Darbs noteikti turpināms.

Atskatoties uz 2015. gadu, Gunta ar sašutumu atzīmē valdības nevēlēšanos kaut ko mainīt saistībā ar bezsaimnieka un bezmantinieka mantas tiesiskā statusa sakārtošanu.

Konceptuālas un, varētu teikt, pat revolucionāras izmaiņas Valsts kontroles likumā un Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā izstrādājusi Valsts kontrole. Tās saistītas ar Valsts kontroles kompetences paplašināšanu, paredzot tai tiesības piemērot atbildību par revīzijās konstatētajiem pārkāpumiem. Mums ir bažas par tiem gadījumiem, kad pastāv neviennozīmīga interpretācija. Projekti ir iesniegti Saeimā, un gaidāmas nopietnas diskusijas.

Mani aizvadītā gada darbi un gaitas bijuši saistīti arī ar citām jomām. Otra ministrija, kurp visbiežāk mērots ceļš, ir **leikšlietu ministrija** un līdz ar to Čiekurkalns. Nācies strādāt ar "seno stāstu" – Dzīvesvietas deklarēšanas likuma problēmjautājumiem; pašvaldību policiju jautājumiem (valdībā iesniegts plašs ziņojums par Valsts un pašvaldību policiju institūciju sadarbības pilnveidošanu); pa brīžam nācies ar kolēģi Aino Salmiņu padalīt arī citu "seno stāstu" – atskurbtuvju jautājumu (tai skaitā ziņojot par to atbildīgajā Saeimas komisijā), kas starp ministrijām tiek mētāts kā karsts kartupelis.

Saistībā ar drošību uz ūdenstilpju ledus Pašvaldību likumā tapis regulējums pašvaldību kompetences paplašināšanai un precizēšanai, jo daudzviet jau tiek piemērotas normas par ledus biezuma mērīšanu un iedzīvotāju informēšanu par noteiktiem aizliegumiem, ja var tikt apdraudēta personas veselība un drošība. Projektu vēl gaida izskatīšana Saeimā.

Daudz enerģijas prasījuši bāriņtiesu kompetences jautājumi, taču tā ir manai sirdij tuva joma. Cieša un operatīva sadarbība notikusi gan ar bāriņtiesām, gan **Bāriņtiesu asociāciju**. Jau ilgu laiku šajā jomā aktīvāšu pulka un nereti ir gadījumi, kad viedokļi un statistikas dati vajadzīgi ļoti steidzami, jo līdz nākamajai sēdei vien dažas dienas. Ilgi turpinājies darbs Saeimas Juridiskajā komisijā saistībā ar apjomīgiem Bāriņtiesu likuma grozījumiem, ar kuriem tiek paaugstinātas prasības bāriņtiesu vadībai un locekļiem – gan kvalifikācijas, gan darba stāža ziņā. Turklāt prasības tiek paaugstinātas

ievērojami, jo uz trešo lasījumu (!) tika iesniegts priekšlikums par maģistra grāda obligātu nepieciešamību bāriņtiesas priekšsēdētājam un vietniekam. No vienas puses, tas ir apsveicami, ka speciālistiem tiek prasīta laba izglītība, bet, no otras – prasības tomēr jāsamēro arī ar citiem saistītiem amatiem (ne pašvaldībās). Un vēl – liela daļa šo grozījumu tika apspriesti darba grupā, bet maģistra grāda prasība “parādījās” pēkšņi. Labi, ka izdevās vienoties par samērīgu pārejas periodu.

Tikko pieņemti grozījumi bāriņtiesu noteikumos, un ir gandarījums, ka, ņemot vērā arī Rīgas bāriņtiesas pamatotos un izvērstos argumentus, varējām vienoties par dažiem it kā sīkumiem, taču bāriņtiesu ikdienas darbā tie ir pietiekami būtiski (teiksim, termiņš, kurā bāriņtiesai jāvērtē tiesā pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas – “viena mēneša” vietā tika noteikti “divi mēneši”). Prieks, ka Labklājības ministrijas atbildīgie ierēdņi ieklausījās mūsu viedoklī pēc būtības!

Bāriņtiesas šogad pārstāvētas arī sakarā ar jauno Patvēruma likumu un tajā noteiktajiem bāriņtiesu pienākumiem attiecībā uz nepilngadīgām personām bez pavadības. Prakse parādīs jaunā regulējuma atbilstību realitātei, tomēr bažas saistībā ar deklaratīvām normām tika paustas Saeimas komisijā gan mutiski, gan rakstiski.

Šīs jomas aktivitātes turpināsies, jo pēc **Notāru pado-**
mes priekšlikuma Tieslietu ministrijā izveidota darba grupa, lai izvērtētu visu nekustamo īpašumu darījumu obligātu notariālo formu. Vēl viena konceptuāla ideja liek izvērtēt arī to, kas tad ir teikts Civillikumā. Minētais tiešā veidā skar bāriņtiesu kompetenci notariālo apliecinājumu jomā. Līdz šim notikusi viena darba grupas sēde, kurā LPS paudusi viedokli, ka iedzīvotājs ir tas, kuram jāizvēlas, kā sniegtam pakalpojumam – bāriņtiesas vai zvērināta notāra – viņš dod priekšroku. Vairākums pašvaldību atzīst, ka šī funkcija bāriņtiesām saglabājama, argumentējot ar iedzīvotāju ērtībām (pakalpojuma pieejamību, izmaksām utt.).

Pērn atkal atsākusies diskusija par laulības noslēgšanu ne vien dzimtsarakstu nodaļā un baznīcā, bet arī pie zvērināta notāra. Esam iesnieguši plašus argumentus par jau esošās sistēmas dažādajām izvēles iespējām un līdz ar to nozīmīgo jautājumu – cik šī notāru organizācijas ideja ir lietderīga? Tagad viss Saeimas deputātu rokās.

Regulārs darbs bijis pie Administratīvo pārkāpumu kodeksa grozījumiem, kas, kā zināms, kamēr vēl ir spēkā, tiek grozīti nemitīgi. Svaigākie grozījumi, kas tikko izskatīti pirmajā lasījumā, saistās ar audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu regulējumu, nosakot, ka bērnam par administratīvo pārkāpumu prioritāri piemēro audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus, savukārt administratīvo sodu tikai tad, ja audzinošā rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana konkrētajā gadījumā nav lietderīga. Aktuāla šajā sakarā gan ir šāda problēma – nav paredzētas noteiktas sekas, ja netiek pildīti piemērotais audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis.

Spraigas diskusijas ar **Valsts zemes dienestu** notikušas par jauno maksas pakalpojumu cenrādi (ņemot vērā

Valsts kontroles revīzijas secinājumus, tiek pārskatītas pakalpojumu izmaksas). Un izmaksas tiek paaugstinātas. Neapšaubāmi, finansēšanas modeli vajadzētu mainīt ne tikai uz papīra (Kadastra likumā un VZD nolikumā), bet arī praksē, iedzīvinot finansējumu no valsts budžeta dotācijas, nevis to risināt, paaugstinot maksas pakalpojumus, jo sevišķi pašvaldībām, kas pašas ir kadastra datu “ražotājas”. Šis stāsts, vismaz pašreizējā stadijā, nav noslēdzies ar veiksmīgu iznākumu.

Ilgas diskusijas Tieslietu ministrijas darba grupā tupinājušās pie preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta. Kā jau esam informējuši, jaunajā projektā nozīmīga kompetence tiek paredzēta pavisam jaunai institūcijai – starpinstitucionālai darba grupai, ko plānots veidot pašvaldībās. Otrs variants, ko valdībai rosināja atbalstīt LPS, paredz darba grupu uz valsts institūciju – Valsts policijas vai Valsts probācijas dienesta bāzes, ņemot vērā šo institūciju (jo sevišķi – Valsts policijas) pašreizējo kompetenci šajā jomā.

Sākts “iekustināt” pašvaldības transportlīdzekļu nomas jautājumu sakarā ar dažādu institūciju interpretācijām par Izšķērdēšanas novēršanas likuma 5.² pantu (tiekoties gan ar **KNAB** vadību, gan **Valsts kontroli** un vairākām ministrijām un piedaloties ieinteresētajām pašvaldībām).

Pašvaldību savienība bijusi pieaicināta persona dažās **Satversmes tiesas** lietās.

Ikdienas darbā daudz dod LPS videotiešraīžu iespēja. Viena no pēdējām videotiešraidēm, iesaistot Finanšu ministriju, bija par bezmantnieka mantas problēmjautājumiem. Saņēmām visnotaļ komplicētus jautājumus, kas, iespējams, šādā veidā atbildot, ir līdzējuši tikt skaidrībā ne tikai jautājuma uzdevējam, bet arī citiem.

Svārstījos, vai rakstīt par savu **gada neveiksmi**, bet tad izlēmu, ka varbūt kādam tas var palīdzēt. Šī neveiksme gan reizē ir mācība (kā daudzas neveiksmes) un nav noslēgusies ar kāda nelabvēlīga likuma pieņemšanu, jo projekts ir procesā. Šogad saskāros ar situāciju, kad otra puse (turklāt savas jomas profesionālis, kurš atrodas visnotaļ augstā amatā) ar mērķi “izbīdīt” savu ideju melo, acīs skatīdamies, un sagriež informāciju par 180 grādiem. Vajadzētu jau būt rūdiņam, taču, ja melo tik tieši, kādā mirklī sāk svārstīties – varbūt tiešām man nav taisnība? Bet tad atpauzes, ka ar tavu viedokli un pārliecību viss ir kārtībā – vienkārši jātic saviem spēkiem, lai ko tev neteiktu it kā vislielākais profesionālis. Turpmāk uz šo cilvēku raudzīšos ar dubultu uzmanību un piesardzību.

Par kompromisiem runājot, varu pieminēt grozījumus Pašvaldību likumā par novadu domju saistošo noteikumu publicēšanas vietu (45. pants), kas novadu domēm jāizpilda līdz 2016. gada 30. jūnijam. Tieslietu ministrijas iecere bija noteikt, ka visi novadu domes saistošie noteikumi publicējami “Latvijas Vēstnesī”. Atsevišķi novadi tam piekrita, bet daļa ne. Gala tekstā iekļauti izvēles varianti (“Latvijas Vēstnesis”, vietējais laikraksts vai bezmaksas izdevums), bet “Latvijas Vēstnesī” obligāti jāpublicē tikai saistošie noteikumi,

kuros nosaka saistošo noteikumu publicēšanas vietu. Tā var tikt mainīta ne biežāk kā reizi gadā. Attiecībā uz republikas pilsētu saistošo noteikumu publicēšanu regulējums nemainās.

Kopumā jāteic, ka ar dažādu pašvaldību grupu interešu saskaņošanu manā jomā lielu problēmu nav, jo... juridiskie jautājumi ir juridiskie jautājumi. Protams, viedokļi var dalīties, bet to dažādība lielākoties nav saistīta ar dažādām pašvaldību grupām.

Noslēdzot 2015. gadu, no sirds saku paldies visiem, visiem labajiem gariņiem pašvaldībās, kuriem zvanīts, lūgti viedokļi, iets kopā uz sēdēm un varbūt pat apēsts arī kāds puds sāls. Man prātā ir daudzi konkrēti vārdi un pašvaldības, taču negribu kādu aizmirst – jūsu atsaucība kopā ar profesionalitāti patiešām ir nenovērtējama.

**KRISTĪNE
KINČA,**
LPS padomniece
juridiskajos
jautājumos

Tā kā Pašvaldību savienībā esmu jauna darbiniece, par sasniegumiem īsti nav ko teikt. 2015. gada 15. oktobrī pievienojos LPS kolektīvam, līdz ar to šobrīd man vēl nav daudz ko stāstīt par paveikto. Esmu tikai

JĀNIS PIEŠŅŠ,
LPS padomnieks
reģionālās attīstības
jautājumos

Gads, kā parasti, bijis raibs. Mēģināšu visu salikt pa saviem plauktiņiem.

Augstākais – **pašvaldību interešu aizstāvība likumdevējā** – Saeimas komisijās. Mums vissvarīgākajā – Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā iestrēguši vairāki pašvaldībām būtiski likumprojekti. Tā, piemēram, pēc cīņiem Ministru kabinets jau 2013. gadā atbalstīja Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma

Mans spēka avots ir ūdens, ūdens un vēlreiz ūdens dažādās tā izpausmēs (jūra – jo nemierīgāka, jo labāk un iknedējas baseins). Uzskatu, ka vasarā ir grēks braukt ārpus Latvijas, un neko vairāk par mūsu pašu jūru man nevajag. Līdz ar to nu jau gadu gadiem vasaras atvaļinājuma daļu baudu, lūkojoties uz zvejnieku laivām netālu no Rojas – Žocenē, Tūjā un Ventspilī, kur jauki rotaļu laukumi. Tikai nu jau jākonstatē – mana jaunatne no tiem pilnīgi un galīgi izaugusi (un reizē arī uzaugusi).

Nesen mana jaunā kolēģe Kristīne Kinča, gaidot, kamēr atradīšu kādu dokumentu, teica: *“Nekad nepadodies!”* Un es sapratu, ka viņa skatās uz plauktā stāvošo uzrakstu, ko man savulaik uzdāvināja un kas mani tiešām ir spēcinājis brīžos, kad jāsaņem un mierīgi jāsakopo domas. Tādēļ saku, ka mans darba moto ir – *“Nekad nepadodies!”*.

ar acs kaktiņu ielūkojusies pašvaldībām svarīgajos jautājumos.

Es ceru, ka būšu ieguvums lielajai Latvijas pašvaldību saimei un spēšu dot savu ieguldījumu kopējo mērķu sasniegšanā. Jurista kvalifikāciju esmu ieguvusi Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē un pēdējos astoņus darba gadus pavadīju Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamentā. Līdz šim galvenokārt esmu nodarbojusies ar civiltiesiskiem jautājumiem, taču arī publisko tiesību puse man nav sveša, īpaši tā daļa, kas saistīta ar publiskas personas mantas tiesisko regulējumu.

Latvijas Pašvaldību savienības kolektīvam nolēmu pievienoties pēc LPS aicinājuma. Šāds solis man ir izaicinājums, jo būs jāapgūst daudz jauna, jāuzspodrina esošās zināšanas un jāapgūst jaunas. Ceru, ka kopā spēsim sasniegt daudz.

grozījumus. Saturiski it kā tehniskais likumprojekts faktiski sevī slēpj jaunas teritoriālas reformas aizmetņus. Saduras atšķirīgas politiķu intereses, process ievelkas, no likumprojekta izdala aktuāli nepieciešamu konkrētu problēmu (divu novadu robežu grozīšana, pārskaitot pusotru hektāru citā novadā), nomainās “bīdošie” ministri, pat Saeimas, bet galu vēl neredz. Līdzīgi iestrēdzis 2011. gadā sāktais Vietējo pašvaldību referenduma likums. Buksē relatīvi jaunais Publisko pakalpojumu likums. Taču Saeimā mums būtiskus lēmumus pieņem arī citas komisijas – piemēram, Tautsaimniecības, vides un agrārās politikas komisija.

Pašreizējā Saeima izveidojusi arī jaunas struktūras. Īpatnēja ir pēc Māra Kučinska ierosmes izveidotā Ilgtspējīgas attīstības komisija viņa vadībā. Tā neskata likumprojektus, bet regulāri meklē valsts attīstības iespējas. Pašlaik priekšlikumi izstrādāti tikai par skolu tīkla optimizāciju un pazemes vērtību apguvi. Jauna ir arī Pašvaldību sistēmas pilnveidošanas apakškomisija. Tajā bijušos pašvaldību vadītājus vada politiķis. Apakškomisija neskata likumprojektus, tikai atsevišķos

gadījumos debatē par aktuālām problēmām, piemēram, biļešu cenu Rīgas sabiedriskajā transportā. Kopumā – darba daudz, bet rezultātu maz.

Otrs līmenis – **darbs ar ministriju izstrādātajiem likumprojektiem un Ministru kabineta noteikumu projektiem**. Šeit dzīvība spriegāka, daudzveidīgāka, dažkārt tāpat gara, citreiz – ātra, gadās arī zibenīga.

Turpat blakus mūsu LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komiteja, kā arī gadskārtējās sarunas ar ministrijiem. Kopumā te panākumu pulkāk, un šeit arī vairāk varam balstīties uz tiešu pašvaldību līdzdalību.

Stāvu zemāk – **pieņemto likumu ieviešanas problēmas**. Lai realizētu jauno Zemes pārvaldības likumu, jādoma par jaunu zemes politiku, publisko ūdeņu pārņemšanu valdījumā, jūras piekrastes pārņemšanu pašvaldību kompetencē, zemes konsolidāciju, servitūtu izskaušanu. Ģeotelpiskās informācijas jomā problēmas ir mērniecībā, ģeodēziskajos tīklos, augstas detalizācijas topogrāfiskajā informācijā, kadastrālajā uzmērīšanā, Kadastrā un citās datubāzēs, to nepilnībās un nesadarbībā. Šajā līmenī argumenti lietišķāki, tādēļ lēntermiņā panākumu vairāk. Jāpieskata arī vairāki nacionāla līmeņa projekti – piekrastes nacionālais plānojums, Baltijas jūras Latvijas daļas plānojums, arī “Rail Baltica”.

Tālāk rinda **problēmu**, kas vēl **gaida risinājumu** – par ainavām, par dabas aizsardzības plānu integrāciju teritoriālpārvaldībā, par Latvijas Nacionālo atlantu (valsts attīstības rādītāju detalizēts kartējums), par tematisko

IVITA PEIPIŅA,
LPS padomniece
reģionālās attīstības
jautājumos

Mans darbs Latvijas Pašvaldību savienībā sastāv no diviem periodiem – tūlīt aprītēs divi gadi, kopš te atgriezies pēc četrarpus gadu pārtraukuma un pirms tam nostrādātajiem 11 gadiem. Pārtraukumu izjutu, jo pirmais gads pagāja, aptverot man uzticēto jauno jomu – reģionālo attīstību. Cieši sastrādājos ar kolēģiem Jāni Piešīņu un Guntu Lukstiņu, jo visi trīs esam vienā “laivā”. Tātad 2015. gads bija pirmais, kurā jau, kā man šķiet, spēju strādāt ar izpratni un no sirds, ar pilnu atdevi. Tajā pašā laikā šis nebija gads, kurā varētu strādāt un urbties kādā vienā jomā. Sadarbība bija nepieciešama arī ar finanšu padomnieci Sanitu Šķilteri, kuras pārziņā ir Eiropas struktūrfondi.

plānojumu jēgu, par likumdošanā lietotās terminoloģijas sakārtošanu (tajā skaitā svešvalodās). Blakus virkne biezu pētījumu ar vilinošiem virsrakstiem: “Ilgtspējīga nācija”, “Cik demokrātiska ir Latvija?”, “Challenges of Small and Medium-Sized Urban Areas, their economic growth potential and impact on territorial development in the European Union and Latvia”, “Shrinking of cities in Latvia”, “Eiropas Komisija. Ziņojums par valsti – Latvija (2015)”, vēl citi. Ja no tiem mācītos...

Ir arī daži slepeni plauktiņi – tie brīvajam laikam, kura tagad man vairāk, jo strādāju nepilnu darba laiku. No viena sprauca ārā neparasts dokuments – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2015. gada 28. maija “Pateicības raksts par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas teritorijas attīstības plānošanas attīstībā”. Cita atskaņa no iepriekšējā darbavietā sastrādātā ir kompaktdisks ar dokumentālu īsfilmu par Vecrīgas reģenerācijas projektu, ko Celtniecības zinātniskās izpētes institūtā Edgara Pučiņa vadībā izstrādāja tālajā 1983. gadā, bet kura nozīmību tikai tagad sāk apzināties.

Kopš 1995. gada, kad sāku strādāt Latvijas Pašvaldību savienībā, darbs kļuvis detalizētāks, jo nu likumdošana sāk regulēt tik sīkas nianšes, ka neizbēgami rodas nesaistes, toties citas normas nediferencētas atšķirīgiem lietotājiem. Parādās pat bailes no negaidītām (neregulētām) situācijām. Attīstījusies arī Pašvaldību savienība – tās dalībnieki darbojas gan kopā, gan specializētās apvienībās, arī padomnieki šaurāk specializēti, plaši izmantojam modernās tehnoloģijas. Tas viss ļauj lūkoties nākotnē ar piesardzīgu optimismu.

Arī man sakarā ar jauno plānošanas periodu šis gads pagāja “**zem struktūrfondu zīmes**” un lika visu apjaust un izprast, lai varētu cīnīties par pašvaldībām labvēlīgāko un izdevīgāko piedāvājumu. Kaut gan, izstrādājot Darbības programmu, Pašvaldību savienībai neizdevās panākt, ka katra pašvaldība saņemtu noteiktu finanšu kvotu savu projektu realizācijai savā teritorijā, šogad sekojām, lai, plānojot struktūrfondus, ministrijas paraudzītos, kā ES nauda sasniegs visu Latvijas teritoriju un tajā dzīvojošos iedzīvotājus.

Struktūrfondu jomā nācās darboties ar citu ministriju sagatavotajiem specifisko atbalsta mērķu jeb, lietojot sāsinājumu – SAM, novērtējumiem. Diemžēl aizvien katra ministrija domā tikai savas nozares ietvaros, neredzot Latvijas teritoriju kopumā. Kaut gan Pašvaldību savienībai ar tuvāko nozares ministriju VARAM daudzos jautājumos ir pretēji viedokļi, tomēr, gatavojot divas SAM aktivitātes, kas paver iespējas atbalstīt uzņēmējdarbību un kur naudas saņēmēji ir pašvaldības, priecē, ka Reģionālās ministrijas speciālisti ir centušies un spējuši paskatīties uz visu Latviju. (*Šeit domātas aktivitātes 3.3.1. specifiskais atbalsta mērķis “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” un*

5.6.2. *specifiskais atbalsta mērķis "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām".*) Tā kā abi SAM skar uzņēmējdarbību, esam strādājušas rokrokā ar šīs jomas padomnieci Andru Feldmani. Šī nebūs viegli paņemama nauda, tāpēc nācies organizēt daudzas videokonferences, arī tādas, kas veltītas tīri tehniskiem jautājumiem. Paldies pašvaldībām par ieinteresētību! Šajos jautājumos sevišķi aktīvi iesaistījās 21 reģionālās nozīmes attīstības centra pašvaldības.

Centāmiešs pārliecināt Finanšu ministrijas un VARAM ierēdņus, lai, uzraugot naudas turpmāko sadali un ES struktūrfondu ieguldījumus, arī viņi pievērstu uzmanību teritoriālajam principam, vācot datus par katrā pašvaldībā un tās administratīvajā teritorijā ieguldītajām finansēm, veiktu vajadzību analīzi un analizētu teritoriālās atstumtības riskus. Struktūrfondi vēl nav "aizgājuši", visu rādīs turpmākais. Protams, varam sūroties, ka valstij trūkst datu, kaut radīts bezgaldaudz informācijas sistēmu. Lai spētu raksturot kādu teritoriju, jāpieliek daudz spēka. Taču galvenais, ka jautājumi ir risināmi.

No mūsu reģionālo padomnieku pulciņa esmu tā, kura atbild par **LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas** ikmēneša sanāksmju organizēšanu. Jāsaka liels paldies manam tiešajam "šefam" – komitejas politikajam vadītājam Gintam Kaminskim. Prieks, ka uz mūsu komiteju allāž sabrauc daudz politiķu – tas liecina, ka viņi vēlas diskutēt savā pulkā. Protams, visas sanāksmes neizdodas vienlīdz veiksmīgi. Katru gadu cenšamies noorganizēt arī kādu izbraukuma komiteju, lai kopā pavērotu un pavērtētu, kas notiek Latvijā. Tā 15. decembrī komitejas izbraukuma sanāksme notika Alojā, un tur bija ieradušies arī Kandavas, Tukuma, Talsu, Kocēnu, Stopiņu un citu pašvaldību priekšsēdētāji un darbinieki. Manuprāt, tikties un paraudzīties uz kolēģu paveikto, gūstot jaunas ierosmes savam darbam, ir ļoti svarīgi.

Gribu pieminēt ne tikai mūsu komitejas, bet visu LPS komiteju tehnisko nodrošinājumu – tiešraidi internetā, par ko paldies pienākas LPS sekretariāta darbiniekam Naurim Ogorodovam. Uzskatu, ka tiešraides ir liels ieguvums, jo ikreiz pieslēdzas daudz cilvēku "no vietām", vēl citi izmanto iespēju komitejas sēdēm sekot arhīva ierakstā. Pateicoties tam, pašvaldību politiķi un speciālisti ir lietaskursā gan par jaunāko likumdošanā, gan par problēmu iespējamajiem risinājumiem. To tikšanās reizēs allāž uzsver arī pašvaldību pārstāvji. Tiešraides ir ļoti labs un aktuāls veids, kā informēt, runāt un diskutēt ar pašvaldībām ne tikai klātienē. Un, jo vairāk pašvaldību iesaistīsies, jo lielāki ieguvēji būs mēs visi.

Visai strauji aktualizējies smagais jautājums par **administratīvo teritoriālo reformu**. Tas prasa padziļinātās diskusijas ne tikai par izvēli starp apvienošanu un sadarbību vien, nepieciešams rūpīgi un vispusīgi izanalizēt iepriekšējās reformas ieguvumus un zaudējumus. Joprojām tas nav izdarīts – daži pētījumi vēl nav izvērtējums. Manuprāt, no valdības puses būtu jāseko skaidrojumam un vīzijai par to, ko viņi ar reformu vēlas panākt. Nepietiek ar formālu paziņojumu, ka jāpalielina pašvaldības teritorija un iedzīvotāju skaits. Vai tiešām ar to

gana, lai "viss uzreiz notiktu"? Un vai tiešām tā ir vienīgā problēma, kas traucē Latvijas attīstībai, vai arī tikai pie-segs kam citam? Domāju, ka diskusijas turpināsies ne tikai mūsu komitejā, tāpēc ierosinājumu formātam, kā, kur un kādā veidā tām jānotiek, gaidām no politiķiem.

Daudz laika nācies ieguldīt arī parastos **ikdienas darbos**. Tā kā Pašvaldību savienībā atgriezies pēc pārtraukuma, varu droši apgalvot, ka ārkārtīgi pieaudzis "papīru" apjoms – ne tikai likumu un noteikumu, bet arī dažādu informatīvo ziņojumu un koncepciju skaits. Cilvēciski saprotu pašvaldības, kas nereti sūrojas par to, ka LPS pieprasa arvien vairāk vērtējumu, taču tā nav mūsu vaina. Tieši otrādi – ne reizi vien mūsu kongresos esam vērsušies pret birokrātiju. Diemžēl – panākumus nejūtam.

Pašlaik ir daudz jautājumu, kas vēl gaida risinājumu – zemes dzīles, kūdras ieguve, reformas nianšes. Ļoti aktīvu darbību izvērsusi Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisija. Lai visur būtu un paspētu piedalīties, reizēm rodas izjūta, ka vajadzētu "sadalīties".

Ar gandarījumu varu atcerēties kādu 2015. gada veikumu – VARAM realizēja koncepciju par **valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru** izveidi. Šogad ministrijai bija arī līdzekļi idejas iedzīvināšanai – tāpēc prieks, ka šis nepalika tikai kā "viens no papīriem". Šajā gadā naudu saņēma trīs reģionālie attīstības centri un 56 novadu pašvaldības, izveidojot Latvijā 72 vienotos klientu apkalpošanas centrus. Kā tie attīstīsies tālāk un kurā pašvaldībā pakalpojums būs vērtīgāks – to rādīs laiks. Tomēr ieguvums nav noliedzams, īpaši tiem iedzīvotājiem, kas dzīvo attālāk no centra, tāpēc pašvaldības bija gana aktīvas. Žēl, ka nākamgad dotācija jaunu centru atvēršanai vairs nav paredzēta, tikai ielānoti līdzekļi atalgojumam un uzturēšanas izdevumiem jau atvērtajos centros.

Mazliet negaidīta darba joma, kas man sagādāja lielu prieku, bija **piedalīšanās AS "Swedbank" bankomātu atklāšanā** vairākos novados. To iedzīvotāji, Latvijas banku pakalpojumiem sašaurinoties, bija palikuši bez iespējas izņemt skaidru naudu. 27. aprīlī Pašvaldību savienība un banka parakstīja sadarbības memorandu, un līdz gada beigām 16 lauku pašvaldībās atkal atgriezās bankomāti, kas ne tikai normalizē ikdienas iepirkšanos iedzīvotājiem, bet sekmē arī uzņēmējdarbību. Šī neplānotā, taču lieliskā iespēja jāva pabūt vairākās pašvaldībās, jo darba apjoms un sanāksmju skaits ir tik liels, ka mēs netiekam pie pašvaldību cilvēkiem tik bieži, cik vēlētos un kā vajadzētu. Šis bija darbs, kam redzēju reālus rezultātus.

Viens no spilgtākajiem pasākumiem aizvadītajā gadā man bija **Pašvaldību savienības attīstības seminārs Rēzeknē** septembrī. Šāds notikums laikam bija pirmoreiz LPS vēsturē, tomēr ceru uz turpinājumu. Arī tāpēc, ka ikdienā ierastos kolēģus toreiz, pat garajā braucienā ar vilcienu (jā, ar vilcienu!) izdevās ieraudzīt pavisam citādā skatījumā. Galvenais ieguvums bija tikšanās Rēzeknes novada domē – katram LPS padomniekam ar pašvaldības attiecīgās nozares speciālistiem. Parasti pašvaldību pārstāvji ierodas pie mums Rīgā – uz

komiteju un apvienību sēdēm, uz diskusijām. Bet septembrī mēs visi aizbraucām pie viņiem! Man pašai gan pietrūka laika, lai ar Attīstības plānošanas nodaļas darbiniekiem pārrunātu visas Reģionālās komitejas rūpju lokā esošās problēmas. Tas paliek 2016. gadam.

**GUNTA
LUKSTIŅA,**
LPS padomniece vides
jautājumos

Aizvadītajā gadā saskaitīju četras lielākas darba līnijas – normatīvo aktu vērtēšana, Eiropas Savienības fondu normatīvais ietvars, starptautiskā joma un Piekrastes apvienības darbi un atbilstoši četrus darba devējus – uzdevumus dod ne tikai Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis, bet arī LPS padomniece finanšu jautājumos Sanita Šķiltere, kura pārrauga Eiropas struktūrfondu virzību, un LPS ģenerālsekretāre Mudīte Priede, kura pārzina starptautiskās aktivitātes. Un, protams, Piekrastes pašvaldību apvienības vadītājs Māris Dadzis.

Paplašinoties darbības līnijām, paplašinājies sadarbības lauks ar ministrijām, tagad sadarbojos ne tikai ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, bet arī ar Kultūras ministriju. Daudzi vides jomas jautājumi skar Zemkopības ministrijas kompetenci. Piedalos sanāksmēs Ārlietu ministrijā par Baltijas jūras reģiona stratēģiju. Bijušas arī tikšanās ar Aizsardzības ministriju par drošības un glābšanas jautājumiem piekrastē. Kad pirms 11 gadiem sāku strādāt LPS, mani uzdevumi bija divās jomās – ikdienas pienākumi vides jomā un Piekrastes pašvaldību apvienības darba organizatoriskā puse.

Veiktajos darbos ir bijuši gan sīkāki, gan dziļāki “akmeņi”.

Par to, kas ir ārpus LPS sienām? Pricējās, ka manas **trīs meitas** ir izaugušas gana lielas un patstāvīgas, ka viņas visas ir Latvijā un ka esmu iemācījusies paskatīties uz viņām ne kā uz saviem bērniem, bet, iespējams, kā uz kolēģēm.

Gadiem ritot, mani arvien vairāk saista daba. 2015. gadā pabeidzu kādu lielu savas dzīves projektu – divarpus gadus kājām nogāju Baltijas jūras krasta līnijas 496 kilometrus no Ainažiem līdz Nidai. Man joprojām ļoti patīk ceļot, taču arī ārzemēs tagad mani vairāk saista daba, nevis pilsētas un cilvēki.

Protams, tajā pašā laikā manā ikdienas darbā nemitīgi nākas tikties ar cilvēkiem. Un tieši viņi iedvesmo mani visvairāk – tie, kuri mīl savu pašvaldību, lepojas ar to un dzīvo priecīgi un radoši.

Lai mums visiem izdodas jaunais gads! Lai daudz prieka, saules un mīlestības!

ES fondi. Atskatoties uz 2015. gadu, secinu, ka lielu daļu no mana darbalaika aizņēma jautājumi saistībā ar Eiropas fondiem. Manā pārziņā ir vairāki “sami” jeb stratēģiskās attīstības mērķi (SAM), to tematika saistās ar plūdu novēršanu pilsētu teritorijās, ar dabas aizsardzības plānu izstrādi, biotopu kartēšanu, infrastruktūras attīstību dabas aizsardzības teritorijās, sugu un biotopu atjaunošanu un ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, kā arī dabas un kultūras mantojuma aizsardzību un attīstību.

Šo ES fondu stratēģisko attīstības mērķu dokumentācija ir ļoti apjomīga – sākot no darba uzdevumiem un sākotnējiem novērtējumiem, kritērijiem, kritēriju pielietošanas metodikas un beidzot ar MK noteikumiem. Pie visa nākas atgriezties vēl un vēlreiz, īpaši attiecībā uz konkrētā stratēģiskā attīstības mērķa kritērijiem. Tāpat laiku prasa piedalīšanās ES fondu apakškomitejās.

Mazliet pirms visiem pārējiem ES fondu stratēģiskās attīstības mērķiem virzījās projekts, lai novērstu plūdu un krastu erozijas risku apdraudējumus pilsētu teritorijās – Ogres upes neapplūstoša dambja rekonstrukcijas projekts. Tur nācās pielikt pūles, lai sadarbībā ar VARAM palīdzētu Ogres novada pašvaldībai saprast, kā sakārtot dokumentāciju ES fondu atbalsta saņemšanai. Tagad ar prieku klausos, ka darbs vasarā paveikts un dambis pieņemts ekspluatācijā. Šis bija pirmais īstenotais projekts 2014.–2020. gada plānošanas periodā.

Piekraste. Nākamā darba līnija saistās gan ar ES fondiem, gan Piekrastes pašvaldību apvienību, kuras darba koordinācija ir manā pārziņā. Darbs pie Eiropas struktūrfondu SAM 5.5.1., atbalstot piekrastes pašvaldības, šogad bija intensīvs un krasiem pagriezieniem bagāts un diskusijas ar Kultūras ministriju – ilgas un grūtas. Un, kamēr viss nav līdz galam saskaņots ES fondu rakstiskajā procedūrā, šo uzdevumu nevaru uzskatīt pa paveiktu. Ceru, ka līdz nākamā gada pavasarim tas izdosies.

Ļoti žēl, ka pirms gadiem, kad VARAM vadīja ministrs Edmunds Sprūdžs, šo aktivitāti ministrija "pazaudēja". Tomēr tagad ir skaidrs, ka piekrastes pašvaldības šā stratēģiskā mērķa otrās kārtas ietvaros saņems daļu mērķa finansējuma.

Par kādu notikumu gan ir prieks – piekrastes pašvaldības uzklaušīja VARAM rosinājumu pašvaldībām pašām vienoties. "Piekrastnieki" spēja panākt saprašanos, sagatavojot pirmsprojektu ieceres un izvēlējās iespējamo projektu atbildīgās pašvaldības. Tas uzskatāms par piemēru sekmīgai sadarbībai starp VARAM, LPS un piekrastes pašvaldībām. Faktiski šis SAM 5.5.1. arī šogad bija galvenā darbības līnija Piekrastes pašvaldību apvienībai.

Otrs lielāks apvienības darba virziens – divi nacionāla līmeņa plānojumi. Pirmais – ilgtermiņa tematiskais plānojums piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai – vēl nav pieņemts, plānojuma sabiedriskās apspriešanas procesā ir doti priekšlikumi, kas "Grupai 93" tagad jāiestrādā plānojumā, lai varam pie tā atgriezties diskusijās janvārī. Par galaiznākumu vēl negribētu stāstīt, tomēr šis plānojums ir valstī pirmais nacionāla līmeņa tematiskais plānojums un – tas ir tieši piekrastei. Otrs izstrādātais un sabiedriskajai apspriešanai nodotais nacionāla līmeņa dokuments saistībā ar piekrasti ir jūras telpiskais plānojums, kura izstrādei arī tiek rūpīgi sekots.

Starptautiskā līnija. Trešais darba virziens vērsts uz Eiropas pusi – arvien vairāk piedaloties un iesaistoties Eiropas politiku (Latvijas pozīcijas) apspriešanā un arī veidošanā. Te galvenie darbi saistījās ar Eiropas urbāno dienaskārtību. 2015. gada pirmā puse Latvijai bija īpaši nozīmīga sakarā ar prezidentūras norisēm. Tas skāra arī topošo Eiropas urbāno dienaskārtību, kuras veidošanā LPS aktīvi līdzdarbojās. Atbalstījām to, ka Eiropas prezidentūras ietvaros Latvija veidoja ziņojumu par vidējām un mazajām pilsētām, nepārprotami apliecinot, ka mazās un vidējās pilsētas ir nozīmīga un kopēja Eiropas vērtība, lai sasniegtu kopējos ES izaugsmes mērķus. Vairākas reizes sniedzām VARAM savus priekšlikumus un iebildumus, un šoreiz bija vairāk pozitīvā – akcentējām Latvijas pašvaldību prioritātes, tālāk izstrādājot Eiropas urbāno dienaskārtību.

Pie 2015. gada sasniegumiem gribu minēt to, ka tematiskajās partnerībās, kas tagad veidojas Eiropas urbānās dienaskārtības atbalstam, mums kopā ar LPS pārstāvniecības Briselē vadītāju Agitu Kaupužu ir izdevies iegūt divas vietas Latvijas pašvaldību – Salaspils novada un Rīgas pilsētas – pārstāvjiem. SIA "Salaspils siltums" valdes locekle Ina Bērziņa-Veita jau piedalījās Briselē partnerības sanāksmē par gaisa kvalitātes un enerģijas jautājumiem. Tagad domājam par Rīgas kolēģu iesaistīšanu mājokļu jomas partnerībā. Uzskatu, ka tas ir ļoti svarīgi – mūsu cilvēks aizved Eiropai vēstījumu par reālo šodienas situāciju Latvijā, parāda mūsu labi padarīto un piedalās Eiropas politiku izvērtēšanā un veidošanā.

Ceturtnā līnija – **darbu kaleidoskops normatīvo aktu vērtēšanā un līdzdalība to veidošanā.** Noslēgumā

nedaudz par darba uzdevumiem saistībā ar ministriju izstrādātajām politikām un normatīvo aktu projektiem – dalība to izvērtēšanā, arī līdzdalība to veidošanā un piedalīšanās sanāksmēs. Projektu bijis daudz un dažādi – sākot no derīgo izrakteņu tiesiskā regulējuma pamatnostādņiem un beidzot ar normatīvajiem aktiem trokšņu jomā, saistībā ar piesārņojumu, ar rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību, riska samazināšanas pasākumiem un saistībā ar ūdeni dažādās sakarībās (par pazemes ūdeņiem, par zaudējumiem, kas rodas, nodrošinot piekļuvi publiskajiem ūdeņiem un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, Ūdens apsaimniekošanas likums, dalība darba grupā, tagad jau top no šā likuma izrietošie Ministru kabineta noteikumi). Gribu atzīmēt, ka Pašvaldību savienība uzskatāma par iniciatori tam, ka nopietni tiek plānots runāt par turpmāko ūdens apsaimniekošanas politiku.

Vēl darbs šajā gadā ir saistījies ar normatīvajiem aktiem par siltumnīcu gāzu emisijām, vides nosacījumiem mazo katlumāju apsaimniekošanai un emisijas kvotu izolēšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa nosacījumiem. Tāpat virkne vērtējamo normatīvo aktu šogad joprojām bija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, tiesa gan, tie 2015. gadā nebija pārsvarā.

Nākotnes darbos iezīmējas vairāki lieli sakārtojami jautājumu bloki: dabas aizsardzības sistēmas attīstība un ES fondu apguves īstenošanas uzraudzība un rezultātu izvērtēšana šajā jomā; jautājumi, kas skar publisko ūdeņu pārvaldības un ūdenssaimniecības jomas sakārtošanu; grozījumi normatīvajos aktos par troksni. Zinu, ka VARAM top pamatīgi dokumenti klimata politikas un adaptācijas jomā.

P.S. Mani gaišākie mirkļi ārpus darba saistās ar ceļojumiem, kuros dodos kopā ar vīru **Juri**. Mūs nesaisīta braucieni ar tūristu grupām gida pavadībā, bet paši plānojam netradicionālus maršrutus, klejotam pa Eiropas valstīm un izjūtam vietu skaistumu. Savukārt Latvijā mūsu atpūtas brīži ir Sapņu mājās pie Kāla ezera Madonas novadā. Par lauku māju to nesaucam, jo galvenais ir ezers, peldēšanās, vakara noskaņas pār ezeru, Jurim makšķerēšana un mums kopīga laivošana. Vēl man ļoti vajag mežu – izjust tā aromātu, salasīt ogas un noteikti sēnes. Māja pie ezera ir arī draugu un radu tikšanās vieta, tur ir plašums un iespēja pulcēties. 2015. gada ievērojamākais notikums bija Jura apaļā jubileja. Sanācām to svinēt vairākkārt – ar ģimeni un draugiem.

SNIEDZE SPROGE, LPS padomniece lauku attīstības jautājumos

LPS par lauku attīstības padomnieci strādāju kopš tāla 1998. gada. Būdama Umurgas pagasta padomes priekšsēdētāja, biju klāt arī LPS un Pagastu apvienības dibināšanas pasākumos. Kopš 2009. gada līdz ar lauku jautājumiem manā pārziņā nonākusi arī atkritumu apsaimniekošanas joma un Pagastu apvienību nomainījis pienākums rūpēties par Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociāciju (LPIA). Sfēras daudz un dažādas, un ir interesanti, ja vien nesanāktu pārslodze un ja daudzu jautājumu normatīvo aktu izmaiņas neskatītu vienlaicīgi.

2015. gads sākās ar Meža likuma sakārtošanu. Domāju, ka veiksmīgi atradām kompromisu par dabīgi aizaugušo lauksaimniecības zemi – saimnieks ir tas, kurš izvēlas, ar kādu nozari turpmāk nodarbosies (lauksaimniecību vai mežsaimniecību), bet, ja nav to izlēmis, tad reģistrē plantācijas mežu un turpina domāt. Daudz laika un enerģijas tika veltīts, lai sakārtotu sadzīves atkritumu normatīvos aktus, varbūt pat vairāk enerģijas iznāca veltīt, cenšoties panākt abu “spēlētāju” attieksmes maiņu. Tagad noteikts, ka par visiem sadzīves atkritumu jautājumiem – tīru teritoriju un apmierinātiem iedzīvotājiem – atbildīga ir konkrētā pašvaldība. Komersants, kas uzvarējis iepirkumā, ir pašvaldības uzdevumu izpildītājs. Šo problēmu turpināsim šķetināt arī nākamgad, jo jāmaina filozofija par maksas noteikšanu, jāsakārto dabas resursu nodokļa jautājumi u.c. Gada otrajā pusē lielu uzmanību veltījām, lai nākamgad pašvaldības pēc iespējas veiksmīgāk varētu uzsākt Lauku ceļu programmas īstenošanu un turpināt meliorācijas sistēmu sakārtošanu.

Aizvadītais gads bija **smagu cīņu gads**. Laikam tas saistīts ar ES fondu līdzekļu sadali, bet “modē” atkal nākusi pašlabuma “izsišana”, nevis kompromisu meklēšana starp pašvaldību grupām ilgtermiņa vārdā. Ļoti liels gandarījums, ka smagās sarunās un kompromisu meklējumos izdevās saglabāt katrai pašvaldībai kvotu Lauku ceļu programmā. Lielākais rūgtums par to, ka netika novērtēts apjomīgais darbs, ko paveica komisija darījumiem ar lauksaimniecības zemi. Šis likuma izmaiņas LPS neatbalstīja nevienā posmā. Likās, ka ieguldījām tik daudz laika, lai videokonferencēs un anketēšanā meklētu un pēc tam skaidrotu pašvaldībām kopējo viedokli, bet rezultātā – čiks! – 18 pašvaldības par 13 mēnešu darbu saņēma 118 eiro par nosūtītajām vēstulēm! Palika izjūta, ka apsmieti un pazemoti ir visi.

Padomnieka ikdienas darbs rit ciešā saskarsmē ar **ministrijām**. Par īsti veiksmīgu šobrīd vairs nevaru

uzskatīt nevienu, tomēr jāatzīst, ka, tik ilgi strādājot, daudz pārsteigumu nav. Pateicoties gadu gados uzkrātajai pieredzei, daži jautājumi ar konkrētu ministriju darbiniekiem risinās skaidrāk un prognozējamāk (jāatzīst, ka vienmēr skaidri, saprotami un koleģiāli risinām meža nozares jautājumus), bet ir arī tādi, kuros pēkšņi kāds no malas izjauc ilgi meklēto kompromisu ar sarunāšanu personīgo ambīciju apmierināšanai, un ierēdņi neņem vērā vienošanos pārrunāt arī vissmagākos jautājumus. Tad sāp, ka laiks tērēts veltīgi! Kopumā prognozējama ir Zemkopības ministrija, ar ko mums izdodas apspriest visas problēmas. Ja tomēr tas neizdodas atrisināt tik ātri, kā to vēlētos pašvaldības, tad cēlonis jāmeklē citur – pie sarunu galda sēdošo intereses katrai grupai ir ļoti atšķirīgas.

Pašvaldību savienības prioritāte ir tā, ka redzam situāciju kopumā, bet ministriju ierēdņi – reizēm pat blakus departamentos – uz vienu un to pašu problēmu raugās atšķirīgi, tādēļ nereti ministrijās top pretrunīgi normatīvie akti. Vēl problemātiskāk, ka vienas ministrijas darba grupā nonākam pie laba kompromisa, bet citā ministrijā to neņem vērā un jāsāk atkal no nulles punkta. Tāda situācija veidojas, risinot kopdarbošanās jautājumu Kooperatīvo sabiedrību likumā. Zemkopības ministrijas darba grupā viss izskatījās cerīgi, jo ministrijas ierēdņi līdzīgi pašvaldībām saredz, kā uzlabot lauku attīstību, bet likuma sagatavošanu tālāk pārņēma Ekonomikas ministrija, kur LPS pārstāvjus pat neiekļāva darba grupā.

Jaunība var būt gan priekšrocība, gan šķērslis – īpaši tiem jauniešiem ierēdņiem, kam nav reformas pieredzes. Tāpēc ar gados jauniešiem ierēdņiem smagi vedas sarunas par zemes reformas pabeigšanu, jo šeit vajadzīga vēsturiskā atmiņa. Nevaram atrast kompromisu, kā ar mazāku publiskās naudas tērēšanu atrisināt reformas gaitā pieļautās visu pušu kļūdas, bet sakārtotu jautājumus tā, lai rītdiena rādītos gaišāka.

Labs “darbarīks”, kas palīdz skaidrot pašvaldību jautājumus, ir videokonferences, taču jāatrod līdzsvars starp šo lielisko instrumentu un diskusijām politikas veidošanai. LPS komitejas, manuprāt, ir jāpārveido par politiķu diskusiju vietu un politikas veidošanas instrumentu konkrētajās jomās, bet videokonferencēs vairāk jārisina praktiskie jautājumi un jāsniedz prezentācijas – tad ar to var iepazīties lielumliels pašvaldību darbinieku un politiķu skaits.

Risinot jautājumus Saeimā vai ministrijās, arvien jāzina pašvaldību viedoklis. Plašajā jautājumu sarakstā, kas ir manā pārziņā, katru risinu ar ļoti dažādām pašvaldībām no katra reģiona un katras pašvaldību grupas. Varētu uzteikt daudzas pašvaldības, kas vienmēr sniedz profesionālu viedokli, kaut arī ministriju uzliktie atbildēšanas termiņi ir nesamērīgi īsi. Man ir ļoti labs resurss – LPIA, ar izpilddirektoru palīdzību gan es, gan citi LPS kolēģi operatīvi saņem atbildes uz visdažādākajiem jautājumiem. Paldies par atbalstu un uzticēšanos!

Protams, pašvaldību intereses nekad nebūs vienas, tomēr atrast kompromisu un kopīgu viedokli palīdz gados krātā pieredze un uzticēšanās garants

LPS BILANCE 2015

no pašvaldībām. Tā ir milzīga balva, tāpēc vienmēr nedaudz bail pazaudēt šo izjūtu. Regulāri jutos novērtēta no pašvaldību puses, un tas dod atkal jaunu spēku turpināt un nemainīt nodarbošanos, kaut jāatzīstas, ka melnajos brīžos piezogas arī tādas domas.

2015. gadā nenovērtējama bija lieliskā iespēja kopā ar Joti viediem cilvēkiem piedalīties kultūras zīmes "Latviskais mantojums" izvērtēšanā un piešķiršanā, arī jauniešu darbu izvērtēšanā konkursa "Laukiem būt!" finālā. Un mūsu ikgadējais Meža dienu projekts – tik daudz mazu, sakoptu stūriņu ar Meža attīstības fonda atbalstu! Tas viss bagātina un dod pārliecību, ka laukos notiek burvīgas, uz nākotni vērstas lietas un nav pamata čīkstēt.

Vēl piebūvēšu, ka ilgi darbojos Centrālajā zemes komisijā – jau trešo reizi esmu ievēlēta pārstāvēt pašvaldības CVK. Arī šajās komisijās ir iespēja stāstīt un aizstāvēt pašvaldību intereses, un tas nav mazsvarīgi.

Uz 2015. gadu personiskajā dzīvē vēlos paskatīties filozofiskāk. Jau pirms vairākiem gadiem esmu nonākusi pie secinājuma, ka Dieviņš mani mīl, dodot Joti dažādas, diametrāli pretējas pieredzes. Un tad laikam vēro, kā tieku ar to visu galā. Reizēm tas gan ir Joti smagi, taču, no gadu atstatuma veroties, – pieredze izrādās Joti vērtīga! Šis gads turpināja krāt manu bagātību – interesantus notikumus, Joti dažādus iepazītos cilvēkus, tajā skaitā atšķirīgu kultūru pārstāvjus no visiem kontinentiem vēlēšanu novērotāju konferencē Biškekā. Man bija iespēja pataustīt šāgada pirmo sniegu Tjanšana kalnos. Protams, vislielāko laimes izjūtu rada mirkļi, kad abu bērnu ģimenēs ir laimīgi notikumi. Mani mazie mīļuli – **Justīne** un **Kristofers** – aizpilda daļu brīvā laika, veidojot šobrīd laimīgākos mirkļus manā dzīvē! Prieks vērot, kā mazdēliņš katru nedēļu rāda jaunas prasmes, kā mazmeitiņa spēlē pirmos mūzikas skolā apgūtos skaņdarbus. Savu daļu laika paņēmu rūpes par mammu, tomēr paspēju arī nūjot, pabraukāt apkārt pa Latviju, Lietuvu, Igauniju. Katru gadu atrodu kādu laiciņu, lai pabūtu kalnos. Gandarījuma mirkļi ir arī darbā, kad beidzot atrodi dzirdīgas ausis, kas saklausījušas prasību pēc pašvaldībām nepieciešamiem uzlabojumiem. Prieka brīžu un gandarījuma izjūtu sarakstiņu varētu turpināt vēl un vēl.

Ilgu laiku dzīvoju ar domu, ka arī smagie darbi jā dara viegli, lai rastos prieks pašai un spētu vairot prieku

AINO SALMIŅŠ,
LPS padomnieks
tehnisko problēmu
jautājumos

apkārtējos. Tāpat sev un citiem atgādinu un iedrošinu, ka mūsu dzīves laiks mums šeit dots, lai izzinātu un izbaudītu apkārtni, tādēļ nav jākaunas jautāt. Kauns jau nav nezināt, bet kauns ir kā mulļķim nomirt! Mēs nekad tā īsti nezinām, kas ir pareizi un kas ne, tāpēc jāklausa sirdsbalsij. Un tas, cik mēs esam spējīgi uzticēties dzīvei, nosaka mūsu pārliecību par rītdienu – ko gaidām, to saņemam. Ja dzīvojam ar pārliecību, ka viss ir uz labu, tad tā arī notiek! *"Veiksme atnāk ne no tā, ka aizmūkam no problēmām, bet pateicoties lēmumam. Lietas notiek vislabākajā veidā tiem, kuri katru reizi paņem ko vērtīgu no jebkuras situācijas."* (Džons Buds Kempbelis)

Gadumijā pieļaujams būt apcerīgam. Mani nomoka doma – kas notiek ar cilvēkiem apkārt? Kāpēc tik bieži dominē nenovīdība, neuzticēšanās, kāpēc diskusijās strīdamies nevis par lietu, bet otru publiski pazemojam? Ļoti ceru, ka tā ir pārejoša parādība. Vislabākās investīcijas nākotnei taču ir bieži pateikts "paldies", atzinība par paveikto, un lielākā bagātība ir labas attiecības starp cilvēkiem apkārt. Izmantosim šīs investīcijas savai nākotnei un kļūsim bagātāki!

Un otra doma – kādēļ pazudusi pašvaldību saliedētība stratēģiski svarīgos jautājumos? Senāk, kad pašvaldību skaits pārsniedza piecus simtus, tādas izjūtas neradās. Jā, mūsu valstī ir tik dažādas pašvaldības, taču to vajadzētu izmantot kā priekšrocību, papildināt citai citu, meklēt kompromisus, nevis kā āžiem uz tiltiņa cīnīties, apkarojot otra idejas, noniecinot otra veikumu. Palūgsim Ziemassvētku vecītim atnest satiecību, viedumu un otra pieņemšanas māku!

Pašvaldību savienībā strādāju ilgi – nu jau būs velna ducis. Kaut kā nebiju iedomājies, ka izdosies kopā ar pašvaldībām novecot. Ja tā padomā, traks numurs – saistībā ar pašvaldībām esmu 26 gadus.

Atbildības jomas uzskaitīt nav jēgas, vieglāk minēt tās, kur neesmu iesaistījies (šogad nav bijis darīšanu vienīgi ar Ārlietu ministriju). Ir jau patīkami, ka man uzticas un izmanto manu pieredzi, taču pārlietu lielais "universālisms" reizēm ietekmē kvalitāti. Sadarbībā ar ministrijām neradzu lielas atšķirības, jo katrā ir kāds, kas mūs patiesi "mīl", un tādi, kas mūsos ieklausās. Diemžēl

valsts sektorā turpina attīstīties birokrātija un ievērojami pieaug normatīvisms un kontrolējošo institūciju ietekme. Savukārt pašvaldībās ienāk jauna paaudze ar citu domāšanu un citu pasaules uztveri, tā ka jātur līdzī!

Man prieks strādāt vienā komandā ar Pašvaldību savienības kolēģiem. Viena no padomnieku lielākajām problēmām un mākām ir LPS kopēja viedokļa veidošana konkrētajā jomā, lai izdotos ievērot un saskaņot dažādu pašvaldību grupu intereses – gan lielo pilsētu un lielo novadu, gan reģionālo centru un Pierīgas, gan mazo novadu, gan piekrastes un pierobežas pašvaldību intereses. Es to vairāk uzskatu par pieredzes jautājumu, un reizēm kopēju viedokli nemaz nevajag, jo katra pašvaldība pēc būtības ir unikāla un katrai ir savas intereses. Problēma ir citur, ka ministrijas un Saeima cenšas visu novienādot vai arī gluži otrādi – mēģina rakstīt regulējuma normas speciāli konkrētām pašvaldību grupām, un paradoksāli, ka bez vainas šeit nav arī VARAM.

Pie 2015. gada “neaizmirstamajiem” notikumiem jāmin fakts, ka Zolitūdes traģēdijas izmeklēšanas komisijā mani mēģināja nominēt kā līdzvainīgu... traģēdijā. Tas tikai tāpēc, ka brūķēju muti un atzinu, ka esmu aizstāvējis ideju likvidēt iepriekšējo Valsts būvniecības inspekciju, kas patiešām bija tiktāl birokratizējusies, ka ne par ko nevēlējās uzņemties atbildību un līdz galam savas funkcijas neveica. Uzskatu, ka arī tagad, veidojot jauno Būvniecības valsts kontroles biroju, nav pietiekami nodalītas valsts un pašvaldības funkcijas un, šķiet, tiek veidots vēl viens KNAB, tikai šoreiz būvniecības nozarē. Skumji, ka komisija, kas tiešām profesionāli sagatavoja uzziņas materiālu, bija spiesta iesaistīties politiskā anelē partiju starpā: sak, ja tu izgaismosi manējo, es no tavas listes likšu divus pretī, tādējādi šis profesionāli sagatavotais uzziņas materiāls, kurā bija iekļauti arī daudzi LPS atzinumi, tika izmantots par pamatu politiskam teātrim, pat uz notikušās traģēdijas fona. Ja politiskās partijas un valsts amatpersonas nav spējīgas uzņemties kaut politisko atbildību par šo traģēdiju, tad lieki ir komentāri par mūsu politiskās elites un vides morāli. Jā, tagad ir izveidots Būvniecības valsts kontroles birojs, taču nav pietiekami skaidri iezīmēta funkciju sadale un likuma normas biroja cilvēki interpretē, bet Ekonomikas ministrija klusē, savukārt pašvaldības ir satrauktas, kādā veidā un termiņos birojs plāno organizēt būvprojektu un būvju ekspertīzes. Šis jautājums par būvekspertīžu organizēšanu un būveksperu sertificēšanu joprojām ir atvērts.

Pašlaik atrodas izstrādē, taču, cerams, 2016. gadā tiks pieņemti grozījumi likumā “Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”, kas ļaus pašvaldībām dzīvokļus piešķirt arī pašu noteiktajām grupām – speciālistiem. Paredzams, ka grozījumi dos tiesības pašvaldībām ar saistošo noteikumu palīdzību noteikt darbības nozares vai darbības veidus, kuros trūkst kvalificētu speciālistu pašvaldības funkciju nodrošināšanai, vai pašvaldības attīstībai nepieciešamos speciālistus, darbības veidus un kārtību. Beidzot mūsu valstī sāk runāt par to, ka mājokļu politikai nav tikai sociāls raksturs, bet caur to risināma cilvēkresursu piesaiste. Reiz taču jāizbeidz

tāda prakse, ka valsts nosaka politiku, bet pašvaldībām bez finansējuma tas jāpilda! Īstenībā jau šis likums ir pārakstīti un samiksēti pašvaldību saistošie noteikumi, vienīgi valsts par tiem “aizmirsusi” samaksāt. Ja izdosies pieņemt šos grozījumus, varbūt atdzīvosies reāla mājokļu politika ar iespēju pašvaldībām piesaistīt cilvēkresursus. Paldies Ventspils domei, kas uzņēmusies šīs idejas apkopot un izvirzīt, tikai atkal jautājums – kas mūsu valstī ir politikas virzītājs?

Problēma “ar bārdū” manās atbildības jomās ir finansējums autoceļiem. Lai gan šogad saņēmu daudz atzinīgu vārdu par Satiksmes ministrijas un LPS sarunām, tomēr finansējums valsts vietējiem un pašvaldību autoceļiem salīdzinājumā ar valsts galveno ceļu finansējumu ir katastrofāls. Skaidrs, ka vecie argumenti vairs “nestrādā” un šeit jāmeklē daudz atraktīvāki paņēmieni, arī uzstājoties presē, masu medijos utt.

Pēdējo gadu laikā man darbā ļoti palīdz videotiešraides – gan profesionāli augt, jo jāprot precīzāk argumentēt, gan ierakstos iespējams noskatīties vēlreiz un pēc laika, ja nepieciešams, atrast, ko kāda valsts amatpersona vai ministrs teikuši. Tā šogad atkārtoti esmu skatījis videoierakstus ar satiksmes, iekšlietu un ekonomikas ministru un citu atbildīgu amatpersonu piedalīšanos.

Videotiešraides, šķiet, ir noderīgas arī pašvaldību cilvēkiem. Nesen – 17. decembrī manu organizēto videokonferenci skatījās rekordliels apmeklētāju skaits – 747 skatītāji! Ja to darīja pulciņā, tad skatītāju bija vēl vairāk. Labā ziņa – videotiešraides stiprina ģimenes, jo komitejas locekļiem nu nevajag sagudrot visādus ieganstus, lai izrautos uz Rīgu, un nav jātaisnojas otrai pusītei, kur un ar ko esi bijis – pārbaudi tiešraidē! Mīnuss ir tas, ka daži komitejas locekļi tagad labprātāk izmanto iespēju visus jaunumus uzzināt neklātienē un komitejas darbā piedalās attālināti.

Gribu atzīmēt, ka man ir profesionāla komiteja, es ar šiem cilvēkiem patiesi lepojos un man ļoti nepieciešams viņu atbalsts. Lai gan esmu cilvēks ar zināmu gadu nastu, visvairāk pārdzīvoju ne jau to, kas man ir izdevies vai neizdevies, diskutējot valdībā vai Saeimā, bet tieši komitejā. Daudz pateicības parādā esmu komitejas šefam Aivaram Okmanim, reizēm, runājot ar viņu pa telefonu, liekas, ka varam saprasties no pusvārda.

Jau pieminēju Ventspils domi, taču varētu nosaukt vairākas pašvaldības un daudzus cilvēkus, kas pelnījuši paldies. Gadu gaitā man izveidojies noteikts pašvaldību “kontingents”, ar ko konsultējos, turklāt katrā nozarē ar citām pašvaldībām. Pricējos par LPS Būvniecības apakškomisijas kolēģiem – patiesi profesionāli cilvēki! Šoreiz negribētos izdalīt kādas pašvaldības, jo atkarībā no konkrētā jautājuma arī intereses ir atšķirīgas, taču prieks atzīmēt, ka pieaug to pašvaldību skaits, kurām ir savs viedoklis. Grūtāk aizstāvēt to pilsētu vai novadu intereses, kam nav sava viedokļa, sava vērtējuma.

Arī pats esmu saņēmis pateicības un uzslavas, taču uzņemu to ļoti mierīgi, kaut gan, protams, ir gandarījums par paveikto. Uzskatu, ka mums iespējami

daudz jātiekas ar pašvaldībām klātienē un viņu vidē, jo tieši tur veidojas kontakti un cilvēciskās attiecības. Visas neveiksmes vai veiksmes ir nosacīti lielumi, tāpat arī uzslavas ir relatīvs jēdziens – piemēram, Andris Jaunsleini sola prēmēt tos LPS darbiniekus, kurus ministrijas ierēdņi... lamā.

Mans dzīves moto ir vienkāršs – katra diena ir mana. Nu jau vairāk nekā trīs gadus vairs tikai atceros, ka biju vieglatlēts un vēlāk – volejbolists. Neviens jau tam vairs netic, ka man ir kaudze ar diplomiem un vēl ne tik sen pats sportoju. Tagad esmu aktīvs līdzjutējs savam dēlam pludmales volejbolā, un izskatās, ka būs jājūt līdzī arī trim mazbērniem – sporta veids viņiem gan vēl nav noskaidrots.

**ANDRIS
AKERMANIS,**
LPS padomnieks
enerģētikas
jautājumos

Pašvaldību savienībā par enerģētikas padomnieku strādāju gadu, pirms tam 18 gadus biju Latvijas Siltumuzņēmumu asociācijas (LSUA) seja/vadītājs. Patlaban kopā ar Aino Salmiņu “kūrējam” komunālās jomas, ieskaitot enerģētiku.

Man galvenā pārraugāmā nozare ir enerģētikas jautājumi pašvaldībās: likumdošana, MK noteikumi, norēķini, dzīvokļu likumdošana u.c., jo tieši tur “aug kājas” komunālajiem maksājumiem par siltumu un elektrību.

Aizvadītais gads LPS man personīgi bija vieglāks nekā darbs LSUA, jo tur paralēli likumdošanas priekšlikumiem bija jānodrošina organizācijas funkcionēšana, arī jāorganizē visi pasākumi – katru mēnesi LSUA padomes sēdes, pieredzes apmaiņas braucieni un citas lietas.

Nozīmīgākās problēmas, kas šogad tika risinātas (ne līdz galam atrisinātas): Enerģētikas direktīva un ar to saistītais jaunais Energoefektivitātes likums, izmaiņas Enerģētikas likumā, ES fondu ieviešanas noteikumi, MK noteikumu prasības energoapgādei un arī dzīvokļu likumdošanas jautājumi.

Diemžēl jāatzīst, ka Saeima nevienu (!) no šiem jautājumiem patlaban nav atrisinājusi līdz galam un likumi iestrēguši Saeimas komisijās, kur notiek diskusijas. Par ES fondiem vēl spriež Eiropas Komisija, jo saskatījuši tur pārāk lielu valsts atbalstu privāto dzīvokļu siltināšanai un negrib pieņemt mūsu piedāvāto redakciju.

2015. gada lielākais panākums? Jau gadu nepīpēju, un tagad ar **Andri Jaunsleini** pa LPS durvīm vienlaicīgi vairs nevaram ieiet, eju pirmais...

Par gandarījumiem un sarūgtinājumiem – gandarījums ir par Energoefektivitātes likumu, kur panācām, ka pašvaldībām netiek uztiets ne ISO 50 001, ne daudzas citas normas. Likuma beidzamais variants jau ir tīri labs. Enerģētikas likumā turpinām cīnīties par centralizētās siltumapgādes regulēšanas tiesībām pašvaldībām u.c. Patīkami, ka nedaudz samazinājušies siltumparādi. Man interesanta bija iespēja ES Reģionu komitejā pastāstīt par Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas plānu.

Pretrunīgas izjūtas ir par:

- energoefektivitāti un ēku siltināšanu – kā iesaistīt iedzīvotājus ēku siltināšanā? Pagaidām aktīvas ir tikai Valmiera, Liepāja, Ventspils, Salaspils, vēl daži;
- dabasgāzes tirgus liberalizāciju – cik siltumuzņēmumiem maksās dabasgāze pēc tirgus liberalizācijas?
- ugunsdrošības noteikumu projektu, jo kā obligātu plānots noteikt prasību pēc pieciem gadiem visos dzīvokļos uzstādīt dūmu detektorus – var jau pieņemt prasības, bet kā to panākt?

Cerīgas izjūtas ir par:

- energoefektivitāti – ka tiks apstiprināti ES fondi un notiks ēku siltināšana; ka tiks revidēta ES Energoefektivitātes direktīva un Enerģētikas pamatnostādnes.

Sarūgtinājums palicis no 2014. gada un ES Energoefektivitātes direktīvas – par nepārdomātām (Latvijai neizpildāmām) energoetaupījuma prasībām līdz 2020. gadam.

Man sadarbība visvairāk notiek ar Ekonomikas ministrijas Enerģētikas un Būvniecības departamentiem, tad seko VARAM. Sadarbība kā jau sadarbība – parasti vispirms izķīvējamies un tad meklējam kompromisus. Parasti jau ministrijas ļoti grib panākt savu.

Mans dzīves moto: neroc bedri citam, smalkā pasaule palīdzēs tajā iekrist pašam. Brīvos brīžus man aizņem hobiji: ceļojumi (neizmirstams paliks šāgada brauciens uz Ķīnu un daudzo klosteru apmeklējumi ap Emei kalnu Sičuanas provincē), ķīniešu vingrošana Tai Czi/Qi Gong un visāda koka amatniecība. Diemžēl burāšana man jau beigusies.

**ANDRA
FELDMANE,**
LPS padomniece
uzņēmējdarbības
jautājumos

Gadu mijā ir svarīgi novērtēt paveikto, bet vēl svarīgāk – spēt saredzēt savas iespējas nākotnē. Mums vajadzētu padomāt, kas mūs sagaida ne tikai 2016. gadā, bet arī turpmākajos gados.

Latvijas Pašvaldību savienība jau ilgu laiku aicina pašvaldību attīstību skatīt **ilgtermiņā** – lai arī pašvaldības politiskās atbildības cikls ir četri gadi un šā cikla laikā tiek īstenoti priekšvēlēšanu solījumi. Mums ir pašvaldības, kas realizējušas ilgtermiņa attīstības plānu un ir spējušas saskatīt ekonomikas attīstības virzienus un gatavību savu redzējumu pārvērst konkrētos ilgtermiņa projektos konkrētās jomās. Turklāt šajās pašvaldībās tas notiek ar atziņu, ka galvenais resurss ir pašvaldības iedzīvotāji un uzņēmumos strādājošie darbinieki.

Tāpat doma par ilgtermiņu ir būtiska arī uzņēmējiem, jo šogad uzņēmēju kongresā Ogrē viena no apspriestajām tēmām saucās – “Reģionālās attīstības koncepcija. Valsts. Pašvaldība. Uzņēmēji”. Tas liecina, ka uzņēmējiem ir nepieciešams, lai ikvienā pašvaldībā un reģionā būtu skaidra un nepārprotama uzņēmējdarbības attīstības stratēģija un nosprausti mērķi, kuru sasniegšana un īstenošana tiek saskaņota un problēmjautājumi risināti ar vietējiem uzņēmējiem caur uzņēmēju konsultatīvajām padomēm, biedrībām, trīspusējām sadarbības padomēm vai cita formāla organizētās biznesa sabiedrības un pašvaldības sadarbības mehānismiem.

Atskatoties uz šo gadu, jāmin, ka kopā ar kolēģiem lielas pūles veltītas, lai ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda aktivitātes, kas vērstas uz uzņēmējdarbību, būtu ilgtspējīgas un reģionālā griezumā efektīvas. Daudzās jomās LPS ir vienīgā, kas izsaka iebildumus ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas perioda apakškomiteju sēdēs un tālāk uzraudzības komitejās.

Pašvaldību savienībā kopš 2013. gada 10. janvāra darbojas LPS pašvaldību uzņēmējdarbības atbalsta tīkls, kurā iesaistījušies pašvaldību nominētie eksperti uzņēmējdarbības jomā. Tīkla diskusiju laikā tiek skatītas svarīgas tēmas, kas tālāk palīdz pašvaldībām risināt ar uzņēmējdarbības un vietējās ekonomikas attīstību saistītus jautājumus. Esmu centusies veicināt diskusiju un labās pieredzes apmaiņu starp dažādām iesaistītajām pusēm, tādējādi sniedzot iespēju īstenot projektus pēc labākās prakses.

Sarūgtina, ka politikas veidotāji lielu vēribu pievērš *start-up* uzņēmumiem, bet Latvijas ekonomikai ir svarīgi spēt attīstīt arī savus vidējos vietējā kapitāla uzņēmumus un zemnieku saimniecības. Diemžēl šai jomai man nav izdevies pievērst uzmanību.

Mana atziņa – lai mums visiem kopā izdodas, kā tautā saka, būt istajā vietā ar īsto komandu, uzticamiem kolēģiem un biznesa partneriem uzņēmējiem, kas dod stimulu un spēku noticēt, ka vajag vēl drusciņ iet uz priekšu un mums izdosies. Mums jārod iespēja visiem kopā saskatīt savus nišas produktus, pakalpojumus un spēt ieraudzīt jaunas tēmas, ko nepieciešams attīstīt. Mums ir ļoti daudz priekšrocību – jūra, mājokļi par saprātīgu cenu, salīdzinoši zemas dzīvošanas izmaksas un, pats galvenais, izglītoti cilvēki. Mums ir jārada vide, lai viņi nebrauktu prom tāpēc, ka šeit nevar nopelnīt. Mums jāspēj Latvijā radīt tādu vidi, kur cilvēkiem ir vislabāk dzīvot un izveidot biznesu. Latvija nevar atļauties būt par Eiropas Savienības nomali, un mums ir gudri un mērķtiecīgi jāizmanto savas priekšrocības.

SIA “Pašvaldību konsultāciju centrs”

Rīgā, Mazajā Pils ielā 1
Tālrunis: 67508565 / Fakss: 67212241

SIA “PKC” galvenais mērķis – izmantojot iepriekšējās darbības laikā uzkrāto pieredzi un piesaistot augsti kvalificētus un kompetentus ekspertus, palīdzēt klientiem īsā laikā pieņemt pareizos lēmumus un nodrošināt stabilas attīstības iespējas, vairojot pārliecību par saviem spēkiem un iespējām.

Mēs ar lielāko atbildību meklējam labākos risinājumus, sākot no konsultācijām projektu attīstībā līdz pat ekspertu ieteikumiem izšķirošu lēmumu pieņemšanai.

“PKC” pakalpojumi:

- finanšu konsultācijas, ietverot finansēšanas mode-

- Izstrādi investīciju projektiem;
- konsultācijas par Latvijā un ES pieejamajiem struktūrfondu, struktūrfondu projektu sagatavošana;
- ES fondu līdzfinansējuma izmaksu un ieguvumu un ekonomiskās ietekmes analīze;
- tehniski ekonomisko pamatojumu un biznesa plānu izstrāde;
- PPP projektu izstrāde, dokumentācijas sagatavošana;
- biznesa vērtēšana pasūtītāju un LR Uzņēmumu reģistra vajadzībām;
- dokumentu sagatavošana aizdevumu saņemšanai.

SIA “PKC” klienti ir gan pašvaldības un to kapitālsabiedrības, gan valsts institūcijas un citi publisko tiesību subjekti, gan privātu uzņēmumi.

ILZE RUDZĪTE,
LPS padomniece
veselības un sociālajos
jautājumos

Latvijas Pašvaldību savienībā strādāju gadu – kopš 2014. gada decembra. Šis ir bijis pārbaudes laiks un nesis jaunus izaicinājumus, pienākumus un zināšanas. Mana atbildības joma ir labklājības un veselības aprūpes jautājumi.

Uzsākot pildīt LPS padomnieces pienākumus, biju pārsteigta par to, cik daudz laika jāvelta darbam dažādās komisijās, padomēs un darba grupās – man tādu šogad ir bijis 23. Jāpiedalās Saeimas dažādu komisiju sēdēs, kad tajās tiek skatīti sociālie vai veselības aprūpes jautājumi, jāorganizē LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēdes. Ļoti nozīmīga katra padomnieka, arī manējā, darba daļa ir atzinumu un viedokļu sagatavošana par normatīvo aktu projektiem, politikas plānošanas dokumentiem un aktuāliem jautājumiem. Nereti, aptaujājot pašvaldības, to viedoklis diametrāli atšķiras, tādēļ nepieciešams rast kompromisu – vai nu organizējot tikšanos, vai izrunājot ar katru atsevišķi argumentus un pamatojumu. Bieži vien, tieši diskutējot par problēmu, nonākam pie vienota viedokļa vai rodam kompromisu. Domāju, ka, neraugoties uz pašvaldību darbinieku lielo noslodzi, ir svarīgi informēt pašvaldības par aktuālajiem jautājumiem, normatīvo aktu projektiem, dot iespēju izteikt un ņemt vērā viedokli, ja pašvaldībai attiecīgais jautājums ir būtisks vai tā saredz kādus riskus.

Lai gan pašvaldības atzīst, ka Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēžu saturs ir aktuāls, kvalitatīvs un profesionāls, tomēr, kā LPS kongresā akcentēja komitejas vadītājs un Talsu novada domes priekšsēdētājs Aivars Lācarus – komitejas darbā būtu vairāk jāiesaistās politiķiem, salāgojot politisko un profesionāļu viedokli. Šobrīd sēdēs galvenokārt piedalās sociālās jomas profesionāļi, diemžēl pretstatā iepriekšējam periodam sociālo dienestu vadītāji vairs nevar būt pašvaldību deputāti, tādēļ nereti rodas plaša politiķu un profesionāļu viedokļos.

Ļoti nozīmīgs resurss darbā ar pašvaldībām ir iespēja nodrošināt videotiešraides. 2015. gadā esmu noorganizējusi **deviņas videokonferences** par dažādām aktuālām tēmām. Gandarījums, ka pašvaldības atzinīgi novērtē šo iespēju – gan uzdot jautājumus tiešraidē, gan noskatīties ierakstu, kad tam ir laiks, iepazīties ar citu pašvaldību labās prakses piemēriem, pieredzi un ministriju aktuālo informāciju. Īpašu atzinību esmu saņēmusi no attālākajām pašvaldībām, kurām retāk ir iespēja piedalīties klātienē. Jautājumus un atgriezenisko saiti esmu saņēmusi no politiķiem, pašvaldību

izpilddirektoriem, sociālajiem darbiniekiem un dienestu vadītājiem. Zinu, ka pēc tam pašvaldības savstarpēji dodas pieredzes apmaiņas braucienos, lai jau praktiski iepazītos ar darbu “dabā”.

Manā jomā svarīgākie 2015. gadā risinātie jautājumi ir: deinstitutionalizācija, darbs pie minimālā ienākuma līmeņa koncepcijas ieviešanas, bēgļu uzņemšanas jautājumi un Eiropas fondu aktivitāšu plānošana jaunajam periodam. Darbs pie visiem šiem jautājumiem turpināsies arī nākamajā gadā.

Jāuzsver – lai valstī uzsāktā vērienīgā sociālās politikas reforma **“Deinstitutionalizācija”**, kas skars visas pašvaldības, būtu veiksmīga un sasniegtu Rīcības plānā izvirzīto mērķi – izveidot *“pakalpojumu sistēmu, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimeniskā vidē”*, nepieciešami vairāki priekšnosacījumi – valsts veiksmīga ekonomiskā attīstība, sabiedrības vērtību un attieksmes maiņa, atbilstoši sociālie pakalpojumi un veselības aprūpes pakalpojumi, izglītības un satiksmes infrastruktūras attīstīšana un nodrošināšana, pakalpojumu un nozaru sinerģija.

Domājot par šiem aktuālajiem jautājumiem, manuprāt, svarīgi paturēt prātā 2014. gada 30. maijā Latvijas Pašvaldību savienības 25. kongresā pieņemtajās *“Latvijas Pašvaldību attīstības vadlīnijās”* izteikto pašvaldību viedokli – *“nodalīt atbildību – valsts nosaka kārtību un finansē pakalpojumus, kas visā valsts teritorijā veicami vienādi. Pašvaldības nosaka kārtību pakalpojumiem, kuru sniegšanā svarīgi ievērot teritoriālās atšķirības vai kuriem nepieciešams personas (ģimenes) stāvokļa individuāls izvērtējums. Valsts piedalās ar līdzfinansējumu to pašvaldības pakalpojumu veicināšanai, kurus valsts uzskata par prioritāriem.”*

Līdzīgi kā medicīnas un izglītības nozarē, arī sociālā darba jomā arvien vairāk aktualizējas jautājums par profesionālu darbinieku trūkumu, darbinieku noslodzi, atalgojumu un sociālajām garantijām, kā arī profesionālās izglītības kvalitāti. Dienestos ir nepietiekams sociālo darbinieku skaits, un pašvaldības ik dienu saskaras ar grūtībām aizpildīt vakantās speciālistu vietas. Jāatzīmē, ka sabiedrība nereti saredz sociālo darbinieku kā “glābšanas riņķi”, aizmirstot par paša cilvēka, viņa ģimenes un tuvinieku atbildību par savu dzīvi, vēlmi to mainīt un mainīties. Sabiedrības gaidas, atbildība par mazaizsargātajiem, īpaši bērniem, tas, ka sociālie darbinieki ir spiesti cīnīties ar sekām un risināt kompleksas daudznozaru problēmas, rada spriedzi, profesionālo izdegšanu, profesionāļu aiziešanu no profesijas, neveicina sociālā darbinieka profesijas prestiža paaugstināšanos.

Ikdienā cenšos iepazīties ar pašvaldību darbu, apmeklējot tās gan pēc pašvaldību uzaicinājuma, gan pēc savas iniciatīvas, gan LPS īstenotā Norvēģijas Finanšu instrumenta (NFI) projekta *“Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veiktspējas uzlabošana”* ietvaros. Šogad esmu pabijusi **17 pašvaldībās**. Jāuzsver, ka NFI projekts dod iespēju iepazīties ar daudzām lieliskām lietām, kas notiek pašvaldībās, un ar pašvaldību ini-

ciatīvām – ne tikai, piemēram, lasīt par to, bet redzēt dzīvē un dalīties tālāk ar labās prakses piemēriem. Veidojas pašvaldību neformālās sadarbības tīkli, kas daudz ātrāk spēj reaģēt uz aktualitātēm.

**INĀRA
DUNDURE,**
LPS padomniece
izglītības, bērnu,
jaunatnes un ģimenes
jautājumos

Pašvaldību savienībā strādāju trīs gadus. Sākumā man bija uzticēti bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumi. Atskatoties uz **jaunatnes** lietām, ar gandarījumu varu teikt, ka Savienībai ir izdevies dot tādu kā “grūdienu” šai sfērai, kas agrāk nelikās tik nozīmīga. Tagad visās pašvaldībās ir vai nu jaunatnes lietu speciālists, vai cilvēks, kurš atbild par šo jomu. Daudzās pašvaldībās, izmantojot dažādus finanšu avotus, arī Šveices atbalsta programmā, atvērti jauniešu centri

Mums ir svarīgi ne tikai aktīvie jaunieši – jādodomā arī par tiem, kas līdz šim bijuši neaktīvi, kas bieži vien nestrādā un nemācās, kuri nav atraduši savu vietu dzīvē. Viņu atbalstam tagad pieejams struktūrfondu finansējums. Esmu gandarīta, ka te bijusi arī mana artava, panākot to, ka struktūrfondos tika izdalīts finansējums jauniešiem. Tiesības piedalīties finansējuma saņemšanā pēc kvotu principa ir visām pašvaldībām. Eiropas līdzekļi paver iespēju aktīvāk darboties jauniešu centriem, arī sociālajiem darbiniekiem, kuru rūpju lokā ir nelabvēlīgie jaunieši. Tagad šīs lietas no manis sekmīgi pārņēmusi un turpina kolēģe Lelde Vazdiķe.

Mana galvenā sfēra ir **izglītība** un visi ar to saistītie jautājumi. 2014. gada maijā Latvijas valdība pieņēma Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam. Šajā dokumentā ir noteikti mērķi izglītības sistēmas attīstībai un to sasniegšanas virzieni, kā arī aktivitātes, politikas rezultāti un darbības rādītāji. Izglītības sistēmas primārais mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem *“kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts attīstībai”*, teikts pamatnostādnēs. Taču jāņem vērā, ka katra bērna nākotne ir tiešā saistībā ar ģimenes sociālekonomisko situāciju un izglītības iespējām. Personības attīstībā ir svarīgi visi izglītības posmi – sākot ar pirmsskolas izglītību, tālāk seko pamatskola, vidusskola vai profesionālā izglītības iestāde un beidzot ar augstāko izglītību. **Katrā no šiem posmiem tiek risināti satura, metodikas, organizatoriskie jautājumi, kam nemitīgi mainās regulējums.**

2015. gadā pirmsskolas izglītības jomā pieņēma grozījumus Izglītības likumā, kas saistās ar privātajām

2015. gada zvaigžņu brīdis? Ar pieri skrienot sienā deinstitutionalizācijas ieviešanas jautājumos, gar acīm nozibējusi ne viena vien zvaigznīte! Nevienam to nenovēlu! ☺

pirmsskolas izglītības iestādēm. Tika panākts, ka, grozot likumu, pašvaldībai saistošajos noteikumos ir tiesības pašai lemt par veidu, kā organizējama rinda, un noteikt kārtību, kādā tā nodrošina izmaksu segšanu privātajām izglītības iestādēm. Pašvaldības, kur bērnu skaits pieaug, uzskata, ka rindu samazināšanai jāizmanto visas iespējas, arī privātie bērnudārzi, lai vecāki varētu atgriezties darba tirgū.

Izglītības jomā lielākā problēma visus šos gadus ir bijusi leģendām apvītais, labi iecerētais **pedagogu atalgojuma modelis**. Mērķis – apmaksāt visu pedagoga darbu, uzlabot izglītības kvalitāti, samazināt atšķirības starp skolu līmeņiem un līdzsvarot šo sistēmu – ir atbalstāms. Jāatzīmē, ka sākotnējais uzstādījums bija saistīts ar vēlmi modeli veidot tādu, lai pedagogs saņemtu atalgojumu pilnā apmērā. Diemžēl risinājums bija pārāk primitīvs – vienkārši pārdalīt līdzekļus no tiem, kuriem jau tagad ir labas algas, daļu atdot zemāk atalgotajiem kolēģiem. Pedagogi nonāca ķīlnieku lomā jau pēc iepriekšējās reformas, kas prasīja, lai “nauda sekotu skolēnam”. Jaunais atalgojuma modelis gribēja šo nevienlīdzību likvidēt, bet... nedrīkst to darīt, kādam atņemot. Izstrādātais modelis radīja sliktāku situāciju tām pašvaldībām, kas jau bija sakārtojušas skolu tīklu. Turklāt pašvaldībām, kur pieaug bērnu skaits, finansējums sanāktu mazāks. Nekādi nevarējām piekrist tam, ka līdzekļi tiktu piešķirti skolām, nevis pašvaldībām. Ja Izglītības un zinātnes ministrija vēlējas veidot pedagogu atalgojuma modeli tik detalizēti, novirzot finansējumu līdz skolai, tad veidotājam jāuzņemas pilna atbildība par to, lai finansējuma pietiktu visam mācību procesam un visām pedagogu kategorijām. Diemžēl izstrādātajā modelī finansējums ir nepietiekams, it īpaši tas skar interešu izglītību, atbalsta personālu – psihologus, sociālos pedagogus, bibliotekārus, karjeras speciālistus. Joprojām ir nenovērtēts pirmsskolas pedagogu darbs, bet prasības šiem pedagogiem ir tieši tādas pašas kā pamatskolas pedagogiem. Tātad arī atalgojumam ir jābūt līdzvērtīgam! Piedāvātajam modelim bez papildu finansējuma avota ir būtiska ietekme uz pašvaldību budžetu. LPS pastāvīgi sarunās ar Finanšu ministriju un valdību uztur prasību pirmsskolas pedagogu atalgojumu finansēt no valsts mērķdotācijām. Pasaule šobrīd un arī bērni jūtami mainās. Daudziem grūti iztikt bez psihologa un sociālā pedagoga atbalsta. Ir jāmeklē citi risinājumi!

Uzskatu, ka skolu finansējuma formulas un pedagogu atalgojuma sistēmu izveide ir kas vairāk par tehniskām darbībām. Tie ir politikas instrumenti, kas pauž to pamatā esošo redzējumu par pedagogu un skolu nozīmi, sabiedrības cerībām un izglītības politikas mērķiem, un radīti, iedalot efektivitātes un vienlīdzības aspektus dažādos nozīmīguma līmeņos. Svarīgi politikas jautājumi, kam jāpievērš uzmanība, izstrādājot

skolu finansējuma un pedagogu atalgojuma sistēmu: vai sistēma atbalsta valsts izglītības mērķus attiecībā uz kvalitāti un vienlīdzību; vai sistēma sniedz pietiekamu motivāciju, lai piesaistītu pedagoga profesijai labus absolventus; kādā mērā sistēma piesaista pedagoga profesijai cilvēkus ar saistītu pieredzi, kas gūta ārpus izglītības nozares; cik efektīvi sistēma spēj sekmēt izcilību un novērst skolēnu atbirumu.

Pašvaldību savienība ir piedāvājusi pilnveidot MK noteikumus Nr. 1616 "Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldību izglītības iestādēm bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksai un pašvaldību vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai", lai labotu pašreizējo disproporciju un turpinātu darbu veiksmīgāka modeļa izstrādē. Nemēdz būt tā, ka kāda reforma apmierinās visus simtprocentīgi, tomēr jātiecas pēc maksimāli lielāka apmierināto pedagogu, vecāku un bērnu skaita. Turklāt reformai jābūt jēgpilnai, centrā paturot bērnu.

Otrs samezģlojums skar **skolu tīkla optimizāciju**. Mēs uzstājam uz to, ka nepietiek ar iecerī tuvu dzīvesvietai apmācīt bērnus līdz sestajai klasei. Palasot dažādus pasaules un Latvijas zinātnieku un speciālistu pētījumus, skaidri redzams, ka visbiežāk bērni izglītošanos pārtrauc tieši septītajā vai astotajā klasē. Ar to jāreķinās.

Aizgājušais gads izglītības nozarei bija īpašs ar to, ka pirmo reizi valdība un Ministru prezidente Laimdota Straujuma uzklusēja visas pašvaldības (uzsveru – visas 119 pašvaldības), apspriežot divus jautājumus. Tos pašus, ko ilgstoši analizēja ekspertu grupa – skolu tīkla optimizāciju un pedagogu jauno atalgojuma modeli. Pašvaldības norādīja uz izstrādātā pedagogu atalgojuma modeļa trūkumiem, nepilnībām un riskiem. Sarunās ar Laimdotu Straujumu pašvaldības pierādīja to, ka mazāka skola nenozīmē zemāku izglītības kvalitāti – centralizēto eksāmenu rezultāti liecina, ka nelielas lauku skolas sekmes ir pat augstākas nekā dažām pilsētas skolām un skolēni, beidzot 9. klasi, veiksmīgi iestājas prestižās valsts ģimnāzijās un pēc vidusskolas beigšanas turpina studijas augstskolās, turklāt bērnu individuālajā izaugsmē tieši lauku skolās pedagogam deviņos mācību gados jāiegulda lielāks darbs nekā pilsētas skolās. Tāpat izdevās ar konkrētiem faktiem

Priecīgs notikums gada nogalē Baldonē – atklāta bērnudārza "Vāverīte" jaunā piebūve

atspēkot uzskatu, ka pašvaldības neko nedara, lai optimizētu skolu tīklu. Tieši otrādi – vietējā vara plāno un veido novada izglītības stratēģijas, ņemot vērā novada demogrāfisko situāciju un perspektīvu, sociāli ekonomisko situāciju novadā, attālumus starp skolām, ceļu stāvokli, sabiedriskā transporta maršrutus un pašvaldības skolēnu autobusu maršrutus.

Galvenais un vērtīgākais resurss ir cilvēks! Valsts un katra novada attīstību ietekmējošais faktors ir iedzīvotāju vecumstruktūras izmaiņas, kam pamatā – iedzīvotāju emigrācija un dramatiskais dzimstības kritums. Skolēnu skaits no 347 tūkstošiem 1.–12. klašu grupā 2000. gadā sarucis līdz 198 tūkstošiem 2015. gadā. Tomēr prieks, ka demogrāfiskā situācija pašlaik ir stabilizējusies, tāpēc pašvaldībām iespējams jau konkrētāk prognozēt tuvāku un tālāku nākotni.

Šobrīd pasaulē un Latvijā domā par to, kā izglītēt bērnus mūsdienīgāk – to rāda pasaules pieredze un apliecina nozares profesionāļu diskusijas arī Latvijā. Izglītības sistēma pašlaik piedzīvo nozīmīgāko paradigmas maiņu pēdējo 100 gadu laikā. Tiek mēģināts rast pagrieziena punktu, veidojot ciešāku mācību saturu un vides sinerģiju, kā arī nodrošinot skolotājiem un skolēniem motivējošu mācību procesu, kas vērsts uz pieredzi, nevis virspusēju faktu pārzināšanu. Vienlīdz svarīgi ir gan tas, ko mācām un kādas prasmes attīstām, gan tas, cik atbalstoša ir vide, kurā tas tiek darīts. Šīs iespējas pavērs Eiropas struktūrfondu finansējums izglītības nozarei. **Finansējums** paredzēts vispārējās izglītības iestāžu mācību vides modernizācijai, kā galveno kritēriju izvirzot audzēkņu skaitu skolā; priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus; izglītības monitoringa sistēmas pilnveidei; dalībai starptautiskos pētījumos un nacionālo izglītības pētījumu veikšanai.

Turpinās **profesionālās izglītības** iestāžu sistēmas sakārtošana un modernizācija. Vairākus mēnešus strādājām pie Profesionālās izglītības likuma grozījumiem. Kopā ar LDDK panācām, ka likumā tika iestrādāta koleģiāla padomdevēju institūcija – konvents, kura mērķis ir veicināt profesionālās izglītības iestādes attīstību atbilstoši darba tirgus prasībām. Konventa sastāvā ir svarīgi piedalīties pašvaldību vadītājiem, tādā veidā iesaistoties mācību iestādes programmu plānošanā, lai tās atbilstu konkrētā reģiona tirgus prasībām un būtu saistītas ar pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu programmām. Valstī plānots izveidot 17 profesionālās izglītības kompetences centrus ar pamatīgu materiālo bāzi. Šādi centri sniegs metodisko atbalstu attiecīgās nozares profesiju apgūšanai citām profesionālās izglītības iestādēm un arī kalpos kā jaunāko tehnoloģiju apguves vieta gan jauniešiem, gan pieaugušajiem un realizēs duālo izglītību.

Pamazām sabiedrība novērtē **karjeras izglītības** nepieciešamību, ar ko varam palīdzēt izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, karjeras mērķu izvirzīšanā, atbilstošākā izglītības virziena un profesijas izvēlē, tāpat varam sniegt zināšanas un izpratni par darba pasauli un tās saikni ar izglītību. ES

struktūrfondu finansējums aktivitātē "Karjeras izglītības īstenošanas plāns valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 2015.-2020. gadam" būs pieejams visām pašvaldībām. Tāpat būs pieejams finansējums talantīgo skolēnu atbalstam.

Pasākuma "Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu" mērķis ir nodrošināt šā satura aprobāciju atbilstoši vispārējās izglītības obligātā satura aprakstam un mācību satura ieviešanu pirmsskolas izglītības, pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē. Līdz šim mūsu izglītības pamatu pamats bija atcerēšanās princips – audzēkņiem vajadzēja atcerēties arvien vairāk un vairāk. Kompetencēs balstīt nozīmē – saprast, kā to, ko lasu un mācos, es varēšu pielietot reālajā dzīvē. Otrs mezgla punkts – kritiskā domāšana. Vai izlasīto es analizēju vai pieņemu nekritiski? Atsevišķas skolas jau tagad, mācot, piemēram, matemātiku, rosina skolēnus vērtēt, kā šīs zināšanas sasauca ar citiem priekšmetiem – dabaszinībām, ģeogrāfiju u.c. Kompetencēs balstīta izglītība mūsu valstī jau daļēji ir, tikai neesam to īpaši nosaukuši. Un interešu izglītība, kas Latvijā labi attīstīta, arī balstās kompetencēs.

Svarīgi, radot jauno, novērtēt un atzīt to, kas jau sasniegts līdz šim.

Padomnieka darbs mainās līdz ar sabiedrības un pašvaldību vajadzībām. Šobrīd nepietiek tikai ar pašvaldību viedokļu apkopojumu, lai gan svarīgos jautājumos cenšos uzklaut visu pašvaldību vērtējumu, bet steidzamos gadījumos man ir savi drošie "balsti", kas vienmēr reaģē ātri un atbildīgi. Gribētu pieminēt Ventspils pilsētu un novadu, Jelgavas pilsētu un novadu, Cēsu, Madonas un Jaunjelgavas novadu, Rīgu, Daugavpili un Valmieras pašvaldību.

Ļoti daudz laika veltu, lai detalizēti iepazītos ar normatīvajiem regulējumiem un koncepcijām, ko nozaru ministrija virza izskatīšanai Ministru kabinetā vai Saeimā. Nereti regulējums jau saskaņots, bet pēkšņi, mainot vienu vārdu kādā teikumā, mainās dokumenta būtība, tāpēc skrupulozi sekoju līdzī visām izmaiņām. Sava darba jēgu saskatu tajā, ka, iepazīstoties ar citu valstu pieredzi, kā arī Latvijas skolu dažādo pieredzi, varu sniegt pamatotu viedokli, aizstāvēt pašvaldību intereses. Padomnieka darbs man sniedz gandarījumu. Tas nenāca vienā dienā un viegli. Ja pašvaldības vadītājs piesakās uz konsultāciju, zvana un arī brauc uz Rīgu, tas nozīmē, ka pa šo laiku, kamēr esmu Savienībā, arī man ir izdevies tas, kas citiem kolēģiem, kuri strādā jau sen. Mēs, padomnieki, esam vajadzīgi, jo varam dot pašvaldībai vajadzīgo pienesumu konkrētas problēmas risināšanā. Darbu atvieglo LPS tehnoloģiskās iespējas komitejas sēdes vai aktuālos jautājumus skatīt, izmantojot videokonferences formātu, kas ļauj vienlaicīgi iesaistīt plašāku interesentu loku. Mūsu jomas rekords ir 500 skatītāju.

Pašlaik aktualizējusies **internātskolu** problēma. Ceru apmeklēt tās visas un tad pulcēt kopā pašvaldību vadītājus un izglītības speciālistus. Nedrīkst uzskatīt internātskolas par atstumto iestādēm, arī tām ir sava vieta izglītības sistēmā.

Šovasar man bija divi skaisti un atmiņā paliekoši notikumi. Pirmais bija **Dziesmu svētku gājiens**. Esmu gan dziedājusi korī, taču piedalīties svētkos Rīgā man nebija izdevies. Diemžēl – to jau visi zina – ar gājienu saistās arī daudzu bērnu un pašvaldību sarūgtinājums, rīkojoties saskaņā ar emocionālo, bet neizvērtēto lēmumu rūpēs par bērnu veselību gājienu atcelt. Gājiens ir kulminācija daudzu gadu darbam, tāpēc prieks, ka tas tomēr notika. Lai piedalītos svētkos, tika ieguldīts milzīgs pedagogu, skolēnu, vecāku un pašvaldību darbs. Svētki bija skaisti, ne velti tie ierakstīti UNESCO kultūras mantojuma sarakstā. Tāpēc svētku organizatoru komisija izteica atbalstu izpildītorei Agrai Bērziņai, kura paveica milzu organizatorisko darbu, un nebūtu pelnīti viņu vainot par atsevišķām neveiksmēm. Pēc rūpīgas svētku analīzes tika nolemts veidot vadības grupu, kas vajadzības gadījumā būtu tiesīga kolektīvi pieņemt izsvērtus lēmumus.

Otrs priecīgais notikums arī saistās ar izglītības jomu, tikai personiskā aspektā. Mana mazmeita **Anna Elīna** beidza Franču liceju, saņemot Ministru prezidentes Atzinības rakstu, otrās pakāpes "Zelta diplomu", kā arī Franču liceja augstāko apbalvojumu – Leimaņa stipendiju. Tagad jau viņa studē politikas zinātnes Anglijā, Daremas Universitātē. Mazmeita jau trīs gadus ir Eiropas Jauniešu parlamenta pastāvīgā locekle, bijusi daudzās valstīs, brīvi runā angļu un franču valodā.

Šobrīd brīvais laiks ir reizē arī mans lielākais izaicinājums sagatavot doktora disertāciju. Esmu pabeigusi doktorantūru, darbs ir uzrakstīts, tagad to pilnveidoju un nākamgad ceru aizstāvēt. To esmu sasniegusi, pateicoties ģimenes atbalstam. Tomēr, ja tiešām gadās brīvs brīdis, tad labprāt klausos klasisko mūziku, apmeklēju operas izrādi vai teātri vai vienkārši aizbraucu uz laukiem. Hobija līmenī interesējos par dizainu, jo augstskolā mans mīļākais priekšmets bija tēlotājģeometrija, kas ļauj just telpu. Interesē arī rīkstniecība.

Ar prieku veltu laiku mazbērniem un grāmatām. Esmu uzaugusi lielā ģimenē – biju sestā no septiņiem bērniem. Liela ģimene iemāca sadzīvot kolektīvā, rēķināties ar otru, balstīt citam citu. Pēc horoskopa esmu īsts Strēlnieks – uzreiz pasaka, bet pēcāk domā, tomēr par taisnību vienmēr gatavs cīnīties. Mans dzīves moto ir pavisam vienkāršs – rīts gudrāks par vakaru. Esmu cīruļis, tāpēc lieta, kas vakarā šķita problemātiska, no rīta pamostoties, jau redzu tai risinājumu.

**OLGA
KOKĀNE,**
LPS priekšsēža
padomniece un
padomniece kultūras
jautājumos

Latvijas Pašvaldību savienībā strādāju kopš tās nodibināšanas – 1991. gada decembra. Ar savu ilgtspēju jau vairst nelepjos, jo saprotu, ka ir par ilgu. Pēc LPS dibināšanas pirmos piecus gadus daudz pūļu un liels darbs tika ieguldīts Savienības veidošanā un organizēšanā, bet tagad strādāju konkrētās jomās pārmaiņus, pamatā visu laiku esmu bijusi priekšsēža padomniece un palīdzē, Valdes sēžu un Domes sēžu organizatore. Šobrīd Pašvaldību savienībā strādāju arī kā padomniece kultūras jomā. Spilgtākais šīsvasaras notikums bija Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki.

Padomnieka darbs Pašvaldību savienībā ar katru gadu kļūst sarežģītāks, neraugoties uz gadu gaitā uzkrāto pieredzi. LPS padomnieks ir kļuvis kā tāds ministriju zinātniskais līdzstrādnieks, jo liels daudzums normatīvo aktu tiek skatīts ar Latvijas Pašvaldību savienību. Tāpēc ikviens padomnieks ir samērā noslogots dažādās darba grupās gan Saeimā, gan ministrijās.

Man veiksmīga sadarbība izveidojusies ar **Kultūras ministriju** un tās pakļautībā esošo **Latvijas Nacionālo kultūras centru (LNKC)**. Ministrijas un centra darbinieki ir ļoti atsaucīgi un labprāt ierodas un Izglītības un kultūras komitejas sēdēm, ja tiek uzaicināti uz kādu darba kārtības jautājumu. Tad arī kopīgi meklējam

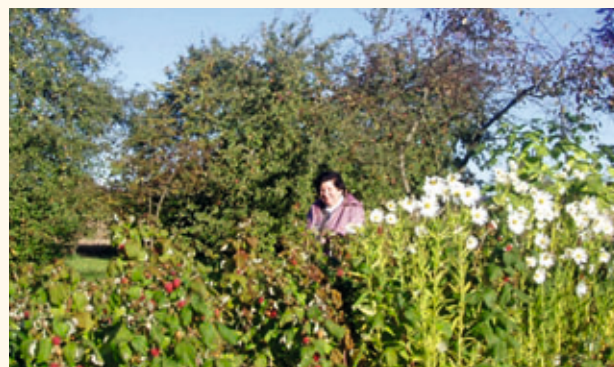
**LELDE
VAZDIĶE,**
LPS jaunatnes lietu
speciāliste

Latvijas Pašvaldību savienībā par jaunatnes lietu speciālisti strādāju kopš pagājušā gada pavasara. Šajā laikā lielākais izaicinājums bija iedzīvināt 2013. gada vasarā LPS organizētajā jaunatnes politikas attīstībai veltītajā konferencē pieņemto lēmumu veidot **Latvijas pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīklu**. Toreiz tika noteiktas pašvaldības un to pārstāvji, kas veidos šā tīkla

risinājumus problēmām. Pašlaik piedalos LNKC darba grupā, kas izstrādā **valsts pasūtījuma koncepciju profesionālās ievirzes izglītības programmām**. Valsts finansējuma akūtais trūkums krīzes gados grasās pārtapt par hronisku nepietiekamību nākotnē. Šī problēma manā padomnieces praksē tagad ir visaktuālākā, pie kuras arī strādāju.

Tagad pašvaldības ir apvienojušās interešu grupās: piekrastes pašvaldības, Pierīgas pašvaldības, reģionālie attīstības centri un citas. LPS pauž viedokli, kas jāaskaņo ar visām pusēm, bet ir arī atšķirīgi viedokļi, kurus katra grupa pārstāv atsevišķi. Pašvaldību savienības vienotības interesēs ir **saskaņot viedokļus** organizācijas iekšējos jautājumos, lai katrs biedrs izjustu kolēģa plecu un atbalstu, nejustos organizācijā nesaprasts un rastu tajā padomu arī savas konkrētās pašvaldības jautājumu risināšanā. 2015. gadā šis uzdevums ir bijis prioritārs manā darbā kā priekšsēža padomniecei. Par to arī esmu saņēmusi pateicības vārdus no pašvaldību vadītājiem.

Gadu gaitā brīvo brīžu ilgums ir atšķirīgs, un tas pieaug, jo bērni izauguši, aiziet patstāvīgā dzīvē, tādēļ vairāk laika var atlicināt hobijiem. Lasu dažādu literatūru, pavasarī un vasarā darbojos dārzā, bet ziemā uzprojektēju kādu dārza stūrīti vai puķu dobi, ja kāds kolēģis vēlas.

koordinējošo darba grupu. Taču ar to arī viss beidzās, līdz pagājušā gada nogalē nolēmu sasaukt LPS Bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumu apakškomiteju un aicināju piedalīties arī šīs darba grupas locekļus, lai tiktos un saprastu, vai aktivizēt šo tīklu vai ne. Sanāksmē nolēma, ka šāda tīkla darbība ir jāturpina. Tad nu sasauca arī nākamo tikšanos, kurā piedalījās tieši tīkla koordinējošā darba grupa. Tā kā nebija skaidras koncepcijas par to, kādiem jābūt tīkla mērķiem, uzdevumiem un funkcijām, pirmajā tikšanās reizē nolēmām veidot nolikumu. Kopīgi to izstrādājot, pamazām tapa skaidrs, uz ko tad šis tīkls būs vērst, un kā mērķi izvīzījam – *veicināt jaunatnes politikas īstenošanā iesaistīto personu sadarbību un atbalstīt darbu ar jaunatni pašvaldībās, veicinot izpratni par darbu ar jaunatni*.

Nolikuma izstrādes gaitā sapratām, ka ir jāmaina vēl kāda būtiska lieta, respektīvi, ja tiek veidots šāds jauns tīkls, tad jādod iespēja visām pašvaldībām tajā iesaistīties, un galarezultātā tika veidota jauna darba grupa. Šobrīd **tīkla koordinējošajā darba grupā** darbojas 33

dalībnieki (26 pašvaldību pārstāvji, pieci plānošanas reģionu pārstāvji, viens Izglītības un zinātnes ministrijas un viens LPS pārstāvis (es).

Viens no koordinējošās darba grupas uzdevumiem ir atbalstīt darbu ar jaunatni pašvaldībās, un, lai to īsteno, uzsāks **videokonferenču cikls**. Tēmas videokonferencēm definējusi koordinējošā darba grupa, norādot uz būtiskākajām. Grupas locekļi izveidojuši savu pašvaldību shēmas darbam ar jaunatni, kā arī īsus aprakstus, kas būs pieejami LPS jaunajā mājaslapā un dos iespēju pašvaldībām ņemt piemēru no citām pašvaldībām vai atrast atbilstošāko variantu jaunatnes politikas plānošanai savā pašvaldībā.

Būtiski, ka es kā LPS jaunatnes lietu speciāliste varu vērsties pie šīs koordinējošās darba grupas locekļiem, kuriem ir praktiska pieredze, lai lūgtu viņiem sniegt komentārus vai ieteikumus par dažādiem jautājumiem.

Vēl viens nozīmīgs ieguvums ir saistīts ar LPS jauno mājaslapu. Tajā zem profesionālajām apvienībām būs arī **Jaunatnes lietu atbalsta tīkla sadaļa**, kurā ievietosim videokonferenču ierakstus, shēmas darbam ar jaunatni, kā arī citu informāciju.

Protams, nākas apmeklēt arī dažādus pasākumus, konferences un sanāksmes, kuru mērķauditorija ir gan jaunieši, gan jaunatnes darbā iesaistītie. Esmu arī dalībniece vairākās IZM un Jaunatnes konsultatīvās padomes izveidotajās darba grupās.

Attiecībā uz normatīvajiem aktiem viens no apjomīgākajiem dokumentiem, ar ko man nācies strādāt, ir topošais **jaunatnes politikas īstenošanas plāns 2015.–2020. gadam**, biju šā plāna izstrādes darba grupā. Lai uzzinātu pašvaldību vajadzības, problēmas un domas par dažādiem jaunatnes politikas jautājumiem, plāna izstrādes sākumposmā sadarbībā ar pašvaldībām, kuras piesaistīju šai darba grupai, izveidojām anketu, ko izsūtījām visām pašvaldībām. Anketu apkopoto

versiju nosūtīju IZM, tādā veidā dodot iestrādes punktiem, kas būtu svarīgi pašvaldību griezumā.

Gan tīkla ietvaros, gan saistībā ar citiem jautājumiem ir izveidojusies lieliska sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministrijas jaunatnes jomas darbiniecēm. Pie pozitīvajiem piemēriem jāmin jaunizveidotais konkurss **“Latvijas jauniešu galvaspilsēta 2016”**, kura mērķis ir popularizēt darbu ar jaunatni pašvaldību vidū, veicināt pašvaldību sadarbību un pieredzes apmaiņu jaunatnes jomā, kā arī paaugstināt darbā ar jaunatni iesaistīto personu un jaunatnes organizāciju prestižu. Uzvarētājs visa gada garumā kļūs par epicentru svarīgākajiem Latvijas jaunatnes pasākumiem. Decembra sākumā tika noskaidrots, ka par “Latvijas jauniešu galvaspilsētu 2016” kļuvusi Jelgavas pilsēta, kuras jaunatnes lietu speciāliste Jeļena Grisle ir arī aktīva tīkla koordinējošās darba grupas locekle.

Jāatzīmē, ka pēdējo gadu laikā pašvaldībās vērojama pozitīva attīstība jaunatnes jomā. Saskaņā ar 2015. gada sākumā IZM veikto aptauju 109 pašvaldību vidū 104 pašvaldībās strādā jaunatnes lietu speciālists vai arī amatu apvienošanas kārtībā ir nozīmēta kontaktpersona darbam ar jaunatni, darbojas 182 jauniešu centri, tajā skaitā multifunkcionālie jauniešu iniciatīvu centri, brīvā laika centri un dienas centri, savukārt 27 pašvaldībās vēl nedarbojas jauniešu centri. 25 pašvaldībās attīstās aktīva starpnozaru sadarbība, pateicoties jaunatnes lietu konsultatīvajai padomei, kurā satiekas dažādu nozaru pārstāvji un jaunieši. 45 pašvaldībās ir izstrādāts un apstiprināts pašvaldības jaunatnes politikas plānošanas dokuments. Tomēr vairākās pašvaldībās jaunatnes lietas vēl pamestas novārtā. Cerams, ka jaunajā gadā šo pašvaldību vadītāji pievērsīsies arī jauniešiem un saprātīs, ka jaunatnes lietas ir tikpat svarīgas kā pārējās jomas.

Kāda ir mana dzīve ārpus darba? Līdz vasaras sākumam man nesanāca īpaši daudz brīvā laika kādām aktivitātēm, jo paralēli darbam es studēju, bet nu jau diploms kabatā un brīvā laika ir vairāk. Pēdējā laikā arvien vairāk aizrauj ceļošana.

GUNTARS KRASOVSKIS,
LPS padomnieks
informācijas
tehnoloģiju
jautājumos

2015. gada sākumā, uzsākot 13. darba gadu, nekas neliecināja, ka šis gads būs pilns jaunu izaicinājumu. Šobrīd, gada nogalē, atskatoties uz pagājušo gadu, var teikt, ka prognoze daļēji piepildījies. Ir bijušas patīkamas darba “uzvaras”, piedzīvoti arī zaudējumi, bet kopumā gads aizvadīts bez lieliem satricinājumiem.

Labākais panākums gada sākumā – kopā ar LPS kolēģēm izdevās Finanšu ministrijai pierādīt, ka vēl iepriekšējā perioda Eiropas struktūrfondu projektos maksas, kas caur Valsts reģionālās attīstības aģentūru (VRAA) bija veiktas Rīgas domei, lai apmaksātu programmatūras uzlabojumus pašvaldību funkciju veikšanai, nav uzskatāmas par tiešu uzņēmējdarbības atbalstu (kā tas sākumā tika nodēvēts) un šāds apmaksas mehānisms tieši atbilst ESF projektu mērķiem. Šis lēmums ļāva organizēt darbus, lai VRAA rīcībā pāri palikušais naudas apjoms tiktu apgūts, ieviešot **papildu datu piekļuves pašvaldībām**.

Praksē tas izskatās tā, ka šobrīd pašvaldības var slēgt (un lielākā daļa to jau ir izdarījušas) papildu vienošanos ar Valsts ieņēmumu dienestu par papildu datu saņemšanu par fiziskās personas ienākumiem, saimnieciskās darbības veicējiem utt. Līdzīgs darbs tika ieguldīts datu apmaiņas iespējām darījumos ar lauksaimniecībā

izmantojamām zemēm, kur darba procesā bija iesaistīts vēl vairāk dalībnieku – gan Valsts zemes dienests, gan Lauku atbalsts dienests, gan Uzņēmumu reģistrs. Arī šie sadarbības jautājumi ir veiksmīgi atrisināti ar datu piekļuves iespējām pašvaldībām.

Līdzīga situācija bija izveidojusies ar Labklājības ministriju, kas, veidojot savu resora apvienotās informācijas sistēmas (LabIS) vienu no sistēmām sociālās palīdzības politikas administrēšanai – SPOLIS, sākotnēji nebija paredzējusi datu apmaiņu ar pašvaldībām. Tas gan nebūtu gluži precīzi teikts, protams, ka apmaiņa tika iecerēta, taču, lai tādu izveidotu, nebija paredzēti līdzekļi “pašvaldību pusē”. Tomēr sarunu rezultātā izdevās panākt, ka šādi uzlabojumi pašvaldību pusē būs apmaksāti, un līdz gada beigām jau visam vajadzētu darboties. Tas ir – strādās datu apmaiņa starp SOPA un SPOLIS.

Gandrīz jau gada beigās LPS izdevās pārliecināt Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju un Labklājības ministriju, ka nepieciešams labklājības informācijas sistēmā LabIS kā tiešos datu apstrādes veicējus iekļaut ne tikai pašvaldības, bet arī Latvijas Pašvaldību savienību. Tas ir unikāls gadījums, ka likumā (šajā konkrētajā gadījumā – “Par sociālo drošību”) LPS tiek piešķirtas tiesības piekļūt informācijai “pa tiešo”, bez starpniekiem. Par to jāsaka paldies Labklājības ministrijai! Pie labvēlīgiem nosacījumiem šādu piekļuvi varēs organizēt, lai pašvaldībās veiktu analīzes un izpēti darbus sociālās politikas jomā.

Šāgada lielākais izaicinājums tomēr bija **Eiropas struktūrfondu 2014.–2020. gada perioda dokumentu sagatavošana** – sākot ar Darbības programmu un prioritārajiem virzieniem un beidzot jau ar konkrētu aktivitāšu koncepcijām un Ministru kabineta noteikumiem. Milzīgajā darba apjomā tika iesaistīti visi LPS darbinieki, lai maksimāli censtos panākt pašvaldībām izdevīgākus nosacījumus.

Mans darbs vairāk fokusējās uz 2.2. aktivitāti “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi”. Gada sākumā bija labas ieceres arī par pašvaldībām pieejamiem līdzekļiem, kurus varētu apgūt divās galvenajās jomās – programmatūras un infrastruktūras projektos. Atbilstoši vienā projektā vadošais partneris būtu Rīgas pilsētas dome, otrā gadījumā – Ventpils pilsētas dome. Bija daudz tikšanos gan ar VARAM, gan pašvaldību IT un pat domju priekšsēdētāju starpā, lai vienotos par šādu iespējamību. Diemžēl gada beigās Ministru kabinets apstiprināja indikatīvo 2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” projektu iesniegumu atlases 1. kārtas projektu sarakstu, kurā vairs nav iekļauts Rīgas pilsētas domes projekts. Lai cik laba sadarbība šāda projektu saraksta veidošanā bija ar visiem iesaistītajiem, šis tomēr ir diezgan sāpīgs zaudējums.

Šāds pavērsiens liks mums vairāk piestrādāt pie ministriju iecerēm realizēt savus projektus, proti, skrupulozi pieprasīt, lai tiktu nodrošinātas ne tikai pašvaldību

vajadzības gadījumos, kad tiek uzlabota (vai izveidota no jauna) kāda valsts informācijas sistēma, bet nepieciešamības gadījumā no konkrētā projekta vai valsts budžeta apmaksāti arī pielāgošanas darbi pašvaldību programmatūrās. Mūsu rīcībā ir ERAF Uzraudzības komitejā apstiprināti vērtēšanas kritēriji, kas paredz, ka visiem projektiem IT jomā jāsaņem LPS un Lielo pilsētu asociācijas atzinums. Arī VARAM tiks izveidota projektu vērtēšanas vienība, kuras sastāvā būs iekļauti pašvaldību pārstāvji no Rīgas un Ventpils. Tas dod cerības, ka, jo vairāk pašvaldību pārstāvju būs iesaistīti projektu vērtēšanā, jo kvalitatīvāk izvērtēšanas darbs varētu noritēt. Bet tas jau būs 2016. gada darba uzdevums.

Ikdienā “darba uzvaras” veidojas no milzumdaudz e-pasta sarakstēm, klātienes tikšanās, domu apmaiņas un pašvaldību viedokļu apzināšanas ar vienu mērķi – sniegt pašvaldībām vairāk iespēju un efektīvāk organizēt savu darbu. Paldies par atbalstu šajā darbā gan aktīvākajiem pašvaldību IT jomā strādājošajiem lielo pilsētu pārstāvjiem (Rīgas domē – Ēriks Zēgelis un Ainars Andersons, Ventpils domē – Egons Spalāns, Jelgavas domē – Alvilis Pierhurovičs un Dainis Ruments), novadu pārstāvjiem (Cēsu novadā – Gints Gārša, Jelgavas novadā – Aivars Kokins, vēl gada sākumā Saldus pašvaldībā strādājošais – Egils Ķuzis), gan pašvaldību programmatūras izstrādātājam “ZZ Dats” (Edžus Žeiris un Raivis Kivkucāns). Paldies par veiksmīgo un labo sadarbību arī VARAM kolēģiem, jo īpaši valsts sekretāra vietniekam informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jautājumos p.i. Uģim Biseniekam, informācijas sistēmu galvenajam arhitektam un šobrīd jau Valsts kancelejas konsultantam Laurim Linabergam un bijušajam VARAM valsts sekretāra vietniekam IKT jautājumos Arnim Daugulim!

2015. gada beigās būs pielikts skaists punkts vēl vienam darbam gada garumā – **LPS ir jauna mājaslapa!** Paldies tās tapšanā vēlētos pateikt ne tikai izstrādātājiem (whitedigital.eu), bet arī mūsu bijušajai kolēģei Maijai Pētermanei – par idejām, par darbu, par entuziasmu!

Un noslēgumā – vislielākais un personīgākais paldies **Zandai**, kura oficiāli piekrita kļūt par manu sievu un turpmāk saukties Krasovska!

**GUNTIS
APĪNIS,**
LPS padomnieks
sporta jautājumos

Cik gadus strādāju Latvijas Pašvaldību savienībā?

LPS strādāju 18 gadus, tā ka droši var teikt, ka pašvaldību politikas ziņā esmu pilngadīgs.

Kādi ir mani amata pienākumi un atbildības joma?

LPS strādāju par padomnieku sporta jautājumos, šobrīd atbildu arī par LPS sekretariāta darbību un saimnieciskajiem jautājumiem, bet kā jau bijušais skolotājs ārpus darba laika labprāt iesaistos jaunatnes politikā un patriotiskajā audzināšanā.

Cik liela vieta sportam ir manā dzīvē?

Protams, varētu teikt kā daudzi – “Man ļoti patīk sports – skatos TV visas sporta pārraides.” Bet ar divānu vien viss nebeidzas. Apmeklēju klātienē visas Latvijas futbola izlases spēles, sekoju aktualitātēm arī citos sporta veidos. Kopš dārgas kļuvušas tramvaja biļetes, uz darbu no savām mājām Sarkandaugavā un no darba uz mājām katru dienu staigāju kājām. Liels paldies Rīgas domei par aktīva dzīvesveida veicināšanu!

Kā vēl pavadu brīvo laiku?

Spēlēju futbolu un mazliet trenēju amatieru futbolistus – komandu “Garāža”. Piedalos šaha turnīros, spēlēju ģitāru un dziedu, “piekopju” kulināriju un baudu literatūru.

Vai man ir dzīves moto?

Dzīves moto nav noformulēts un klintī iekalts, taču pieturos pie principa – nedarīt Jaunu citiem, vienmēr saglabāt un veicināt mieru.

Vai ir kādas lietas, kas man ir nepieņemamas?

Nepatīk popkultūra, reklāmas, šovbizness, neveselīga pārtika, globalizācija, Eiropas Savienība, agresija un muļķība.

Ko personīgajā dzīvē nesis 2015. gads?

Personīgajā dzīvē 2015. gads ir bijis neizteiksmīgs, salīdzinot kaut vai ar 2013. gadu, kad kopā ar komandu “Garāža” izdevās uzvarēt “Prāta vētras” rīkotajā “Mītavas kausa” izcīņā minifutbolā, vai 2014. gadu, kad kopā ar slavenās dziedošās Šminiņu ģimenes galvu Ivaru tika svinēta 20 gadu jubileja kopīgai muzicēšanai dueta “Pusbrāļi” sastāvā. Šogad prieks par to, ka izdevās pilnveidoties augstas kvalifikācijas telpu futbola treneru – Somijas izlases vārtsargu trenera Dušana Matiča, bijušā Portugāles izlases un šobrīd Latvijas spēcīgākā kluba “Nikars” trenera Orlando Duarte un pašreizējā Spānijas izlases trenera Hosē Venansio Lopesa Hierro vadītājosursos.

Kādi darba jautājumi tika risināti aizejošajā gadā?

Sporta politikas jomā to varētu nosaukt par Gaidīšanas gadu – sākts darbs pie Valsts sporta infrastruktūras attīstības koncepcijas izstrādes, kā arī pie grozījumiem Sporta likumā. Te viss vēl ir sākuma stadijā, un LPS Sporta apakškomiteju un pašvaldības nākamgad gaida nopietns darbs. Būtu jāpanāk arī atbilstošs sporta pedagogu un treneru darba atalgojums. Diemžēl šā jautājuma risinājums iestrēdzis kopā ar reformām pedagogu atalgojuma sistēmā.

Prieks par kvalitatīvi sarīkoto Latvijas Jaunatnes olimpiādi Valmierā un par aizvadītājam kārtējam Latvijas Veterānu – senioru sporta spēlēm.

Ārpus sporta jomas prieks, ka šogad beidzot ir savestas kārtībā un izremontētas visas LPS administrācijas ēkas telpas.

Kuras pašvaldības ir aktīvākās, veidojot LPS viedokli sporta jomā?

Komitejas darbā aktīvi piedalās komitejas vadītājs Dobeles novada domes priekšsēdētājs Andrejs Spridzāns, Pļaviņu novada domes priekšsēdētāja Gunta Žilde, pārstāvji no Carnikavas, Mārupes, Jelgavas, Ķekavas un Gulbenes novada. Kvalitatīvu un argumentētu viedokli pauž Ventspils, Liepājas un Valmieras pašvaldība. Darbā palīdz arī tas, ka notiek Sporta apakškomitejas sēžu translācijas internetā. Patīkami saņemt vēstules par to, ka tās ir redzētas arī Madonā, Līvānos un citās pašvaldībās, kaut arī to pārstāvji klātienē nav ieradušies.

Kādas ir attiecības ar sadarbības partneriem?

Cieša sadarbība notiek ar Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta departamentu. Par jebkurām izmaiņām nozarē mūs nekavējoties informē, un vairs nav lietu, kas tiek risinātas, apejot pašvaldības. Tikpat labas attiecības ir ar Latvijas Sporta veterānu – senioru savienību, Latvijas Olimpisko komiteju un Latvijas Sporta federāciju padomi. Komitejas sēdēs viesojušies arī vieglatlētikas un orientēšanās sporta pārstāvji.

Vai 2015. gadā manā padomnieka darbā bijis kāds “zvaigžņu brīdis”?

Tāds nav bijis arī citos iepriekšējos gados. Tas arī saprotams – ja “zvaigžņu brīdim” par pamatu ir ieguldītais darbs, tad 18 LPS nostrādātie gadi ir vienkārši pārāk maz.

Ko gaidu no 2016. gada?

Kristapa Porziņa debiju NBA Zvaigžņu spēlē, hokeja izlases medaļas Pasaules čempionātā, šahistes Danas Reiznieces-Ozolas kļūšanu par premjerministri, karadarbības izbeigšanu Sīrijā, Krimas atbrīvošanu, Latgales ekonomisko uzplaukumu un LPS 25 gadu jubileju.

Ko novēlu citiem 2016. gadā?

Mieru, veselību, labu garastāvokli un optimismu!

ATPŪTĀI, ATELPĀI, SMAIDĀM

Kad vaju paredzēt pasaules galu, tad mēs mākam, bet, kad vaju precīzu laika prognozi tuvākajām trim dienām, tad nekā.

Latvijas izlases hokejists atveda mājās meiteni, izgērbā, noguldīja gultā un netrāpīja.

Datorsistēmas administrators bija iedomājies sevi par tīkla dievu, bet elektriķis rupji izkliedēja šo mītu.

Ielu uzturētāji šokā: ziema negaidīti neatnāca.

Laime – kad gribi darīt to, ko tev liek.

Kad indiešu sieviete ir ar mieru, punkts viņas pierē kļūst zaļš.

Ja tava sejas krāsa spoguļi un pasē sakrīt – ir jāiet atvaļinājumā.

Pasakiet cilvēkiem, ka rīt krīze, un viņi to uztaisīs šodien.

Ja sieviete ir bez apģērba, tas nebūt nenozīmē, ka viņa tev uzticas. Lūk, ja viņa ir bez kosmētikas, tad – jā.

Tracina, ka darbs nav vilks un nebēg mežā.

Banka – vieta, kur tev labprāt aizdos naudu, ja pierādīsi, ka pelni pietiekami daudz naudas, lai tā tev nebūtu vajadzīga.

Daudzi Kipras iedzīvotāji grib aizbraukt uz Krieviju, lai redzētu, kur cilvēks var tik ļoti piekust, lai šādi atpūstos.

Līdz 1. janvārim gaisa temperatūra virs nulles pat naktī. Tā ir kompensācija tiem, kuri šajā gada nogalē nebrauks uz dienvidu kūrortiem.

Praktiski jebkurš vīrietis māk garšīgi pagatavot ēst, bet vēl garšīgāk viņš māk uzsildīt ēdienu.

– Mammu, tu tikai neuztraucies, esmu slimnīcā.
– Izbeidz katru zvanu uzsākt ar šo frāzi. Tu jau astoņus gadus strādā par ārstu.

Tikai kamēr tev nav bērnu, tu esi vai nu cīrulī, vai pūce. Pēc tam – viss, tu esi zombijs.

Pēc visa, ko valdība ir izdarījusi ar tautu, tai ir pienākums to apprecēt.

– Kāpēc tik vēl mājās?

– Mīļā, es aizkavējos darbā.

– Nemelo man!

– Labi, nemelošu. Riebīgā, es aizkavējos darbā.

Meklēju gudru, mīļu, seksīgu, gādīgu un koptu meiteņu nopietnām attiecībām ceturtdienās.

– Kāda atšķirība starp stulbeni un ģēniju?

– Ģēnija iespējas ir ierobežotas.

Nav nekā romantiskāka kā mosties no SMS ar paziņojumu par naudas ieskaitīšanu tavā bankas kontā.

Kamēr es vannasistabā skuvos, sieva man kaut ko pajautāja, pati sev atbildēja, pati ar sevi sastrīdējās, un no vannasistabas es iznācu jau šķīries.

Ja kāds tev salauzis sirdi, tātad tā tev ir no ledus.

Un apprecējās Saulcerīte ar Antiņu Muļķīti un kļuva par Saulcerīti Muļķīti.

Vakar Deivids Bekhems pēc spēles dalīja autogrāfus un nejausi parakstīja līgumu ar futbola klubu "Staičles bebrī".

Tievēju uzreiz pēc trim diētām – ar vienu nevaru pieēsties.

– Kad dravnieks iet pēc medus, kāpēc viņš galvā uzvelk tīklu?

– Ja bites viņu vēlāk pazīs, ar viņu būs cauri.

Padoms mājsaimniecēm: ja gribat uztaisīt rauga mīklu, bet rauga mājās jums nav, tad nekas jums nesaņāks.

Ziemas likums nr. 1: neķer sniegpārslīņas uz mēles, kamēr neesi pārliecinājies, ka visi gājputni ir aizlidojuši uz dienvidiem.

Pats kaitīgākais nervu sistēmai – lēns internets.

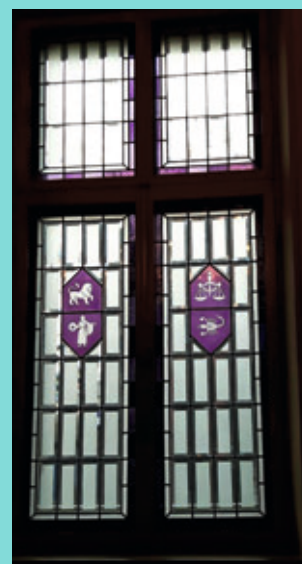
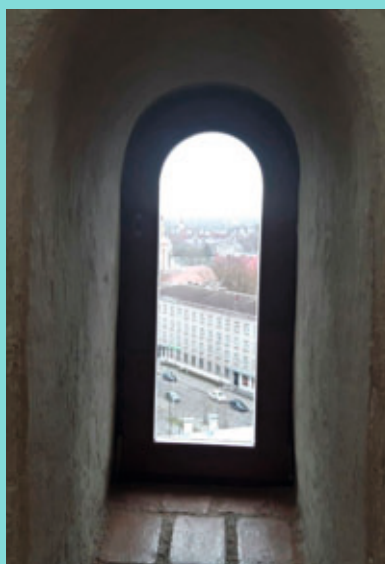
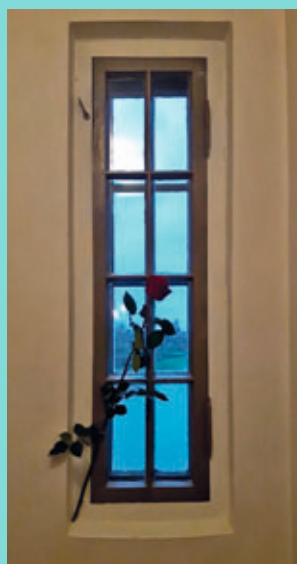
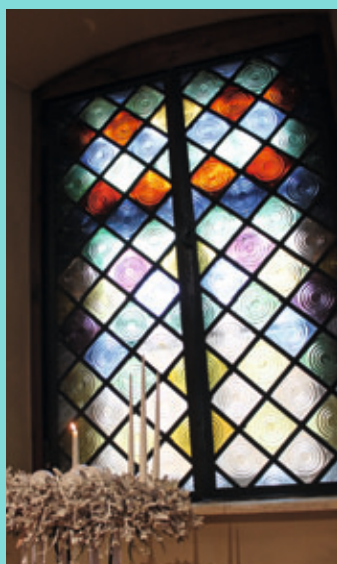

Ja strīdā ar sievieti tu esi apbruņojies tikai ar loģiku, faktiem un veselo saprātu, uzvarēt tev nav ne mazāko izredžu.

**Laimīgu 2016. gadu visiem “Loga” lasītājiem
novēl LPS kolektīvs un tā jaunie biedri!**

Skats uz 2016. gadu caur logiem Jaunpilī.
Dainas Oliņas un Sniedzes Sproģes foto

“LOGS”

Mazajā Pils ielā 1, Rīgā, LV 1050, tālr. 6732 6634